

เอกสารประกอบ

โครงการ “การพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้”

1. ชุดความรู้จากข่าวเจาะ
2. ชุดความรู้จากการสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์

โดย

ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้

มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
ชุดความรู้จากข่าวเจาะ	
1. 1 ปี คมช.-รัฐบาล ไฟใต้ทรงกับทรุด	1
2. เปิดข้อมูลไฟใต้ VIS สวนทางสถิตินายกฯ เหตุรุนแรงไม่ลด	4
3. เลียบค่าย (นัก) ศึกษาชายแดนใต้ เยือน ‘หมู่บ้านสีแดง’ ฟังเสียงชาวบ้าน	6
4. แนวรบภาคใต้ ภัยก่อการร้ายทวีความรุนแรง	12
5. กระตุกยุทธการพิทักษ์แดนใต้ “ถ้าคิดว่าสำเร็จ จะอันตรายที่สุด!”	14
6. กะเทาะวิสัยทัศน์ “หมอแหว” ชู “แพคเกจพัฒนา” ดับไฟใต้	16
7. การขึ้นสูตรศพจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	20
8. ขบวนการสายลับสองหน้า ‘หอกข้างแคร่’ จุดไฟใต้	28
9. “ความเป็นกลางสาธารณะสุข” โจทย์ใหม่ในสงคราม 3 จชต.	30
10. “ความต่างไม่ใช่เงื่อนไขความขัดแย้ง” ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฎอนฎอวี	32
11. เสียงเงียบเหงาจาก “คอลอบาลาแล” หลังยุทธการพิชิตบันนังสตา	34
12. ทฤษฎี ‘เม็ดเงาะ’ กับยุทธการดับไฟใต้	38
13. ปรัชญาอัญญ์	40
14. ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟใต้ (ตอน 1) ถอดรหัส พรรคใหม่ ซึ่งพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้	43
15. ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟใต้ (ตอนจบ) จับตา “หมอแหว” เบียด “วาระห์-ประชาธิปไตย”	47
16. วิเคราะห์ “มือบวมสยิดกลางปัตตานี” ขวาลือยกระดับหรือผลพวงอยู่ดีธรรม	51
17. สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวโน้มปี 50	54
18. สัมภาษณ์ “ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ” : หากชะล่าใจกับชัยชนะทางยุทธวิธี จะเป็นเหตุให้เปลืองพล้ำทางยุทธศาสตร์!	58
19. การเสียชีวิตปริศนาของ “ฮัซฮารี” ความเป็นธรรมยังเดินช้าเหมือนเคย	60

สารบัญ

	หน้า
ชุดความรู้จากการสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์	
1. VIS รายงานสถานการณ์ใต้ ส.ค. 50 ที่ “ความรุนแรงเพิ่ม-ประชาชนตกเป็นเป้า”	62
2. สรุป 45 เดือนสถานการณ์ความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	71
3. อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ในประเทศอินโดนีเซีย	77
4. ลัทธิสุตโต่ง การก่อการร้าย และยุทธศาสตร์การแก้ไข	95
5. รายงานล่าสุด ‘VIS’ ตุลาคม 50 : สถานการณ์รุนแรงเพิ่ม-เวลาปฏิบัติการเปลี่ยน-ระวังเป้าที่อ่อนแอ/ผู้สูงอายุ	103
6. โค้งสุดท้ายโพลชายแดนใต้ : ‘อภิสัทธ-ปชป.’ ยังนำ แต่ตัวแปร ‘พลังเงียบ’ ยังมากถึง 1 ใน 4	107
7. สถานการณ์ชายแดนใต้ในมิติแห่งความสัมพันธ์ของไทยกับโลกมุสลิม	111
8. สงครามข้าวสาร	117
9. 2547-2550 สี่ปีของ ‘ความไม่มั่นคงที่มีเสถียรภาพ’ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้	121
10. “การกระจายอำนาจในพื้นที่พิเศษ” ข้อเสนอเพื่อลดเงื่อนไขความรุนแรงชายแดนใต้	128
11. VIS สรุปสถานการณ์ใต้ปี 50 : เกิดเหตุเฉลี่ยต่อวัน 3.4 ครั้ง บาดเจ็บ 6.5 คน ตาย 1.7 คน เขี่ยมุสลิมเน้น ‘ตาย’ – ไทยพุทธ ‘เจ็บ’	132

ชุดความรู้จากข่าวเจาะ

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

1 ปี "คมช.-รัฐบาล" ไฟใต้ทรงกับทรุด

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-09-23 12:16:52

ปกรณัม ฟังเนตร

แม้นักวิชาการที่ร่วมเวทีเสวนาในวาระ 1 ปีรัฐประหาร ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 16 ก.ย.ที่ผ่านมา จะสรุปไปในทิศทางเดียวกันว่า ผลงานดับไฟใต้ของรัฐบาล และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ค่อนข้างล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงก็ตาม

แต่ดูเหมือนว่า พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ในฐานะผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ที่กำลังจะเกษียณอายุราชการในอีก 1 สัปดาห์ข้างหน้า จะไม่ได้คิดเช่นนั้น

โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากคำกล่าวของ พล.อ.สนธิ เอง ในวาระแถลงผลงานของกองทัพบกในห้วงเวลา 1 ปี เมื่อวันศุกร์ที่ 21 ก.ย. ซึ่งได้ยืนยันถึงความสำเร็จอย่างชัดเจนในการจัดการปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเขาใช้คำว่า "สัมฤทธิ์ผล" และสรุปภาพรวมว่า เป็นชัยชนะทั้งในแง่ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีเหนือกลุ่มก่อความไม่สงบเลยทีเดียว

คำถามก็คือ ความจริงในพื้นที่เป็นอย่างที่ พล.อ.สนธิ พูดหรือไม่ เพราะแม้แต่ ดร.สุชาติ บำรุงสุข นักรัฐศาสตร์จากรั้วจามจุรี ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทหารก็ยังชี้ว่า **บริบทของประชาธิปไตยไทยในอนาคตจะมีความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์ประกอบ เพราะปัญหาความรุนแรงไม่ได้ยุติไปพร้อมกับรัฐบาลชุดที่แล้ว!**

คำคืนรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 (ภาพ : ปิยศักดิ์ อุทรัพย์)

ชนะยุทธศาสตร์...พ่ายยุทธวิธี

ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในช่วงต้นของรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 ก.ย.2549 นั้น ทุกฝ่ายพร้อมใจกันตั้งความหวังกับการจี้ดับไฟใต้ เพราะบุคลากรในระดับนโยบายเข้าชั้น "ดริมทีม" ทั้งตัว พล.อ.สุรยุทธ์ เอง , นายอารีย์ วงศ์อารยะ รัฐมนตรีมุสลิมที่เน้นว่าการกระทรวงมหาดไทย รวมถึง พล.อ.สนธิ ผบ.ทบ.เลื่องลือฝีมือ

ยิ่ง พล.อ.สุรยุทธ์ ยอมเอเย่ปาก "ขอโทษ" กับพี่น้อง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในความผิดพลาดทางนโยบายของรัฐบาลชุดแล้ว พร้อมประกาศเดินหน้านโยบาย "สมานฉันท์" เป็นธงนำเพื่อสร้างสันติสุข ตามด้วยการฟื้นฟูหน่วยงาน "ยาวิเศษ" ที่ชื่อ "ศอ.บต." ขึ้นมาใหม่ ยิ่งสร้างความมั่นใจในวงกว้างว่าไฟใต้เห็นที่จะมอดลงในรัฐบาลชุดนี้

และนั่นคือที่มาของชัยชนะทางยุทธศาสตร์ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ เพราะสามารถคลี่คลายแรงกดดันจากทั้งประชาชนในพื้นที่เอง และชาตินิยมจากทั่วโลกที่เฝ้ามองปัญหาอยู่ โดยเฉพาะองค์การการประชุมชาติอิสลาม หรือ OIC

แต่สิ่งที่ถูกตั้งคำถามกลับกลายเป็นการสู้รบทางยุทธวิธีในความรับผิดชอบของ พล.อ.สนธิ ที่ดูจะไม่ประสบความสำเร็จเอาเสียเลย ถึงขั้นที่ว่า 2 ไตรมาสแรกของปี 2550 สถานการณ์ในพื้นที่เข้าขั้นโคม่าเกือบจะเกิด "สงครามกลางเมือง" อยุรอมร่อ มีอบปิดหน้าผดขึ้นทั่วทั้งสามจังหวัด การไล่ยิงไล่ฆ่าเพื่อกดดันขับไล่ชาวไทยพุทธดำเนินไปอย่างดุเดือด ขณะเดียวกันก็เกิดเหตุรุนแรงปริศนา ทั้งป่าระเบิด ยิ่งถล่มมัสยิด แทบจะรายวัน สร้างบรรยากาศการเผชิญหน้าระหว่างคนสองศาสนาอย่างน่ากลัว

อีกด้านหนึ่งครูก็ถูกยิงราวใบไม้ร่วง กลุ่มผู้ไม่หวังดีออกชมชูปักคามพี่น้องประชาชนไม่ให้ส่งบุตรหลานไปโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนในพื้นที่สีแดงอย่าง อ.บันนังสตา จ.ยะลา ไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้นานนับเดือน ขณะที่ข้าราชการฝ่ายปกครองระดับนายอำเภอยังต้องสังเวชชีวิตที่ อ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี

ช่วงนั้น พล.อ.สนธิ ต้องลงพื้นที่ถี่ยิบ และยอมรับว่าเอาชนะได้เพียงยุทธศาสตร์ แต่ด้านยุทธวิธียังต้องพยายามกันต่อไป...

การที่แม่ทัพดับไฟใต้พูดแบบนี้ แม้จะไม่ได้หมายความว่าแพ้ แต่ก็ไม่ได้แปลว่าชนะ!

ยุทธการทหารถูกโต้กลับ

เมื่อย้อนไปพิจารณาค่าแถมผลงานของ พล.อ.สนธิ จะพบว่า ประเด็นที่ ผบ.ทบ.ยืนยันว่าประสบความสำเร็จ คือการใช้ยุทธการทางทหารปูพรมปิดล้อม ตรวจค้น กระทั่งสามารถจับกุมกลุ่มผู้ต้องสงสัยก่อความไม่สงบ พร้อมยึดของกลางเป็นอาวุธสงครามได้เป็นจำนวนมาก การชุมนุมกดดันเจ้าหน้าที่ทหาร และได้ข้อมูลเบาะแสจากชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น

แทบไม่ต้องถอดรหัสจากคำแถม ก็พอจะทราบว่ สิ่งที่ พล.อ.สนธิ เรียกว่าความสำเร็จก็คือ "ยุทธการพิทักษ์แดนใต้" ที่เริ่มเปิดปฏิบัติการอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปีหลังของเดือนมิถุนายน โดยใช้ชื่อ "แผนพิชิตบันนังสตา" กับ "แผนพิทักษ์ปาดิ" ในพื้นที่สีแดง 2 อำเภอสำคัญ ก่อนจะขยายแผนไปยังพื้นที่สีแดงอำเภออื่นๆ จนสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัย แนวร่วม รวมไปถึงแกนนำผู้ก่อความไม่สงบระดับหัวหน้า และครูสอนประกอบระเบิดได้มากมาย จากหลักสิบ ขยับเป็นหลักร้อย และหลยร้อย

ล้มเสียงจากฝ่ายความมั่นคงยืนยันตรงกันว่า การกวาดจับผู้ต้องสงสัยจำนวนมากไปสอบปากคำ และกันบางส่วนไปดำเนินคดี ขณะที่อีกบางส่วนเข้าคอร์สฝึกอาชีพ ทำให้สถานการณ์รุนแรงรายวันลดลงอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้นต้องถือว่า "เรามาถูกทางแล้ว"

อย่างไรก็ตาม หากหันไปดูข้อมูลจากภาคประชาสังคม อาทิเช่น ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ หรือเครือข่ายสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งเก็บข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดน หรือ [Violence-related Injury Surveillance \(VIS\)](#) จะพบข้อมูลเชิงสถิติที่ชัดเจนว่า แม้สถานการณ์ในบางพื้นที่จะดีขึ้นจริง ทว่าความรุนแรงรายวันในภาพรวมกลับไม่ได้ลดจำนวนลงดังที่ฝ่ายความมั่นคงกล่าวอ้าง

มิหนำซ้ำในรอบ 1 เดือนครึ่งที่ผ่านมา (ตั้งแต่ต้นเดือน ส.ค.) ซึ่งฝ่ายความมั่นคงเริ่มเจาะเข้าไปเปิดยุทธการใน จ.ปัตตานี ก็ปรากฏความรุนแรงในลักษณะดีได้จากฝ่ายก่อความไม่สงบอย่างน่าตกใจ...

8 ส.ค. คนร้ายบุกยิงเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านบราโอ ต.ประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิต 2 ราย และเป็น 2 รายแรกที่คนสาธารณสุขต้องตกเป็นเหยื่อความรุนแรง

1 ก.ย. นายปิยะพงศ์ เพชรเงิน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถูกประคบยิงเสียชีวิตในท้องที่ อ.ยะรัง เช่นกัน

4 ก.ย. นางนิภาภรณ์ นาคทอง อายุ 59 ปี พัฒนาการ อ.ทุ่งยางแดง จ.ปัตตานี ถูกคนร้ายจ่อยิงในพื้นที่ที่เธอทำงานในวัยใกล้เกษียณ ฯลฯ

มีหน้าซ้ำ ช่วงตั้งแต่ปลายเดือน ส.ค. ถึงกลางเดือน ก.ย. มีครุฑยิงถึง 6 คน โดยบางช่วงถียิบถึงระดับ 3 คนใน 7 วัน ในจำนวนนี้เสียชีวิต 4 คน และมี 1 คนที่ถูกฆ่าเฝ้าอย่างทารุณ ทั้งหมดนี้ยังไม่นับรวมผู้ใหญ่บ้านและนักการเมืองท้องถิ่นที่ถูกยิงเป็นว่าเล่นในช่วงปีกลหลังของเดือนกันยายน ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านหญิงที่ชื่อ **มาเรียน สะนอ** จากหมู่ 4 ต.ดาเนาะปุเต๊ะ อ.บันนังสตา รวมอยู่ด้วย

ปฏิเสธไม่ได้ว่านี่คือการใช้ **"สงครามนอกแบบ"** ตอบโต้ยุทธการทางทหาร และส่งผลให้ฝ่ายความมั่นคงมีอาจุมสภาพพื้นที่ได้อย่างเบ็ดเสร็จ แม้จะทุ่มเทสรรพกำลังลงไปทุกด้านแล้วก็ตาม

เอาชนะทางความคิดคือคำตอบ

ไม่เฉพาะนักวิชาการและผู้รู้ในบ้านเมืองเท่านั้นที่พยายามกระตุ้นเตือนว่า การกวาดจับผู้ต้องสงสัยจำนวนมากไม่ใช่ความสำเร็จในสงครามสามจังหวัดได้ แต่อดีตผู้นำทางทหารเองอย่าง **พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ** ก็เห็นไปในทำนองเดียวกัน โดยเขาบอกว่า **"แค่เริ่มคิดว่าชนะก็ผิดแล้ว"**

ขณะที่ **พล.ท.นิพัทธ์ ทองเล็ก** เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร มองว่า ยุทธการพิทักษ์แดนใต้ทำให้รัฐรับรู้ถึง **"แก่นของปัญหา"** และโครงสร้างองค์กรของกลุ่มก่อความไม่สงบที่เปรียบเสมือน **"เม็ดเงาะ"** โดยมีสถานการณ์ความรุนแรง กลไกการปลูกฝังความเชื่อแบบผิดๆ และแนวร่วม เป็นต้น **"เนื้อเงาะ"** และ **"เปลือกเงาะ"** ที่ห่อหุ้มอยู่นอก

อย่างไรก็ดี ทั้ง พล.อ.ชวลิต และ พล.ท.นิพัทธ์ ก็เห็นพ้องกันว่า การจะเอาชนะในสงครามครั้งนี้ได้อย่างเด็ดขาด รัฐต้อง **"เอาชนะทางความคิด"** ให้ได้เท่านั้น เพราะไม่ว่าจะกวาดจับผู้ต้องสงสัยไปมากเท่าใด แต่หาก **"หัวเชื้อทางความคิด"** ยังไม่ถูกจัดการ ก็จะมีนักรบรุ่นใหม่คนละคนเล้าถูกฝึกให้เป็น **"กองโจรขนาดเล็ก"** ออกมาก่อความรุนแรงเรื่อยไป

วิธีการเอาชนะทางความคิดนั้น ด้านหนึ่งต้องขจัด **"ความไม่เป็นธรรม"** ที่เป็นดังหนามยอกใจของผู้คนให้หมดสิ้นไปจากดินแดนด้ามขวาน ขณะที่อีกด้านหนึ่งก็ต้องจัดการ **"ถอนแกนความคิด"** ด้วยการหาตัวแกนนำระดับ **"อุลามะ"** (ผู้นำทางความคิด) ให้ได้ พร้อมๆ กับการวางรากฐานการศึกษาเชิงคุณภาพให้เกิดขึ้นจริงในพื้นที่

แต่งงานในมิดิตังกล่าวนี้น่าจะยังถูกละเลยและไม่เห็นผลในเชิงรูปธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม หรือแม้แต่ ศอ.บต.ก็ตาม

ทั้งหมดจึงนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า สังคมไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป เพราะการต่อสู้ทางความคิดอันเป็นสมรภูมิที่แท้จริงยังไม่ได้เริ่มต้นเลยด้วยซ้ำ!

เปิดข้อมูลไฟใต้ VIS สวนทางสถิตินายกฯ เหตุรุนแรงไม่ลด

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-10-11 16:40:34

ปกรณ์ พิงเนตร

การตอบคำถามของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรายการ "นายกฯ พบสื่อมวลชนทำเนียบรัฐบาล" ครั้งที่ 9 เมื่อวันจันทร์ที่ผ่าน มา (8ต.ค.50) ระบุว่า ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2550 ลดลง จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้านั้น

หลังจากนั้น ทางกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ก็ออกมาจับคู่ แฉลง ผลงานการเปิดยุทธการซึ่งเน้นการปิดล้อมตั้งแต่วันที่ 16 มิถุนายนที่ผ่านมา ทำให้สถิติการก่อเหตุลดลง มาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ

โดย พ.อ.ธนาธิป สว่างแสง โฆษก กอ.รมน. อธิบายสาเหตุที่สถิติลดลง เพราะได้แยกการทำงานเป็น 2 ส่วน คือ การเมืองกับยุทธการ โดยเป้าหมายการเมือง คือ งานมวลชนและพัฒนาได้ผล ส่วนงานยุทธการที่ปิดล้อมตรวจค้น งานด้านการข่าวมีการบูรณาการมากขึ้น ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหารมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันมากขึ้น รวมถึงค่าสารภาพของผู้ก่อความไม่สงบที่ควบคุมตัวได้จากการปิดล้อมตรวจค้น ทำให้พบข้อมูลมากขึ้น นำมาสู่การระงับเหตุรายวันได้

"เราเก็บสถิติแบ่งเป็น 3 ห้วงเวลา คือ ห้วงแรกเดือน ต.ค.2549 ถึงเดือน ม.ค. 2550 เหตุลดลงถึง 447 ครั้ง ลอบวางระเบิด 150 ครั้ง วางเพลิง 91 ครั้ง ห้วงที่สองเดือน ก.พ. ถึง พ.ค.2550 ลดลงถึงจำนวน 414 ครั้ง ลอบวางระเบิด 133 ครั้ง วางเพลิง 113 ครั้ง และห้วงที่ 3 คือ มิ.ย.ถึง ก.ย.2550 ลดลงถึง 395 ครั้ง ลอบวางระเบิด 116 ครั้ง วางเพลิง 106 ครั้ง ซึ่งพบว่าปลายปี 2550 สถิติทุกอย่างจะลดลงมาตามลำดับ" โฆษก กอ.รมน.ระบุ

อย่างไรก็ดี ได้เกิดคำถามว่า สถิติที่นำมาอ้าง เชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน !

หรือการที่นายกฯ จำต้องการันตีว่า สถานการณ์ดีขึ้น ก็เพื่อให้เป็นผลงานของรัฐบาลในห้วงสุดท้ายของการทำงานก่อนการเลือกตั้งใหญ่ปลายปีนี้ ?

เพราะเมื่อหันไปดูข้อมูลจากการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ **Violence-related Injury Surveillance (VIS)** ภายใต้ความร่วมมือของกระทรวงสาธารณสุข กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า ในรอบ 6 เดือนแรกของปี 2550 สถานการณ์ความรุนแรงไม่ได้ดีขึ้นดังที่ภาครัฐกล่าวอ้าง

รายงานการเฝ้าระวังของเครือข่ายสาธารณสุขซึ่งเผยแพร่สู่สาธารณะเมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา ชี้ชัดว่า เหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมดที่เก็บข้อมูลได้ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สถานการณ์โดยภาพรวมยังไม่ดีขึ้น จำนวนเหตุการณ์ที่เกิดเหตุความไม่สงบยังเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง และเป็นทิศทางขาขึ้นที่ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง

รายงานยังระบุว่า ในระยะครึ่งปีที่ผ่านมา รัฐบาลและฝ่ายความมั่นคงได้ใช้ยุทธวิธีในลักษณะการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม และเชิญตัวผู้ต้องสงสัยไปสอบถามข้อมูล โดยเรียกปฏิบัติการในแต่ละครั้งว่า "ยุทธการ..." หมายความว่าหากปฏิบัติการในตำบลใด ก็จะใช้ชื่อตำบลนั้นต่อท้าย เช่น ยุทธการปะแต เป็นต้น

"ฝ่ายความมั่นคงและรัฐบาลได้ประกาศออกมาอย่างชัดเจนว่า สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนใต้นั้นควบคุมได้และมีสภาพดีขึ้น แต่นั่นก็เป็นเพียงคำประกาศที่หวังผลจากจิตวิทยามวลชนที่ขัดแย้งกับข้อมูลความเป็นจริง และขัดแย้งกับความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่" เนื้อหาในรายงานระบุ

ล่าสุด เครือข่ายสาธารณสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลของรัฐ 47 แห่งใน 5 จังหวัด ยังได้รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงประจำเดือนสิงหาคม 2550 ซึ่งพบว่า มีเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมด 111 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 194 ราย เสียชีวิต 65 คน

เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา พบว่า สถานการณ์มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจาก 100 ครั้ง เป็น 111 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นจาก 165 ราย เป็น 194 ราย

เรียกว่าแค่เทียบเดือนต่อเดือนในปีเดียวกัน เหตุรุนแรงยังเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน!

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตตามกลุ่มอาชีพ ยังพบว่า ในเดือนสิงหาคมมีความเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเดิมซึ่งเป็นกลุ่มทหาร มาเป็น **"กลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม"** และมีข้อสังเกตคือในกลุ่มเกษตรกรกรรมนอกจากจะมีอัตราการบาดเจ็บและตายสูงแล้ว ยังมีระดับอัตราส่วนการบาดเจ็บและเสียชีวิตในระดับที่ใกล้เคียงกันด้วย ซึ่งอัตราการเสียชีวิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากเดิมดังกล่าว แสดงถึงความแม่นยำในการสังหารเป้าหมายมีมากขึ้น

น.พ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะนะ จ.สงขลา แกนนำเครือข่ายสาธารณสุข และศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ กล่าวว่า หากพิจารณาสถิติการเกิดเหตุรุนแรง พบว่าจำนวนครั้งที่เกิดเหตุแล้วมีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตลดลงจริง แต่จำนวนครั้งที่เกิดเหตุรุนแรงในภาพรวม (คือรวมเหตุการณ์ที่ไม่มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตด้วย) กลับเพิ่มขึ้น ที่สำคัญจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตก็ไม่ได้ลดลง เพียงแต่เปลี่ยนกลุ่มจากตำรวจ ทหาร เป็นชาวบ้านธรรมดา

ที่สำคัญ สถิติเปรียบเทียบปีต่อปีนับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา อัตราการเสียชีวิตและบาดเจ็บมีแนวโน้มสูงขึ้นมาโดยตลอด

"เข้าใจว่ารัฐบาลคงดูในภาพรวมและคิดว่าดีขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่รัฐตกเป็นเป้าความรุนแรงน้อยลง เนื่องจากคุมพื้นที่ได้มากกว่าเดิม แต่ชาวบ้านกลับตกเป็นเหยื่อมากกว่า ฉะนั้นถ้าถามชาวบ้าน คงไม่มีใครรู้สึกที่ดีขึ้น" น.พ.สุภัทร ระบุ

ยิ่งไปกว่านั้น **"หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ"** ยังได้รับข้อมูลจากแหล่งข่าวระดับอดีตผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจ (ผบ.จก.) ในพื้นที่ ซึ่งระบุว่า สถานการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดไม่ได้ดีขึ้นเลย ยอดผู้เสียชีวิตพุ่งสูงขึ้นกว่าปีที่แล้วเกือบเท่าตัว คือจาก 300 กว่าราย เป็น 704 ราย (ข้อมูลเมื่อสิ้นเดือนกันยายน) แต่สาเหตุที่ทำให้สถานการณ์ดูเหมือนดีขึ้น เพราะสื่อมวลชนไม่ค่อยลงข่าว และผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน ไม่ใช่เจ้าหน้าที่

และทั้งหมดนี้คือคำถามที่ย้อนกลับไปยังนายกรัฐมนตรีว่า สถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ดีขึ้นจริงหรือ ทั้งยังต้องถามต่อไปถึง พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบก ในฐานะผู้รับผิดชอบคนใหม่ว่า เมื่อเห็นตัวเลขที่แท้จริงเช่นนี้แล้ว ท่านจะอย่างไรต่อไป ?

เรื่องที่เกี่ยวข้อง

- [VIS รายงานสถานการณ์ใต้ ส.ค. 50 ชี้ "ความรุนแรงเพิ่ม-ประชาชนตกเป็นเป้า"](#)
- [ข้อมูลเชิงประจักษ์ภาคประชาสังคม สถานการณ์ชายแดนใต้ "ดีขึ้น" จริงหรือ?](#)

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เลียบค่าย (นัก) ศึกษาชายแดนใต้ เยือน 'หมู่บ้านสีแดง' ฟังเสียงชาวบ้าน

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-09-07 08:46:37

รอมฎอน ปันจอร์

กลางเดือนที่ผ่านมา นักศึกษารวมร้อยชีวิตจากหลากหลายสถาบันเดินทางลงพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามโครงการนักศึกษาสุขุมชน...เยี่ยมเยียนผู้สูญเสียเพื่อฟังเสียงชาวบ้าน สะท้อนความอัดอั้นตันใจที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางเปลวสงคราม และนับเป็นอีกบทบาทหนึ่งของ "นักศึกษา" ในสถานการณ์ความรุนแรงชายแดนใต้ภายหลังภารกิจชุมนุมยืดเยื้อ 5 วัน ณ มัสยิดกลางปัตตานี

แต่ดรอนแต่ลมแรง ความแออัดยัดเยียดในรถสองแถวคันนั้นไม่ได้ทำให้เด็กหนุ่มสาวทั้งจากต่างแดนและในท้องถิ่นคละเคล้ากันอ่อนล้ามากนัก เมื่อเทียบกับบทเรียนบทใหม่ในพื้นที่สีแดงที่กำลังรอพวกเขาอยู่ข้างหน้า เป้าหมายของพวกเขา คือ หมู่บ้านคอลลอบาแล ในเขต อ.บันนังสตา จ.ยะลา หมู่บ้านที่ได้ชื่อว่า "แดงจัด" ในสายตาของหน่วยงานความมั่นคง แต่เพียงต้องหยุดรถเพื่อเจรจาผ่านด่านทหารพรานระหว่างเส้นทางก็ดูน่าตื่นเต้นไม่น้อยแล้ว

ถอดเลื้อยเข้าหมู่บ้านแดง

กำหนดการของค่ายจัดวางให้พวกเขาได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากคำบอกเล่าของนักวิชาการและลงพื้นที่ไปดูสถานที่สำคัญๆ ตามเรื่องราวต่างๆ ต่อจากนั้น หนุ่มสาวหน้าตาเดี๋ยวดำจากต่างพื้นที่ซึ่งปกติสวมเสื้อสีขาวนั่งจ่อมในห้องเรียนตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็สวมชุดลาลองเดินทางเข้าหมู่บ้านสีแดงเพื่อลงไปรับฟัง "เสียงจากชาวบ้าน" ในหลากหลายกรณีปัญหาที่เป็นผลกระทบทั้งทางตรงและอ้อมจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

พวกเขาแบ่งออกเป็น 5 ทีม โดยมีเป้าหมายเป็นหมู่บ้านสีแดงที่มีเรื่องราวจากปากคำของตัวละครสำคัญรออยู่ บ้านคอลลอบาแล อ.บันนังสตา จ.ยะลา คือ กรณีผลกระทบจากยุทธการปูพรมกวาดจับขณะที่บ้านรักดีและบ้านสนามบิน อ.บันนังสตา จะบอกกล่าวถึงเหตุการณ์กราดยิงชาวบ้านขณะเดินทางกลับจากงานศพ ในขณะที่บ้านควนหรีน ต.เปียน อ.สะบ้าย้อย จ.สงขลา จะแจกแจงกรณีกราดยิงปอเนาะ

ส่วนบ้านไอบาตุ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส พวกเขาจะได้ฟังปัญหาในกรณีที่ครูสอนศาสนาที่เสียชีวิตระหว่างการบุกค้นจับกุมของเจ้าหน้าที่ ในขณะที่อีกทีมจะไปเยือนโรงเรียนอิสลามบูรพา อ.เมือง

จ.นราธิวาส ซึ่งเพิ่มมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตภายหลังควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในเขตของโรงเรียน ทั้งหมดเป็นกรณีที่มี **"ความแรง"** ในลำดับต้นๆ ของสถานการณ์ชายแดนใต้ในวันานั้น

9 - 12 ส.ค.ที่ผ่านมา นักศึกษากลุ่มนี้สมทบกันในโครงการดังกล่าว ภายใต้ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งที่เป็นเด็กกิจกรรม เด็กเรียน และเด็กอยากเที่ยวซึ่งสนใจใคร่รู้ได้ลงมาสัมผัสพื้นที่และฟังเสียงจากชาวบ้านที่น้อยครั้งจะหาเสพได้ตามสื่อทั่วไป

"เราคาดหวังว่าเพื่อนๆ จะได้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาความขัดแย้งของที่นี่ และนำเรื่องราวที่พวกเขาพบไปขยายผลต่อ นอกจากนี้เรายังต้องการเครือข่ายในการทำงานของนักศึกษาด้วยกันเองและเชื่อว่าหลังจากงานนี้เราก็จะได้ตามที่ต้องการ" โลลา เจษุ นักศึกษาปี 4 คณะศึกษาศาสตร์ ประธานโครงการดังกล่าวบอก

เธอเห็นว่า นักศึกษาที่ทำงานเคลื่อนไหวหรือสนใจในประเด็นสังคมในพื้นที่มักถูกตั้งข้อสงสัยจากทางทหารว่าเป็นแนวร่วมหรือ **"เจเนเรชั่นที่ 2"** ของกลุ่มขบวนการผู้ก่อความไม่สงบ กิจกรรมในครั้งนี้จึงต้องการลบภาพดังกล่าวออกไป จากการสร้างเครือข่ายที่เริ่มต้นจากนักศึกษา และขยายต่อยอดสู่การร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ นักวิชาการ และภาคประชาชน

"เราจำเป็นต้องมีเกราะป้องกันเมื่อเราต้องการลงพื้นที่ไปหาชาวบ้าน เพราะเรายังต้องการรู้ข้อเท็จจริงจากพื้นที่ เพราะท้ายที่สุดนักศึกษาต้องเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นที่นี่" โลลากล่าว พร้อมให้ความเห็นว่า ที่ยืนของนักศึกษาในปัญหาที่มีความซับซ้อนเช่นนี้จะต้องอยู่ในฐานะของตัวกลางในการประสานความเข้าใจ เพราะปัญหาใหญ่ที่พบในขณะนี้ก็คือความหวาดระแวงระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ หรือที่เธอเรียกว่า **"กระบอกเสียงเพื่อเชื่อมรอยร้าว"**

ขมมนมัสยิดสู่ค่ายลงพื้นที่

ที่ผ่านมา นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ มอ.ปัตตานี เคยมีกิจกรรมที่ข้องเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่หลายครั้ง ทั้งการลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลญาติเหยื่อผู้เสียชีวิตจากเหตุโศกนาฏกรรมกรือเซะและตากใบ การจัดเสวนาถกเถียงแลกเปลี่ยน หรือแม้แต่การรณรงค์ให้ยกเลิกการประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ในพื้นที่ รวมทั้งกิจกรรมในลักษณะ **"ค่าย"** พาเพื่อนลงพื้นที่เช่นนี้ก็เคยจัดขึ้นมาแล้วเมื่อปี 2547

ความต่อเนื่องและการส่งผ่านความคิดและประสบการณ์รุ่นต่อรุ่นยังเป็นปัญหาเข้าชั้นคลาสสิกของนักศึกษาที่ต้องการสืบตัวเองเข้ามามีส่วนในการคลี่คลายปัญหาของสังคม ตามจินตภาพของนักศึกษาในอดีต แต่ถึงกระนั้น บทบาทที่เด่นชัดของนักศึกษาล่าสุดเห็นจะได้แก่การขมมนมียึดเยื้อนานถึง

5 วันที่มีสยิดกลางปัตตานีเมื่อต้นเดือน มิ.ย.ที่ผ่านมา แกนนำนักศึกษากลุ่มผู้ชุมนุมระบุว่าพวกเขาเคลื่อนไหวเพื่อสะท้อนเสียงชาวบ้านที่ถูกกระทำออกสู่สาธารณะ ที่สำคัญ พวกเขาย้ายถึงแนวทาง "สันติวิธี" ที่พวกเขาเลือกจะใช้

อย่างไรก็ตาม ในครั้งนั้นนักศึกษาที่เข้าร่วม "กิจกรรม" เป็นนักศึกษามุสลิมที่เรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และในพื้นที่ภาคใต้ บทสรุปของการชุมนุมคือการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงกรณีความไม่เป็นธรรมขึ้นมา เพื่อตรวจสอบกรณีปัญหาที่มีข้อร้องเรียนว่าชาวบ้านไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีตัวแทนนักศึกษา 2 คนร่วมในคณะกรรมการชุดดังกล่าวด้วย กระทั่งบัดนี้ การดำเนินการใดๆ ต่อจากนั้นยังไม่มีมากนัก

ส่วนค่ายลงพื้นที่ครั้งนี้ ที่อาจถือได้ว่าเป็นงานที่ต่อเนื่องจาก "กิจกรรม" การชุมนุมครั้งนั้น เจ้าภาพจากนักศึกษา มอ.ปัตตานี อาศัยการประสานงานผ่านเครือข่ายของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ซึ่งเพิ่งจะมีการประชุมสมัชชาเลือกคณะกรรมการบริหารงานชุดใหม่ไปไม่นานก่อนหน้านี้ และเชื่อมโยงนักศึกษามุสลิมผ่านเครือข่ายนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม (คนท.) อันเป็นองค์กรประสานงานที่เพิ่งเริ่มมีบทบาทไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษาจากต่างสถาบันเข้าร่วมกว่า 80 คน อาทิ เกษตรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ รามคำแหง เชียงใหม่ ขอนแก่น แม่ฟ้าหลวง มหิดล อุบลราชธานี เป็นต้น รวมสตาฟค่ายที่เป็นเด็ก มอ.ปัตตานีก็พาเข้าไปกว่าร้อยคน

สมาชิกค่ายหลายคนตั้งคำถามถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อว่าเป็นความจริงทั้งหมดหรือไม่ บรรยากาศของค่ายจึงถกเถียงถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่นำเสนอภาพของความรุนแรงอยู่เป็นนิจ หน้าที่ยังให้น้ำหนักกับการสูญเสียฝ่ายเดียวจนละเลยเรื่องราวชีวิตของชาวบ้านผู้ไร้ปากเสียง กำหนดการการลงพื้นที่ปัญหาของพวกเขาจึงตักตวงทั้งความรู้สึกและประเด็นคำถามมากมายที่สื่อมวลชนไม่ได้นำเสนอ

บทเรียนจาก

หมู่บ้าน

เด็กหนุ่มจากชมรมค่ายรามอิสานอย่าง "พร" ก็มีความคาดหวังเช่นกันว่า ข้อเท็จจริงในหมู่บ้านที่เขาเดินทางไปตามกำหนดการของค่ายนี้จะให้ภาพที่แตกต่างจากการรับรู้ก่อนหน้านี้ เขาและน้องชมรมอีก 4 คน ได้รับการประสานงานจาก สนนท.ให้เข้าร่วม และมีการเตรียมตัวโดยมีกระบวนการจัดการศึกษาภายในชมรมก่อนเดินทางลงมารวมค่าย ถามว่ากลัวหรือไม่ พร บอกว่า แรกๆ ก็กลัว คนในชมรมก็ต่างปฏิเสธที่จะมากัน แต่วงศุขจัดการศึกษาที่มีนักศึกษาในพื้นที่มาให้ภาพว่าไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด พวกเขาจึงตัดสินใจมา แต่ก็ถึงขั้นอาสากัน

"กลัวอยู่ แต่เราต้องการรู้ความจริง" นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ ม.รามคำแหงคนนี้ก็กล่าว และบอกว่า สิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากการลงพื้นที่คือความไร้ซึ่งอิสรภาพของชาวบ้านภายใต้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีเครื่องมือของกฎหมายและอำนาจรัฐอยู่ในมือ สัมผัสได้ถึงความปลอดภัยและหวาดระแวงของชาวบ้าน โดยเฉพาะคนแปลกหน้าอย่างพวกเขา

"หากเปรียบกับภาคอีสานแล้ว ที่นั่นมีปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ทั้งน้ำ ทั้งที่ดินทำกิน แต่ที่นี่แม้จะอุดมสมบูรณ์ แต่ผู้คนก็ไม่มีอิสระในการทำการผลิต บางครั้งจะไปกรีดยางก็กลัวออกไป" สมาชิกชมรมค่ายรามอิสานเปรียบเทียบ

ในขณะที่ "ลิโอ" นักศึกษาปี 2 คณะเศรษฐศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ บอกว่า มุมมองต่อชาวมุสลิมในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงกับก่อนหน้านี้ พวกเขาไม่ได้หัวรุนแรงอย่างที่คิดไว้ และที่สำคัญ ชาวบ้านเหล่านี้ก็ไม่ได้มีความต้องการทางวัตถุนิยม พวกเขาพร้อมที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียง และเชื่อว่าไม่แปลกที่พวกเขาจะถูกตีตราว่าเป็น **"โจรก่อการร้าย"** เพราะมีเหตุผลเพียงพอที่จะลุกขึ้นต่อสู้ นั่นก็เป็นผลมาจากการถูกกดขี่ข่มเหงจากผู้ปกครอง

แม้จะยอมรับว่าไม่ได้คาดหวังมากไปกว่าการมาเที่ยว แต่สิ่งที่ลิโอได้เรียนรู้ คือ เขาเชื่อว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดนน่าจะมีอยู่จริง ๆ แม้ว่าการสร้างสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่ก็อาจจะยังมีอยู่ เสียสะท้อนจากชาวบ้านจึงมักเน้นการปฏิเสธทหารเป็นเสียงเดียวกัน ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นข้อเรียกร้องที่เป็นไปไม่ได้ แม้ความไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐจะมีอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ แต่เขาเห็นว่าที่นี่ คนที่มีการศึกษาก็พร้อมที่จะเป็นคนปลุกระดมเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์การต่อสู้ ซึ่งท้ายที่สุดรัฐ โดยเฉพาะทหารก็ควรจะต้องให้เกียรติในความเป็นมุสลิมและความเป็นคนมลายูของคนที่นี่

"หากได้มาครวหน้ำ ผมก็อยากจะรู้จักกับกลุ่มผู้ก่อการ ไม่คนใดคนหนึ่ง จะได้ว่าว่าพวกเขาคิดอย่างไร" เขากล่าว

ส่วน **ขวัญ - สุภัตสร** นักกิจกรรมจากรั้ว มช. ปี 2 บอกว่า แม้ข้อมูลจากสื่อกระแสหลักจะนำเสนอข้อมูลไม่รอบด้าน แต่การลงพื้นที่ในครั้งนี้ก็สะท้อนความจริงด้านเดียวของชาวบ้านเช่นกัน เธอจึงตระหนักเสมอว่าการลงพื้นที่นี้อาจทำให้ได้ความจริงทั้งหมด ทว่าสิ่งที่เรียนรู้ได้ คือ ชาวบ้านน่าเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยภายหลังจากที่เราเดินทางกลับ เพราะระหว่างลงพื้นที่ที่ชาวบ้านรู้สึกอึดอัดที่จะเล่าในสิ่งที่ตัวเองประสบ ในขณะที่นักศึกษาเองก็ไม่มีหลักประกันอันใด

"เราอาจได้ความจริงไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์เสียทีเดียว ขึ้นอยู่ที่ว่าเราจะไปติดต่อหรือจะเชื่อตามที่ชาวบ้านบอกทั้งหมด บางทีปัญหาอาจมีหลายมิติก็ได้" ขวัญบอกและระบุว่า เธอใช้เวลาเตรียมตัวโดยอ่านหนังสือเกี่ยวกับภาคใต้ 2 - 3 เล่มก่อนที่จะใช้เวลาเดินทาง 2 วันกับรถไฟชั้นสามจากเชียงใหม่ถึงปัตตานี หนึ่งในนั้นคือ **"รัฐปัตตานีในศรัทธา"** ของสำนักพิมพ์มติชน

หลังจากพูดคุยกับชาวบ้าน ขวัญ สรุปว่า ชาวบ้านอาจมองปัญหาแตกต่างกับนักวิชาการ เพราะทุกวันนี้พวกเขาเดือดร้อนในวิถีชีวิตประจำวันหรือเรื่องราวที่เขาต้องเผชิญกันเองมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียญาติพี่น้องหรือการทำมาหากิน โดยที่อาจไม่ได้มองเงื่อนไขของประวัติศาสตร์แต่อย่างใด ขวัญยังเป็นอีกคนที่เข้าใจว่าชาวบ้านที่ถูกกระทำมีสิทธิที่จะต่อสู้เรียกร้อง ไม่แปลกที่พวกเขาจะโกรธและใช้ความรุนแรง แม้เธอจะไม่เห็นด้วยในวิธีการก็ตามที่

"เราคงต้องดูว่า เราไปทำอะไรกับเขาก่อนหรือเปล่า บางทีรัฐเองก็อาจเป็นโจรก็ได้ เพราะต่างก็ใช้ความรุนแรงด้วยเหมือนกัน" เธอสรุป และย้ำว่า ต่อจากนี้เธอและเพื่อนจาก ม.เชียงใหม่ และ ม.แม่ฟ้าหลวง ซึ่งเป็นเครือข่ายนักศึกษาจากภาคเหนืออาจมีกิจกรรมเพื่อเปิดพื้นที่การรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับไฟใต้ในมหาวิทยาลัยของตัวเองมากขึ้น

ในขณะที่นักศึกษาเจ้าบ้านอย่าง **"ยี่"** เด็กรัฐศาสตร์ มอ.ปัตตานี ก็บอกว่า เขาประทับใจความสนใจใคร่รู้ของเพื่อนนักศึกษาจากต่างพื้นที่ และคาดหวังว่าเพื่อนเหล่านี้จะเป็นสื่อในการทำความเข้าใจกับคนทั้งประเทศถึงปัญหาที่ชาวบ้านในพื้นที่กำลังประสบ เพราะสักแต่ให้นักศึกษามุสลิมคนพื้นที่อย่างพวกเขานำเสนอเพียงลำพังก็จะถูกกล่าวหาว่า **"เข้าข้างพวกเดียวกันเอง"** แต่ถ้าเป็น **"คนอื่น"** อธิบายอาจทำความเข้าใจกับผู้คนได้มากขึ้น

เขายอมรับว่า การเป็นนักศึกษาที่ทำกิจกรรมในพื้นที่รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย แต่นักศึกษาจำต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหามากขึ้นให้ได้ **"เพราะสิ่งที่ชาวบ้านพูดไม่มีใครสนใจ แต่หากถ้าเป็นเรา (นักศึกษา) พูด อาจมีคนสนใจบ้างก็ได้"** ย้ำบอกว่า ต่อจากนี้ไป นักศึกษา มอ.ปัตตานี จะเน้นหนักที่การลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยียนชาวบ้านที่ประสบปัญหา อาจมีเวทีแลกเปลี่ยนติดตามสถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัยบ้าง

นอกจากนี้ การแลกเปลี่ยนระหว่างนักศึกษามุสลิมคนพื้นที่ทั้งที่เดินทางไปศึกษาต่างถิ่นและในสถาบันท้องถิ่นกับนักศึกษาที่เป็น **"คนนอกพื้นที่"** ก็ให้ภาพอันเลวร้ายของสถานการณ์ที่

"ชาวบ้าน" กำลังเผชิญ แนนอนที่สุด เป้าการโจมตีจึงมุ่งไปที่นโยบายของรัฐและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นหลัก

เปิดพื้นที่สาธารณะ

คืนสุดท้าย, หลังจากสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงพื้นที่หมู่บ้านสีแดงกรณีปัญหาต่างๆ กำหนดการก็เข้าสู่การเปิดวงคุยใหญ่เพื่อแลกเปลี่ยนถกเถียงถึงจุดยืนและข้อเสนอของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งสุดท้ายนำมาสู่ข้อเรียกร้อง 11 ข้อ แม้ว่าจะมีเสียงท้วงติงจากสมาชิกค่ายบางส่วนว่าการเรียนรู้ปัญหาภายในระยะเวลาอันสั้นของพวกเขายังไม่สามารถตกตะกอนเป็นข้อเสนอได้ก็ตามที่

ถึงกระนั้น ข้อเรียกร้องก็ถูกบีบขับออกมาจากการระดมกันในวง โดยมีเนื้อหาพุ่งเป้าไปสู่ปัญหาที่เกิดจากนโยบายและแนวปฏิบัติของภาครัฐ โดยเฉพาะการขอให้ถอนทหารพรานออกจากพื้นที่เพราะเห็นว่าชาวบ้านประสบปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ และยังเรียกร้องให้ยกเลิกการประกาศบังคับใช้ พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎอัยการศึก รวมถึงยกเลิกมาตรการการบุกค้นจับกุมชาวบ้านที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้

ภัทรดนัย จงเกื้อ โฆษก สนท. อธิบายเพิ่มเติมถึงข้อเรียกร้องเกี่ยวกับทหารพรานว่า จากการลงพื้นที่ พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารได้สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านมากที่สุดในพื้นที่ โดยเฉพาะทหารพรานที่เข้าไปตั้งฐานในหมู่บ้านและมักข่มขู่คุกคามชาวบ้าน การถอนทหารพรานจะเป็นรูปธรรมในความตั้งใจแก้ปัญหาของรัฐบาล เชื่อว่าชุมชนสามารถจัดระบบดูแลความปลอดภัยเองได้ ขณะที่กำลังเจ้าหน้าที่จะไม่มีเวลาจำเป็นอีกต่อไป

น่าเสียดาย หากกิจกรรมของคนหนุ่มสาวกลุ่มนี้ซึ่งมีเครือข่ายอย่างกว้างขวางในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศจะคงบทบาทของตนไว้ที่เสี่ยงสะท้อนผ่านแถลงการณ์ดังกล่าวเพียงอย่างเดียว มะ หรือ มุฮัมมัดอาลาดี เติงนิ แกนนำนักศึกษาจากรั้วรามคำแหงก็เห็นไปในทำนองเดียวกันว่า นักศึกษาในเครือข่ายจากค่ายในครั้งนี้ควรจะต้องมีกิจกรรมต่อเนื่อง โดยวางบทบาทในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงจากพื้นที่สู่การรับรู้ของผู้คนทั่วประเทศ และคงฐานะการเป็นตัวประสานระหว่างชาวบ้านในพื้นที่กับภาครัฐ

มะ เป็นหนึ่งในแกนนำการชุมนุมที่มีสียัดกลางปิดตานี้เมื่อไม่กี่เดือนก่อน ปัจจุบันเขาเป็นรองเลขาธิการ สนท.ที่ผลักดันประเด็น "ไฟใต้" เข้าสู่วาระการทำงานของนักศึกษาที่ทำกิจกรรม เขายังเชื่อมั่นว่า ปัญหาความหวาดระแวงระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวบ้านจะสามารถคลี่คลายได้หากนักศึกษาทำหน้าที่เชื่อมประสาน เพราะชาวบ้านคาดหวังและไว้วางใจนักศึกษาที่ไม่มีผลประโยชน์ใดๆ แอบแฝง

เขาบอกว่า ที่ผ่านมานักศึกษาไม่กล้าที่จะเคลื่อนไหวมากนักต่อประเด็นปัญหาชายแดนใต้ เพราะมักถูกมองว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการหรือแนวร่วมที่ก่อเหตุอยู่ในพื้นที่ ซึ่งแม้จะมีบางส่วนแต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมด และไม่สามารถที่จะเหมารวมได้ รัฐควรจะต้องสนับสนุนให้มีการเปิดพื้นที่ในการเคลื่อนไหวประเด็นต่างๆ ให้มาก แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยกับการทำงานของภาครัฐ แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับวิธีการของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเช่นกัน

ส่วนว่าจะมีการชุมนุมของนักศึกษาอีกหรือไม่ รองเลขาธิการ สนท.บอกเพียงว่า ต้องพิจารณาที่เงื่อนไขของสถานการณ์อย่างใกล้ชิด หากอุปสรรคสะท้อนว่ารัฐไม่มีความจริงจังในการแก้ปัญหาและยังมีการละเมิดสิทธิของประชาชนอีก นักศึกษาอาจมีการเคลื่อนไหวด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง

ต่อจากนี้ จึงน่าสนใจว่าการใช้พื้นที่สาธารณะเช่นนี้เคลื่อนไหวทางการเมืองแบบไร้ความรุนแรงเช่นนี้ จะพอเป็นแรงผลักดันให้มองเห็นทางเลือก - ทางออกสำหรับปัญหาไฟใต้ในอนาคตหรือไม่ คงต้องจับตามองอย่างใจเย็น

แนวรบบภาคใต้ กักขังการร้ายหรือความรุนแรง

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-02-22 02:03:40

การปฏิบัติการก่อเหตุครั้งใหญ่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางส่วนของสงขลา เมื่อค่ำวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ตรงกับวันตรุษจีน ด้วยวิธี หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ยิงถึงดับไฟทั้งเมือง ต่อเนื่องถึงเช้าวันที่ 19 กุมภาพันธ์ เป็นการเขย่าอำนาจรัฐครั้งใหญ่ในยุครัฐบาลสุรยุทธ์ จุลานนท์

เป้าหมายการปฏิบัติการมีการวางแผนไว้อย่างแยบยล ลงเจ้าหน้าที่รัฐจนหลงกล จน ไม่อาจป้องกันเหตุได้แม้แต่จุดเดียว ทั้งๆ ที่เป็นการก่อเหตุกลางเมือง ???

"การปฏิบัติการครั้งนี้เป็นเชิงสัญลักษณ์ที่ มุ่งโจมตีสถานที่อันเป็นศูนย์กลางอำนาจรัฐแต่ละท้องถิ่น รวมถึงศูนย์กลางเศรษฐกิจอันเป็นท่อน้ำเลี้ยงของ 3 จังหวัด อย่างเช่น อ.เบตง จ.ยะลา อ.สุไหงโก-ลก จ.นราธิวาส และเหตุที่ขยายมาถึงตัวเมืองปัตตานี ซึ่งมักไม่เกิด เหตุการณ์ใหญ่ๆ นี่เป็นการแสดงแสนยานุภาพให้เห็นว่าพวกเขาทำได้เมื่อมีโอกาส" ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี อาจารย์จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (มอ.ปัตตานี) วิเคราะห์

เหตุการณ์ครั้งนี้แกนนำระดับสูงของฝ่ายความมั่นคงยอมรับเต็มปากกว่านี้คือ...การก่อการร้ายเต็มรูปแบบ ซึ่งทาง อาจารย์ศรีสมภพมองว่าเห็นด้วย แต่ก็ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้น เพราะก่อนหน้านี้ตัวเลขการก่อเหตุจำนวน 70 จุด หรือ 100 จุดก็เคยเกิดมาก่อน

ฝ่ายผู้ก่อเหตุมีความชัดเจนทั้งในแง่ของอุดมการณ์และเป้าหมาย รวมถึงครั้งนี้มีการกระทำที่เป็นเชิง "สัญลักษณ์" เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ รุนแรงไม่แพ้กันนั่นคือ วันที่ 15 มิถุนายน 2549 ได้เกิดเหตุระเบิดใน จ.ยะลา 50 จุด ซึ่งตรงกับวันครบรอบสถาปนารัฐปัตตานี ถัดมาวางระเบิดธนาคารพาณิชย์ 22 สาขา ในยะลา ช่วงกลางวันของวันที่ 31 สิงหาคม ปี 2549 และเหตุการณ์ก็ ทำทลายเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้น เมื่อระเบิดถูกซุก รถจักรยานยนต์กลายเป็นคาร์บอนบอมบ์ลั่นยานการค้า แหล่งบันเทิง และห้างสรรพสินค้าใจกลางเมืองหาดใหญ่ ซึ่งหนาแน่นไปด้วยนักท่องเที่ยว เมื่อคืนวันที่ 16 กันยายน 2549 ทำให้มีผู้บาดเจ็บ 78 ราย และเสียชีวิต 5 ราย

เว้นว่างไปเดือนเดียว การปฏิบัติการก่อการร้ายก็พุ่งเข้าใส่โซว์มรณดและจักรยานยนต์ ในเมืองยะลา เมื่อ 9 พฤศจิกายน 2549 อีก 8 จุด การถล่มโซว์มรณดครั้งนั้นเป็นครั้งแรกที่ ทำทลายคณะปฏิวัติของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. หลังยึดอำนาจได้แค่ 3 เดือน

ในครั้งนี้อาจารย์ศรีสมภพ วิเคราะห์ว่า การพุ่งเป้าไปยังสถานบันเทิง ห้างร้านเอกชน ก็เพื่อทำลายทุกอย่างที่เป็น "เครื่องหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจ" ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง "อำนาจรัฐ" ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่

หากวิเคราะห์ลึกลงไปให้ถึงแก่น สถานบันเทิงในพื้นที่อันมีชาวมุสลิม 90% อาศัยอยู่ การถล่มร้านคาราโอเกะ เรียกได้ว่าเป็นการ ต่อต้านแหล่งอบายมุขอันขัดกับหลักศาสนาอิสลาม รวมถึงเป็นพื้นที่เอื้อต่อการจู่โจม เนื่องจากเป็นแหล่งชุมนุมที่ไม่มีการระวังภัยด้วย

เหตุผลลงมือปฏิบัติการในวันตรุษจีนก็เป็นเพราะคนไทยเชื้อชาติจีนคือสัญลักษณ์ของความเจริญ และหวังแยกการอยู่ร่วมกันของคน สองวัฒนธรรมสอง เชื้อชาติ ที่เคยพึ่งพาอาศัยกันมาด้วยความสงบสุข

แต่กระนั้น อาจารย์ศรีสมภพมองว่า ข้อแตกต่างของการก่อเหตุในครั้งนี้กับครั้งก่อนๆ คือมีเป้าประสงค์ต่อ "ชีวิตและทรัพย์สิน" ของประชาชนมากกว่า

นั่นเท่ากับว่า การส่งกองกำลังอาสาสมัครทหารพรานจำนวนมากมาเพิ่มเมื่อต้นปีที่ผ่านมานี้ ไม่ได้ช่วยป้องกันเหตุร้ายดังกล่าวดำเนินได้เลย ข้าราชการดองย่ำงานด้านการข่าวยังคงคลานเป็นเต่า โดยได้แต่ "รู้เหตุล่วงหน้า แต่ไม่สามารถป้องกันได้"

คำถามก็คือว่าการลงมืออย่างรัดกุมอย่างมืออาชีพนี้มีความเชื่อมโยงกับต่างชาติหรือไม่ อาจารย์วิเคราะห์ว่า ไม่พบข้อมูลว่ามีการสนับสนุนโดยตรงจากประเทศใดหรือกลุ่มใด ไม่ว่า เจมาห์ อิสลามียาห์ หรือเจไอ แม้กระทั่งอัลกอ อิดะห์ รวมถึงมีคนกลุ่มเหล่านี้มีส่วนก่อเหตุด้วยหรือไม่

แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงให้เห็นการข้ามไปมาระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย ทั้งในแง่การหลบหนีและการขนปัจจัยการก่อเหตุ

"จะนั้นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจึงเป็นการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์การแบ่งแยกดินแดน การเรียกร้องเอกราช การขอความยุติธรรมจากรัฐ แต่ในแง่การส่งคนไปฝึกฝนยังต่างประเทศแล้วเข้ามาปฏิบัติการหรือไม่ ไม่พบข้อมูลที่แน่ชัด ทราบแต่ว่ามีการเลียนแบบ ไม่ว่าจะเป็นเบ็ดที่ใช้หรือวิธีการสังหาร เช่น การฆ่าตัดคอ เป็นต้น รวมทั้งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากต่างประเทศด้วย หากรัฐบาลยืนยันว่าไม่เกี่ยวกับต่างประเทศก็ต้อง อธิบายภาพเหล่านี้ด้วย"

นอกจากนี้ อาจารย์รัฐศาสตร์ มอ.ปัตตานี ย้ำว่า ความจริงสถานการณ์ช่วง 1-2 ปี เห็นได้ชัดว่าเป็นการก่อการร้าย แต่รัฐไม่ยอมรับ กลับมีการอ้างว่าเป็นเรื่องอิทธิพล อาชญากรรม ทั้งที่นั่นคือการต่อสู้เชิงอัตลักษณ์ที่พุ่งเข้าไปปะทะกับอำนาจรัฐโดยตรง

จะเป็นการปฏิบัติการที่ผ่านการฝึกปรือมาจากภายในหรือต่างประเทศหรือไม่ก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า นี่คือภัยที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทยที่ไม่อาจยุติลงโดยง่ายและแนบแน่นยังไม่เปลี่ยน

กระตุกยุทธการพิทักษ์แดนใต้ "ถ้าคิดว่าสำเร็จ จะอันตรายที่สุด!"

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-08-29 12:10:17

ปกรณ์ พิงเนตร

ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเปิดยุทธการพิทักษ์แดนใต้ที่มีกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) เป็นองค์กรขับเคลื่อน ด้วยการเปิดยุทธการย่อย "ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม" ผู้ต้องสงสัยก่อความไม่สงบไล่เรียงไปตามพื้นที่สีแดงตลอดหลายเดือนที่ผ่านมา พร้อมทั้งเรียกขานชื่อยุทธการไปตามชื่ออำเภอ เช่น ยุทธการพิชิตบันนังสตา หรือ ยุทธการพิทักษ์ปาตี นั้น ส่งผลให้เหตุการณ์รุนแรงรายวันเบาบางลงอย่างเห็นได้ชัด

ฝ่ายความมั่นคงเชื่อมั่นว่า นี่คือความสำเร็จ และมั่นใจยิ่งขึ้นไปอีกว่า กำลังเดินถูกทางแล้ว!

ทว่าเมื่อเวลาผ่านไป ดูเหมือนฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบจะเริ่มจับทางได้ และหันมาก่อความรุนแรงโต้กลับ โดยใช้ "ความรุนแรงยิ่งกว่า" กับเป้าหมายที่เป็นผู้บริสุทธิ์ไร้ทางสู้ ทั้งฆาตคดคอชาวบ้านวัยไม่ใกล้ฝั่ง ยิ่งเจ้าหน้าที่อนามัย และสังหารครู โดยเลือกเฉพาะพื้นที่ปิดตาซึ่งฝ่ายความมั่นคงกำลังตะลุยเปิดยุทธการอยู่ในขณะนี้

ความรุนแรงที่เข้าขั้น "เลวร้าย" ทำให้แนวร่วมของรัฐที่กำลังเริ่มก่อตัวชักรจะรวนเร เสี่ยงจากแกนนำครูปอเนาะคนหนึ่งที่ถูกกล่าวภายหลังรู้ข่าวครูโรงเรียนสอนศาสนาถูกยิงถึงหน้าโรงเรียนว่า *"หากรัฐยังปล่อยให้เกิดการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไป จะไม่มีใครสนับสนุนยุทธการของเจ้าหน้าที่ เพราะโอกาสตกเป็นเหยื่อมีสูงยิ่งกว่าเก่า"* นั้น ดูจะเป็นคำกล่าวที่ตรงใจใครอีกหลายคน พร้อมๆ กับคำถามที่ตามมาว่า ยุทธการพิทักษ์แดนใต้ประสบความสำเร็จจริงหรือไม่?

ยิ่งไปกว่านั้น แม้แต่ในมุมมองของอดีตผู้นำทางทหาร เจ้าของฉายา "ขงเบ้งแห่งกองทัพ" อย่าง "มิกจิ๋ว" พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ก็ยังสรุปยังแข็งกร้าวว่า นี่ไม่ใช่ความสำเร็จ!

"เราจะดูว่าความสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ตรงไหน เราต้องดูที่ยุทธศาสตร์ หรือ ความคิดใหญ่ อย่าไปดูเรื่องเล็กๆ เพราะนั่นคือยุทธวิธี" พล.อ.ชวลิต เริ่มอธิบายในหลักการ และว่า

"อย่างเช่นวันนี้ล้อมจับได้ 3 คน วันนั้นได้อีก 50 คน แล้วบอกว่ันนี้คือความสำเร็จ...มันไม่ใช่ แต่ต้องถามว่ายุทธศาสตร์ที่ใช้คืออะไร รูปแบบไหน แล้วยุทธวิธีมันถึงจะสนองตอบได้ ถ้าเราไปจับเอายุทธวิธี แล้วมองเอาแพ้อะไรนะ เหตุการณ์จะดีหรือไม่ดีเพราะเราล้อมปราบได้จำนวนเท่านั้นเท่านี้ นั่นจะเป็นอันตรายอย่างที่สุด" พล.อ.ชวลิต กล่าว

ก่อนจะสรุปกรอบความคิดที่เป็นดั่งคัมภีร์ของการจัดการ **"ความขัดแย้ง"** ว่า ในสงครามที่เป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ที่เราเรียกว่าการก่อการร้าย ไม่มีทางที่จะได้ชัยชนะด้วยการใช้ปฏิบัติการทางทหาร แต่จะต้องใช้ปฏิบัติการทางการเมือง เพราะการเอาชนะทางการเมืองคือชัยชนะที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด

"เมื่อไหร่ที่บอกว่าชนะแล้ว เพราะล้อมปราบได้ 150 คน อันนี้ถือว่าเป็นอันตรายอย่างที่สุด" ขงเบ้งจิ๋ว ย้ำ

พล.อ.ชวลิต ยังเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ซึ่งก็คือการเอาชนะทางความคิดว่า มีอยู่ 3 ทฤษฎีใหญ่ๆ คือ

1. ทฤษฎีดอกไม้หลากสี หมายถึง การทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้แม้จะมีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะสังคมของคนสามจังหวัดภาคใต้ในอดีต คือสังคมของความเป็นมิตร ความปรองดอง ไม่ว่าจะเป็นไทยพุทธหรือมุสลิม ซึ่งวันนี้ต้องเรียกกลับมาให้ได้

2. ทฤษฎีถอยคนละสามก้าว หมายถึง ต้องมีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้เสียสละ และตัดสินใจว่าจะไม่เข้าร่วมในกระบวนการแห่งความขัดแย้ง ซึ่งความจริงไม่จำเป็นต้องถอยทั้งสองฝ่าย แค่ถอยเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ผลแล้ว เพราะจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งดีไม่ถึง

และ **3. ทฤษฎีนครปัตตานี** หมายถึงการให้อำนาจคนในพื้นที่ได้ปกครองและดูแลตัวเอง ในรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

"เรารู้แล้วว่า การจะลดความขัดแย้ง และสร้างสมานฉันท์ได้ดีที่สุด คือการสร้างสังคมแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น หรือพูดง่าย ๆ ว่าต้องให้อำนาจกับประชาชน ซึ่งการให้อำนาจนั้นมีหลายรูปแบบ แต่บ้านเมืองเรามีตัวบทกฎหมาย ฉะนั้นต้องให้ในแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" พล.อ.ชวลิต กล่าว พร้อมขยายความว่า

"นครรัฐปัตตานีก็คือการให้อำนาจการปกครองและดูแลตัวเอง เพราะไม่มีประเทศไหนหรอกที่มีชนกลุ่มน้อยอยู่กันเป็นกลุ่มก้อนแล้วจะไม่ให้อำนาจในการดูแลตัวเอง แม้กระทั่งประเทศที่มีการปกครองในระบอบเผด็จการ ยังให้มากกว่านี้เลย คือ ให้เป็นเขตปกครองพิเศษด้วยซ้ำไป"

อดีตขบถแห่งกองทัพ ยังบอกว่า สิ่งสำคัญที่สุดในทางยุทธวิธีก็คือ หลักการที่เรียกว่า **"หงอช้างเสีย"** นั่นคือหลักแนวร่วม ทำอย่างไรถึงจะกำหนดให้ศัตรูเล็กที่สุด และมีมิตรมากที่สุด เราถึงเอาชนะได้

"ถ้าใช้วิธีอย่างนี้ 6 เดือนจบ คนที่บอกว่าอีก 1 ปีจบ หรืออีกชาติหนึ่งจบนั้น แพ้แล้วตั้งแต่ที่พูด" พล.อ.ชวลิต กล่าว

อย่างไรก็ดี พล.อ.ชวลิต ซึ่งเคยรับหน้าที่ดูแลปัญหาภาคใต้ ในฐานะรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ออกตัวว่า วิธีการที่เสนอนั้น น่าจะประกาศใช้ตั้งแต่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ แต่ที่ไม่ได้ประกาศ เพราะผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ได้ศึกษาเรื่องเหล่านี้อย่างลึกซึ้งเพียงพอ

"ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 (ช่วงเกิดเหตุการณ์ปล้นปืน) เราใช้เวลา 2-3 เดือนจึงวิเคราะห์ออกมาได้ว่า หัวใจของปัญหา ทั้งยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และเป้าหมายของเราอยู่ที่ไหน วันนั้นเราได้ของบประมาณรัฐบาล 12 ล้านบาท เพื่อแก้ปัญหาในเชิงความคิดของลูกหลานเราในพื้นที่ แต่เป็นที่น่าเสียใจว่า ผู้รับผิดชอบไม่ได้ศึกษาเรื่องพวกนี้อย่างละเอียด ไปมองแต่ว่าเป็นการใช้งบประมาณในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง ก็เลยบอกว่าเอาไปล้านเดียวก็แล้วกัน"

พล.อ.ชวลิต กล่าวทิ้งท้ายว่า จากความไม่เข้าใจในวันนั้น ทำให้วันนี้เราต้องใช้งบประมาณถึงปีละ 40,000 ล้านบาทในการแก้ไขปัญหา และมีคนตายปีละเกือบพันคน !

กะเทาะวิสัยทัศน์ "หมอแ้ว" ชู "แพดเกจพัฒนา" ดับไฟใต้

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-07-19 18:55:29

กิ่งอ้อ เล่าสง, ปกรณ์ พิงเนตร

ไม่แปลกหาก "หมอแ้ว" น.พ.แวมะชาติ แวดาโอะ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จะประกาศตัวลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในการเลือกตั้งสมัยหน้า เพราะนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่ "หมอแ้ว" กระโดดลงมาคลุกในสนามการเมืองระดับชาติ เนื่องจากเมื่อปี 2549 เขาก็เคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่ราวีวาสบ้านเกิดมาแล้ว แถมยังได้รับชัยชนะด้วยคะแนนท่วมท้นเกือบ 1 แสนคะแนน เป็นลำดับต้นๆ ของประเทศอีกด้วย

จะนั้นความน่าสนใจของ "หมอแ้ว" ณ ตอนนี้ จึงมีได้อยู่ที่ว่าเขาจะลงสมัคร ส.ส.หรือไม่ หรือกับพรรคการเมืองใด แต่อยู่ที่ "วิธีคิด" ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเขาต่างหาก

ในฐานะอดีตหมอคนยาก เจ้าของโรงพยาบาลขนาดเล็ก 10 เตียงที่ชื่อ "โรงพยาบาลหมอแ้ว" ในตัวเมืองนราวีวาส ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือชาวบ้านผู้ยากไร้มานานกว่า 10 ปี กระทั่งถึงคราวเคราะห์ต้องตกเป็นจำเลยในคดีเจไอ (สมาชิกกลุ่มก่อการร้ายเจมาห์ อิสลามียะห์) ถูกตำรวจซ้อม ถูกทรมาน แต่สุดท้ายศาลก็คืนความเป็นธรรมให้ด้วยการยกฟ้อง

หลังจากนั้นชีวิตก็ดูจะพลิกผันไปอีกทาง เมื่อเขาชนะเลือกตั้ง ส.ว. แม้จะเป็นสภาสูงชุดนกกระจะก็ไม่ทันกินน้ำ เพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเสียก่อนที่จะได้ทำหน้าที่ แต่ "หมอแ้ว" ก็ยังได้รับแต่งตั้งเป็น สนช. และแสดงบทบาทอย่างโดดเด่นในสภาจนกลายเป็นดาวรุ่งพุ่งแรงอยู่ในปัจจุบัน

ด้วยรอยเท้าบนเส้นทางอันสมบุกสมบัน ทำให้สายธารความคิดของเขาในการกิจดับไฟใต้ชวนให้ติดตามอยู่ไม่น้อย ยิ่งเมื่อเขากล้าประกาศว่า จะนำตัวเองและเครือข่ายเข้าสังกัดพรรคการเมืองใหญ่ที่มีโอกาสเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เพื่อผลักดันนโยบายของ "กลุ่มหมอแ้ว" ไปใช้แก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมด้วยแล้ว ก็ยิ่งน่าฉงนว่านโยบายของเขามีทิศทางไหน จึงทำให้เจ้าตัวกล้าประกาศถึงเพียงนั้น

คำถามทั้งหมดโปรดติดตามได้ในบรรทัดจากนี้ไป...

ชู "แพดเกจพัฒนา" ดับไฟใต้

"การแก้ปัญหาภาคใต้ต้องคิดเป็นแพดเกจใหญ่" หมอแ้วเริ่มอธิบาย และว่า "เหมือนกับเขตปกครองพิเศษซินเจียงที่อยู่ภาคตะวันตกของจีน มีประชากรมุสลิม 20 ล้านคน มีสุเหร่า 20,000 แห่ง เขามีคนและสุเหร่ามากกว่าเรา 10 เท่า เคยมีปัญหาต่อสู้กันเป็นร้อยปี แต่รัฐบาลจีนแก้ปัญหาไม่ถึง 10 ปีก็สงบ โดยเขาโหมงบประมาณและการพัฒนาลงไปอย่างเต็มที่ ส่วนของไทยยังโหมแต่งบด้านความมั่นคง ขณะที่พัฒนายังน้อย และต่างคนต่างทำ"

เขาขยายความปัญหาเรื่องงบประมาณว่า หากพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2551 ที่เพิ่งผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระแรก จะพบว่ามีการจัดเม็ดเงินถึง 9,000 ล้านบาท สำหรับงานด้านความมั่นคง ส่วนงบพัฒนามีเพียง 7,000 กว่าล้าน บวกกับงบปกติที่ผ่านทางกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ อีก 13,000 ล้านบาท รวมแล้ว 29,000 ล้านบาทเท่านั้น

หมอแ้ว บอกว่า ถ้าจัดงบอย่างนี้ไม่มีทางแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นจึงต้องใช้วิธีคิดแบบ "แพดเกจ" คือทำอย่างไรที่จะให้การศึกษาในสามจังหวัดดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น คนมีงานทำ ไม่มีบัณฑิตว่างงาน พร้อมๆ

กับดูแลคนที่ข้ามไปทำงานในประเทศมาเลเซีย 200,000 คน ด้วยการทำเวิร์ค เพอร์มิตให้ ตั้งกองทุนเข้าไปช่วยเหลือ ประกันราคาพืชผลทางการเกษตร และอุดหนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน

พูดง่าย ๆ ว่าคือการพัฒนาทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจแบบครบวงจร!

หมอแฉ อธิบายต่อว่า สาเหตุที่ต้องคิดพัฒนาสามจังหวัดภาคใต้แบบ "แพดเกจ" เพราะปัญหาในพื้นที่วิกฤตเกินกว่าที่จะใช้ระบบปกติเข้าไปเยียวยา

"เมื่อไปดูผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศไทย ปรากฏว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ 3 อันดับสุดท้าย อันดับที่ 74 นราธิวาส อันดับที่ 75 ยะลา และอันดับที่ 76 ปัตตานี หันไปดูด้านสาธารณสุข ก็จะพบว่ามียุติภูมิผู้ป่วยใช้เลือดออกมากเป็นอันดับ 3 และมีคนพิการมากที่สุดในประเทศ แล้วจะให้ทำอย่างไร ก็ต้องใหม่เรื่องเศรษฐกิจ และสาธารณสุข อัปเดตงบประมาณลงไป พร้อมๆ กับจัดแพทย์พยาบาล และทันตแพทย์ลงไปเพิ่ม"

หมอแฉ ชี้ว่า เมื่อประชาชนในพื้นที่สุขภาพดี มีการศึกษาดี และเศรษฐกิจดี ก็จะแก้ปัญหาความไม่สงบได้ไปเอง เพียงแต่วิธีการพัฒนาในบริบทต่างๆ จะต้อง "คิดใหม่" ไม่ใช่ทำในรูปแบบปกติ

"การดูแลเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่เราใช้งบ 9,000 ล้านบาท แต่เหตุการณ์ก็ยังเกิด ฉะนั้นเราลองคิดใหม่ ให้คนท้องถิ่น 30 คนต่อหมู่บ้านได้ดูแลตัวเอง โดยรัฐจ้างเดือนละ 10,000 บาทต่อคน คน 30 คนก็จะใช้เงิน 300,000 บาทต่อเดือน ปีหนึ่งใช้งบ 3,600,000 บาท ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 1,800 หมู่บ้าน งบประมาณรวมตลอดทั้งปีก็ประมาณ 6,000 ล้านบาท แล้วให้เขาดูแลตัวเอง เป็นตำรวจชุมชนหรืออะไรก็ได้ แต่ไม่ใช่ให้ ชรบ. หมู่บ้านละ 20,000 บาทต่อเดือน แล้วไปเกลี้ยเอา ปรากฏว่าไม่ได้ปฏิบัติจริง"

"เมื่อเงินลงไปขนาดนี้ เราก็ให้ชาวบ้านจัดการกันเอง ดูแลกันเอง และพึ่งตนเอง ที่สำคัญเมื่อมีเงินหมุนเวียนอยู่ในพื้นที่ ก็จะเกิดการใช้จ่าย เศรษฐกิจก็ดี เพราะมีการขับเคลื่อน"

เขายังยกตัวอย่างแบบเห็นภาพว่า ถ้ารัฐบาลมีนโยบายยกระดับสนามบินนราธิวาสให้เป็นสนามบินนานาชาติเพื่อรองรับผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ ปีหนึ่งๆ คนจากสามจังหวัดไปทำฮัจญ์ประมาณ 8,000 คน ผู้ที่ไปทำฮัจญ์ 1 คนมีคนไปส่ง 50 คน แสดงว่าจะมีคนไปสนามบินถึง 400,000 คน ถ้าใช้เงินคนละ 1,000 บาท ก็จะมีเงินหมุนเวียนถึง 400 ล้านบาท

แต่ทุกวันนี้ต้องไปส่งกันที่หาดใหญ่ กรุงเทพฯ หรือภูเก็ต ค่าถามก็คือทำไมเราไม่ปรับปรุงสนามบิน ลงทุนแค่ 500 ล้าน เศรษฐกิจท้องถิ่นก็จะดีขึ้น การใช้จ่ายก็จะเกิด เมื่อคนคึกคัก ถนนหนทางก็สว่าง ก็จะลดโอกาสการก่อความไม่สงบไปได้เอง

อีกเรื่องหนึ่งคือการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดย หมอแฉ ยกตัวอย่างเรื่องการผลิตผ้าคลุมหน้า

"เชื่อกันว่าผ้าคลุมหน้าที่ขายอยู่ทั่วโลก 80% ใช้แรงงานจากสามจังหวัด แต่นำผ้ามาจากมาเลเซีย นายทุนก็มาจากมาเลย์ แล้วก็ไปจ้างงานตามบ้าน ประมาณ 60,000 หลังคาเรือน ได้ค่าจ้างขึ้นละ 70 บาท พอมาเลย์มารับสินค้า ก็ไปปีม เมด อิน มาเลเซีย ได้กำไรอย่างน้อย 100 บาทต่อผืน"

"ถ้าอย่างนี้เราโหมไปเลยดีมั้ย ให้ทุกตำบล ตำบลละ 1 ล้านบาทเป็นกองทุน ไปซื้อผ้าจากญี่ปุ่นมาเลย์ เป็นผ้าแก่ไปเลย สร้างรายได้ และส่วนต่างของกำไรก็จะอยู่ในพื้นที่ แต่ที่เราเอาแค่ค่าแรงเท่านั้น ทั้งหมดนี้คือตัวอย่างที่คิดว่าต้องเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหา"

เชื่อมั่นการเมืองในระบบ

การตัดสินใจก้าวเข้าสู่ "การเมืองในระบบรัฐสภา" ของ "หมอแฉ" ทำให้เกิดคำถามว่า เขามั่นใจขนาดไหนว่าวิถีทางที่กำลังเลือกเดินจะนำไปสู่เป้าหมายที่วาดหวังเอาไว้ได้ เพราะต้องไม่ลืมว่า เขาเองก็ถูก "การเมือง" เล่นงานมาอย่างบอบช้ำ

ประเด็นนี้ หมอแหว ไขข้อข้องใจว่า การเมืองในระบบรัฐสภาก็เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาภาคใต้ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะการเมืองภาคพลเมืองก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

"ปัญหามันเลยมามากแล้ว การเมืองในระบบตัวแทนจึงสามารถคลี่คลายได้สำหรับบางสถานการณ์ และคลี่คลายความเดือดร้อนของประชาชนบางกลุ่มบางกรณีได้ แต่สำหรับอีกบางกลุ่ม คงเอื้อมไปไม่ถึง อย่างเช่นขบวนการที่ต่อสู้ในพื้นที่ ขบวนการเหล่านี้จะไม่สนใจเรื่องการเลือกตั้ง เพราะไม่ใช่วิถีที่กลุ่มขบวนการเชื่อ"

อย่างไรก็ดี กลุ่มคนที่ หมอแหว ให้ความสำคัญมากกว่า คือประชาชน 90% ในสามจังหวัด ซึ่งเขาเชื่อว่าการเมืองในระบบตัวแทนสามารถช่วยเหลือคนเหล่านั้นได้

"ผมคิดว่ายังกคงต้องอาศัยระบบตัวแทนในการสะท้อนปัญหาของประชาชน เพื่อเป็นช่องทางในการทำความเข้าใจกับคนทั้งประเทศ กับรัฐบาล พร้อมทั้งตรวจสอบ ตีติง และเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อฝ่ายบริหาร โดยใช้เวทีรัฐสภา เว้นแต่ว่านักการเมืองของสามจังหวัดจะมีโอกาสได้ไปเป็นฝ่ายบริหาร ได้พูดคุยเชิงนโยบายโดยตรงกับผู้บริหารประเทศ แบบนั้นก็จะช่วยมากขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง"

ทว่า "การเมืองภาคพลเมือง" ก็เป็นอีกบริบทหนึ่งที่เขาไม่เคยทิ้ง

"บทบาทของพรรคการเมืองไม่ใช่การได้มาซึ่ง ส.ส.เพียงอย่างเดียว เพราะพรรคการเมืองเป็นสถาบันหนึ่งที่สามารถทำกิจกรรมทางการเมืองภายใต้กรอบของกฎหมายที่มีอยู่ ส่วนจะมีตัวแทนในสภาหรือไม่เป็นอีกเรื่อง และสำหรับพวกผม คิดว่าแม้ไม่มีตัว ส.ส.ในสภา ก็สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ในลักษณะการเมืองภาคพลเมืองที่ผมทำมานานกว่า 10 ปี แต่ถ้ามี ส.ส.อยู่ในสภา ก็น่าจะดีกว่า" เขากล่าวแบบแย้มร้อรอยในความคิด

รัฐยังไม่อยู่ในหัวใจชาวบ้าน

เมื่อ ณ วันนี้ "หมอแหว" มีเจตนิญอยู่ในอาณาเขตของการเมืองในระบบตัวแทน จึงนำเสนออย่างไม่น้อยว่า เขาคิดอย่างไรกับกลุ่มคนที่ยังเคลื่อนไหวต่อสู้ในลักษณะใต้ดิน เพื่ออุดมการณ์บางอย่างในสามจังหวัดชายแดน

แต่ หมอแหว ก็ตอบอย่างชาญฉลาดว่า เขาและเครือข่ายไม่เคยได้มีโอกาสพบเจอกับกลุ่มขบวนการที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่

"ผมก็อยากจะเจอคนเหล่านี้ อยากจะคุยว่าเขาคิดอย่างไร แต่ต้องยอมรับว่า ณ สถานการณ์ปัจจุบัน พวกเราที่ทำงานภาคประชาสังคมไม่มีโอกาสได้พบกับคนกลุ่มนี้เลย ประการหนึ่งเป็นเพราะพวกเขาไม่เปิดตัว ขณะที่ข้อมูลการข่าวที่เกี่ยวข้องกับคนเหล่านั้น ก็เป็นความลับของทางราชการ"

แต่ หมอแหว ก็ให้ข้อคิดเอาไว้ที่น่าสนใจว่า ประเด็นหลักที่ต้องคำนึงถึงคือประชาชน 90% เพราะทันทีที่เรา "แตะ" ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่ารัฐหรือขบวนการ จะเป็นอุปสรรคในการทำงานสำหรับคน 90% ทันที

"แม้พวกผมในพื้นที่จะไม่มีโอกาสได้พูดคุยกับคนในขบวนการ แต่ก็มีโอกาสได้พูดคุยกับประชาชนที่ต้องสัมผัสกับกลุ่มขบวนการ และรู้ว่าอารมณ์ของประชาชนเป็นอย่างไร โดยอารมณ์ของประชาชนในวันนี้คือ ฝ่ายรัฐยังไม่อยู่ในหัวใจของเขา แต่ไม่ได้หมายความว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายโน้น เพียงแต่ความประทับใจยังไม่มากพอที่จะเทหมดหน้าตักเพื่อร่วมมือกับรัฐ"

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าว หมอแหว จึงฟันธงว่า ข้อเสนอเรื่อง "เขตปกครองพิเศษ" ที่หลายฝ่ายแสลงใจ ก็ยังไม่ใช่คำตอบของการแก้ไขปัญหา ยิ่งไปกว่านั้น การเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับกลุ่มขบวนการนับวันก็จะยิ่งแหลมคมขึ้น ด้วยวิวัฒนาการที่แต่ละฝ่ายสั่งสมจากความยึดเยื้อของปัญหา

"สถานการณ์ ณ วันนี้ ผมบอกได้เลยว่าเข้มแข็งขึ้นทั้งสองฝ่าย ทั้งรัฐและกลุ่มที่เคลื่อนไหว ฉะนั้นการปฏิบัติของทั้งสองฝ่ายจะเพิ่มความเข้มข้นขึ้น จนกระทั่งในบางครั้งมันก็เกินจากสิ่งที่เรายอมรับได้ รวมทั้งเกินกว่าที่ประชาชนจะยอมรับได้"

**และนั่นน่าจะเป็นคำตอบของคำถามอันหลากหลายเกี่ยวกับตัว "หมอแว" รวมถึงอนาคต
ของเขานบนเส้นทางสายการเมือง!**

การชันสูตรศพจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-06-10 18:49:37

นพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะนะ จังหวัดสงขลา

สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มมาตั้งแต่วันที่ 4 ม.ค. 2547 จนถึงวันนี้เป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว มีจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตกว่า 5,000 ราย ทั้งๆ ที่ "การชันสูตรพลิกศพ" คือ ขั้นตอนสำคัญของการค้นหาความจริงและการอ่านความยุติธรรมให้กับทุกฝ่าย แต่บทบาทในการชันสูตรพลิกศพจากสถานการณ์ความไม่สงบยังมีความไม่ลงตัวอีกมาก

สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น น่าจะใช้เวลาอีกอย่างน้อย 10 ปี จึงจะมีที่ท้าวว่าจะสงบลงได้ แต่ในปัจจุบันที่เวลาผ่านไปแล้วกว่า 3 ปีนั้น ยังมีปัญหาในด้านการชันสูตรพลิกศพอีกมาก ส่วนใหญ่ยังเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งปัญหาความปลอดภัยในการออกชันสูตรพลิกศพนอกโรงพยาบาล ปัญหาการขาดแคลนแพทย์นิติเวช ทำให้การระดมกล่าวตักกับแพทย์ทั่วไป ปัญหาการไม่ยอมรับกระบวนการชันสูตรพลิกศพซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อของพี่น้องมุสลิมในพื้นที่ ปัญหาการวางตัวให้เป็นกลางของบุคลากรด้านสุขภาพ เป็นต้น

จนถึงวันนี้รัฐบาลและกระทรวงที่เกี่ยวข้องไม่ว่ากระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข ยังไม่มีการวางระบบการชันสูตรพลิกศพที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว ที่น่าเศร้านั้น คือ ในวันนี้ยังไม่มีมาตรการหรือรื้อใดๆ จากผู้บริหารในบ้านเมืองที่จะผลักดันให้เกิดระบบการชันสูตรพลิกศพในสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง

ระบบการชันสูตรพลิกศพของไทย

ตามกฎหมายได้ระบุให้แพทย์เป็นผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพกับเจ้าพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ โดยหลักการแล้ว แพทย์ต้องออกชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุเพื่อให้เห็นสภาพของที่เกิดเหตุร่วมในการค้นหาสาเหตุและรวบรวมพยานในที่เกิดเหตุ อันจะทำให้สามารถวิเคราะห์สาเหตุการตายได้ชัดเจนมากกว่าการเห็นเฉพาะศพที่นำมาที่โรงพยาบาล โดยไม่เห็นจุดเกิดเหตุ

โดยทฤษฎีแล้วการฆ่าหรือการตายผิดธรรมชาตินั้น หากมีการสอบสวนหรือการชันสูตรเต็มรูปแบบจะสามารถวิเคราะห์รูปแบบได้ว่า เสียชีวิตหรือการทำลายศพนั้นเป็นการตีมาจากกลุ่มใดหรือฝ่ายใด เช่น ลักษณะการยิง การตอวงจระสำหรับระเบิด ลักษณะการตัดคอหรือเผาทำลายศพ ซึ่งจะทำให้พอที่จะสามารถแบ่งกลุ่มการกระทำได้ว่า กลุ่มใดอาชุนั้นๆ มีพื้นที่ปฏิบัติการในพื้นที่ใดบ้าง ทำให้สามารถจำกัดวงในการติดตามได้ง่ายขึ้น

อีกทั้งกรณีของหัวกระสุนก็เป็นเหมือนกับ **DNA** ของมนุษย์ คือ ปืนทุกกระบอกจะมีลายของหัวกระสุนที่แตกต่างกัน หากสามารถเก็บหัวกระสุนมาได้นำมาเปรียบเทียบกับกระสุนที่พบในที่เกิดเหตุหรือกระบอกเดียวกันหรือไม่ แต่ด้วยข้อจำกัดในการชันสูตรพลิกศพทั้งในแง่ของบริบทมุสลิมที่มักไม่อนุญาตให้มีการชันสูตรเต็มรูปแบบ รวมทั้งปัญหาในระบบการชันสูตรพลิกศพของภาครัฐเองที่ฝากไว้กับแพทย์ในโรงพยาบาลซึ่งไม่มีทักษะในการผ่าพิสูจน์ศพดังเช่นแพทย์นิติเวช จึงทำให้การเก็บหลักฐานหรือการรวบรวมหลักฐานจากการชันสูตรพลิกศพนั้นยังมีปัญหาอยู่มาก

ปัจจุบันบทบาทของแพทย์ในโรงพยาบาลต่างๆ นั้นทำการชันสูตรพลิกศพเพื่อการตรวจบาดแผลภายนอกเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอกับการอ่านความยุติธรรมและการพิสูจน์หาความจริงจากสถานการณ์ความไม่สงบ

การชันสูตรศพภายนอกโรงพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุ นั้น วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้แพทย์เห็นสภาพทั่วไปของพื้นที่ ร่วมรวบรวมหลักฐานและดูพฤติกรรมการตาย แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ไม่สงบนี้ การชันสูตรศพในพื้นที่นั้นไม่สามารถทำได้ละเอียดมากนัก และเพื่อการผดุงความยุติธรรมก็ควรนำมาชันสูตรศพให้ละเอียดมากขึ้นในโรงพยาบาลด้วยเสมอ รวมทั้งจะได้แต่งศพก่อนส่งมอบกับญาติผู้เสียชีวิตเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่อไป

ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ และความไม่ปลอดภัยในการออกพื้นที่ไปชันสูตรศพนั้น ทำให้กระทรวงสาธารณสุขได้แจ้งแนวปฏิบัติมาว่า "ไม่จำเป็นที่แพทย์ต้องออกชันสูตรศพตามที่กฎหมาย" แต่ในความเป็นจริงในหลายกรณีก็ยากที่แพทย์จะปฏิเสธได้เมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าหน้าที่ปกครองและทางตำรวจ

แพทย์กับความเสี่ยงในการชันสูตรพลิกศพ

เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งที่การออกไปชันสูตรในพื้นที่มักไม่มีความปลอดภัย เช่น กรณีที่ศพถูกยิงเสียชีวิตในพื้นที่ ในหลายกรณีมักมีการวาง **Second bomb** หรือการวางระเบิดลูกที่ 2 เพื่อทำร้ายทีมเจ้าหน้าที่ที่เข้าไป ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งพบว่าบ่อยครั้งที่การเคลื่อนพื้นที่โดยทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจ ทหาร ยังทำได้ไม่ดีพอและบ่อยครั้งที่แพทย์ต้องเป็นผู้พลิกศพด้วยตนเอง ซึ่งมีความเสี่ยงสูงมากหากมีการวางระเบิดลูกที่ 2 ไว้ใต้กับศพหรือใต้ศพ ในปัจจุบันยังโชคดีที่ไม่มีแพทย์ผู้ใดที่ประสบเหตุโดยตรง

บทเรียนจากโรงพยาบาลกะพ้อ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2547 ซึ่งมีเหตุผู้ก่อความไม่สงบ บุกยิงถล่มสถานีตำรวจและที่ว่าการอำเภอกะพ้อ จนทำให้มีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตที่ห้องฟังกวิทย์ โดยทางโรงพยาบาลได้รับการตามให้ไปช่วยชันสูตรเวลาประมาณ 05.00 น. ตำรวจยืนยันว่าต้องการให้แพทย์ช่วยออกไปชันสูตรศพ ซึ่งเมื่อถึงที่เกิดเหตุ แพทย์ซึ่งไปชันสูตรศพเองพบว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจตามเข้าไปเลย มีศพ 1 ศพที่เลือดแห้งแล้ว ก็เลยเรียกให้ทหาร ตำรวจมาช่วยพลิกศพ ณ เวลานั้นแพทย์คนนั้นได้เริ่มรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย รุ่งเช้าเวลา 8.00 น. ก็มีระเบิดขึ้นใกล้ๆ กับจุดที่ชันสูตร โดยคนร้ายได้ขู่ว่าจะเปิดไว้กับต้นไม้หวังจะทำร้ายตำรวจ/ผู้เกี่ยวข้องที่ไปช่วยเหลือผู้เสียชีวิต ชี้ให้เห็นว่า หากตำรวจเคลียร์พื้นที่ไม่ดีพอ มีความเสี่ยงสูงมากที่จะได้รับอันตราย

ในความเป็นจริงแล้ว แม้ว่าทางกระทรวงจะมีคำแนะนำว่า หากไม่ปลอดภัยไม่ต้องไปชันสูตรศพ แต่ในสถานการณ์จริงก็ยากที่จะปฏิเสธได้ทุกกรณี

จากสถานการณ์ในจังหวัดยะลาซึ่ง พ.ต.อ. นกตล เผือกโสภณ ได้รับบาดเจ็บจากการเหยียบกับระเบิดนั้นนับเป็นการใช้กับระเบิดในการก่อเหตุครั้งแรก จากสถานการณ์ตลอด 3 ปี นับอีกกรณีศึกษาหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ายุทธการของฝ่ายผู้ก่อการนั้นได้เปลี่ยนไปจากการใช้ second bomb มาใช้ "กับระเบิด" ซึ่งสร้างความไม่ปลอดภัยในการเข้าชันสูตรพลิกศพในพื้นที่มากขึ้น

ด้วยความไม่ปลอดภัยในการออกชันสูตรศพในพื้นที่ทำให้โรงพยาบาลต่างๆ มีการปรับตัวด้วยการพูดคุยกับทางพนักงานสอบสวนให้ช่วยนำศพมาชันสูตรในโรงพยาบาล ซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้รับการตอบสนองดีพอสมควร อย่างเช่น กรณีของโรงพยาบาลศูนย์ยะลา ก็มีข้อกำหนดในโรงพยาบาลว่า หลังเวลา 18.00 น. จะไม่มีการออกชันสูตรศพนอกโรงพยาบาลเลย ยกเว้นกรณีที่จำเป็นจริงๆ อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงก็ยังมีอยู่มากเช่น มีกรณีของการยิงร้านชำแล้วมีผู้เสียชีวิตในเขตเทศบาลนครยะลา ก็มีการวางระเบิดลูกที่ 2 เอาไว้ เพื่อเตรียมทำร้ายเจ้าหน้าที่ หรือในกรณีฆาตดโค ในเขตจังหวัดยะลา ซึ่งมีการนำศีรษะของผู้เคราะห์ร้ายไปไว้อีกที่หนึ่งแล้วมีการกดระเบิดเมื่อตำรวจไปเก็บศีรษะนั้น ทำให้ตำรวจได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น

โดยสรุป การออกชันสูตรพลิกศพพื้นที่ ปัจจุบัน มีความเสี่ยงสูงขึ้นเรื่อยๆ ที่บุคลากรทุกวิชาชีพจะได้รับอันตรายจากระเบิดลูกที่ 2 การข่มขู่ คุกคาม หรือการเหยียบกับระเบิด เป็นโจทย์ใหญ่ที่ควรได้รับการพิจารณาวิธีการจัดการกับปัญหานี้อย่างจริงจังก่อนที่จะมีความสูญเสียที่มีอาจเสียยิ่งกว่าได้

ความตายและการจัดการศพในศาสนาอิสลาม

การตายในศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นความทุกข์ อิสลามถือว่าการตายคือการกลับไปสู่ความเมตตาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ความตาย คือ การเปลี่ยนแปลงจากการมีชีวิตที่พร้อมกับร่างกายด้วยการมีชีวิตในโลกต่อไปเหมือนกับการเกิด เป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิตจากการที่ต้องพึ่งร่างกาย ไปสู่การมีชีวิตที่ไม่ต้องการร่างกาย จากชีวิตที่ต้องการสิ่งต่างๆ ไปสู่ชีวิตที่ไม่ต้องการอะไรเลย

ความตายตามศาสนาอิสลาม คือ จุดหมายปลายทางของการเดินทางชีวิตนี้ไปสู่ชีวิตใหม่ ความตายเปรียบเสมือนประตูที่ก้าวผ่านจากชีวิตหนึ่งไปสู่อีกชีวิตหนึ่ง ซึ่งเป็นชีวิตนิรันดร์ ความตายทำให้มนุษย์สมบูรณ์

เมื่อได้รับข่าวการตายของพี่น้องมุสลิม มุสลิมจะกล่าวว่า **"อินนาลิลลาฮิอะอินนา อิลัยฮิรอกุน"** (แปลว่า **แท้จริงเราเป็นของอัลลอฮ์และยังพระองค์ที่เราต้องคืนกลับ**) หลังจากนั้นก็จะไปเยี่ยมครอบครัวหรือญาติของผู้ตายและร่วมมาฆ (ละหมาด) ศพ ตลอดจนไปส่งศพที่สุสานเพื่อทำการฝังศพ

เมื่อมีการตายเกิดขึ้น อิสลามได้กำหนดจัดการเรื่องฝังศพให้เสร็จเรียบร้อยโดยเร็วและประหยัดที่สุด เพื่อที่จะไม่เป็นภาระแก่คนที่อยู่ข้างหลัง ผู้ป่วยเสียชีวิต จะต้องหันหน้าศพไปยังนครมักกะฮ์ และขาระล่างทำความสะอาดศพ หลังจากนั้นจะห่อศพด้วยผ้าขาวเพื่อนำไปทำพิธีทางศาสนา และฝังโดยเร็วที่สุดโดยปกติแล้วพิธีการฝังศพของมุสลิมจะเสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุดภายใน 24 ชั่วโมง

ในการปฏิบัติต่อศพนั้น อิสลามได้กำหนดให้ปฏิบัติอย่างนุ่มนวลให้เกียรติ และจะต้องไม่ให้ศพเป็นที่เปิดเผยในสภาพเปลือยหรืออนาจาร ดังนั้นพี่น้องมุสลิมส่วนใหญ่จึงมักไม่ยินยอมให้มีการผ่าพิสูจน์ศพ เพราะจะเป็นเสมือนการทำร้ายศพ นอกจากนั้นแล้ว อิสลามยังไม่อนุญาตให้เผาศพ ด้วยเพราะถือว่าไฟนั้นเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับการลงโทษผู้ทำบาปในนรก

สำหรับกรณีการตายเพื่อศาสนานั้น จะไม่มีการอาบน้ำศพ โดยจะฝังศพผู้กล้าในทางศาสนาโดยไม่มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าหรืออาบน้ำศพ และห้ามผู้ไม่ใช่มุสลิมแตะต้องศพ ซึ่งส่งผลให้กรณีเหล่านี้มักไม่มีการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย

ช่องว่างระหว่างนิติวิทยาศาสตร์และศาสนาวัฒนธรรม

การชันสูตรพลิกศพในบริบทของวัฒนธรรมมุสลิมนั้นยังมีปัญหาความเข้าใจที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและความคิดเห็นความเชื่อของพี่น้องมุสลิมอยู่มาก เช่น ในมาตรฐานในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย หากมีการเสียชีวิตในลักษณะที่เป็นการตายที่ผิดธรรมชาติ กฎหมายได้มีการอนุญาตให้การชันสูตรพลิกศพได้อย่างเต็มที่ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในประเทศ

แต่สำหรับในไทยนั้นเรื่องนี้ยังมีความไม่เข้าใจอยู่สูงมาก การจะชันสูตรพลิกศพได้จำเป็นต้องขออนุญาตจากญาติก่อนทุกครั้งซึ่งเกือบทั้ง 100 % จะไม่ได้รับการอนุญาต ให้ดำเนินการ อีกทั้งการจัดการศพในวิธีมุสลิมซึ่งต้องมีการจัดการศพโดยเร็ว แม้ว่าในอัลกรุอันจะไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ชัดเจน แต่ก็เป็นเรื่องที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าศพจะต้องถูกฝังภายใน 24 ชม. หรือหากเสียชีวิตในช่วงเช้าจะต้องฝังก่อนพระอาทิตย์ตกดินซึ่งเป็นแรงกดดันให้ทางภาครัฐต้องดำเนินการจัดการกับศพโดยรวดเร็วเพื่อส่งศพให้ญาติต่อไป

คนมุสลิมมีความเชื่อว่า ร่างกายของคนที่ตายไปแล้ว มีความรู้สึกเจ็บปวดเหมือนคนเป็น จึงต้องปฏิบัติต่อร่างกายของคนตาย ด้วยความเคารพเหมือนปฏิบัติต่อคนเป็น จะต้องไม่ให้ศพเป็นที่เปิดเผยในสภาพเปลือย การผ่าศพ (autopsy) จึงเป็นข้อห้ามในศาสนาอิสลาม ยกเว้นในรายที่ต้องชันสูตรพลิกศพ (forensic purpose)

ในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม สังกัดในสำนักคิดชาฟีอีห์ เช่นเดียวกับประเทศไทย ก็พบว่า สามารถชันสูตรพลิกศพ ตามมาตรฐานสากลได้ และถ้าเป็นศพมุสลิมจะเก็บศพไว้ในโรงพยาบาล 3 วัน แต่ถ้าเป็นศาสนาอื่น จะเก็บศพได้ 15 วัน เพื่อรอญาติก่อนดำเนินการตามหลักศาสนาต่อไป

สำหรับการชันสูตรพลิกศพก็สามารถทำได้ ถ้ามี คำสั่งของศาล เช่นเดียวกับกฎหมายของไทย ตาม ป.วิ.อาญา มาตราที่ 151 - 153 ในเรื่องการชันสูตรพลิกศพนั้นได้มีคำวินิจฉัยทางศาสนา (ฟัตวา) ของ จุฬาราชมนตรี ที่ 04/2549 เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ที่สามารถทำได้ถ้าจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีและในทางการแพทย์ก็ตาม

แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเห็นว่า ไม่ควรกระทำการชันสูตรพลิกศพด้วยการผ่าศพหรือแม้แต่การกรีดผิวหนังเพื่อเอาหัวกระสุนที่ฝังอยู่ออกมาประกอบเป็นหลักฐานในการชันสูตรพลิกศพ ในทางปฏิบัตินั้นมิติทางด้านความเชื่อวัฒนธรรมมักมาก่อนนิติวิทยาศาสตร์เสมอ

หัวกระสุน หลักฐานแห่งความหวัง

ในปัจจุบัน สภาพความเป็นจริงของการชันสูตรพลิกศพมุสลิมในพื้นที่ทำได้เพียงการบันทึกบาดแผลภายนอก โดยดูจากบาดแผลหรือร่องรอยของอาวุธ พยายามระบุตำแหน่งไหนเป็นตำแหน่งที่อาวุธเข้า - ออก อาวุธที่ทำอันตรายนั้นเป็นชนิดอะไร โดยเฉพาะกรณีที่ยิงด้วยอาวุธปืน จะต้องระบุว่าเป็นลูกปรายหรือลูกโดด โดยปกติถ้ากระสุนอยู่ลึกมาก แพทย์ต้องขออนุญาตจากญาติเพื่อผ่าตัดเอากระสุนออก ซึ่งส่วนใหญ่ญาติมักไม่ยินยอม คงทำได้เพียงใช้เหล็กตรงแยงตามรูยิงเพื่อหาทิศทางของอาวุธเท่านั้น สุดท้ายอาจจะทำได้เพียงเอ็กซเรย์ เพื่อดูกระสุนหรือเศษสะเก็ดกระเบิดตกค้างเท่านั้น โดยไม่มีการผ่าศพ ทำให้การเก็บหัวกระสุนหรือเศษสะเก็ดกระเบิดที่ฝังอยู่ในร่างกายไว้เป็นวัตถุพยานเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดต่อไปนั้นเป็นไปได้ยากมาก

สำหรับกรณีหัวกระสุนนั้นจะถูกคาดหวังมาจากตำรวจให้ผ่าเก็บไว้เป็นหลักฐานซึ่งกรณีที่ฝังอยู่บริเวณผิวหนัง แพทย์ก็มักจะดำเนินการผ่าเอาหัวกระสุนออกไว้ให้ แต่หากกระสุนอยู่ลึกก็จะเป็นปัญหาในการนำหัวกระสุนให้กับทางตำรวจ ทั้งนี้เนื่องจากแพทย์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นแพทย์ทางนิติเวชโดยตรง อีกทั้งการต้องผ่ากระสุนที่ฝังอยู่ลึกต้องเปิดบาดแผลกว้างซึ่งจะเกิดปัญหากับญาติของผู้เสียชีวิตอย่างแน่นอน

ในบางกรณีแม้กระสุนยังฝังอยู่ที่ผิวหนัง แต่ญาติไม่อนุญาตให้ผ่าออกก็เป็นการยากที่แพทย์จะฝืน ตำรวจขอให้ผ่า แต่ญาติไม่อนุญาตและมองตาเขียวอยู่อีกมุมหนึ่งของห้อง แพทย์ส่วนใหญ่ก็จะไม่ผ่าให้ เพื่อความปลอดภัยของแพทย์เองที่ยังต้องอยู่ในชุมชนนั้นๆ ทุกวัน ทำให้ปัญหาการเก็บหลักฐานในเรื่องนี้ยังเป็นปัญหาใหญ่ในพื้นที่

ความยากลำบากของการชันสูตรศพในโรงพยาบาล

การนำศพมาชันสูตรพลิกศพในโรงพยาบาลก็ใช่ว่าจะไม่มีปัญหา ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการชันสูตรในโรงพยาบาลคือปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตมักจะมาเยี่ยมมุงกันเป็นจำนวนมาก หลายกรณีที่มาเยี่ยมโดยแจ้งว่าเป็นญาติ มาอยู่ข้างหลังการชันสูตรพลิกศพทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ เหมือนเป็นการกีดกันเจ้าหน้าที่หลายๆ การกั้นญาติไม่ให้เข้ามาในทางปฏิบัตินั้น ทำได้ยากเพราะสถานที่ในการชันสูตรพลิกศพส่วนใหญ่ ก็จะเป็นห้องฉุกเฉิน หรือแม้แต่ห้องผ่าตัดในโรงพยาบาลจังหวัด ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของการกั้นญาติเช่นเดียวกัน

โรงพยาบาลส่วนใหญ่มีมาตรการในการกั้นญาติที่ไม่เข้มงวดมากนัก เนื่องจากไม่อยากจะสร้างปัญหาหรือเงื่อนไขในการทำให้เกิดความไม่พอใจของผู้ประสบเหตุ อันจะส่งผลเสียต่อโรงพยาบาลในระยะยาว

การชันสูตรพลิกศพในโรงพยาบาลนั้นในความเป็นจริงต้องทำด้วยความเป็นกลางที่สุด กล่าวคือไม่เฉพาะญาติเท่านั้น ที่ไม่มาเยี่ยมข้างหลังแพทย์ แม้แต่ตำรวจต้องไม่มาอยู่ด้วย เพื่อไม่ให้เกิดเป็นภาพของความกดดันแพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพอันเนื่องจากการชันสูตรพลิกศพนั้นเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้น

หลายๆ ศพในพื้นที่นั้น บางกรณีไม่มีการชันสูตรพลิกศพ คือเมื่อมีการถูกยิงเสียชีวิต ชาวบ้านก็นำไปฝังบางครั้งอาจมีการถ่ายรูปโดยผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาที่โรงพยาบาลบ้างเพื่อยืนยันให้แพทย์ออกใบรับรองการตายและเขียนใบชันสูตรพลิกศพ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วรูปถ่ายไม่สามารถทดแทนการชันสูตรพลิกศพได้ เป็นเพียงการบันทึกหลักฐานทางการแพทย์ขั้นหนึ่งเท่านั้น เพราะการเห็นเพียงรูปอาจไม่สามารถเห็นความจริงทั้งหมดได้ หรืออาจมีเงื่อนงำแอบแฝงได้ แต่ในทางปฏิบัติแพทย์ในพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องลงใบรับรองการตายและเขียนหลักฐานการชันสูตรพลิกศพให้

เส้นบางๆ ระหว่างความเป็นกลางและความเป็นจริง

อีกกรณีศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจ คือ กรณีที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ถูกอาวุธปืนยิงเข้าบริเวณขาและกระสุนฝังใน ผู้ได้รับบาดเจ็บไปที่สถานีอนามัยแห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา ได้ปฐมพยาบาลเบื้องต้นแต่เนื่องจากเลือดออกมาก เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยแนะนำให้ไปรักษาที่โรงพยาบาล ปรากฏว่าผู้ป่วยได้กำชับถามเจ้าหน้าที่ว่า ถ้าไปโรงพยาบาลเขาจะถูกจับกุมไหม ให้เจ้าหน้าที่รับปากได้ไหมว่าจะไม่ถูกตำรวจจับกุมทางเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยซึ่งคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ เนื่องจากเห็นว่าสูญเสียเลือดมากจึงรีบพาไป แต่เมื่อผู้ป่วยไปถึงโรงพยาบาลก็มีตำรวจมาจับกุมในห้องฉุกเฉินหลังจากได้ทำแผลเย็บแผล ห้ามเลือดเสร็จสิ้น สร้างความหวุ่นใจให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนดังกล่าวจนต้องออกนอกพื้นที่ ญาติผู้ป่วยได้มาบอกเจ้าหน้าที่คนนั้นที่สถานีอนามัยว่า "ทำอย่างไรก็ได้ให้ออกมาจากคุก มิเช่นนั้นตาย" ในทางปฏิบัติหลังการดำรงความเป็นกลางนั้นเป็นสิ่งที่ยากเย็นอย่างยิ่ง

หรืออีกกรณี เช่น ตำรวจนำศพจากพื้นที่มาให้ชันสูตรในโรงพยาบาล ในลักษณะบังคับให้แพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งส่วนใหญ่ญาติก็จะตามมาด้วย ประสพการณ์ของแพทย์ในพื้นที่คือหากประเมินแล้วพบว่าญาติไม่ยินยอมให้มีการชันสูตรพลิกศพไม่ว่าโดยวาจาหรือโดยพฤติกรรม เช่น ยืนมองด้วยสายตาอันจ้องเขม็ง ดาเขียวใส่ แพทย์ส่วนใหญ่ก็จะไม่ทำการชันสูตรพลิกศพให้ หรือทำการผ่าเอาหัวกระสุนออกให้ ทั้งนี้ เพราะแพทย์ในพื้นที่อยู่ในที่สว่างจะถูกตามยิงเมื่อไรไม่มีใครรู้และไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในขณะนี้คือ ต้องวางตัวเป็นกลางจริงๆ จะได้ไม่โดนข้อหาเป็นคนของรัฐอันจะกลายเป็นเป้าในที่สุด

เมื่อต้องชันสูตรพลิกศพผู้ก่อการร้าย

กรณีศพผู้ก่อการร้ายถูกยิงตายนั่น การชันสูตรพลิกศพในพื้นที่จะเป็นไปไม่ได้ เพราะส่วนใหญ่ญาติจะเข้าไปถึงศพก่อนและมักกอดศพไว้ อีกทั้งจะห้ามไม่ให้แพทย์ผู้หญิง คนนอกศาสนาในการไปจับต้องศพ สุดท้ายเจ้าหน้าที่มักจะไม่สามารถดำเนินการใดๆ กับศพได้ โดยส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลเองนั้นก็ยินดีที่จะไม่ต้องชันสูตรศพนั้น แต่ก็จะทำให้การอำนวยความสะดวกในการสอบสวนเป็นไปไม่ได้ โดยเจ้าหน้าที่อาจจะให้ญาติยินยอมที่จะไม่ชันสูตรเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

กรณีศึกษาที่น่าสนใจเช่น ที่อำเภอเกาะพ้อ จังหวัดปัตตานี ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 มีเหตุการณ์ปะทะของตำรวจกับผู้ก่อการร้าย ทำให้ฝ่ายตรงข้ามเสียชีวิตไป 2 คน ตำรวจได้ตามแพทย์ให้ไปชันสูตรศพที่จุดเกิดเหตุ เนื่องจากเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่าเป็นการรุมทำร้ายผู้บริสุทธิ์ ทำให้ทางโรงพยาบาลปฏิเสธไม่ได้ ด้วยสำนึกในปัญหาและเข้าใจในสถานการณ์ว่าอาจเกิดความไม่เข้าใจของประชาชนเหมือนกรณีตากใบ และมีปัญหาแค้นหากแพทย์ไม่ออกไปเพราะเป็นกรณีที่ชาวบ้านข้องใจ

เมื่อออกไปชันสูตร ที่ถนนคนแน่นมาก ไม่สามารถเอารถโรงพยาบาลเข้าไปได้ จนต้องเดินเข้าไปไกลมาก มีชาวบ้านมุงดูมากจนน่ากลัว เนื่องจากยังต้องรอพนักงานอัยการอีกนานมาก ในที่สุดทุกฝ่ายสรุปตรงกันว่า เห็นว่าควรนำศพมาชันสูตรที่โรงพยาบาล ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนั้น หากกลุ่มชาวบ้านลุกฮือมาแย่งชิงศพ มาทำร้ายเจ้าหน้าที่ก็ยากที่จะป้องกันตนได้

กรณีของโรงพยาบาลบันนังสตา จังหวัดยะลา ก็เป็นกรณีศึกษาหนึ่งที่สร้างความหนักใจให้กับแพทย์และบุคลากรในโรงพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีกลุ่มผู้ก่อการร้ายถูกเจ้าหน้าที่รัฐยิงเสียชีวิตและกว่าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะนำศพออกจากพื้นที่มาที่โรงพยาบาลเพื่อการชันสูตรพลิกศพได้ก็ใช้เวลาหลายชั่วโมง เมื่อมาถึงที่โรงพยาบาล ก็มีบรรดาไทยมุงจำนวนมากได้ยืนอยู่บริเวณนอกรั้วโรงพยาบาล มีการปลุกเร้า มีการเขย่ารั้ว เผาถังขยะและมีบางส่วนเล็ดลอดเข้ามาในโรงพยาบาล ทันทีที่แพทย์ชันสูตรเสร็จซึ่งใช้เวลาในการชันสูตรอย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่นาที ก็มีการแบกศพและศพออกตั้งแต่หน้าประตูห้องฉุกเฉินไปเลย พร้อมด้วยเสียงโห่และเสียงแสดงความสดดีเปรียบประดุจการเชิดขู่นักบดศึกดีลิส

สภาพเหตุการณ์ทั้ง 2 กรณี ทำให้การชันสูตรพลิกศพในกรณีผู้ที่เป็นผู้ก่อเหตุความไม่สงบนั้น อาจจะเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องมีมาตรการเฉพาะที่รัดกุมกว่าที่ผ่านมา

บทเรียนการชันสูตรศพกรณี 28 เมษายน

สำหรับการชันสูตรพลิกศพ ในกรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญที่มีศพจำนวนมากนั้นก็ก็เป็นปัญหาเช่นกัน เช่นกรณีเหตุการณ์ 28 เมษายน 2547 ซึ่งมีการก่อเหตุของผู้ก่อความไม่สงบพร้อมกัน 10 จุด ทำให้มีผู้ก่อการเสียชีวิตกว่า 106 คนนั้น มีศพผู้ก่อการตายในที่เกิดเหตุจำนวนมาก การชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ส่วนใหญ่มีการลงบันทึกบาดแผลไม่ละเอียด บันทึกเพียงเหตุการณ์ตาย เช่น ถูกปืนยิงเข้าที่สำคัญ ไม่มีการเก็บหลักฐานตามหลักวิชาการ ไม่มีการบันทึกกรูเข้ารูกอง หรือลักษณะเขม่าดินปืนว่ามีอาการจ้องยิงหรือไม่ให้ชัดเจน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ในกรณีการตายหมู่เช่นกรณี 28 เมษายน 2547 มีความบกพร่องอยู่มาก ได้แก่

- การขาดประสบการณ์ในการชันสูตรพลิกศพของแพทย์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นแพทย์ทั่วไปจบใหม่ ไม่ใช่แพทย์นิติเวช

- ความไม่สะดวกในการชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ เช่น ไทยมุง ความคับแคบของสถานที่ ความไม่พร้อมของเครื่องมือในการออกพื้นที่เป็นต้น

- สถานการณ์ที่ยังคงมีความเสี่ยงสูง ทำให้ต้องรีบเร่งในการชันสูตรพลิกศพ ดำเนินการส่งผลให้กระบวนการทางศาลในการพิจารณาคดีนั้นมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งส่งผลเสียต่อทั้งตัวบุคลากรทางการแพทย์เองซึ่งเป็นผู้ลงบันทึกและต้องไปเป็นพยาน ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามหลายๆ คำถามได้อีกทั้งไม่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับศพที่เสียชีวิตได้เพียงพอ

ปัญหาการชันสูตรพลิกศพกรณีมีการเสียชีวิตจำนวนมากก็เป็นอีกกรณีที่ควรได้รับการพิจารณาแนวทางการดำเนินการเป็นกรณีเฉพาะเช่นเดียวกัน

การตรวจ DNA ระบบที่ยังไม่ได้พัฒนา

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีระบบการชันสูตรพลิกศพหรือผู้ป่วยไม่ทราบชื่อ สกุล ที่เป็นมาตรฐานชัดเจนกล่าวคือยังไม่มีระบบการตรวจ DNA โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในบริบทของมุสลิมต้องมีการจัดการศพโดยเร็ว ศพนิรนามส่วนใหญ่ที่มีการชันสูตรศพก็จะระบุเป็นเพียงชายไม่ทราบชื่อแล้วมีบาดแผลตรงนี้ ตรงนั้น เหตุตายคืออะไร ถ่ายรูปเก็บไว้ หากศพเสียชีวิตเป็นเวลานานแล้วก็จะทำให้บวม อืด ไม่สามารถจะดูลักษณะบุคคลได้ชัดเจน มอบศพให้กับผู้หลักผู้ใหญ่ของชุมชนไปทำพิธีต่อไป ซึ่งการจะไปขอศพมาตรวจพิสูจน์บุคคลในภายหลังนั้นก็เป็นเรื่องยากและเสียความรู้สึกในหมู่พี่น้องมุสลิม ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดมาตรฐานของการดำเนินการเก็บศพนิรนามให้ชัดเจน

บทเรียนที่ชัดเจนเช่น กรณีของโรงพยาบาลยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เมื่อมีการนำศพชายไม่ทราบชื่อซึ่งถูกทำร้ายด้วยอาวุธมาที่โรงพยาบาล พบว่าศพนั้นมีความสูงประมาณ 160 เซนติเมตร แต่บัตรประชาชนในกระเป๋านั้นมีการขูดเอาใบหน้าออกและมีความสูงจากกรุปในบัตรประชาชนประมาณ 170 เซนติเมตร ซึ่งขัดแย้งกับศพจริง ตำรวจมีการร้องขอให้ตรวจ DNA ของชายคนดังกล่าว ซึ่งเสียชีวิตมาแล้วประมาณ 8-12 ชั่วโมง แต่ในปัจจุบันนั้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีมีการจัดระบบการเก็บ DNA ที่เป็นระบบ แผนกนิติเวชของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เองยังไม่มีความพร้อมในการตรวจ โรงพยาบาลในพื้นที่ยังไม่มีความสามารถในการเก็บเนื้อเยื่อเพื่อส่งตรวจ DNA ในปัจจุบันยังต้องอาศัยทีมนิติเวชจากทางกรุงเทพฯ มาดำเนินการให้

ซึ่งโดยวิชาการแล้ววิธีการเก็บเนื้อเยื่อเพื่อส่งตรวจ DNA ที่ดีที่สุดคือ ตัดเอากระดูกต้นขาหรือกระดูกซี่โครงความยาวประมาณ 1 นิ้วมาเพื่อนำไปตรวจหา DNA หรือหากเสียชีวิตในเวลาไม่เกิน 48 ชั่วโมง หลังการเสียชีวิต ก็อาจเก็บจากชิ้นกล้ามเนื้อโดยตัดเอากล้ามเนื้อประมาณ 1 ลูกบาศก์เซนติเมตรส่งตรวจ ไม่แนะนำให้ส่งเนื้อเยื่อจากกระดูกงูหรือเลือดในการตรวจเนื่องจากขั้นตอนในการเก็บค่อนข้างยุ่งยาก และมีการปนเปื้อน DNA ของผู้อื่นได้ง่ายรวมทั้งต้องใช้ media หรือสารเลี้ยงในระหว่างการขนส่งที่ดีมาก

อย่างไรก็ตามระบบเหล่านี้ยังไม่ถูกจัดตั้งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งยังไม่นโยบายจากรัฐบาลว่าจะให้ความสำคัญกับการจัดระบบในเรื่องนี้หรือไม่ และคงต้องอาศัยการศึกษาทางวิชาการอีกพอสมควรว่าคุ้มค่าหรือไม่ และจะมีการจัดวางระบบอย่างไรจึงมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด

ข้อเสนอสำหรับอนาคตที่อาจไม่ดีที่สุด

สืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีแนวโน้มว่าอีก 10 ปีก็ไม่จบนั้น ดังนั้น การวางระบบการชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ให้เป็นระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกและสามารถสร้างความเชื่อถือจากประชาชนในพื้นที่ได้จริง จึงเป็นสิ่งที่ควรที่จะกระทำโดยอาจจะต้องมีการสร้างลักษณะคล้ายโรงพยาบาลสนามสำหรับการชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ขึ้นอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง หรืออาจเรียกง่าย ๆ ว่า ศูนย์นิติเวชส่วนหน้า

โดยศูนย์นิติเวชส่วนหน้าต้องเป็นสถานที่ที่มีความเป็นกลาง ปฏิบัติงานโดยทีมงานมืออาชีพ คือมีทีมเก็บหลักฐานในพื้นที่ที่เข้าเก็บหลักฐานและถ่ายภาพลักษณะการเสียชีวิต การก่อเหตุในที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นก็นำศพมาชันสูตรพลิกศพเพิ่มเติมในศูนย์นิติเวชส่วนหน้า โดยต้องเป็นสถานที่ที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ไม่กีดกันแพทย์ การชันสูตรในห้องที่ปลอดภัยนั้นจะทำให้ชันสูตรได้เร็วและเก็บรายละเอียดได้สมบูรณ์ อีกทั้งมีพื้นที่ดูแลทางจิตวิทยาและการเยียวยาเบื้องต้นแก่และญาติของผู้สูญเสีย

อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่ประเทศไทยมีแพทย์นิติเวชไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่กระจุกอยู่ในกรุงเทพ อีกทั้งยังมีความขัดแย้งกันเองของหน่วยงานนิติเวชในประเทศไทยที่มาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และมหาวิทยาลัยที่มีคณะแพทยศาสตร์ ทำให้โอกาสที่จะมีการระดมกำลังทรัพยากรบุคคลเพื่อจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวเป็นไปได้ยากยิ่ง

ปัญหาไม่ใช่สถานที่และงบประมาณ แต่อยู่ที่บุคลากรที่จะมาทำหน้าที่อันสำคัญนี้

แต่ก็แน่นอนว่า เมื่อมีศูนย์นิติเวชส่วนหน้าในการทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพแล้ว ฝ่ายผู้ก่อการร้ายย่อมจะเล่นเกมด้วยการดำเนินการดักไม่ให้มีการส่งศพที่มีความสำคัญมาชันสูตรพลิกศพที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ เพราะการชันสูตรพลิกศพที่ดีมีความเป็นธรรม จะบอกถึงความจริงว่า คนกลุ่มใดเป็นผู้ทำร้าย จะสามารถทำความจริงให้กระจ่าง सबขาข้อได้ในระดับหนึ่ง

ทางออกสำหรับการแก้ปัญหาการชันสูตรพลิกศพในสถานการณ์ไฟใต้้นั้น ยังต้องการการแลกเปลี่ยนเพื่อแสวงหาทางออกที่ดีที่สุด สถานการณ์เป็นพลวัต คงไม่มีทางออกทางใดที่ดีที่สุด การปรับเปลี่ยนกลไกของรัฐในการตามให้ทันกับปัญหาการชันสูตรพลิกศพที่หลากหลาย จะช่วยให้สามารถใช้กลไกด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูญเสียจากสถานการณ์ความไม่สงบในสถานการณ์ไฟใต้ให้ได้มากที่สุด

หมายเหตุ : ข้อมูลที่ใช้ประกอบการเขียนเอกสารประสบการณ์จากหลายโรงพยาบาลในพื้นที่และการเยี่ยมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในวันที่ 23-25 เมษายน 2550 ของทีมแพทย์ อันประกอบด้วย

- ผศ.พญ.สายพิน หัตถ์รัตน์ ภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

- ผศ.นพ.เอนก ยมจินดา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

- นพ.วิระชัย สมัย หน่วยนิติเวชและพิษวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- ผศ.นพ.วรวิทย์ ไวยวุฒิ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

- นพ.สุวัฒน์ วิริยพงษ์สุกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเทพา จังหวัดสงขลา

- นพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะนะ จังหวัดสงขลา

ขบวนการสายลับสองหน้า 'หลอกข้างแคร์' จดไฟใต้

[บทความน่าสนใจ](#) | 2551-01-17 02:15:55

ปกรณัม ฟังเนตร

หนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานคร

เปิดศักราชใหม่อย่างน่าสะพรึงกลัวยิ่ง สำหรับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับเหตุการณ์ชุมนุมโจมตีทหารชุด รปภ.ครุ สังกัด ร้อย ร.2933 ในท้องที่หมู่ 4 ต.ดุซงญอ อ.จะนะ จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 14 ม.ค.ที่ผ่านมา เป็นเหตุให้ทหารต้องพลีชีพพร้อมกันทีเดียว 8 นาย

ยุทธวิธีของกลุ่มคนร้ายยังไม่ต่างไปจากเดิมมากนัก คือ ลอบฝังระเบิดแสวงเครื่องแรงสูงเอาไว้ใต้ถนน เมื่อรถของทหารผ่านมาก็กดจุดชนวน พลันที่เสียงตูมดังสนั่นและรถเป้าหมายกระเด็นไปตามแรงอัดของดินระเบิด กองกำลังที่ซ่อนอยู่ก็จะกรูกันออกมาใช้อาวุธสงครามรัยยิงที่ศีรษะอย่างโหดเหี้ยม ก่อนจะชิงอาวุธประจำกายแล้วหลบหนีไป

ไม่รู้เป็นความบังเอิญหรือไม่ที่เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากเพิ่งมีข่าวฉาวกรณี "กำลังพล" ของหน่วยข่าวกรอง 251 ถูกตั้งข้อหาจนกระทั่งว่า "ขายข้อมูลลับ" ให้กับกลุ่มก่อความไม่สงบ แต่เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน จึงถูกจับโยงอย่างช่วยไม่ได้

อย่างไรก็ดี ต้องยอมรับว่าสิ่งที่ **ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์** อดีตกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เรียกมันว่า **"อุตสาหกรรมความไม่มั่นคง"** นั้นมีอยู่จริง และเป็นที่รับรู้มาเนิ่นนานว่า มีกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์จากความรุนแรงที่ดำรงอยู่ ซึ่งบางแง่มุมอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง ดังที่เคยมีเสียงวิจารณ์หนาหูเรื่อง **"พูเร"** อันหมายถึงเหตุการณ์รุนแรงบางเหตุการณ์อาจเป็นฝีมือคนของรัฐ ไม่ใช่ขบวนการ **"พูโล"** แบ่งแยกดินแดนที่ไหน

ทว่าปัจจุบันดูเหมือนสถานการณ์จะตึงเครียดไปกว่าเดิมนั้น เพราะประเด็นที่พูดกันให้แซ่ดในหน่วยงานความมั่นคงวันนี้ก็คือ **"สายลับสองหน้า"** อันได้แก่ คนที่ตัวอยู่ฝ่ายรัฐ แต่ใจอยู่ข้างกลุ่มก่อความไม่สงบ ซึ่งในที่นี้เป็นได้ทั้ง 2 รูปแบบ คือเป็นแนวร่วมโจร แต่แทรกซึมเข้ามาอยู่ในหน่วยงานของรัฐตามช่องทางเปิดต่างๆ อาทิเช่น ทหารพราน หรือ อาสาสมัครรักษาดินแดน (อ.ส.) เป็นต้น

คงจะจำกันได้ เมื่อปลายเดือน ธ.ค.2549 มีการจับกุม **นายเปาซี อ.ส.บันนังสตา** ในข้อหาเป็นสายโจร โดยนายเปาซีผู้นี้ทำหน้าที่เป็นพนักงานวิทยุของอำเภอ ทำให้รู้ข้อมูลความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐทุกระดับ และเขาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ส่งข้อมูลเหล่านั้นให้กลุ่มก่อความไม่สงบ แต่กรณีของนายเปาซีก็เงียบหายไปโดยไม่มีใครรู้ว่าเขาถูกดำเนินคดีอะไรบ้าง แว่วๆ ว่าได้รับการปล่อยตัวและหายไปอย่างไร้ร่องรอย

ส่วนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ แล้วขายข้อมูลให้กลุ่มโจร ดังที่เป็นข่าวครึกโครมกันอยู่กรณีหน่วยข่าว 251 ซึ่งล่าสุด **พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา** ผู้บัญชาการทหารบก ได้สั่งยุบหน่วยข่าวฉาวแห่งนั้นแล้ว

สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ข้อสันนิษฐานที่ว่า ฝ่ายโจรรัฐฆาตกรของทางราชการ และใช้ชาวนั้นสร้างความสูญเสียให้กับฝ่ายรัฐ เป็นความจริงที่มีอาจปฏิเสธ

ประเด็นที่น่าวิเคราะห์ต่อไปก็คือว่า แล้วเหตุการณ์สูญเสียครั้งรุนแรงดังเช่นการดักโจมตีสายลับสายชีวิตถึง 8 นายเมื่อวันที่ 14 ม.ค.นั้น เป็นผลพวงจากขบวนการ **"สายลับสองหน้า"** หรือไม่

หากย้อนดูเหตุการณ์ดั๊กซุ่มโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐครั้งรุนแรง เลือดเย็น ถึงพร้อมด้วยยุทธการ และสร้างความสูญเสียเกินกว่า 5 ศพ จะพบว่าเกิดเหตุลักษณะนี้ในปี 2550 ถึง 3 ครั้ง

คือที่บ้านลาแป หมู่ 4 ต.บองอ อ.ระแงง จ.นราธิวาส เมื่อปลายวันที่ 9 พ.ค.2550 เป็นเหตุให้ทหารหน่วยรบพิเศษเสียชีวิต 7 นาย, ที่หมู่ 5 ต.ดาเนาะปูเต๊ะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา เมื่อค่ำวันที่ 31 มี.ย.2550 เป็นเหตุให้ทหารพรานชุดเฉพาะกิจที่ 4105 เสียชีวิต 11 นาย และที่บ้านบือซู หมู่ 6 ต.บันนังสตา เมื่อช่วงเช้าของวันที่ 15 มี.ย.2550 เป็นเหตุให้ทหารชุดคุ้มครองครู สังเกต ร้อย ร.2514 ค่ายวิภาวดีรังสิต เสียชีวิตอีก 7 นาย รวม 3 เหตุการณ์ทหารพลีชีพไปถึง 25 นาย

นี่ยังไม่นับรวมเหตุการณ์ลอบวางระเบิดสังหาร **นายชยพัทธ์ รักษายศ** นายอำเภอไม้แก่น จ.ปัตตานี ขณะออกปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ต้องสูญเสียนายอำเภอนักพัฒนา และนายทหารระดับพันโทอีก 1 นาย เมื่อวันที่ 19 มี.ย.ปีเดียวกัน

เป็นที่ทราบกันดีว่า ในพื้นที่สีแดงเช่นนี้ การใช้ "ว." หรือวิทยุสื่อสาร ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ มีการใช้ **"รหัสลับ"** หลายชั้นเพื่อสร้างความสับสนและป้องกันการถูกดั๊กฟัง เช่นเดียวกับการแจ้งหมายหรือแจ้งข้อมูลว่าเจ้าหน้าที่ระดับสูงจะเดินทางไปไหน ใช้เส้นทางใด ต้องถือเป็นความลับขั้นสุด ยอด หลายครั้งมีการแจ้งหมายหลอกกันด้วย

จะนั้นหากชุดที่ถูกซุ่มโจมตีเป็นชุด รปภ.ครู ที่ต้องใช้เส้นทางเดิมในการเดินทางเกือบทุกวัน การก่อเหตุอาจไม่ต้องใช้ **"การข่าว"** ที่ลึกลับอะไรมากมาย แต่การซุ่มโจมตีเจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนที่พยายามเปลี่ยนเส้นทางไม่ให้ซ้ำเดิม ต้องถือว่าไม่ธรรมดา และฝ่ายตรงข้ามต้องรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐอย่างแน่นอน

เมื่อหันไปพิจารณาจากวัฏธรมะเบิดที่ฝังไว้ใต้พื้นถนน ก็ไม่ใช่ฝังกันแค่วันเดียว แต่ต้องมีการเตรียมการ และมีวิธีตัดตอน ซึ่งในทางตำรวจเรียก **"ดั๊กเอาท์"** แต่ในศัพท์ทางการทหารเรียก **"คอมพาร์ท นีด ทู โนว"** (compartment need to know) คือ มีการตัดช่วงการรับรู้ของบุคคลที่ร่วมก่อการ คนวางระเบิดกับคนมาจุดระเบิดจะเป็นคนละคนกัน และยิ่งไปกว่านั้นคือ ไม่รู้จักกัน

เหตุซุ่มโจมตีที่เกิดขึ้น 3 ครั้งในปี 2550 และล่าสุดคือเมื่อวันที่ 14 ม.ค.2551 ฝ่ายตรงข้ามฝังระเบิดแรงสูงไว้ล่วงหน้า หน้าที่ยังชนกำลังนับสิบมารอดลมห้ำอีก นั้นแสดงว่าการข่าวต้องแม่นยำว่า **"เป้าหมายต้องมาแน่"** และรู้ล่วงหน้าก่อนเป็นเวลานานด้วย เพราะชุดปฏิบัติการพวกนี้เป็นชุด **"โมบาย"** ที่มาจากนอกพื้นที่เพื่อเปิดปฏิบัติการโหดโดยเฉพาะ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าการมีแนวร่วมปะปนกับชาวบ้านเป็นจำนวนมาก และคุ้นชินกับสภาพภูมิประเทศมากกว่า คือความได้เปรียบอย่างชัดเจนของกลุ่มก่อความไม่สงบ แต่หลายต่อหลายครั้งที่ผู้ก่อเหตุมีความแม่นยำต่อเป้าหมายสำคัญมากเกินไป ช่างหลบหนีเล็ดรอดด้านตรวจถึยิบไปได้อย่างลอยนวล จะนั้นนอกจากปัจจัยได้เปรียบ 2 ปัจจัยดังกล่าวแล้ว การข่าวที่แม่นยำย่อมเป็นเหตุผลสำคัญในความสำเร็จของปฏิบัติการด้วย

แม้นักวิชาการที่ศึกษาประเด็นด้านความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มานานอย่าง **ชิดชนก ราธิมมูลา** จาก ม.อ.ปัตตานี จะประเมินว่าการที่ **"คนของรัฐ"** ขยายข่าวให้กับกลุ่มโจรโดยตรงไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ในระบบปัจจุบัน แต่ก็ปฏิเสธว่ามีแนวร่วมเชิงอุดมการณ์มากมายแทรกซึมเข้าไปอยู่ตามหน่วยงานราชการต่างๆ เพราะแม้แต่รถบัสทหารใหม่ที่เดินทางลงพื้นที่วันแรกหลังสับเปลี่ยนกำลังเมื่อปลายปีที่แล้วก็ยังถูกวางระเบิด

ได้เวลาที่หน่วยงานด้านความมั่นคงจะต้องกวาดบ้านตัวเองกันขนานใหญ่เสียที !

อ่านเรื่องที่เกี่ยวข้อง

- จาก 'การข่าว' ถึง 'ยุทธวิธี' จุดอ่อนไฟใต้ที่รัฐต้องปรับ
- พล.อ.บุญรอด มองการข่าวใต้ "เราไม่รู้เขา แต่เขารู้เราหมด"

"ความเป็นกลางสาธารณสุข" โจทย์ใหม่ในสงคราม 3 จขด.

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-08-09 20:31:31

ปกรณ์ พิงเนตร, วัศยศ งามขำ

เหตุการณ์บุกยิงเจ้าหน้าที่และนักวิชาการสาธารณสุขเสียชีวิตถึงในสถานีนามัย ด.ประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี สดๆ ร้อนๆ เมื่อวันที่ 8 ส.ค.ที่ผ่านมา ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่น่าประหลาดพิสดาร แม้ว่าจะก่อนหน้านี้ หน่วยงานด้านการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยใช้ของชาวบ้านในพื้นที่อย่างสถานีนามัยเหล่านี้จะเคยถูกคุกคามโดยการ "เผา" ทำลายมาแล้วกว่า 12 แห่ง แต่เป็นโจทย์ใหม่ที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันที่น่าหนักใจกว่า ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะผลพวงแรงกดดันจากฝ่ายความมั่นคงที่ทำให้ "สูญเสียความเป็นกลางของสาธารณสุข" ไป

น.พ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะนะ 1 ใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ที่ถูกจัดกลุ่มอยู่ในขอบเขตปัญหาความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เล่าให้ฟังว่า โจทย์ใหญ่ที่กำลังท้าทายบุคลากรทางสาธารณสุขอยู่ในปัจจุบัน คือความเป็นกลางของสถานีนามัยและโรงพยาบาลในพื้นที่ เพราะเมื่อใดที่บุคลากรเหล่านี้เอนเอียงหรือแม้แต่ถูกมองว่าเอนเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่งแม้เพียงนิดเดียว อันตรายก็จะมาเยือนทันที

"ปัจจุบันมีเพียงครูกับหมอเท่านั้นที่เป็นข้าราชการที่สามารถอยู่ในพื้นที่ระดับตำบลได้ แต่ความต่างก็คือหมอนามัยตำบลตกเป็นเป้าหมายน้อยกว่าครูมาก เนื่องจากกลุ่มขบวนการไม่ชอบครู เพราะคิดว่าครูสอนลูกของพวกเขาให้เป็นไทย ในขณะที่เขาอยากให้ลูกเป็นมลายู ส่วนแพทย์นั้นรักษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ จึงทำให้พออยู่ได้อย่างปลอดภัย แต่วันนี้กำลังมีปัจจัยที่ทำให้ความเป็นกลางสูญเสียไป"

น.พ.สุภัทร อธิบายว่า ปัจจัยที่กระทบต่อความเป็นกลางของสาธารณสุข จากการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานพยาบาลทุกแห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมี น.พ.ธาดา ยิบอินซอย เป็นประธาน และมีเขาร่วมเป็นกรรมการนั้น ประกอบด้วย

1.กรณีทหารขอเข้าไปตั้งค่ายในสถานีนามัย เนื่องจากมีความพร้อมในเรื่องน้ำ-ไฟ ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ก็พยายามคัดค้านมาตลอด แต่ทหารบางหน่วยจะใช้วิธีแอบเข้าไปตั้งแคมป์ช่วงเย็นวันศุกร์ซึ่งเจ้าหน้าที่กลับบ้าน พอถึงเช้าวันจันทร์ เจ้าหน้าที่กลับมา ก็ไม่สามารถห้ามปรามอะไรได้แล้ว

ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวทำให้เกิดภาพที่ไม่ดี และเมื่อทหารถอนกำลังออกไป ก็มีความเสี่ยงที่อนามัยจะถูกเผา หรืออาจจะถูกยิงเข้ามาในอนามัยเพื่อหวังทำร้ายทหารได้

จากข้อมูลที่คณะกรรมการรวบรวมได้ระหว่างลงพื้นที่ พบว่าที่ อ.ระแงง จ.นราธิวาส มีสถานีนามัยอย่างน้อย 2 แห่งที่ทหารเข้าไปตั้งค่ายอยู่ภายใน คือ สถานีนามัยกาสิชา และบองอ

2.กรณีที่ทหารหรือตำรวจขอเดินคุยกับเจ้าหน้าที่อนามัย ซึ่งแม้จะเข้าใจว่าหลายๆ ครั้งเป็นการทักทายกันธรรมดา แต่ภาพที่ออกมาทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่อนามัยแอบให้ข้อมูลกับทหารหรือไม่

3.กรณีเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงขอข้อมูลประชากรในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลและสถานีนามัย เพราะสถานพยาบาลทุกแห่งจะมี "แผนที่" ในพื้นที่รับผิดชอบของตน ไม่ว่าจะเป็นระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด มีเลขที่บ้าน สถานที่ตั้ง และบุคคลในบ้านทุกคน

กรณีนี้หน่วยสาธารณสุขในพื้นที่มีแนวปฏิบัติชัดเจนว่า ไม่ว่าเจ้าหน้าที่หน่วยไหนมาขอ ก็จะไม่ให้ข้อมูล แต่เมื่อไม่ให้ ฝ่ายความมั่นคงก็ไม่พอใจ และมีคำถามประชดประชันในลักษณะว่า **"เป็นข้าราชการหรือเปล่า"** หรือไม่ก็กล่าวหาว่าเป็นแนวร่วมของฝ่ายขบวนการไปเลย

4.กรณีเจ้าหน้าที่รัฐปะทะกับกลุ่มก่อความไม่สงบ และฝ่ายคนร้ายถูกยิงได้รับบาดเจ็บ ก็เข้ามารักษาตัวที่อนามัย แต่เจ้าหน้าที่รัฐพยายามจะให้เจ้าหน้าที่อนามัย หรือแพทย์ พยาบาล แจ่งความกับตำรวจ ทำให้บุคลากรทางสาธารณสุขตกอยู่ในสภาวะไม่ปลอดภัย

เรื่องนี้ที่ผ่านมาเคยมีกรณีตัวอย่างมาแล้ว คือมีแนวร่วมก่อความไม่สงบถูกยิงที่ข้อเท้า กระสุนฝังใน จึงเข้ามารักษาที่สถานีอนามัย แต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าอาการหนัก ก็แนะนำว่าจะส่งต่อไปโรงพยาบาล ศูนย์ยะลา ผู้บาดเจ็บก็ถามทันทีว่า ถ้าส่งตัวไปจะถูกจับหรือไม่ เจ้าหน้าที่อนามัยตอบว่าหมอดคงไม่แจ่งตำรวจ ทว่าเมื่อส่งตัวไปจริงๆ ผู้บาดเจ็บรายนี้กลับถูกตำรวจมารอจับกุมถึงหน้าห้องรับยา วันรุ่งขึ้นญาติของเขาจึงบุกไปที่สถานีอนามัย และข่มขู่ว่า ถ้าช่วยให้ผู้บาดเจ็บออกมาจากคุกไม่ได้ จะต้องตาย เพราะไปรับรองว่าจะไม่ถูกจับ

5.กรณีผู้ต้องสงสัยเป็นแนวร่วมก่อความไม่สงบถูกกระสุนปืนเสียชีวิต และกระสุนฝังอยู่ในศพ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะพยายามเร่งให้แพทย์ผ่าศพเพื่อนำหัวกระสุนออกมาตรวจพิสูจน์ ขณะที่ฝ่ายญาติผู้ตายก็จะไม่ยินยอม เพราะตามหลักศาสนาอิสลามจะต้องนำศพไปฝังทันที และไม่ต้องการให้ใครทำอะไรกับศพอีก

ปัจจุบันจุดยืนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขคือ ถ้าเป็นผู้ป่วย ก็จะทำให้ผู้ป่วยตัดสินใจเอง แต่ถ้าเป็นคนตาย ก็จะทำให้ญาติตัดสินใจ แต่นั่นก็ทำให้ฝ่ายตำรวจไม่ค่อยจะพอใจเช่นเดียวกัน

"นี่คือความยากลำบากของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์และพยาบาลว่าจะอยู่ในพื้นที่อย่างไรให้ปลอดภัย แต่หลายครั้งที่เรารักษาความเป็นกลาง กลับถูกตีความจากหน่วยงานรัฐด้วยกันว่าเราอยู่ฝ่ายโจร อยู่ฝ่ายขบวนการ เหล่านี้คือความเจ็บปวด" น.พ.สุภัทร กล่าว

ล่าสุด ได้มีการปิดสถานีอนามัยในอำเภอยะรังทั้งหมด 15 แห่งเป็นการชั่วคราวแล้ว ส่วนพื้นที่เสี่ยงอื่นๆ กำลังอยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาแต่ละแห่งว่าจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บุคลากรของตนปลอดภัยที่สุด ... นับเป็นโจทย์ที่ฝ่ายความมั่นคงต้องเร่งหาคำตอบโดยด่วน !

"ความต่างไม่ใช่ว่าจะเข้าใจความขัดแย้ง" ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฏอนฏอวี

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-07-03 01:35:15

ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้

เป็นภาพที่คงไม่มีให้เห็นบ่อยนัก เมื่อผู้นำศาสนาอิสลามคนสำคัญของโลกเดินทางเยือนประเทศไทยพร้อมๆ กันถึง 2 คนเมื่อปลายเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา

หนึ่งก็คือ **ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฏอนฏอวี** ผู้นำสูงสุดทางศาสนาอิสลามของอียิปต์ กับอีกหนึ่งคือ **ศ.ดร. अबดุลเลาะห์ บิน अबดุลเราะฮมาน อัลตุรกี** เลขาธิการสันนิบาตมุสลิมโลก

ความเคลื่อนไหวดังกล่าวถือว่ามีนัยยะอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเดินทางเยือนในห้วงเวลาที่ประเทศไทยกำลังประสบสมรสอันหนักหน่วงจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แม้ด้านหนึ่งจะเป็นที่รู้กันว่า การเชิญบุคคลทั้งสองมาเยือนประเทศไทย สร้างภาพบวกให้กับรัฐบาลเป็นอย่างสูงในยุทธศาสตร์ **"สองแนวรบ"** ที่อธิบายโดย **พล.อ.บุญรอด สมทัศน์** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในอันที่จะเพิ่ม **"แต้มต่อ"** ของรัฐไทยในแนวรบด้านต่างประเทศ เพื่อบีบให้กลุ่มก่อความไม่สงบเหลือทางเลือกเพียงหนึ่งเดียว คือ การใช้ความรุนแรงในแนวรบภายในประเทศเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าเรื่องของเรื่องจะมีเบื้องหลังเช่นไร แต่กระแสน้ำความคิดที่ไหลผ่านวาตะของผู้นำศาสนาอิสลามคนสำคัญระดับนี้ย่อมน่าสนใจไม่น้อย โดยเฉพาะสารจาก **ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฏอนฏอวี** ผู้ที่อุทิศตนเพื่อวงการการศึกษาอิสลามอย่างอดสาหัส ทำให้มีลูกศิษย์มากมายทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย กระทั่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็น **"นักปราชญ์และผู้นำศาสนาอิสลามที่ได้รับการยอมรับระดับสากล"** (Grand Sheikh of Al Azhar) ตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบัน

(ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฏอนฏอวี)

ดร.มุฮัมหมัด ซาอิด ฏอนฏอวี กล่าวในการปาฐกถาหลังจากได้รับมอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาอิสลามศึกษา จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายนที่ผ่านมาว่า การสานเสวนาเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการสร้างความเข้าใจ...ประชาชาติหนึ่งซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่ในแผ่นดินเดียวกัน มีผลประโยชน์เกี่ยวเนื่องกัน ประชาชาตินั้นต้องมีความรักและสานความผูกพันกันให้แข็งแรงเหมือนอิฐที่ก่อขึ้นเพื่อยึดตัวอาคาร

ดร.ฏอนฏอวี ยังได้ยกตัวอย่างประเทศอียิปต์ที่มีประชากร 73 ล้านคน เป็นชาวมุสลิมร้อยละ 90 ส่วนที่เหลือร้อยละ 10 เป็นชาวคริสต์ แต่ทุกศาสนิกลัทธิมีสิทธิและหน้าที่เหมือนกัน ต้องจ่ายภาษีเท่ากัน ชายอายุครบ 18 ปีต้องเป็นทหารเหมือนกัน ทุกคนมีสิทธิในการนับถือศาสนา ไม่มีการบีบบังคับ เพราะการบังคับสะท้อนถึงการไร้ซึ่งความศรัทธา

นอกจากนี้ ในอียิปต์ยังมีการพบปะปรึกษาหารือกันระหว่างผู้นำศาสนา เพื่อวางแผน พัฒนา แก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพราะทุกสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับประเทศอียิปต์ จะส่งผลกับทุกศาสนาด้วย

"ปัจจุบันเราอยู่ในยุคของวิทยาการ ประชาชาติใดที่มีการเผยแพร่ด้านวิชาความรู้ ก็จะมี ความเจริญก้าวหน้า แต่ความรู้ที่ว่าต้องหมายถึงความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งผู้ที่เข้าถึงความรู้ เหล่านี้จะได้พบความสุขภายใต้ร่มเงาของพระเจ้า"

"ความรู้ที่ข้าพเจ้าต้องการเห็น แบ่งเป็น 3 ส่วน คือความรู้ที่จะก่อให้เกิดความสามัคคี ความรัก และความร่วมมือกัน เพราะความรู้ที่ตั้งอยู่บนหลักการแห่งความแตกแยกนั้น ความโง่เขลายิ่งประเสริฐกว่า อิสลามจึงยืนยันหลายครั้งที่จะไม่สนับสนุนการใช้ความรู้ที่ไม่สร้างสรรค์ การบ่อนทำลาย และการสร้างอคติ ดังนั้น จึงเรียกร้องให้มีการทำความเข้าใจกัน เปิดใจรับฟังเรื่องราวซึ่งกันและกัน มีการรวมขอมเมื่อเกิดความแตกต่างด้านความคิด เพื่อคลี่คลายความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ มีการแสวงหาสันติภาพด้วย มารยาทที่ดีงาม"

"ความแตกต่างไม่ใช่เงื่อนไขของความขัดแย้ง ทุกศาสนาล้วนเห็นพ้องกันว่า แท้จริงแล้ว มารยาท การประนีประนอม การปรึกษาหารือ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์ที่จะสร้างความสงบสุข ความมั่นคง ส่วนแนวทางอื่นอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง ความเข้าใจผิด อคติ และสูญหายนะ"

"ข้าพเจ้าขอความปรารถนาดีจากมหาวิทยาลัย Al-Azhar ประชาชน และรัฐบาลอียิปต์ สู่ท่านทั้งหลาย มหาวิทยาลัย Al-Azhar มีความผูกพันทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมาเป็น เวลากว่า 90 ปี มีนักศึกษาจากประเทศไทยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย Al-Azhar จำนวนมาก"

ดร.ฏอนฏอวี ยังกล่าวถึงมหาวิทยาลัย Al-Azhar ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่อายุกว่า 1,000 ปี ว่า มีพันธกิจในการจัดการศึกษาบนพื้นฐานของการสร้างวิถีชีวิตสายกลางแก่มุสลิมและประชาชาติ ไม่เห็นด้วยกับลัทธินิยมความรุนแรง การรบ การเหยียดผิว และการขับไล่ผู้อื่นจากถิ่นฐาน

นอกจากการสอนศาสตร์ในสาขาต่างๆ มากมายจนนับได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในโลกที่มีการสอนศาสตร์ต่างๆ อย่างครบถ้วนแล้ว มหาวิทยาลัย Al-Azhar ยังได้สอนนักศึกษาให้ยึดถือในสัจธรรมตามหลักพระคำภีร์อัลกุรอาน ที่ว่ามนุษย์ถูกสร้างมาจากฟ่อ แม่เดียวกัน และกระจายเผ่าพันธุ์เพื่อจะได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน

และแท้จริงแล้ว ความแตกต่างและแตกแยกเรื่องอุดมการณ์และความศรัทธานั้น เป็นเรื่องที่ศาสนาไม่เห็นด้วย ไม่มีการบังคับใดๆ ในวิถีศรัทธาของศาสนิกต่างๆ

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เสียงเจ็บปวดจาก "คอลอบาแล" หลังยุทธการพิชิตบันนังสตา

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-08-22 22:56:20

รวมถอน ปันจอร์

"บ้านคอลอบาแล" ถูกทางการเชื่อว่าเป็น "หมู่บ้านจัดตั้ง" ที่สำคัญของ "ฝ่ายตรงกันข้าม" มีแกนนำคนสำคัญซึ่งเคยเป็นถึงโต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิด คือ "ซาคารียา หะยีสาเมาะ" ผู้มีค่าหัวสูงถึง 1 แสนบาท นอกจากนั้นพื้นที่บริเวณนี้ยังเชื่อไปด้วยกลิ่นไอแห่งความรุนแรงมาโดยตลอด ทั้งกรณีสังหารและตัดศีรษะ 'ส.อ.สมจิตร หล่อแสง' ทหารชุดปฏิบัติการรบพิเศษเมื่อต้นปี 2548 หรือการสังหาร 'มะรอฟี มะลิแด' ลูกเขยของซาคารียาเอง (กรณีการสังหาร 'มะรอฟี' ชาวบ้านพากันแห่ศพประท้วง โดยพวกเขาเชื่อว่าเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ เมื่อช่วงต้นปีที่ผ่านมา)

ถนนหนทางในหมู่บ้านแห่งนี้อาจจะดูเจ็บปวดตามประสาหมู่บ้านป่าสวนทั่วไป ดูเหมือนจะไม่แตกต่างกับสภาวะปกติมากนัก เพราะเมื่อถึงหน้าฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลไม้เมืองร้อนอย่างทุเรียนและเงาะ ยังคงมีรถรับส่งผลไม้เหล่านี้วนเวียนอยู่บ้าง ไม่ขาดหาย แม้สถานการณ์ความไม่สงบจะยังปนเปื้อนอยู่เต็มพื้นที่ก็ตาม

สะท้อนว่า อย่างน้อย ชีวิต ปากท้อง และการยังชีพยังคงดำรงอยู่

ร้านก๋วยเตี๋ยว-น้ำชากลางหมู่บ้านดกอยู่ในบรรยากาศเจ็บปวด ขณะที่เสือพรานทหารชุดดำเข้าคุมพื้นที่ดูแลเต็มกำลัง

บ้านคอลอบาแล เป็นส่วนหนึ่งของบ้านคอลอกาเอ ม.5 ต.บาเจาะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา วางตัวแทรกอยู่ในระหว่างสวนผลไม้ ถนนสองข้างทางที่ผ่ากลางหมู่บ้านเต็มไปด้วยสีเขียวของแมกไม้ หากมองไกลๆ ก็เป็นเขาเขียวแกมน้ำเงินของเทือกสันกาลาสิรี ขณะที่สีแดงแจ่มชัดที่สุดเห็นจะได้แก่ผลเงาะห้อยโหนเกาะติดดงไม้ข้างทาง บ่งบอกว่า นี่คือฤดูเก็บเกี่ยวอันอุดมสมบูรณ์ของชาวสวนที่นี่

นอกจากนี้ หมู่บ้านคอลอบาแลยังถูกกำหนดเป็นพื้นที่ "สีแดง" จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง เพื่อจำแนกแยกแยะและให้ความสำคัญเป็นพิเศษในทางยุทธวิธีต่อกรกับผู้ก่อความไม่สงบ

คอลอบาแล จึงเป็นหนึ่งในหมู่บ้านสีแดง ที่แรงฤทธิ์ถึงขั้นเป็นหมู่บ้านแรกๆ ในยุทธการบุกค้นกวาดจับของเจ้าหน้าที่ในนาม "ยุทธการพิชิตบันนังสตา" เมื่อกลางเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ซึ่งเริ่มต้นอย่างเงียบๆ และสามารถกวาดจับผู้ต้องสงสัยไปได้จำนวน 34 คนในช่วง 3 วันแรก (20 - 22 มิ.ย.) ต่อเนื่องจากนั้น แผนการยังเดินทางต่อเนื่องไปพร้อมๆ กับการสั่งปิดโรงเรียนในพื้นที่ 45 แห่งเป็นการชั่วคราวเพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงปฏิบัติการได้อย่างสะดวก ในจำนวนนี้ ชาวบ้านคอลอบาแลถูกควบคุมตัวไปทั้งสิ้นหลายสิบคน

นับแต่นั้นเป็นต้นมา บรรยากาศภายในหมู่บ้านก็เงียบเหงาลงไปจนดึกดื่น มัสยิดกลางหมู่บ้านที่เคยเป็นศูนย์รวมผู้คนและร่วมละหมาดก็บางตาลง แม้ทุกวันนี้จะยังมีละหมาดใหญ่ประจำสัปดาห์ในวันศุกร์ได้ แต่ต้องประกอบที่ต้องมีผู้ชายครบ 40 คนตามทัศนะของคนมุสลิมในพื้นที่ก็ต้องนับรวมกับเด็กผู้ชายเข้าไปด้วย

ในขณะที่โรงเรียนสอนศาสนาสำหรับเด็กเล็ก หรือ โรงเรียนตาดีกา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตรั้วมัสยิดที่เปิดสอนในทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ก็จำเป็นต้องปิดตัวลงชั่วคราวหลังการกวาดจับใหญ่ครั้งนั้น เพราะไม่มีใครกล้าจะสอนอีก หมู่บ้านดกอยู่ภายใต้สายตาของเจ้าหน้าที่ทหารบกพิเศษชุดสันติสุข 509 และทหารพรานชุด ร.ทพ.4027 ที่เข้ามา "ดูแล" อย่างใกล้ชิด สถานการณ์โดยรวมจึงตึงเครียด

หญิงม่ายวัยกลางคนรายหนึ่ง เล่าให้ฟังว่า หลังจากผู้ชายถูกกวาดจับไปครั้งนั้น หมู่บ้านก็ดูเงียบเหงาลงไป การหาเลี้ยงชีพก็ดูจะยากลำบากขึ้น แม้จะถึงฤดูกาลไม้ผลประจำถิ่นอย่างลองกอง เงาะ และทุเรียน แต่เมื่อไรแรงงานหลักของผู้ชาย ผลไม้บางส่วนจึงสุกคาต้น ส่วนผลผลิตยางพาราที่กรีดยังได้ตลอดปีก็เป็นการยากลำบากสำหรับครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวและแรงงานชายถูกกวาดจับไป

"ผู้หญิงก็ต้องออกไปกันเองนะแหละ กลัวก็กลัวอยู่เหมือนกัน แต่ก็ต้องไป มีลูกที่ต้องใช้เงิน" เธอเล่าให้ฟังด้วยว่า น้องชายของเธอเป็นหนึ่งในผู้ที่ถูกควบคุมตัวไป ปลอมให้ภรรยาสาวและลูกอีกคนหนึ่งคนอยู่ที่บ้าน ซึ่งไม่ต่างกับอีกหลายครอบครัวที่อยู่ในลักษณะอย่างนี้ ตลอดกว่าเดือนที่ผ่านมา พวกเขาต้องหาเลี้ยงชีพโดยที่ขาดพ่อ ขาดหัวไปอย่างนี้แน่นอนว่า พวกเขาคงไม่คาดหวังให้อยู่ในภavnานเกินไป

เธอบอกว่า ตลอดเวลาที่ผู้ชายของหมู่บ้านถูกควบคุมตัวที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ต.บ่อทอง อ.หนองจิก จ.ปัตตานี ญาติพี่น้องก็สลับวนเวียนไปเยี่ยมโดยตลอดและคาดหวังว่าจะสามีและพ่อเหล่านี้นี้จะได้รับการปล่อยตัว กระทั่งจะครบ 1 เดือน หรือตามรอบของอำนาจการควบคุมตัวตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน พวกเขาหารถหลายคันไปรอรับบรรดาญาติที่ได้ข่าวว่าจะไม่มีการดำเนินคดีและถูกปล่อยตัว แต่การณ์กลับตรงกันข้าม

"เขาบอกว่ายังออกมาไม่ได้ แต่ต้องไปฝึกอาชีพที่สุราษฎร์ก่อนอีก 4 เดือน ได้เงินวันละร้อย เราก็ไม่รู้จะทำยังไง เขาบอกว่าถ้าไม่ไปก็สู้คดีเอาเองละกัน"

พี่สาวของผู้ถูกควบคุมตัว บอกด้วยว่า การฝึกอาชีพเหล่านั้นดูจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านมากนัก เพราะพวกเขาประกอบอาชีพในสวนผลไม้และสวนยางมากกว่าที่จะไปชวนขายวิชาช่างเครื่องช่างยนต์

แต่กระนั้น พวกเขา ก็มีทางเลือกไม่มาก 4 เดือนในค่ายฝึกอาชีพอาจจะเร็วกว่าการรอให้กระบวนการยุติธรรมทำงานของมัน ซึ่งอาจต้องใช้เวลาหลายปีจนกว่าคดีจะสิ้นสุด และแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ศาลจะให้ประกันตัวในระหว่างการพิจารณาคดี

ข้อมูลล่าสุดจากเว็บไซต์ของ กอ.รมน.ภาค 4 เมื่อวันที่ 14 ส.ค.50 ระบุว่า มีผู้เข้ารับอบรมตามโครงการฝึกอาชีพของ กอ.รมน.ภาค 4 จำนวน 299 คน แบ่งเป็นที่ค่ายวิภาวดีรังสิต จ.สุราษฎร์ธานี 100 คน ค่ายเขตอุดมศักดิ์ จ.ชุมพร 101 คน และค่ายรัตนรังสรรค์ จ.ระนอง 98 คน ขณะที่ข้อมูลผู้ที่ถูกควบคุมภายใต้อำนาจของกฎอัยการศึกและ พ.ร.ก.ฉุกเฉินรวมทั้งสิ้น 211 คน ซึ่งกระจายอยู่ที่ศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธ จ.ปัตตานี 69 คน ศูนย์พิทักษ์สันติ ศูนย์อบรมตำรวจภาค 9 จ.ยะลา 41 คน และศูนย์สันติสุข ค่ายรัตนพล จ.สงขลา 101 คน

ร่องรอยที่ทิ้งไว้หลังยุทธการพิชิตบ้านนังสตา "บ้าน BRN"

ชายชราวัยกว่า 60 ปีคนหนึ่ง ซึ่งเป็นพ่อของโตะอิหม่ามที่ทางการระบุว่าเป็แกนนำคนสำคัญของขบวนการใต้ดิน บอกว่า คนที่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมไปไม่ได้มีส่วนต่อการก่อเหตุร้ายๆ ใดๆ ทั้งสิ้น เรื่องนี้ชาวบ้านรู้ดี เจ้าหน้าที่เองก็รู้ การกวาดจับไปอย่างนี้สร้างปัญหาให้กับคนข้างหลัง เมื่อหมู่บ้านขาดคนหนุ่มๆ ในการทำสวน ผลผลิตที่น่าจะได้เหมือนปีที่แล้วซึ่งปกติตกปีละ 7-8 หมื่นบาทก็อาจจะน้อยลง

"ปีนี้เสียหายมากทีเดียว" เขากล่าวทอดอาลัย

แม้ว่าการกวาดจับบุกค้นครั้งนั้นไม่สามารถรวบตัวลูกชายของเขาได้ ทว่าเขาเองได้ถูกควบคุมตัวไปพร้อมๆ กับเพื่อนบ้านเป็นเวลาหลายวันก่อนที่จะถูกปล่อยตัวมาเมื่อไม่กี่วันที่ผ่านมา ทุกวันนี้เขายอมรับว่ายังอยู่ในอาการหวาดผวา ภาพของการบุกค้นถึงที่นอนของเจ้าหน้าที่และทำลายข้าวของในบ้านยังคงติดตาอยู่ และคาดหวังว่าเหตุการณ์ทำนองนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก

"ไม่ต้องอะไรมาก แต่อย่าทำแบบนี้อีก" ชายแก่ตอบเมื่อถูกถามถึงความต้องการต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แต่ถึงกระนั้น ในฐานะผู้ที่เกี่ยวพันกับคนที่ทางการจับตาบ้านของเขายังได้รับการเยี่ยมเยียนจากทหารชุดสันติสุขวันละ 2 ครั้ง และทุกคืนเขาต้องย้ายที่หลับที่นอนตลอดตั้งแต่ถูกปล่อยตัวออกมา ความหวาดระแวงยังแผ่เต็มแววตาของเขา อีกทั้งร่องรอยขีดเขียนด้วยถ่านดำป้ายไว้ที่ฝาผนังบ้านว่า **"บ้าน BRN"** หรือ **"RKK"** ที่ประตูไม้หน้าบ้านภายหลังการบุกจับกุม ก็สร้างความอึดอัดใจต่อเขาไม่น้อยทีเดียว

เดาได้ไม่ยากว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้านในหัวเวลายีจะเป็นอย่างไร **"ร.ต. บำรุงวิทย์ สุพร"** หัวหน้าชุดสันติสุข 509 จากกรมรบพิเศษที่ 5 จ.เชียงใหม่ ยอมรับว่า การทำงานมวลชนภายหลังการเปิดยุทธการยามาก ชาวบ้านส่วนใหญ่เสี่ยงที่จะคุยกับทหาร แต่โดยภาพรวมก็ถือว่าสถานการณ์ในหมู่บ้านดีขึ้น เพราะแกนนำและแนวร่วมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้ถูกกวาดจับไปเป็นจำนวนมาก

"แต่เราก็ต้องระวังให้มาก เพราะยังคุมพื้นที่ไม่ได้ 100%" เขากล่าวถึงภาระหนักอึ้งของเขา

ต่อจากนี้ปฏิบัติงานจิตวิทยาของทหารบกพิเศษชุดสันติสุข 509 คงลำบากมากขึ้น

สถานการณ์จะยิ่งเลวร้ายกว่านี้แน่ หากยังคงมีบรรยากาศแห่งความไม่ไว้วางใจอยู่เช่นนี้ ชาวบ้านตัดสินใจจะเปิดโรงเรียนตาดีกาให้อีกอาทิตย์ต่อไปด้วยความหวังที่จะทำให้สถานการณ์ตึงเครียดผ่อนคลายลง แต่โจทย์ของพวกเขาคือว่าเจ้าหน้าที่จะมองการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้อย่างไร

สงครามนอกแบบที่ยังมีประชาชนเป็น "มวลชน" ที่ต้องช่วงชิงเช่นนี้ จะยังดำเนินอยู่อีกเป็นเวลานาน แม้ทางการจะมั่นใจว่า "แกนนำ" และ "แนวร่วม" ถูกถอนไปหมดสิ้นและสงครามจะสงบในเร็ววัน แต่การเอาชนะใจ "มวลชน" ซึ่งมีฐานะเป็นตัวชี้วัดชัยชนะที่สำคัญในสงครามครั้งนี้จะสำเร็จได้อย่างไร ในเมื่อยุทธการเชิงรุกของทางการซึ่งได้ทิ้งร่องรอยกริดร้าวในสายสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนอยู่เบื้องหลัง โจทย์ใหญ่เหล่านี้ทางการควรตระหนักและหาหนทางรับมือโดยเร็ว

ทฤษฎี 'เม็ดเงาะ' กับยุทธการดับไฟใต้

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-09-11 17:44:01

ปกรณัม ฟังเนตร

ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่า "ยุทธการพิทักษ์แดนใต้" ที่กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ใช้เป็นยุทธการเบีกร่องและเปิดปฏิบัติการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมผู้ต้องสงสัยก่อความไม่สงบนับพันคนในพื้นที่สีแดงรายอำเภอ เพื่อ "ถอนแกน" กลุ่มก่อความไม่สงบออกจากประชาชนผู้บริสุทธิ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ประสบความสำเร็จจริงหรือไม่

เพราะแม้แต่อดีตผู้นำทางทหารเจ้าของฉายา "ขงเบ้งแห่งกองทัพ" อย่าง พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ก็ยังกระตุกเตือนด้วยประสบการณ์ว่า ถ้าคิดว่าการจับกุมผู้ต้องสงสัยได้จำนวนมากคือชัยชนะ...ก็ผิดตั้งแต่เริ่มคิดแล้ว!

ขงเบ้งจิ๋ว ยังแสดงทัศนะในทำนองเดียวกับนักวิชาการและผู้รู้หลายคนว่า การจะเป็นผู้ชนะที่แท้จริงในสงครามสามจังหวัดใต้ รัฐต้องเปิดแนวรุกทางการเมือง และเอาชนะทางความคิดให้ได้เท่านั้น

อย่างไรก็ดี หากหันไปฟังมุมมองของฝ่ายทหารที่รับผิดชอบสถานการณ์อยู่ในปัจจุบันบ้าง ก็จะพบร่องรอยความคิดซึ่งพอจะเป็นความหวังได้ไม่น้อยเหมือนกัน

พล.ท.นิพัทธ์ ทองเล็ก เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร เล่าให้ฟังว่า ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ พล.ต.สำเร็จ ศรีทราย ผู้บัญชาการ พตท. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน "ยุทธการพิทักษ์แดนใต้" และได้รับคำยืนยันว่า การเปิดยุทธการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม และสอบสวนผู้ก่อการในระดับต่างๆ ตั้งแต่แกนนำจนถึงแนวร่วมนั้น ทำให้สถานการณ์ในพื้นที่สงบมากขึ้น และสถิติการเกิดเหตุร้ายลดลงในระดับที่น่าพอใจ

แต่คำถามที่ดูจะติดค้างในใจใครหลายๆ คนก็คือ เหตุใดทหารถึงเพิ่งเปิดยุทธการลักษณะนี้ ทั้งๆ ที่น่าจะทำมาเนิ่นนาน เนื่องจากเป็นแนวทางถนัดอยู่แล้ว ประเด็นนี้ พล.ท.นิพัทธ์ อธิบายว่า เป็นเพราะฝ่ายความมั่นคงต้องเฝ้าดูและติดตามสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายจนแน่ใจ กระทั่งได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้เปิดยุทธการได้

"ผมคิดว่าตั้งแต่เปิดยุทธการมา ถือว่าเราประสบความสำเร็จ ฟัน้องประชาชนฟังพอใจ และทหารก็คลายความอัดอั้นลงบ้าง หลังจากเฝ้าดูมานานจนเกือบจะเพลี้ยงพล้ำ" เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร ระบุ

ส่วนการตอบโต้ของกลุ่มก่อความไม่สงบด้วยการใช้ความรุนแรงนั้น พล.ท.นิพัทธ์ บอกว่า เป็นเรื่องธรรมชาติของการรบ เมื่อเปิดยุทธการไปแล้วก็อาจจะถูกโต้กลับบ้าง แต่ระดับของความรุนแรงยังอยู่ในขั้นปกติและยอมรับได้

"เวลารบกันก็ต้องมีสาดกระสุนกลับมาบ้าง แต่กระสุนของเราเข้าเป้ากว่า" พล.ท.นิพัทธ์ กล่าว

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่ฝ่ายทหารยืนยันว่าได้รับประโยชน์อย่างมากจากการเปิดยุทธการพิทักษ์แดนใต้ ก็คือการรับรู้แก่นของปัญหา และโครงสร้างของขบวนการก่อความไม่สงบ

"สถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสงครามระหว่างชาติพันธุ์แท้ๆ โดยชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ล้วนมีบาดแผลในใจ พวกเขาถูกสอนว่าเป็นชาวมลายู และถูกพวกเชื้อแย หรือสยาม (ไทย) เข้ามาปกครองอย่างไม่ชอบธรรม" พล.ท.นิพัทธ์ อธิบาย

และนั่นได้นำมาสู่ทฤษฎี "เมียดเงาะ"

"พอเราเข้าสู่ปีที่ 4 เราเริ่มเห็นเมียดเงาะ คือความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ เป็นบาดแผลของชาติพันธุ์มลายู และเป็นแก่นที่แท้จริงของปัญหา ส่วนเนื้อเงาะที่ห่อหุ้มเมียดอยู่ก็คือศาสนา หมายถึงแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการทำงาน และทำให้สังคมโลกเข้าใจว่า สิ่งที่เกิดขึ้นคือสงครามศาสนา ทั้งๆ ที่แก่นแท้คือความรู้สึกชิงชังของกลุ่มชาติพันธุ์"

"ส่วนการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นรายวัน และสร้างความหวาดผวาทัวไปทั่ว เป็นเปลือกเงาะที่หุ้มเนื้อเงาะเอาอีกชั้นหนึ่ง ขณะที่แนวร่วมเปรียบเสมือนขนเงาะ และทั้งหมดประกอบกันเข้าเป็นผลเงาะในองครวม ก็คือสถานการณ์ที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้"

แต่ปัญหาที่ต้องขบคิดกันต่อก็คือ เมื่อรู้แก่นของปัญหาแล้ว รัฐจะอย่างไรต่อไป และสถานการณ์เลวร้ายเฉกเช่นปัจจุบันจะจบลงเมื่อไร

"จบลงเมื่อไหร่ตอบไม่ได้ ตอบได้แต่เพียงว่า แต่เดิมเรานับ 0 ถึง 1 ตลอดเวลา แต่วันนี้เรานับ 3-4 แล้ว" พล.ท.นิพัทธ์ บอก และว่า สิ่งที่ต้องทำคู่ขนานไปกับยุทธการก็คืองานการเมือง และการต่อสู้เอาชนะทางความคิด โดยหน่วยงานที่สำคัญที่สุดคือกระทรวงศึกษาธิการ

อย่างไรก็ดี การต่อสู้ทางความคิดนั้น ดูจะยังมีอุปสรรคในการขับเคลื่อนอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

แหล่งข่าวระดับสูงจากกองทัพภาคที่ 4 ให้ข้อมูลว่า การทำงานของหน่วยงานรัฐอื่นๆ ในขณะนี้ต้องเรียกว่า "ออกแรงน้อยมาก" ทุกคนยังซ่อนตัวอยู่ในที่เงียบเพื่อประคองตัว

"โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการที่ควรจะเข้มที่สุด ทั้งเรื่องการปฏิรูประบบการศึกษาในพื้นที่และการจัดฝึกอบรมต่างๆ เพื่อถอนแกนความคิดของผู้ก่อความไม่สงบ แต่ที่ผ่านมามาดูเหมือนยังไม่มีความพยายามเท่าที่ควร ภาระส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะทหาร"

แหล่งข่าวคนเดียวที่กล้าพูดว่า อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การใช้อำนาจตามพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ยังมีปัญหาติดขัดในเรื่องการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยที่ให้ระยะเวลาน้อยเกินไป ทำให้ทหารต้องพลิกแพลง ด้วยการประสานกับกระทรวงแรงงานให้รับผู้ต้องสงสัย "กลุ่มเสี่ยง" ที่อาจจะถูกดึงไปเป็นแนวร่วม ไปฝึกอาชีพนอกพื้นที่สามจังหวัด

"ชาวบ้านบอกกับทหารเองว่า อยากให้คุณตำรวจอาร์เคเคไว้นานๆ แต่เราไม่มีเครื่องมือในการดำเนินการ ก็ต้องพลิกแพลงเอาแบบนี้" แหล่งข่าว กล่าว และว่า ชาวบ้านในพื้นที่ต้องการให้ทหารช่วยเหลือ ฉะนั้นรัฐบาลต้องให้เครื่องมือกับคนทำงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่ หากให้แบบ "ไม่สุด" เหมือนปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาว

ทั้งหมดนี้คือความเห็นของฝ่ายทหารที่รับผิดชอบสถานการณ์จริงอยู่ในพื้นที่ ซึ่งในท้ายที่สุดก็สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอีกหลายประการที่รัฐบาลยังต้องเร่งระดม...หากต้องการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

ปรัชญาฮัจญ์

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-11-13 01:17:09

มีสลัน มาหะมะ

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ฮัจญ์ คือ การรวมตัวของมนุษยชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดที่สามารถรวบรวมประชาคมโลกที่ก้าวไกลโพ้นพรมแดนแห่งชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรม มุสลิมทุกคนต้องประกอบพิธีฮัจญ์แม้ครั้งเดียวในชีวิตหากมีความสามารถ ฮัจญ์คือเทศกาลประจำปีระดับนานาชาติของมุสลิมที่จะหวนรำลึกและฟื้นฟูบรรยากาศแห่งอิมาน การตักวา การยึดมั่นในคำสอน การฝึกฝนความเป็นน้ำหนึ่งเดียว รับทราบ ศึกษา และร่วมแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพและศักดิ์ศรีของอิสลามและมุสลิม

มุสลิมทุกคนจึงใฝ่ฝันที่จะประกอบพิธีฮัจญ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับฮัจญ์มับบรूर ที่ไม่มีผลตอบแทนใดๆ ที่คู่ควรเว้นแต่สวรรค์ของอัลลอฮ์เท่านั้น

ฮัจญ์มับบรूरจึงแฝงด้วยปรัชญาอันมากมาย ส่วนหนึ่งสรุปได้ดังนี้

1.ฮัจญ์คือสัญลักษณ์ความเป็นเอกภาพ

เอกภาพด้านการศรัทธา ซึ่งผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ต้องมีจิตใจที่บริสุทธิ์เพียงเพื่ออัลลอฮ์และมุ่งมั่นสืบสาน จริยวัตรของนบีมุฮัมมัด (ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) เท่านั้น

เอกภาพด้านการปฏิบัติ ซึ่งผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและเงื่อนไขต่างๆ ของฮัจญ์ด้วยรูปแบบที่เหมือนกัน ในช่วงเวลาอันเดียวกัน ณ สถานที่แห่งเดียวกัน ลักษณะการแต่งกายที่เหมือนกัน ภายใต้การนำแห่งต้นแบบของผู้นำคนเดียวกันคือนบีมุฮัมมัด (ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) โดยผ่านการอธิบายของนักวิชาการมุสลิมที่ได้รับการยอมรับ

2.ฮัจญ์คือภาพสะท้อนแห่งศาสนสากลของอิสลาม

การก่อสร้างสร้างอาคารแห่งอิสลามได้เริ่มต้นด้วยบรรยากาศแห่งสากล ดังจะเห็นได้จากบรรดา เศาะหาบะฮ์รุ่นแรกที่เป็นเสาหลักแห่งการเผยแผ่อิสลามซึ่งประกอบด้วยอะนุบักร์ที่มาจากตระกูลกูเรชอาหรับ ศุฮัยบจากกรุงโรม บิลาลทาสผู้เสียสละจากอะบิสซิเนีย ซัลมานผู้ต้นต้นแสวงหาสัจธรรมจากเปอร์เซีย ตลอดจนชาวอาหรับที่คลั่งไคล้และยึดมั่นในเรื่องเผ่าพันธุ์วงศ์ตระกูล อิสลามสามารถผนวกรวมผู้คนเหล่านั้นให้อยู่ภายใต้ร่มเงาแห่งอิสลาม และเลื่อมใสศรัทธาคำสอนของนบีมุฮัมมัด (ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ที่กล่าวไว้ความว่า "ท่านทั้งหลาย จงเป็นป่าวของอัลลอฮ์อันพี่น้องกันเกิด" (นุคอรีและมุสลิม)

คลื่นมหาชนที่หลั่งไหลมาจากทั่วทุกสารทิศที่กำลังเฝ้าระวาทะฟรอบๆ บัยตุลลอฮ์ ทำให้เรานึกถึงดาวเคราะห์ต่างๆ ในระบบสุริยจักรวาลซึ่งล้วนเป็นบริวารที่โคจรรอบดวงอาทิตย์ ในขณะที่ดวงอาทิตย์ก็เป็นเพียงดาวเคราะห์เพียงดวงหนึ่งในระบบแกแล็กซีอันกว้างไพศาลที่ต้องโคจรตามระบบที่ถูกกำหนดไว้เช่นเดียวกันกับมนุษยบนโลกนี้ ที่ต้องโคจรตามระบบบัยตุลลอฮ์ ไม่ว่าขณะเฝ้าระวาทะหรือขณะดำรงละหมาดที่มุสลิมทั่วโลกต่างผินหน้าไปยังบัยตุลลอฮ์เป็นประจำอย่างน้อย 5 ครั้งต่อวัน ในขณะที่บัยตุลลอฮ์ก็เป็นเพียงสัญลักษณ์หนึ่งที่แสดงถึงความนอบน้อมและศิโรราบภายใต้อำนาจของอัลลอฮ์ ผู้บริหารสากลจักรวาล

3. ฮัจญ์คือการปฏิเสธความเหลื่อมล้ำและวรรณะของมนุษย์

อิสลามปฏิเสธระบบที่วางมนุษย์บนชั้นบันไดของชนชั้นวรรณะ อิสลามสอนว่าทุกคนไม่มีสิทธิวางก้ามแสดงตนเหนือคนอื่นเนื่องจากความแตกต่างด้านชาติพันธุ์หรือสีผิว ไม่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างยากกับมหาเศรษฐี ชนผิวขาวกับชนผิวดำ นายหรือบ่าวไพร่ เจ้านาที่หรือประชาราษฎร์ ทุกคนจะอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกันหมด เมื่อผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เริ่มตั้งใจอิหมรอมที่มีก๊อต (Miqat หมายถึง จุดพรมแดนที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ต้องตั้งใจและปฏิบัติตามเงื่อนไขของฮัจญ์) โดยการห่มกายด้วยผ้าขาวสองผืน ซึ่งเปรียบเสมือนแม่น้ำลำคลองจำนวนล้านๆ สายที่ไหลบรรจบเข้าสู่หาสมุทซึ่งกลายเป็นน้ำทะเลที่มีลักษณะเดียวกันหมด ฉะนั้นนั่น ผู้คนที่หลั่งไหลมาจากทั่วทุกสารทิศเป็นจำนวนล้านๆ คน ก็จะกลายเป็นน้ำหนึ่งเดียวกันเมื่อเข้ามาบรรจบ ณ มีก๊อต (Miqat) เพื่อหลอมรวมเข้าสู่หาสมุทแห่งกระบวนกรฮัจญ์อย่างพร้อมเพรียงกัน

ทุกคนไม่มีสิทธิแอบอ้างความเป็นอภิสิทธิชน เว้นแต่ด้วยการดีกว่าเท่านั้น

4. ฮัจญ์คือโอกาสให้มุสลิมทบทวนรำลึกประวัติศาสตร์ความยิ่งใหญ่ของอิสลาม

ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะได้ประจักษ์ด้วยสายตาถึงแหล่งกำเนิดของอาติตยอุทัยแห่งทางนำและรัศมีอิสลามที่ได้เจิดจรัสทั่วสากล ซึ่งจุดประกายโดยนบีมุฮัมมัด(ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ได้สาดสร้อยการเสียสละของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตลอดจนทวนรำลึกการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ของสามพ่อแม่ลูก (นบีอิบรอฮีม นบีอิสมาอีลและฮาญัร)ซึ่งกลายเป็นต้นตำรับของการประกอบพิธีฮัจญ์ที่มีการสืบสานมาโดยอนุชนรุ่นหลังเป็นเวลานับพันๆ ปี และจะยังคงอยู่จวบจนสิ้นฟ้าแผ่นดิน บรรดาสุญญาสามารถอ่านตำราเล่มใหญ่นี้ด้วยการฟิฆหฺที่เคราะห้จากสถานที่จริง เพื่อนำเป็นบทเรียน เต็มเต็มกำลังใจและข้อเตือนสติตลอดไป

5. ฮัจญ์ คือ กระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณและขัดเกลาคิดใจ

ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ได้รับโอกาสพัฒนาและขัดเกลาจิตใจให้สูงส่ง ตัดขาดจากความโกลาหลของโลก ดุนยา พวกเขาสวมใส่ผ้า 2 ผืนที่ไม่มีการเย็บถักปักกรวย ไม่สามารถแม้กระทั่งใส่น้ำหอม หรือร่วมหลับนอนกับภรรยาของตนเอง ผู้ที่กำลังประกอบพิธีฮัจญ์นั้น พวกเขากำลังสลัดทิ้งการใช้ชีวิตอย่างปกติสู่การเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่สละรวม หัวใจที่ยาเกรง ลิ้นที่หมั่นเปล่งเสียงดลียะฮ์ ดุอา ซิกิร อ่านอัลกรุอานเพื่อป่าวประกาศถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ มีจิตใจที่สละรวมและสำนึกในความผิดพลาดของตนเอง

6. ฮัจญ์ คือ การสัจจรสูกนแห่งอาคิเราะฮ์

ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ออกจากบ้านเกิดเมืองนอนซึ่งจำต้องห่างเหินกับครอบครัว พี่น้องผองเพื่อน และบ้านเกิด เปรียบเสมือนผู้ที่พราดจากโลกดุนยา ซึ่งต้องสูญเสียทุกอย่างแม้แต่คนรัก ในขณะที่การอาบน้ำ หรือการอาบน้ำละหมาดและการห่มกายด้วยผ้า 2 ผืน ก็เปรียบเสมือนการห่อหุ้มศพของผู้เสียชีวิตที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ต้องดำเนินการให้แก่ตนเองก่อนที่จะให้คนอื่นดำเนินการแทนในลักษณะเช่นนี้เมื่อสิ้นชีวิตไป

การรูกฟที่อะเราะเฬะฮ์ที่ควบคู่กับการรำลึกและดออาต่อเอกอัลลอฮ์ ก็เสมือนสภาพของมนุษย์ที่ถูกฟื้นคืนชีพในวันกิยามะฮ์ที่ทุกคนกลับไปหาสุอัลลอฮ์โดยอาศัยเสบียงแห่งดีกรรมและอีมานเท่านั้น

ช่วงเป็นบรรยากาศที่มีความหมายอันลึกซึ้งซึ่งที่สามารถเตือนสติแก่ผู้มีปัญหาทั้งหลาย

7. ฮัจญ์คือเวทีภาคปฏิบัติธรรมมารยาทอันสูงส่ง

ตลอดระยะเวลาของการทำฮัจญ์ ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ต้องฝึกฝนให้อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักควบคุมอารมณ์ เชื้อฟุ้งฝันผู้ทรงคุณธรรม บากบั่นต่อสู้กับความยากลำบากและความเหน็ดเหนื่อยล้าด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ทักทายผู้คนด้วยสลาม ให้อาหาร ใช้น้ำจากที่สุภาพอ่อนโยน การมีมารยาทอันสูงส่ง และยับยั้งอารมณ์ตนเองมิให้พลาดพลั้งกระทำการสิ่งต้องห้ามและสิ่งอบายมุขต่างๆ โดยเฉพาะการร่วมหลับนอนกับภรรยาและสิ่งทีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศการกระทำอบายมุข และการทะเลาะเบาะแว้ง ตลอดจนหมั่นกระทำ

ความดีทั้งหลาย ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของฮัจญ์มับบรूर เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตยามกลับสู่มาตุภูมิต่อไป

8. ฮัจญ์คือการประยุกต์ใช้ศาสนแห่งสันติภาพ

ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์คือผู้ใฝ่สันติ เขาไม่สามารถสร้างความเดือดร้อนใดๆ ไม่ว่าต่อตนเอง ผู้อื่น สิ่งแวดล้อมรอบข้าง เหล่าสิ่งสรรพสัตว์แม้กระทั่งกิ่งก้านหรือใบไม้เล็กๆ ก็ตาม ช่วงเวลาการทำฮัจญ์คือช่วงเวลาแห่งสันติ ในขณะที่มักกะฮ์คือดินแดนและอาณาบริเวณที่สันติสุข ดังนั้นผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จึงซึมซาบบรรยากาศของสันติภาพทั้งเงื่อนไขแห่งเวลาและสถานที่ เพื่อฝึกฝนให้มุสลิมมีความเคยชินในภาคปฏิบัติสู่การประยุกต์ใช้วิถีแห่งสันติต่อไป

สิ่งเหล่านี้คือส่วนหนึ่งของปรัชญาฮัจญ์มับบรूर ที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ต้องศึกษาเรียนรู้และให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รู้จักประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเมื่อกลับสู่มาตุภูมิ

หาไม่แล้วฮัจญ์ก็เป็นเพียงทัศนजरราคาแพงที่มีการเก็บออมและลงทุนทั้งชีวิต แต่ไม่สามารถเกิดดอกออกผลในชีวิตจริง สังคมมุสลิมก็ตกในวังวนแห่งการบูชาพิธีกรรมและเทศกาลที่ไม่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาเลย

ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟใต้ (ตอน 1) ถอดรหัส "พรรคใหม่" ซึ่งพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-07-09 10:43:56

กิ่งอ้อ เล่าสง, ปกรณ์ พิงเนตร

ปรากฏการณ์การชุมนุมของกลุ่มนักศึกษามุสลิมจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงและสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสัปดาห์ติดต่อกัน เมื่อปลายเดือนพฤษภาคมต่อเนื่องถึงต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ไม่ได้มีเพียงมิติของการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับประชาชนในพื้นที่แต่เพียงด้านเดียว

ทว่าการเคลื่อนไหวในแง่ของ "พลังมวลชน" ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งพื้นที่ทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งใหม่อีกด้วย

รายงานลับจากหน่วยข่าวของรัฐบาล ยืนยันว่า การชุมนุมของนักศึกษาที่มีสัปดาห์ติดต่อกันจังหวัดปัตตานีมีกลุ่มเอ็นจีโอกับนักวิชาการมุสลิมบางส่วนอยู่เบื้องหลัง และมีวาระเพื่อเปิดพื้นที่ทางการเมืองของกลุ่มตนโดยผ่านการขับเคลื่อนของคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเหตุการณ์รุนแรงหลายๆ เหตุการณ์ที่ประชาชนสงสัยว่าเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ อันเป็นผลผลิตของการชุมนุมครั้งดังกล่าว โดยมีเป้าหมายปลายทางคือการประกาศตั้ง "พรรคการเมือง" ที่เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ

ข้อมูลจากหน่วยข่าวชัดเจนถึงขั้นที่ว่า เอ็นจีโอและนักวิชาการมุสลิมกลุ่มนี้บรรลุข้อตกลงในการตั้งพรรคการเมืองใหม่แล้ว โดยมีการหารือกันในสถาบันอุดมศึกษาชื่อดังในพื้นที่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันที่มีการชุมนุมกันอยู่นั่นเอง

หน่วยข่าวของรัฐบาลวิเคราะห์ว่า การเคลื่อนไหวของเอ็นจีโอและนักวิชาการมุสลิมกลุ่มดังกล่าวเป็นการช่วงชิงความได้เปรียบในการสร้างคะแนนนิยมในช่วงจังหวะที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่เคยครองเก้าอี้ผู้แทนราษฎรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมทางการเมืองได้ เพราะติดประกาศ คปค.ฉบับที่ 15 ตั้งแต่หลังการรัฐประหาร

ขณะเดียวกัน ทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองเก่าที่เคยเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่นั้น กำลังถูกปฏิเสธจากประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะแชมป์เก่าในการเลือกตั้งเมื่อปี 2548 อย่าง "พรรคประชาธิปัตย์" มีภาพความใกล้ชิดกับฝ่ายทหาร คือคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ขณะที่ "กลุ่มวาดะห์" ศูนย์รวมของนักการเมืองมุสลิม ก็ผ่านพ้นช่วงเวลาแห่งความรุ่งโรจน์มาแล้ว มีหน้าซ้ำยังมีนักคิดหลังในฐานะที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของพรรคไทยรักไทย ซึ่งอดีตผู้นำพรรคอย่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ชาวบ้านเชื่อว่าทำให้สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้รุนแรงและสับสนอย่างที่สุดในวันนี้

ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังที่ไล่เรียงมา ทำให้หน่วยข่าวฟันธงว่า การเลือกตั้งครั้งใหม่ช่วงปลายปีนี้มีช่องว่างสำหรับการแจ้งเกิดของ "พรรคการเมืองใหม่" ที่เป็นพรรคของคนในท้องถิ่นจริงๆ (ซึ่งหาจังหวะจะก่อตั้งมาหลายครั้งแล้ว) และจะมีพรรคการเมืองใหม่ก้าวเข้าสู่สนามเลือกตั้งเพื่อช่วงชิงเก้าอี้ ส.ส.จากขั้วการเมืองเก่าแน่นอน

ยิ่งล่าสุดรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ประกาศชัดในเรื่องการผลักดันยุทธศาสตร์ "การเมืองดับไฟใต้" ด้วยการไฟเขียวให้เกิด "การปกครองรูปแบบพิเศษ" ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนเหมือนกับกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา รวมทั้งจะเดินหน้าเปิดการเจรจากับแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบด้วยแล้ว ยิ่งทำให้กลุ่มการเมืองในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวคึกคักมากเป็นพิเศษ ทั้งในแง่นโยบายและขู่ว่าจะประเดิมการใช้ "วิถีทางการเมือง" ในการจัดการปัญหาภาคใต้

ถอดรหัส "พรรคใหม่"

จากการตรวจสอบของพบว่า มีเอ็นจีโอและปัญญาชนมุสลิมกลุ่มหนึ่งกำลังฟอร์มทีมจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่จริง ภายใต้ชื่อ **"กลุ่มยุติธรรม"** โดยมี พล.ต.ต.จรัญ เด่นอุดม อดีตนายตำรวจที่ปัจจุบันทำงานในนามมูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้ เป็นที่ปรึกษาคนสำคัญ โดยเขาคือน้องชายของ พล.อ.ณรงค์ เด่นอุดม อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 ผู้ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากพี่น้องมุสลิมในพื้นที่

พล.ต.ต.จรัญ ยอมรับว่า ขณะนี้มีกลุ่มเอ็นจีโอและปัญญาชนมุสลิมประมาณ 20 คน ตั้งกลุ่มการเมืองที่ชื่อ **"กลุ่มยุติธรรม"** ขึ้น เพื่อเตรียมจดทะเบียนตั้งพรรคการเมืองในชื่อเดียวกันนี้เมื่อรัฐบาลปลดล็อกประกาศ คปค.ฉบับที่ 15 เรียบร้อยแล้ว โดยแกนนำของปัญญาชนมุสลิมกลุ่มดังกล่าว คือ **มันโซร์ สาและ** ที่ปรึกษาสมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย และ **อิบรอฮิม ยานยา** นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

อย่างไรก็ดี สำคัญประการหนึ่งที่ พล.ต.ต.จรัญ ปฏิเสธก็คือ กลุ่มยุติธรรมที่เขานั่งเป็นที่ปรึกษาอยู่นั้น ไม่ได้อยู่เบื้องหลังการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาที่มีศูนย์กลางจังหวัดปัตตานี และไม่ได้อาศัยการชุมนุมดังกล่าวในการขับเคลื่อนเพื่อปูทางชิงเก้าอี้ ส.ส.ในพื้นที่

"ผู้ที่จุดประกายการตั้งพรรคการเมืองของคนในสามจังหวัดคือ อาจารย์โคทม อารียา (ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ซึ่งได้พูดคุยกับกลุ่ม สนช. (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ที่กรุงเทพฯ เช่น น.พ.แวมะหะดี แวดาโอะ (อดีต ส.ว.นราธิวาส) และ น.พ.อนันตชัย ไทโย ประธาน (อดีตกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ) จากนั้นก็ได้นัดหมายประชุมหารือกับกลุ่มปัญญาชนมุสลิมในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งจังหวัดสตูลด้วย และมีการเสนอให้ตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมาเพื่อให้เป็นตัวแทนของคนพื้นที่ในการเสนอนโยบายและต่อรองกับพรรคการเมืองที่กุมอำนาจบริหาร"

"แต่การหารือเพื่อตั้งกลุ่มการเมืองเป็นคนละเรื่องกันเลยกับการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษา เพียงแต่ช่วงที่อาจารย์โคทมลงมาประชุมกับปัญญาชนมุสลิมในพื้นที่ เป็นช่วงเดียวกับการชุมนุมพอดี ถือเป็นเรื่องบังเอิญ ไม่ใช่การจัดตั้ง" พล.ต.ต.จรัญ ระบุ

ยื่นไม่ใช่พรรคท้องถิ่น

ที่ปรึกษากลุ่มยุติธรรม กล่าวต่อว่า ภายหลังการหารือในครั้งนั้น น.พ.แวมะหะดี กับ น.พ.อนันตชัย ได้ถอนตัวไป เพราะไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่วางกันไว้ ฉะนั้นการขับเคลื่อนของกลุ่มยุติธรรมในปัจจุบัน จึงมีปัญญาชนมุสลิมประมาณ 20 คนเป็นแกนหลัก ร่วมกับกลุ่มเอ็นจีโอที่ทำงานภาคประชาสังคมในพื้นที่มานานอีก 2-3 คน

"ที่ผ่านมาได้ประชุมกันไปแล้ว 3 ครั้ง มีการวางนโยบายกันไว้คร่าวๆ แต่ยังไม่ได้วางตัวหัวหน้าพรรค คงต้องรอให้มีการปลดล็อกประกาศ คปค.ฉบับที่ 15 ก่อน จึงจะเปิดตัวอย่างเป็นทางการ ส่วนผมทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และคอยให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ"

พล.ต.ต.จรัญ ย้ำด้วยว่า พรรคยุติธรรมที่กำลังจะก่อตั้งขึ้นนั้น ไม่ใช่พรรคท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เป็นพรรคระดับชาติที่มีเครือข่ายทั่วประเทศ เพียงแต่แนวคิดการตั้งพรรคได้รับการจุดประกายโดยอาจารย์โคทมว่า การจะแก้ปัญหาคาคาใต้ให้สำเร็จ คนสามจังหวัดจะต้องแข็งแกร่ง และต้องมีกลุ่มการเมืองเพื่อผลักดันนโยบาย แต่ไม่ใช่การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองใหญ่ดังที่กลุ่มวาดะห์เคยทำ เพราะวิธีการเช่นนั้นพิสูจน์แล้วว่าล้มเหลว

ชูนโยบายเลือกตั้งผู้ว่าฯ

สำหรับนโยบายของว่าที่ **"พรรคยุติธรรม"** จะมุ่งส่งเสริมเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และให้มีตัวแทนจากคนในพื้นที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองในรูปแบบของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

"ผู้ว่าฯต้องมาจากการเลือกตั้งของคนในพื้นที่ และเป็นผู้บริหารสูงสุด ไม่ใช่มีแค่การเลือกตั้งนายก อบจ. (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งไม่ได้มีอำนาจอะไร นอกจากนั้นเรายังสนับสนุนให้มีการเจรจากับแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบเพื่อยุติปัญหาความรุนแรง เพราะถ้าความรุนแรงรายวันยังไม่ยุติ ก็ป่วยการที่จะพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม" พล.ต.ต.จำรูญ กล่าว

"สันติภาพไทย" ยังลู่

กลุ่มการเมืองอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการจับตามอง เพราะเป็นแหล่งรวมของ "ผู้นำศาสนารุ่นใหม่" และเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ก็คือ "กลุ่มสันติภาพไทย"

จริงๆ แล้ว "กลุ่มสันติภาพไทย" ไม่ใช่กลุ่มการเมืองใหม่ถอดด้าม เพราะในอดีตก็คือ "พรรคสันติภาพไทย" ภายใต้การสนับสนุนของ พิชัย ฐิตินวล เลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยนั่นเอง แต่พรรคสันติภาพไทยถูกยุบพรรคเนื่องจากมีปัญหาเรื่องสาขาพรรคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ครบตามหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ทำให้วันนี้มีสถานะเป็นเพียง "กลุ่มการเมือง" เท่านั้น

มุดาร์ กิละ แกนนำกลุ่มสันติภาพไทย และอดีตเลขาธิการพรรค กล่าวว่า กลุ่มสันติภาพไทยกำลังเตรียมการเพื่อจดทะเบียนตั้งพรรคการเมืองใหม่ โดยอาจจะใช้ชื่อใหม่ แต่คนทำงานยังเป็นกลุ่มเดิม และจะขึ้นคัทเอ้าท์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เร็วๆ นี้ อย่างไรก็ตาม ทางกลุ่มยังไม่ตัดทิ้งแนวทางการเข้าไปร่วมเป็นกลุ่มการเมืองในพรรคการเมืองใหญ่

"เรามีความพร้อม 100% สำหรับการเลือกตั้งปลายปีนี้ เพราะตัวผมเองและแกนนำกลุ่มทำงานในพื้นที่มาตลอด และจุดแข็งของกลุ่มเรายังอยู่ที่ผู้นำศาสนารุ่นใหม่เหมือนเดิม และเป็นกลุ่มเดียวที่เป็นกลุ่มใหม่ แม้ชื่อเสียงจะไม่ได้ใหญ่โตอะไร แต่เราก็เกาะพื้นที่มาตลอด และเน้นการแก้ปัญหาในแนวทางสันติ ซึ่งได้รับการขานรับจากพี่น้องประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี"

แกนนำกลุ่มสันติภาพไทย ยังปฏิเสธว่า พวกเขาไม่ได้อยู่เบื้องหลังการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาที่หน้ามัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี แต่กลับถูกจับตาจากฝ่ายความมั่นคง เชื่อว่าเป็นการปล่อยข่าวเพื่อ discredit กันมากกว่า

"เรื่องการตั้งพรรคการเมืองใหม่ของกลุ่มเอ็นจีโอในพื้นที่เป็นข่าวที่ค่อนข้างชัดเจน เพราะมีการประชุมกันเบื้องต้นที่สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งก่อนการเคลื่อนไหวของนักศึกษาเพียงไม่กี่วัน ซึ่งเราก็ไม่ได้แปลกใจหรือตื่นตกใจอะไร เพราะกลุ่มของเรามีผลงานที่เป็นรูปธรรมที่สุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการประสานกับรัฐบาลเพื่อดูแลสถาบันปอเนาะ เด็กกำพร้า และตั้งมูลนิธิบรรเทาสาธารณภัย"

ไม่เอาเขตปกครองพิเศษ

อย่างไรก็ดี ประเด็นเรื่อง "เขตปกครองพิเศษ" หรือการจัดรูปแบบการปกครองแบบพิเศษในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลับไม่ใช่แนวทางที่กลุ่มสันติภาพไทยจะหยิบไปชูเป็นประเด็นหาเสียง

"ปัจจุบันสามจังหวัดใต้ก็เป็นเขตปกครองพิเศษอยู่แล้ว พิเศษกว่าเมืองพัทยาหรือกรุงเทพมหานครด้วยซ้ำไป เพียงแต่คนพื้นที่ไม่รู้ว่าจะอะไรคือเขตปกครองพิเศษ ผมคิดว่าการแก้ปัญหาภาคใต้ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ตลอดเวลา และไม่ควรนำประเด็นจบบจยมาหาเสียงแบบเฉพาะหน้า เพราะสุดท้ายก็ไม่สามารถแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นรายวันได้" มุดาร์ ระบุ

เขายังชี้ว่า ในปัจจุบันทุกพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว แต่ปัญหาคอรัปชั่นที่เกิดขึ้น ชาวบ้านจริงๆ ได้เข้าไปถ่วงดุลตรวจสอบอะไรหรือไม่ ฉะนั้นยังเร็วเกินไปที่จะคิดเรื่องเขตปกครองพิเศษหรือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

"เราเตรียมเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมที่สุด เพียงแต่รอให้รัฐบาลปลดล็อกประกาศ คปค.เท่านั้นก็จะเปิดตัวต่อพี่น้องประชาชนทันที" มุดาร์ กล่าว

บทสรุป

ยุทธศาสตร์ดับไฟได้ด้วยวิธีทางทางการเมืองนั้น นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่น่าสนับสนุน เพราะอย่างน้อยก็จะเป็นช่องทางให้การขับเคลื่อนของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการแก้ไขปัญหของภาครัฐเขยิบขึ้นมาต่อสู้ "บนดิน" แทนที่จะใช้วิธีการ "ใต้ดิน" จนทำให้ปัญหาในดินแดนปลายสุดตามขวานเรือร้างมาจนทุกวันนี้

และทั้งหมดคือความเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองใหม่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กำลังเร่งช่วงชิงคะแนนนิยมจากวิชาการเมืองเดิมทั้งพรรคประชาธิปัตย์และกลุ่มวาทะห์ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า...ไฟได้ดับได้ด้วยการเมือง!

เรื่องที่เกี่ยวข้อง

- ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟได้ (ตอนจบ) จับตา "หมอแว" เบียด "วาทะห์-ประชาธิปัตย์"

ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟใต้ (ตอนจบ) จับา "หมอแ" เบียด "วาระ-ประชาธิปไตย"

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-07-10 09:27:50

กิ่งอ้อ เล่าสง, ปกรณ์ พิงเนตร

กลุ่มการเมืองใหม่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็กลุ่มหนึ่งที่กำลังถูกจับตามองอย่างสูงในขณะนี้คือ "กลุ่มหมอแ" ภายใต้การนำของ น.พ.แวมาฮาดี แวดาโอะ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) อดีตเจ้าเลศคดีความมั่นคง ผู้ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้ายเจไอ แต่ภายหลังศาลพิพากษายกฟ้อง

จริงๆ แล้วหมอแไม่ใช่คนหน้าใหม่ในแวดวงการเมือง แต่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่จังหวัดนราธิวาสบ้านเกิดเมื่อปี 2549 และได้รับเลือกตั้งเข้ามาด้วยคะแนนเหี้ยมบแสน สูงสุดในจังหวัดและสูงเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศ

แม้ ส.ว.ชุดที่ผ่านการเลือกตั้งเมื่อปี 2549 จะไม่มีโอกาสได้แสดงฝีมือลายมือ เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเสียก่อน ทว่าถนนการเมืองของหมอแกลับไม่ได้สะดุดหยุดลง เนื่องจากเขาได้รับแต่งตั้งให้เป็น สนช. พร้อมๆ กับกลุ่มผู้นำศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกจำนวนหนึ่ง เพื่อสนองตอบนโยบาย "ดับไฟใต้ด้วยการเมือง" ที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ หายมันปั้นมือเป็นอย่างดีตั้งแต่เมื่อคราวรับตำแหน่ง

ผ่านไปไม่ถึง 1 ปี หมอแปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ตัวเองใหม่ และแสดงบทบาทในสภาอย่างเข้มแข็ง พร้อมๆ กับสร้างเครือข่ายทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่อย่างกระชับแน่น ทำให้วันนี้เขากลายเป็นนักการเมืองหนุ่มอนาคตไกลที่มีวิสัยทัศน์นำติดตามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาจังหวัดชายแดนภาคใต้

และที่น่าสนใจยิ่งกว่านั้นก็คือ เขาและทีมงานเตรียมจะลงสมัคร ส.ส.ในดินแดนปลายสุดตามขวาน ด้วยเหตุผลสั้นๆ ว่า "ประชาชนอยากให้มีทางเลือกที่สาม และอยากให้ผมกับกลุ่มของผมลงสมัคร ส.ส."

แฟคเตอร์พรรคใหญ่

จากการจับเขาคู่กับ น.พ.แวมาฮาดี พอจะเห็นร่องรอยการทำงานการเมืองของเขาว่า จะไม่ตั้งพรรคการเมืองใหม่ขึ้นเอง แต่จะนำกลุ่มการเมืองของเขาเข้าสังกัดพรรคการเมือง ในลักษณะเป็น "แฟคเตอร์" ในพรรคใหญ่ และใช้ "พลังของกลุ่ม" ผลักดันนโยบายดับไฟใต้เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

สำหรับ "กลุ่ม" ที่หมอแพูดถึง ก็คือเครือข่ายของเขาจากการทำงานการเมืองภาคพลเมืองมากว่า 10 ปี บวกกับกลุ่มอดีต ส.ว.ร่วมสมัยในพื้นที่ซึ่งยังรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น และเขาตั้งเข้ามาช่วยงานใน สนช.ตลอดห่วง 7-8 เดือนที่ผ่านมา

"ผมไม่โตขนาดตั้งพรรคเองหรอกครับ" หมอแกล่าวอย่างถ่อมตัว และว่า "ผมอยากต่อยอดจากการทำงานกับภาคประชาสังคม โดยจะนำเครือข่ายไปพูดคุยกับพรรคการเมืองเพื่อทำงานร่วมกัน ซึ่งไม่ใช่การจับกลุ่มต่อรอง แต่เป็นการจับมือกับพรรคใหญ่เพื่อผลักดันนโยบายการแก้ไขปัญหาให้เป็นจริง"

"การรวมตัวของพวกเราไม่ใช่เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง ส.ส.หรือรัฐมนตรี และไม่ใช่อการต่อรองผลประโยชน์ แต่เป็นการรวมตัวให้มีพลังเพื่อแก้ไขปัญหาภาคใต้" หมอแเผยถึงจุดยืน และย้ำว่าแนวทางทางการเมืองลักษณะนี้ไม่เหมือนกับสิ่งที่ "กลุ่มวาระ" เคยทำในอดีต

ส่วนอนาคตจะเข้าสู่สังกัดพรรคใดนั้น หมอแวยังคงสงวนท่าที แต่ก็พูดเป็นนัยเมื่อถามถึงพรรคประชาธิปัตย์ กับกลุ่มมัชฌิมาว่า "เขามีคนของเขาแล้ว" ฉะนั้นทางเลือกที่น่าจะเป็นไปได้สูงสุด ณ ที่นี้คือพรรคชาติไทย !

ดับไฟได้ด้วยงานพัฒนา

นอกจากคะแนนนิยมส่วนตัวที่ติดลบในจังหวัดบ้านเกิดแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่น่าติดตามก็คือ นโยบายที่หมอแวยเตรียมนำเสนอเพื่อดับไฟใต้ ซึ่งไม่ใช่ประเด็นเดิมๆ เหมือนกับคนที่เคยทำงานในภาคประชาสังคมพูดกัน แต่นโยบายของหมอแวยมุ่งเน้นการพัฒนาแบบ **"แพคเกจใหญ่"** ซึ่งต้องอาศัยพลังอำนาจทางการเมือง

"วันนี้เราต้องคิดเป็นแพคเกจใหญ่ เหมือนกับเขตปกครองพิเศษซิงเกียของจีน ที่นั่นมีประชากรมุสลิม 20 ล้านคน มีสุเหร่า 20,000 แห่ง เคยมีปัญหาต่อสู้กันเป็นร้อยปี แต่จีนโหมงบประมาณและการพัฒนาลงไปเพียงแค่ 10 ปีปัญหาก็จบ ทั้งๆ ที่มีคนและสุเหร่ามากกว่าเราถึงสิบเท่า แต่ของเรายังโหมงบด้านความมั่นคง ขณะที่พัฒนายังน้อย และต่างคนต่างทำ"

หมอแวย อธิบายว่า วิธีคิดแบบ **"แพคเกจ"** ก็คือ ทำอย่างไรให้การศึกษาดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น คนมีงานทำ และไม่มีบัณฑิตว่างงาน ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามดูแลคนที่ข้ามไปทำงานฝั่งมาเลเซีย พร้อมทั้งอุดหนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้พี่น้องมุสลิมเป็น **"ถ้ำแก่"** ไม่ใช่เป็นแค่ **"แรงงานราคาถูก"**

นี่คือวิสัยทัศน์แบบย่อที่เขาสรุปว่า ทุกพรรคการเมืองจะต้องมีคำตอบแล้วว่า จะแก้ปัญหาภาคใต้อย่างไร เพราะปัญหานี้ถือเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นปัญหาของคนทั้งชาติไปแล้ว

ปชป.ขอเก้าอี้เพิ่ม

เหลียวไปดูแชมป์เก่าในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี 2548 อย่างพรรคประชาธิปัตย์ (ปชป.) กันบ้าง การเลือกตั้งในครั้งนั้น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี ส.ส.ทั้งสิ้น 11 คน แบ่งเป็นนราธิวาส 4 ยะลา 3 และ ปัตตานี 4 ประชาธิปัตย์พลาดไปเก้าอี้เดียวคือนราธิวาส เขต 3 แต่ครั้งนี้ **นิพนธ์ บุญญามณี** แม่ทัพภาคใต้ตอนล่างของ ปชป.บอกว่า ขอทำผลงานให้ได้ ส.ส.มากกว่าเดิมก็แล้วกัน

"พรรคมั่นใจว่าในจังหวัดชายแดนภาคใต้เราน่าจะรักษาพื้นที่เดิมของพรรคเอาไว้ได้ และยังคงคาดหวังว่าพื้นที่ที่ยังเหลืออีก 1 พื้นที่ คือ นราธิวาสเขต 3 และ ส.ส.ใหม่ที่จะเพิ่มขึ้นอีก 1 คนของนราธิวาส พรรคก็น่าจะได้รับความไว้วางใจเพิ่มเติม"

สำหรับเหตุผลของความมั่นใจแบบเต็มร้อย นิพนธ์ บอกว่า เพราะประชาชนในพื้นที่เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองเดียวที่ลงพื้นที่ตลอด และเดินทางไปให้กำลังใจชาวบ้านทุกครั้งที่เกิดวิกฤติ โดยมี **นายชวน หลีกภัย** ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ อดีตนายกรัฐมนตรีผู้มากบารมีเป็นหัวหน้าทีม

ส่วนภาพพจน์ของประชาธิปัตย์ที่ถูกมองว่าไปอยู่ข้างเดียวกับทหารนั้น ดูเหมือน นิพนธ์ จะไม่ประหวั่นพรั่นพรึงแม้แต่น้อย

"เราเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาย่างตรงไปตรงมาอยู่เสมอ วันนี้แม้กระทั่ง กอ.รมน.บอกว่ามีนักการเมืองอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ความไม่สงบ เราก็เป็นพรรคเดียวที่กล้าเรียกร้องว่าทหารต้องพูดให้ชัดเจนที่เราไม่คิดว่าสิ่งที่เราทำจะเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับทหารทุกอย่าง ถ้าทหารทำในสิ่งที่ถูกต้อง เราก็ต้องบอกว่าถูกต้อง แต่อะไรที่ผิดพลาด เราก็กล้าที่จะออกมาพูดหักท้วง โดยเฉพาะในช่วงที่ใครไม่กล้าส่งสัญญาณอะไรเลย ประชาธิปัตย์ยังส่งสัญญาณอยู่ตลอด"

กับคู่ต่อสู้ที่จะมีมากขึ้นในสนามเลือกตั้ง รวมทั้งกลุ่มการเมืองใหม่ๆ อาทิเช่น **"กลุ่มหมอแวย"** นั้น นิพนธ์ บอกว่า เป็นเรื่องดีที่ประชาชนจะได้มีทางเลือกมากขึ้น แต่ถ้าถามว่าประชาธิปัตย์เคยผ่านศึกมาแล้วหรือไม่ ก็ต้องบอกว่ามากกว่าหมอแวยก็เคยสู้กันมาแล้ว

ชุดัง รมต.ดูแลใต้

นโยบายเด็ดที่พรรคประชาธิปัตย์มั่นใจว่าจะได้รับความไว้วางใจจากประชาชน คือการตั้งรัฐมนตรีที่มีหน้าที่รับผิดชอบปัญหาภาคใต้เป็นการเฉพาะ

"เรามีแนวทางแก้ปัญหาที่ชัดเจน เพราะได้ศึกษาวิจัยเอาไว้หมด และทำแผนงบประมาณไว้แล้ว ด้วย สำหรับเรื่องการเมืองนำการทหารนั้น ต้องบอกว่าลำพังโครงสร้าง ศอ.บต.คงไม่ทันกับสถานการณ์แล้ว ฉะนั้นเราจะเสนอรูปแบบการจัดองค์กรให้มาดูแลปัญหาภาคใต้โดยเฉพาะ และมีผู้รับผิดชอบระดับนโยบาย คือมีรัฐมนตรีมาดูแลปัญหาภาคใต้โดยตรง ส่วนในด้านเศรษฐกิจ ก็จะต้องพัฒนาภายใต้หลักการของศาสนาอิสลามให้มากกว่าเดิม" นิพนธ์ อธิบาย

ส่วนแนวโน้มการเจรจากับกลุ่มก่อความไม่สงบนั้น พรรคประชาธิปัตย์จะสงวนท่าทีในเรื่องนี้ โดยนิพนธ์ย้ำว่า ปัญหาภาคใต้ถ้าสามารถพูดคุยกันตรงๆ ได้ เราก็พูดจากันตรงๆ แต่การพูดจาไม่ได้หมายถึงการยกให้เป็นเวทีเจรจา

เมื่อซักว่า ที่ผ่านมาได้ไป "พูดจา" มาบ้างหรือยัง นิพนธ์ แย้มว่า "อาจจะมีคนรู้จักกันไปคุยกัน และมีการปรึกษาหารือกัน พูดคุยผ่านกลุ่มต่างๆ เขาก็ไม่ได้ปฏิเสธ บางครั้งคนที่ได้ไปพบมา คุยมา ก็ได้บอกแนวทางว่าความเป็นจริงเขาต้องการอะไร"

เป็นปริศนาการเจรจาของพรรคประชาธิปัตย์ ที่ดูหมยมั่นปั้นมือเหลือเกินว่าจะดับไฟใต้ได้สำเร็จ!

วาระที่ยังรอจังหวะ

พูดถึงกลุ่มการเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมองข้าม "กลุ่มวาระห" ไปเสียเลยคงจะเป็นไปไม่ได้ เพราะแม้ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมา วาระหจะพ่ายยับเยินให้กับประชาธิปัตย์ แต่หลายคนกลับเชื่อว่า สถานการณ์ในวันนี้จะไม่ซบอวยอดีตอีกแล้ว

มุข สุลมาน แกนนำกลุ่มวาระห เล่าสถานการณ์ของกลุ่มการเมืองมุสลิมที่เคยเกรียงไกรในพื้นที่ ในวันที่พรรคไทยรักไทยล่มสลายไปแล้วว่า ทางกลุ่มจะยังคงเดินทางทางการเมืองในระดับชาติต่อไป แต่เรื่องตั้งพรรคใหม่คงเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีเงิน ขณะนี้จึงกำลังพิจารณากันอยู่ว่าจะเข้าสังกัดพรรคการเมืองใด ซึ่งก็จะต้องเป็นพรรคการเมืองใหม่ เพราะเราคงไม่ร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์แน่นอน

"ณ วันนี้ กลุ่มวาระหอยู่กลุ่มมัชฌิมา แต่มัชฌิมาก็ยังไม่ได้เป็นพรรคการเมือง และคนที่เป็แกนนำพรรคก็ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเกือบหมด ถึงขณะนี้จึงยังไม่ได้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย และกำลังดูพรรคการเมืองใหม่ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ รวมถึงพรรคการเมืองใหม่อื่นๆ ที่อาจจะเปิดตัวหลังจากนี้ เช่น พรรคของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตหัวหน้าพรรคความหวังใหม่"

มุข บอกว่า แนวทางที่กลุ่มวาระหต้องการมากที่สุด คือการตั้งพรรคการเมืองเอง จะได้มีความเป็นอิสระ ไม่ต้องยึดติดกับเงื่อนไขของพรรคใด แต่เมื่อในความเป็นจริงไม่สามารถทำได้ ก็ต้องมองหาแนวทางสำรองเอาไว้ อย่างไรก็ดี ทางกลุ่มจะไม่ละทิ้งการเมืองอย่างแน่นอน เพราะนั่นเท่ากับเป็นการละทิ้งประชาชน

"ถือเป็นความรับผิดชอบของนักการเมืองมุสลิม เพราะประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดไม่มีที่พึ่งที่ไหนเลย มีแต่ ส.ส.มุสลิมเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งของเขาได้ เห็นได้จากการเมืองในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งอิสระของผู้แทนราษฎรถูกทำลาย ก็ส่งผลให้สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เลวร้ายลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ฉะนั้นผมบอกได้เลยว่า ในพื้นที่สามจังหวัด ถ้าไม่มีมุสลิมเป็น ส.ส. สังคมมุสลิมจะน่าสงสารยิ่งกว่านี้"

มุข บอกด้วยว่า สิ่งที่คนสามจังหวัดเรียกหาคือความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมเรื่องการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ เพราะทรัพยากรในพื้นที่นี้ถูกแย่งชิงไปเป็นจำนวนมาก และนี่เองที่ทำให้แนวทางการจัดการปกครองรูปแบบพิเศษ เป็นนโยบายที่กลุ่มวาระหพร้อมสนับสนุน

"กลุ่มวาดะห์พร้อมสนับสนุนให้จัดการปกครองรูปแบบพิเศษ หากเป็นแนวทางที่จะแก้ปัญหาความไม่สงบได้จริงๆ เพราะการปกครองรูปแบบพิเศษไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร และไม่ใช่ว่าการแบ่งแยกดินแดน"

บทสรุป

ปฏิเสธไม่ได้ว่าความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลากหลายปัญหาที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความมั่นคง การคลี่คลายปัญหาด้วยวิถีทางการเมือง แม้จะไม่ใช่ว่าคำตอบที่เป็นสูตรสำเร็จ แต่ก็น่าจะเป็นคำตอบที่ดีที่สุดสำหรับการสถาปนาสันติสุขให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

ฉะนั้นการที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองต่างๆ พยายามขู่นโยบายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ดี และน่าติดตามไม่น้อยว่าชาวบ้านจะเลือกใครเข้ามาเป็นปากเป็นเสียงแทนพวกเขา เพราะต้องไม่ลืมว่า ดินแดนปลายสุดด้ามขวานแห่งนี้เคยสร้างปรากฏการณ์ทางการเมืองมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน!

เรื่องที่เกี่ยวข้อง

[- ยุทธศาสตร์การเมืองดับไฟใต้ \(ตอน 1\) ถอดรหัส "พรรคใหม่" ชิงพื้นที่ชายแดนใต้](#)

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

วิเคราะห์ "ม็อบมัสยิดกลางปัตตานี" ขวาลือกระดืบหรือผลพวงอยุธยาธรรม

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-06-05 21:57:16

ปกรณ ฟิงเนตร

เหตุการณ์ชุมนุมปิดล้อมที่มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานีของมวลชนที่เรียกตัวเองว่า "ศูนย์ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาและประชาชน" โดยมีข้อเรียกร้องหลักๆ ให้ถอนทหารและอาสาสมัครทหารพรานทั้งหมดออกจากพื้นที่, ยกเลิกการประกาศเคอร์ฟิว และยกเลิกการประกาศภาวะฉุกเฉินในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลานั้น เป็นสถานการณ์ล่าสุดจากดินแดนปลายสุดตามขบวนที่สังคมไทยมีอาจมองข้ามได้อีกต่อไป

ประการหนึ่ง เป็นเพราะเหตุการณ์ลักษณะนี้สะสมเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะบานปลายไปสู่ความรุนแรงเนื่องจากเคยมีประวัติศาสตร์มาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ชุมนุม ณ จุดเดียวกันนี้ของชาวไทยมุสลิมเรือนแสนเมื่อปี พ.ศ.2518 หรือเหตุการณ์ชุมนุมที่หน้า สภ.อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2547 ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์จบลงด้วยความสูญเสีย

ประการหนึ่ง เป็นเพราะเหตุผลที่กลายเป็นเงื่อนไขของการชุมนุม คือข้อหาจกรรจที่ฝ่ายผู้ชุมนุมกล่าวหาว่า เจ้าหน้าที่รัฐทั้งทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครทหารพราน ปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรม และละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง กระทั่งนำมาสู่การชุมนุมอย่างยืดเยื้อนานกว่า 3 วัน และมีประชาชนจากพื้นที่ต่างๆ พยายามเดินทางเข้ามาสมทบ

ประการหนึ่ง เป็นเพราะฝ่ายความมั่นคงปฏิเสธข้อกล่าวหาทุกข้อของกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างสิ้นเชิง ทั้งยังให้ข้อมูลตอบโต้ว่า สิ่งที่แกนนำผู้ชุมนุมกล่าวอ้างว่าเป็นคือการเคลื่อนไหวในนามสถาบันอุดมศึกษาชื่อดังทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดปัตตานี เพราะทนไม่ได้กับความทุกข์ร้อนของอย่างแสนสาหัสของพี่น้องในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ล้วนไม่เป็นความจริง เนื่องจากทุกสถาบันได้ออกแถลงการณ์ปฏิเสธหมดแล้ว มีเพียงนักศึกษามุสลิมบางส่วนที่มาร่วมชุมนุมในลักษณะปัจเจก แต่กลับอ้างชื่อองค์กรมาจุดประเด็นการเคลื่อนไหว

บทสรุปของฝ่ายความมั่นคงฟันธงว่า ทั้งหมดนี้คือกระบวนการสร้าง "ขวาลือ" ที่เริ่มจากการป้ายสีเจ้าหน้าที่รัฐ ก่อนจะปลุกระดมมวลชนเข้ามาก่อม็อบ และพยายามยั่วยุให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรง เพื่อนำไปเป็นเงื่อนไขประกาศให้ชาวโลกมองรัฐบาลไทยว่าใช้กำลังปราบปรามพี่น้องร่วมชาติที่นับถือศาสนาแตกต่างกับคนส่วนใหญ่

น่าสนใจว่า หากสมมติฐานของฝ่ายรัฐเป็นความจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ มัสยิดกลางปัตตานี ย่อมหมายถึงการยกระดับ "ยุทธการขวาลือ" ของกลุ่มผู้ไม่หวังดี และต้องยอมรับว่าถึงวันนี้ รัฐกำลังเพลี่ยงพล้ำอย่างชัดเจน

ย้อนรอยปัญหา

หากพิจารณาแถลงการณ์และข้อเรียกร้องหลายต่อหลายแผ่นของกลุ่มผู้ชุมนุม จะพบว่าเป้าหมายหลักของการโจมตีขับไล่เที่ยวนี้คือ "อาสาสมัครทหารพราน" ที่กระจายอยู่ตามตำบลหมู่บ้านต่างๆ กว่า 30 กองร้อย

โดยเฉพาะกับข้อกล่าวหาจรรยาบรรณที่ว่า เหตุการณ์ฆ่าเผาชาวไทยมุสลิม 4 ศพที่ตำบลปะเต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคมที่ผ่านมา เป็นฝีมือของทหารพราน ทั้งยังกล่าวอ้างว่ามีการข่มขืนเหยื่อที่เป็นสตรีด้วย!

เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกองทัพบกภาคที่ 4 ส่วนหน้า ระบุว่า การชุมนุมดังกล่าวเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ของฝ่ายก่อความไม่สงบที่ไม่มีอิสระในปฏิบัติการก่อความรุนแรงเหมือนเมื่อก่อน อันสืบเนื่องจากการเข้าไปคุมพื้นที่ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกือบเบ็ดเสร็จของทหารพราน

แต่ความสูญเสียครั้งแล้วครั้งเล่าของอาสาสมัครทหารพราน โดยเฉพาะครั้งล่าสุดที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ซึ่งต้องพลีชีพในคราวเดียวถึง 11 ศพ คงเป็นคำตอบได้ดีว่ากลุ่มก่อความไม่สงบถูกจำกัดพื้นที่เคลื่อนไหวหรือหวั่นเกรงพิษสงของทหารพรานจริงหรือไม่

เมื่อย้อนพิจารณาถึงช่วงที่กองทัพบกตำรวจจัดตั้งกองกำลังทหารพราน จะพบว่านโยบายนี้ถูกท้วงติงจากหลายฝ่ายไม่น้อย เพราะวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กองทัพบกตั้งธงเอาไว้ก็คือ **"ให้คนพื้นที่แก้ปัญหาคนพื้นที่ด้วยตนเอง"** และใช้ทหารพรานทดแทนกำลัง **"ทหารหลัก"** เพื่อลดความสูญเสียในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทว่าการใช้เวลาฝึกอบรมทหารพรานเพียง 45 วัน หรืออย่างมากที่สุดไม่เกิน 3 เดือน กลายเป็นปมพิศพลาดทางยุทธวิธี เนื่องจากทหารพรานที่ลงไปประจำการในพื้นที่ต่างๆ ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะปฏิบัติการแทนทหารได้ ประกอบกับสถานการณ์ที่ฝ่ายก่อความไม่สงบยังคงคุมพื้นที่และมวลชนได้มากกว่า จึงส่งผลให้ทหารพรานกลายเป็น **"เป้าเคลื่อนที่"** และมีความสูญเสียมากขึ้นเรื่อยๆ

ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการคัดเลือกอาสาสมัครทหารพรานในหลายพื้นที่ก็เน้นเลือกชาวไทยพุทธที่มีสภาพจิตใจเคร่งเครียดกับสถานการณ์อยู่แล้ว หรือหากเป็นชาวไทยมุสลิมก็ต้องเป็นกลุ่มที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ จึงทำให้ทหารพรานไม่ต่างอะไรกับ **"สิ่งแปลกปลอม"** ในความรู้สึกของชาวบ้านสามจังหวัดที่ส่วนใหญ่เป็นมุสลิม

ข้อมูลจากงานวิจัยบางชิ้นของอาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชี้ชัดว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่ชอบทหารพราน เพราะบางคนมีพฤติกรรมข่มขู่ และพูดจาไม่ดีกับชาวบ้าน

สภาพการณ์เหล่านี้เมื่อถูกนำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์รุนแรงที่มีแต่ความคลุมเครือ จึงไม่แปลกที่ทหารพรานจะกลายเป็น **"เหยื่อ"** ของขบวนการสร้างข่าวลือ!

เส้นทางความรุนแรง

มีความเป็นไปได้ไม่น้อยทีเดียวที่เหตุการณ์ชุมนุมที่มัสยิดกลางปัตตานีจะนำไปสู่การเคลื่อนไหวในรูปแบบเดียวกัน และขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้นในอนาคต

เพราะสิ่งหนึ่งที่มีอาจปฏิเสธได้ยากก็คือ การชุมนุม ณ วันนี้มาจาก **"เส้นทางความรุนแรง"** ที่เกิดขึ้นอย่างจงใจซ้ำแล้วซ้ำเล่ากระทั่งถึงจุดสูกอม โดยที่ฝ่ายรัฐมิได้พยายามเท่าที่ควรที่จะเข้าไปคลี่คลายแต่ละเหตุการณ์ที่อยู่ปลายทางของเส้นทางความรุนแรงนั้น

หากจะถือเอาเหตุการณ์ยิงถล่มรถตู้และสังหารหมู่ชาวไทยพุทธ 8 ศพอย่างเลือดเย็นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2550 เป็นจุดเริ่มต้น ก็พบว่าในช่วงเวลาใกล้เคียงกันเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า **"จงใจดอกลิ้ม"** ให้เกิดความแตกแยกระหว่างชาวไทยพุทธกับมุสลิมอย่างต่อเนื่องและชัดเจนยิ่ง...

ไม่ว่าจะเป็นกรณีบุคคลลึกลับกระสุนใส่ประชาชนใกล้กับมัสยิด 2 แห่งในอำเภอยะหาในค่ำวันเดียวกับที่เพิ่งเกิดเรื่องสังหารไทยพุทธคาร์ตดู , กรณียิงถล่มปอเนาะที่บ้านควนหรีน อำเภอสะบ้าย่อย จังหวัดสงขลา , กรณียิงมัสยิดและศูนย์ดะวะห์ในอำเภอยะหา , กรณียิงถล่มปอเนาะที่บ้านดาเซาะ อำเภอมือชะลา หรือแม้แต่การกระด้างใส่รถกระบะของชาวไทยมุสลิมที่บ้านรักดี อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา จนเกิดการชุมนุมประท้วงต่อเนื่องกันหลายวัน

จากการลงพื้นที่เข้าไปสัมผัสพูดคุยกับชาวบ้าน พวกเขาปักใจเชื่อว่าทุกกรณีล้วนเป็นฝีมือเจ้าหน้าที่รัฐ !

ช่องว่างของความยุติธรรม

ปฏิเสธไม่ได้ว่า ต้นตอที่ทำให้เกิดปัญหาจนยากจะสะสางในปัจจุบัน มาจากความไม่เชื่อมั่นของชาวบ้านที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรมระดับต้น คือตำรวจกับทหาร ซึ่งใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และกฏอัยการศึก

เหตุร้ายหลายกรณีเจ้าหน้าที่จับมือใครดมไม่ได้...นั่นก็เป็นปัญหาประการหนึ่ง แต่ที่ร้ายยิ่งกว่าก็คือ ในหลายๆ กรณีเจ้าหน้าที่มีหลักฐานเป็นภาพถ่ายวิดีโอชัดว่าใครเป็น "ตัวป่วน" หรือแม้กระทั่งใคร "กลับคำให้การ" หมายถึงพูดกับรัฐอย่างหนึ่ง แล้วไปพูดต่อในขบวนการสร้างข่าวลืออีกอย่างหนึ่ง

แต่ปัญหาก็คือกระบวนการถ่ายทอดความจริงเหล่านั้นลงไปสู่ชาวบ้านมีมากน้อยแค่ไหน และทำกันอย่างจริงจังเพียงใด ซึ่งแน่นอนว่าวิธีการโปรยใบปลิวจากเครื่องบินคงสู้การบอกเล่ากันแบบ "ปากต่อปาก" ในชุมชนของพวกเขาเองไม่ได้

น่าตกใจว่า คำอธิบายจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายรายที่ปฏิเสธข้อกล่าวหาของกลุ่มผู้ชุมนุมและชาวบ้าน ให้เหตุผลเพียงว่า เรื่องแบบนั้นไม่น่าจะเกิดขึ้นจริง เพราะไม่มีผู้เสียหายเข้าแจ้งความกับตำรวจ!

นี่เองคือสิ่งที่เรียกว่า **"ช่องว่างของกระบวนการยุติธรรม"** ที่กลายเป็นช่องทางให้ขบวนการสร้างข่าวลืออันเปรียบเสมือน **"โรคฉวยโอกาส"** ได้จ้องหะแทกรช้อนและบ่อนทำลาย

ที่สำคัญ **"ช่องว่าง"** ที่ปรากฏในปัจจุบันกำลังถ่างกว้างถึงขนาดที่ว่า การจะสยบม็อบในบางพื้นที่ไม่สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมระดับปกติได้อีกแล้ว แต่ต้องใช้ **"เคร็ดดีสวนตัว"** ของบุคคลอย่าง **พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์** รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือ **นางอังคณา นีละไพจิตร** ภรรยาของทนายสมชาย นีละไพจิตร อดีตประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิม ซึ่งตัวทนายสมชายเองใครๆ ก็เชื่อว่าถูกอุ้มหายไปโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

ข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ที่ให้เร่งสถาปนาความยุติธรรมในดินแดนปลายสุดด้ามขวาน ด้วยการจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นมาสะสางปัญหาความไม่เป็นธรรมต่างๆ ถึงวันนี้ไม่มีใครพูดถึงอีกแล้ว แม้แต่รัฐบาลที่ประกาศใช้ความสมานฉันท์เป็นธงนำในการดับไฟได้

ทั้งหมดนี้คือโจททย์อันสลบซับซ้อนที่รัฐต้องเร่งคลี่คลาย...ก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินแก้!

[อ่านผลวิจัยฆ่าและ"ขบวนการข่าวลือ"](#)

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวโน้มปี 50

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-01-07 01:48:42

ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ

ที่ปรึกษาสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและการทหาร เฉพาะห้วงเวลาดังกล่าว ตั้งแต่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2549 ความถี่ของการก่อเหตุรวมทั้งสิ้น 5,460 ครั้ง(1) แยกเป็นพื้นที่ นราธิวาส 2,074 ครั้ง ปัตตานี 1,656 ครั้ง และยะลา 5,460 ครั้ง และในบางพื้นที่ของจังหวัดสงขลา 318 ครั้ง นับเป็นเวลาความรุนแรงในระดับสูงสุดเท่าที่สังคมภาคใต้ตอนล่างเคยประสบมา

จากเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ทำให้มีผู้เสียชีวิตไปแล้ว จำนวน 1,730 คน บาดเจ็บ 2,513 คน รวมผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตในระยะเวลาเพียง 32 เดือน มีจำนวนมากถึง 4,243 คน ขณะเขียนบทวิเคราะห์นี้(2) ได้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มอีกจำนวนมาก ซึ่งยังไม่มีสัญญาณใดที่บ่งชี้ว่าสถานการณ์ความรุนแรงจะยุติลงเมื่อใด

จากปรากฏการณ์ความรุนแรงที่ยืดเยื้อต่อเนื่องมาดังกล่าว ทำให้เกิดผลกระทบในเชิงลบอย่างทั่วทุกด้านทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกสิ่งเลวร้ายลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน หากองค์กรและผู้เกี่ยวข้องโดยทั่วไปยังเพิกเฉย ไม่ตระหนักถึงผลกระทบของความรุนแรงดังกล่าวนี้ เชื่อว่าอีกไม่นานคนไทยทุกคนคงได้เห็นในสิ่งที่ไม่คิดว่าจะได้เห็นในช่วงชีวิตของตนก็อาจเป็นไปได้

เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนคนไทยทั่วไป ได้มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบและเปิดมุมมองหลากหลายมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอข้อวิเคราะห์ และมุมมองในฐานะของคนที่อยู่ในพื้นที่และสนใจศึกษาสถานการณ์ความไม่สงบอย่างต่อเนื่องมานานกว่า 30 ปี ดังนี้

สถานการณ์ฝ่ายรัฐ

นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนค่ายปิเหล็ง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จนกระทั่งบัดนี้ เวลาได้ล่วงเลยผ่านไป 3 ปีเต็ม (2547-2549) ไม่น่าเชื่อว่ากลไกอำนาจรัฐไทยจะยังไม่มีความชัดเจนถึงตัวตนของคู่ต่อสู้ ว่าใครคือกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่แท้จริง

และกลุ่มดังกล่าวได้มีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีอย่างไร ที่กลัสรูปว่ายังไม่มี ความชัดเจนก็เนื่องจากได้พิจารณาทำที่ที่แสดงออกต่อสาธารณะของคณะผู้นำในรัฐบาลหลาย ๆ ท่าน เช่น ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและท่านผู้บัญชาทหารบกที่มีท่าทีให้ผู้ฟังคิดไปในทำนองว่า เหตุการณ์ความไม่สงบเกิดจากรัฐบาลเก่าใช้ความรุนแรงที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดก่อน จนประชาชนทนไม่ไหว ลุกขึ้นต่อสู้ด้วยความรุนแรงในระดับที่หัดเทียมกันหรือยิ่งกว่า

แนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้น่าจะเป็นที่มาในการกล่าวคำขอโทษของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีซึ่งภายหลังได้กล่าวเพิ่มเติมผ่านสื่อว่าจะให้ไปปูผ้ากราบใครที่ไหนก็ได้ ที่ทำให้เหตุการณ์สงบและเกิดสันติสุขอย่างถาวรได้ ในช่วงขำขัน นอกจากคำกล่าวขอโทษและคำพูดที่แสดงความจริงใจอย่าง

ข้อ ๆ ตรงไปตรงมาดังกล่าว ผู้ใหญ่หลายท่านก็ยังพูดเป็นเสียงเดียวกันอีกว่า รัฐบาลจะใช้แนวทางสมานฉันท์ สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาอย่างแน่วแน่กลไกของรัฐทุกระดับจะใช้ความอดทนอดกลั้นเข้าแก้ปัญหาไม่ใช้ความรุนแรง หรือวิธีการที่ไม่เป็นธรรมทุกรูปแบบ แต่จะใช้ยุทธวิธี การเข้าใจ การเข้าถึง และพัฒนา ต่อประชาชนเป็นสำคัญ

สรุปว่า หากประเมินจากท่าทีของคณะผู้นำรัฐบาลดังกล่าว อาจสรุปได้ว่ารัฐบาลกำลังใช้ความสมานฉันท์ และสันติวิธีเป็นยุทธศาสตร์ ใช้การอดทนอดกลั้น เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาลดเงื่อนไขทางสังคม เป็นยุทธวิธี

สถานการณ์ฝ่ายกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

ในห้วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ได้มีกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จากฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และ นักวิชาการจำนวนหนึ่ง ได้พยายามรวบรวมหลักฐานที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุ ผลการสอบสวนผู้ต้องหา ผู้เข้ามอบตัว และหลักฐานที่ได้จากการเข้าตรวจค้นพื้นที่เป้าหมายแล้วนำมาประมวลผลความน่าจะเป็น ทำให้เห็นภาพของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ค่อนข้างชัดเจน ดังนี้

กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ปฏิบัติการก่อเหตุร้ายรายวันอยู่ในขณะนี้ คือ กลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่มีขบวนการ BRN Coordinate เป็นแกนนำ มีเป้าหมายในการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่บางอำเภอในเขตจังหวัดสงขลา ออกจากการปกครองของรัฐบาลไทย จัดตั้งเป็นรัฐเอกราชปาตานี ดาarus salam ใช้ยุทธศาสตร์ดำเนินการสร้างอัตลักษณ์มลายู มุสลิม ปัตตานีให้โดดเด่น ขับไล่คนต่างเชื้อชาติ และศาสนาออกจากพื้นที่สร้างสถานการณ์ให้เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างเชื้อชาติ มุ่งสู่การพัฒนายกระดับเป็นสงครามศาสนา เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขให้องค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ ผลักดันให้องค์การสหประชาชาติ (UN) เข้าแทรกแซงและมองเห็นความจำเป็นของการเกิดรัฐใหม่ ที่ลักษณะเฉพาะทางด้านเชื้อชาติและศาสนา ใช้ยุทธวิธีสร้างความน่าสะพรึงกลัว ด้วยการก่อวินาศกรรม ทำลายสถานที่ราชการ ก่อภัยสังของต่อผู้บริสุทธิ์ เช่น ฆ่าแล้วเผา ตัดหัวแยกรา่ง เพื่อให้ ความกลัวปกคลุมอยู่ทั่วไปในหมู่ประชาชน สร้างความสับสนด้านข้อมูลข่าวสาร ปลอมข่าวลวง ปฏิบัติการก่อการร้ายแล้วป้ายสีให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ การส่งแนวร่วมแทรกซึมองค์กรราชการ พยายามเข้าถึงชั้นความลับแล้วส่งข่าวแก่ขบวนการจัดสายลับสองหน้าเข้าเกาะติดผู้นำการเมืองฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร กุมสภาพนโยบายยึดครองสื่อหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อประชาสัมพันธ์ทั้งด้านกว้างและด้านลึกเอื้อประโยชน์ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

จากการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่ชัดเจน การเกาะติดคู่ต่อสู้อย่างชาญฉลาดของกลุ่มก่อความไม่สงบดังกล่าว ทำให้ปฏิบัติการของฝ่ายก่อการอยู่ในท่ารุก และรุกอย่างต่อเนื่อง สะสมชัยชนะ ยึดพื้นที่ กุมจิตใจประชาชนเพิ่มขึ้นทุกวัน

สถานการณ์การต่อสู้

หากติดตามสถานการณ์ที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ ทั้งสภาพของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายก่อความไม่สงบ เรา จะพบระดับพัฒนาของฝ่ายก่อความไม่สงบค่อนข้างชัดเจนขณะเดียวกันเราก็เห็นภาวะชะงักงัน ของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐกล่าวคือ หลังจากที่รัฐบาลเก่าเริ่มจะจับทางถูกในช่วงท้ายๆ ด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวดกับกลุ่มติดอาวุธ ลดเงื่อนไขกับแนวร่วมชั้นใน และพัฒนาคุณภาพชีวิตมวลชนพื้นฐานกับและร่วมชั้นนอกยังไม่เกิดผลก็หมดอำนาจ รัฐบาลปัจจุบันที่นำโดย พล. อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี เข้ามารับช่วงต่อได้ประกาศนโยบายสมานฉันท์ สันติวิธีทันที หากมองผิวเผินก็คล้ายกับว่า รัฐบาลใหม่สามารถสานต่อนโยบายได้อย่างทันกาล น่าจะเป็นสัญญาณที่ดี ความรุนแรงก็น่าจะลดลงตามที่ฝ่ายความมั่นคงคาดหมายไว้แต่เวลาผ่านไปสามเดือนเศษ แทนที่ความรุนแรงจะลดลง กลับยกระดับเพิ่มขึ้น เหตุร้ายเกิดถี่สยดสยองและเหี้ยมโหดมากขึ้น

การยั่วยุให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างคนไทยพุทธกับคนไทยมุสลิมเริ่มได้ผล กลุ่มประชาชนที่ถูกกระทำอย่างหนักหน่วงและรุนแรง กำลังคิดหาทางช่วยเหลือตัวเองด้วยการจัดตั้งกลุ่มติดอาวุธในรูปแบบของกองกำลังป้องกันตนเอง กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มไม่เชื่อคำชี้แจงจากรัฐบาลว่า หากใช้ความรุนแรงตอบโต้ก็จะเข้าทางโจร พวกเขากลับเห็นว่า เมื่อผู้ก่อการใช้ความกลัว ความสยดสยอง และความสับสนมาบีบบังคับวิถีชีวิตจนไม่มีที่ไป พวกเขาก็ควรที่จะมีสิทธิตอบโต้อย่างรุนแรงในระดับเดียวกัน จึงสามารถหยุดฝ่ายก่อการได้ ไม่เช่นนั้นคนดีมีแต่จะถอยหนี อำนาจรัฐจะยิ่งย่ำแย่และหดแคบ มวลชนส่วนใหญ่ไม่มีที่พึ่ง พวกเขาก็จะหันไปพึ่งอำนาจของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบแทน อันนี้ต่างหากคือประเด็นที่เข้าทางโจร

สำหรับฝ่ายของกลุ่มความไม่สงบ สถานการณ์การสู้รบที่ใช้รูปแบบสงครามกองโจรมาตั้งแต่ต้นได้พัฒนาระดับคุณภาพมากขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและการทหาร ในด้านการเมืองพวกเขาเป็นต่อในเรื่องอุดมการณ์เชื้อชาติ ศาสนาและมาตุภูมิ การจัดตั้งก็สามารถสร้างเครือข่ายแนวร่วมขึ้นได้ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ระดับชาติและระดับสากล

การสร้างพลังทางจิตวิญญาณ พวกเขาสามารถหลอมประเด็นการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวมลายูปัตตานีกับการกิจฮาดตามหลักศาสนา สามารถมีฐานที่มั่นในเมืองได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย ทำให้ครูสอนศาสนาบางส่วนกลายเป็นนักโฆษณาปลุกเร้า นักจัดตั้งและกลายเป็นนักรบเพื่อพระเจ้าได้ในเวลาเดียวกัน

การหลอหลอมมวลชนอย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าว ทำให้กลุ่มก่อการสามารถมีโครงสร้างสงครามที่แข็งแกร่งได้อย่างไม่น่าเชื่อ การปฏิบัติการในระยะหลังๆ สามารถดำเนินการไปได้พร้อมๆ กัน ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับชาติ และในระดับสากล แม้ใช้เพียงการตั้งรับในสงครามตามแบบก็สามารถรุก และรุกอย่างต่อเนื่องได้ในสงครามนอกแบบตลอดเวลาและในขณะนี้ รอเพียงให้การต่อสู้ยกระดับเป็นสงครามกลางเมืองระหว่างเชื้อชาติ สถานการณ์ก็จะพัฒนาตัวเองเป็นสงครามศาสนาไปได้อย่างต่อเนื่องทันที

ข้อพิจารณา

จากระยะเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ความไม่สงบมาตั้งแต่ปี 2547 จนกระทั่งวันนี้ (2550) เวลาสามปีเต็ม กลไกของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศยังไม่สามารถกำหนดเป้าหมายผู้ก่อการที่ชัดเจนได้ เมื่อยังไม่รู้จักตัวตนของศัตรู การรู้เขารู้เราจึงทำไม่ได้ เมื่อยังไม่รู้ว่าคู่ต่อสู้คือใคร และยังไม่มียุทธศาสตร์ใดๆ การกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีแผนงาน โครงการและกิจกรรม ก็จำเป็นต้องทำกว้างๆ จับเอาประเด็นที่มีลักษณะกำกวมคลุมเครือมากำหนดเป็นแนวทางแก้ไข ผลลัพธ์ที่ได้จึงเป็นไปในลักษณะดำเนินาพริกละลายแม่น้ำ หรือขี่ช้างจับตั๊กแตน เจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร อาสาสมัครและประชาชนผู้บริสุทธิ์เกือบห้าพันคน ต้องบาดเจ็บล้มตาย เพราะความหลงประเด็นและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของฝ่ายนำในรัฐบาลไปอย่างน่าอนาถ

การให้ความเห็นผ่านสื่อ ตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคง ควรให้ความเห็นอย่างเป็นทางการ หลังจากได้ข้อมูลมาแล้วอย่างรอบด้านและควรเป็นเอกภาพด้วย เพราะที่ผ่านมา ผู้ปฏิบัติในพื้นที่มักเกิดความสับสนเนื่องจากการส่งสัญญาณที่ไม่แน่นอนของฝ่ายบริหารระดับบนอยู่เสมอ

รายละเอียดของข้อมูลเชิงลึกที่เป็นระบบและรอบด้านนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตในพื้นที่ในขณะนี้ เมื่อมีข้อยุติเรื่องใด การประชาสัมพันธ์สู่ประชาชนก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างที่สุดเช่นกัน ไม่เช่นนั้น เวลาอันนานไป สถานการณ์ความมั่นคงของประเทศก็จะยิ่งเลวร้ายลงกว่าที่เป็นอยู่

แนวทางแก้ไข

การแก้ไขปัญหากลุ่มความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เขียนเชื่อว่า คณะผู้บริหารในรัฐบาลต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่า ความไม่สงบครั้งนี้ เกิดจากการปฏิบัติการของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ที่มีการจัดตั้งในลักษณะขบวนการปฏิวัติ มีองค์กรนำ กองกำลัง และแนวร่วมที่แน่นอน ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มค้าของเถื่อนกลุ่มค้ายาเสพติด กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ฯลฯ เป็นเพียงกลุ่มที่มีบทบาท เป็นส่วนประกอบเสริม

ฝ่ายรัฐจะต้องสืบหาข้อมูลให้รู้จักฝ่ายตรงข้ามให้ถ่องแท้ว่าเขามีอุดมการณ์พื้นฐานเป้าหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีอย่างไร เพื่อที่จะได้นำมากำหนดเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหาทั้งระบบของฝ่ายรัฐ เมื่อฝ่ายรัฐได้กำหนดอุดมการณ์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่แน่นอนได้แล้ว การเพินหาตัวบุคคลเข้ารับผิดชอบงานก็ต้องคัดกรองพอสมควรเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอื่นที่ควรคำนึงในทางปฏิบัติก็มีอยู่ไม่น้อย แต่ที่สำคัญและควรพิจารณาก่อน คือ บุคลากรในระดับปฏิบัติควรเป็นบุคคลในพื้นที่ การปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนภารกิจเสร็จสิ้น การปฏิบัติต่อมวลชนทุกกลุ่มต้องแยกแยะผิดถูกชัดเจนการบังคับใช้กฎหมายต้องเข้มงวดการเยียวยาต้องทั่วถึง ไม่ลำเอียงหรือเอื้อประโยชน์เป็นพิเศษกับฝ่ายใด การปฏิบัติการกิจเรื่องใหญ่ๆทุกขั้นตอนต้องสื่อสารกับประชาชนให้ชัดเจน ขณะที่สถานการณ์กำลังอยู่ในขั้นวิกฤติ กองกำลัง

ด้านความมั่นคงต้องเกาะติดพื้นที่ เพื่อเป็นหน่วยระวังหลังให้แก่ข้าราชการพลเรือนได้กล้าเข้าไปปฏิบัติงาน และประชาชนผู้บริสุทธิ์จะสามารถใช้ชีวิตไปตามปกติได้

เรื่องสุดท้ายที่ควรพิจารณาให้รอบคอบ คือ การใช้กฎหมายพิเศษสำหรับพื้นที่ที่มีเหตุร้ายรุนแรง หรือที่ฝ่ายทหารกำหนดให้เป็นพื้นที่สีแดง น่าจะยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำ พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือนักกฎหมายการศึกษาใช้ ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมสภาพคล่อง ให้การคุ้มครองเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้บริสุทธิ์เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวโน้มของสถานการณ์ในปี 2550

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากเราพิจารณาจากปรากฏการณ์การก่อความไม่สงบที่กลุ่มก่อการได้ปฏิบัติการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2547 จะเห็นได้ว่า พวกเขาได้เน้นการรุกราน การทหารเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะเขาหวังผลสำคัญสองประการ คือ ความสับสน และความหวาดกลัว ยิ่งความสับสนเกิดขึ้นในหมู่เจ้าหน้าที่รัฐมากเท่าใด ความอ่อนแอก็จะเกิดขึ้นในกระบวนการแก้ปัญหามากขึ้นเท่านั้น และหากความน่ากลัวเกิดขึ้นในหมู่ประชาชนมาก การตีตนออกห่างจากรัฐ การอพยพออกนอกพื้นที่ ความท้อแท้สิ้นหวังก็จะตามมาอย่างรวดเร็ว การยอมรับอำนาจรัฐซ้อนก็จะเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้จะเป็นไปเพราะความหวาดกลัวก็ตาม ผู้รับผิดชอบระดับสูงในรัฐบาล อาจจะเห็นว่าสถานการณ์ยังไม่เลวร้ายมากนัก แต่สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ก็คือ สังคมกำลังวิกฤตและในอัตราเร่งที่รวดเร็วมาก

ด้านรัฐบาลหากตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายในปี 2550 นี้ จะพบว่าไม่ได้เปลี่ยนแปลงแนวทางสำคัญอะไรมากนัก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาโดยตรง เช่น สภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย ต่างก็ส่งสัญญาณค่อนข้างชัดเจนว่า แผนงานทุกอย่างได้กำหนดไว้พร้อมแล้ว เพียงแต่รองบประมาณในเดือนมกราคม ทุกๆ อย่างก็จะเริ่มต้นขับเคลื่อนไปตามแผนที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามในความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในพื้นที่แล้ว กลับรู้สึกว่าการเวลาสามปีที่ผ่านมา สถานการณ์มีแต่ทรุดกับทรุด แม้รัฐบาลจะเพิ่มกองกำลังลงเต็มพื้นที่แล้วก็ตาม เหตุร้ายเกิดได้ตลอดเวลา จากความเป็นไปดังกล่าวทำให้เชื่อว่าในปี 2550 สถานการณ์จะยังไม่ดีขึ้น แต่กลับมีแนวโน้มว่าจะยิ่งทรุดลงมากกว่าเดิม

- 1) รายงานการวิจัย .32 เดือนแห่งความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (1 มกราคม 2547 - 31 สิงหาคม พ.ศ. 2549) ของผศ.ดร. ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2) บทวิเคราะห์นี้เขียนเมื่อ 3 มกราคม 2550

สัมภาษณ์ 'ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ' : หากชะล่าใจกับชัยชนะทางยุทธวิธี จะเป็นเหตุให้เพลิงพล้ำทางยุทธศาสตร์ !

[บทความน่าสนใจ](#) | 2551-01-13 19:08:48

มุฮัมมัดอายุบ ปาทาน

เหตุการณ์ในสงขลในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนับเวลาได้ร่วม 4 ปีเต็ม แม้ภาพรวมของสถานการณ์รายวันจะดูเหมือนว่าสามารถควบคุมเอาไว้ด้วยปฏิบัติการทางการทหารจนไม่มีเหตุร้ายที่บานปลายเกินจะควบคุมอย่างในช่วงของปีแรกๆ ของเหตุการณ์

'ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ' ที่ปรึกษาสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะทำงานสภาที่ปรึกษาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กว่า 30 ปีของการเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่คลุกคลีอยู่ในพื้นที่และเฝ้ามองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง เป็นประสบการณ์สำคัญที่เกลาให้ความคิดของเขาแหลมคม อันนำไปสู่การวิพากษ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงมา จนบางครั้งอาจจะเสียดแทงใจใครบางคน การให้สัมภาษณ์ครั้งนี้จึงถือเป็นการกล่าวถึงแนวโน้มสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่น่าเชื่อว่าอาจเข้าสู่ความรุนแรงในรูปแบบใหม่ก็เป็นได้ ถ้าหากรัฐบาลชะล่าใจและเพลิงพล้ำด้านยุทธศาสตร์

- รู้สึกอย่างไรกับสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้

ก็ยังวิตกกังวลอยู่ เพราะเหตุร้ายยังเกิดได้อยู่เกือบทุกที่ทุกเวลา แม้ระยะหลังๆ ดูเหมือนจะลดลง แต่เมื่อไปดูสถิติการก่อเหตุตลอดทั้งปี ปี 2550 ก็ยังมากกว่าปี 2549

- ใช้ชีวิตประจำวันอย่างไร

อยู่แบบระมัดระวังตนเอง ระวังทั้งการเดินทางไป-กลับ แม้ขณะปฏิบัติงานหรือไปธุระส่วนตัว พุดตรงๆ ก็คือ วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากที่เคยไปไหนอย่างไอก็ได้ กลายเป็นต้องใช้สติและประเมินสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

- ไปทำงานอย่างไร วิตกกับความปลอดภัยหรือไม่

ไปทำงานตามปกติ โดยทั่วไปก็จะอยู่ในกรอบของแผนรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร แต่ในอีกด้านหนึ่ง เราก็ต้องคิดเอง ทำเองให้มากขึ้น เช่น การทู่เทให้กับงานอย่างมีคุณภาพ การทำให้ประชาชนรู้สึกที่เราเป็นที่พึ่ง และเป็นความหวังแก่เขาได้ในยามวิกฤต ส่วนเรื่องความไม่ปลอดภัยนั้น เราต้องคิดว่าเมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่ในภาวะสงคราม เราก็ต้องปรับตัวปรับใจเรียนรู้สงคราม และอยู่ในสงครามให้ได้

- ทำไมยังไม่ทำเรื่องขอย้าย

เรื่องขอย้ายนั้นคิดน้อยมาก เราเติบโตที่นี่ ทำงานที่นี่ ใกล้ชิดสนิทสนมกับพื้นที่ตรงนี้มาทั้งชีวิต พี่น้องประชาชนเขาก็ลำบาก เด็กๆ ลูกศิษย์ของเราก็อยู่ตรงนี้ คิดว่าความผูกพันมันมีมากกว่าจะทิ้งไปเพื่อเอาตัวรอด สู้ยืนหยัดแก้ปัญหาให้สุดกำลังจะดีกว่า

- สถานการณ์ความรุนแรงได้ให้บทเรียนอะไรบ้าง

ได้บทเรียนมากที่สุดทีเดียว ได้รู้ถึงระดับเพดานความคิดของผู้บริหารประเทศระดับสูง รัฐศาสตร์ ยุทธวิธี รู้ถึงกลไกการปฏิบัติงานเกือบทุกระดับ รู้ว่าในสังคมการเมืองและสังคมข้าราชการนั้นจริงๆ แล้วเป็นอย่างไร พุดได้ว่าเท่าที่เห็นมา ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างนำเสนอและนำเสนอใจมากที่สุดที่ต้องทำงาน

ภายใต้ความกดดันและขาดแคลนอยู่ตลอดเวลา สำคัญที่สุดคือได้ข้อสรุปว่าชาติไทยเราอยู่ได้ก็เพราะฐานล่าง ถ้าฐานล่างทำตัวเหมือนชั้นบน เชื่อว่าประเทศชาติจะลำบากมากในอนาคต

- สิ่งที่ได้รับรู้ตลอด 4 ปีที่ผ่านมาคืออะไร

ได้ข้อสรุปว่า ตลอดระยะเวลา 4 ปี รัฐไทยเรามีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ๆ น้อยมาก การเตรียมตัวเพื่อรับมือกับภัยความมั่นคง ในมิติใหม่ๆ ก็น้อย ยิ่งอุดมการณ์ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่เหมาะสม เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วจะไม่สร้างปัญหาใหม่เพิ่มก็ยังไม่ค่อยเห็นชัดเจน ต่างกับฝ่ายตรงข้ามที่คิดยุทธวิธีใหม่ๆ ได้อยู่ตลอดเวลา

- คิดว่าแนวคิดในการแก้ปัญหาที่รัฐบาลใหม่ควรดำเนินการคืออะไร

คิดว่าประการแรก ต้องหาคนที่เหมาะสมจริงๆ ไปปรับผิชอบการแก้ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ ก่อน คำว่าเหมาะสมก็คือ เป็นคนดี ใจเป็นกลาง รอบรู้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ กล้าตัดสินใจ เพดานความคิดสูง มองปัญหาส่วนทั้งหมดและปัญหาเฉพาะส่วนออก รักษามวลชน ชอบการทำงานเป็นทีม และทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประการที่สอง ต้องสร้างความเป็นเอกภาพการทำงานขึ้นมาให้ได้ โดยเฉพาะพลเรือน ตำรวจ และทหารต้องเป็นแกนนำที่ดีในการปฏิบัติงาน เข้าใจปัญหาเหมือนกัน มีอุดมการณ์ ยุทธศาสตร์เดียวกัน และมียุทธวิธีที่ประสานสอดคล้องกัน ประการที่สาม คือการส่งเสริมการทำงานให้ระดับล่างได้มีความคล่องตัวและมีขวัญกำลังใจที่ดี งบประมาณต้องเพียงพอ การให้ความดีความชอบต้องตรงตัวผู้ปฏิบัติงานจริง

- คาดว่าแนวโน้มสถานการณ์ปี 2551 จะเป็นอย่างไร

ผมคิดว่าความรุนแรงทางการทหารน่าจะลดลง แต่ความเข้มข้นน่าจะอยู่ที่แนวรบด้านการเมืองมากกว่า เท่าที่ประเมินดูรู้สึกว่ ฝ่ายก่อความไม่สงบจะสูญเสียความเชื่อมั่นในแนวทางและยุทธวิธีที่เคยใช้เมื่อ 2-3 ปีก่อนลงไปมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวินิจฉัย ประเด็นรองรับทางศาสนาจากผู้รู้จริงๆ เริ่มมีความชัดเจนขึ้น ผลจากการใช้แนวทางทำร้ายผู้บริสุทธิ์อย่างไม่มีข้อจำกัดทางศีลธรรม เริ่มเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดการตั้งรับทางการเมือง ประกอบกับมีการเปิดเผยและขัดทอกันเองในหมู่ผู้ก่อความไม่สงบมากขึ้น ทหาร ตำรวจได้ข้อมูลชัดเจน ทำให้การกดดัน ปิดล้อม จับกุม ทำได้มากขึ้นเหตุร้ายจึงเริ่มลดลง

ที่น่าเป็นห่วงคือ งานการเมืองของฝ่ายรัฐยังไม่ไปถึงไหน หากเอาแต่งงานยุทธการ ทะเลาะ ใจกับชัยชนะทางยุทธวิธี จนเป็นเหตุให้พลีชีพพล้ำทางยุทธศาสตร์ในภายหลัง ปี 2551 ก็อาจเป็นปีที่เริ่มต้นในขั้นใหม่ของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็อาจเป็นไปได้

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

การเสียชีวิตปริศนาของ "ฮัซซารี" ความเป็นธรรมยังเดินช้าเหมือนเคย

[บทความน่าสนใจ](#) | 2550-08-25 02:35:22

ปกรณ ฟิงเนตร

"ยุทธการพิทักษ์แดนใต้" อันหมายถึงการใช้กำลังเจ้าหน้าที่เข้าปิดล้อม ตรวจค้นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อจับกุมผู้ต้องสงสัยเป็นแนวร่วมกลุ่มก่อความไม่สงบ ซึ่งฝ่ายความมั่นคงเริ่มเปิดแผนอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่เดือนมิถุนายนที่ผ่านมานั้น ได้รับการขานรับอย่างสูงจากหลายฝ่าย เพราะทำให้สถิติการก่อเหตุรุนแรงรายวันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

เจ้าหน้าที่หลายคนถึงกับเชื่อว่า จะสามารถเผด็จศึกกลุ่มป่วนเมืองที่สร้างอาณาจักรแห่งความหวาดกลัวมานานกว่า 3 ปีได้ในเร็ววันนี้!

อย่างไรก็ดี ท่ามกลางเสียงแซ่ซ้องในความสำเร็จของยุทธการพิทักษ์แดนใต้ ก็ยังมี **"รอยต่าง"** ที่แปดเปื้อนอยู่พอสมควร โดยรอยต่างนั้นหากผู้รับผิดชอบไม่รีบลบโดยพลัน อาจส่งผลทางจิตวิทยามวลชน กลายเป็นกระแสตีกลับทำให้สถานการณ์กลับมาเลวร้ายยิ่งกว่าเดิมก็เป็นได้

และหนึ่งในรอยต่างที่ว่านี้ก็คือ การเสียชีวิตของ **"ฮัซซารี สะมะแอ"** เด็กหนุ่มวัย 26 ปี ระหว่างถูกควบคุมตัวอยู่ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ซึ่งเปิดเป็นศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ภายหลังจากที่เขาถูกจับกุมใน **"ยุทธการกรงปินัง"** ของฝ่ายความมั่นคง

น่าสนใจว่า เรื่องราวของฮัซซารีเป็นที่โจษจันในหมู่คนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาตั้งแต่ต้นเดือน ก.ค. 2550 เมื่อมีข่าวลือลลอบมาจากโรงพยาบาลศูนย์ยะลาว่า มีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในค่ายอิงคยุทธบริหารมาเสียชีวิตที่โรงพยาบาล ในสภาพร่างกายที่สับสนบวมคล้ายถูกทำร้ายมาอย่างหนัก

ทว่าเหตุการณ์ดังกล่าวแทบไม่เคยปรากฏเป็นข่าวในสื่อสารมวลชนแขนงใด นอกจากความเคลื่อนไหวเล็กๆ ขององค์กรสิทธิมนุษยชนบางแห่ง ขณะที่ฝ่ายความมั่นคงเองก็ไม่เคยสนใจออกมาชี้แจงแถลงไข ทั้งๆ ที่มีข่าวลือปากต่อปากดังกระฉอนไปทั่วว่า ทหารซ้อมผู้ต้องหาจนตาย!

เกือบ 1 เดือนต่อมา **ศูนย์ข่าวอิศรา** สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่จังหวัดปัตตานี ได้ส่งผู้สื่อข่าวลงพื้นที่เพื่อเสาะหาความจริง กระทั่งสามารถต่อภาพเรื่องเศร้าเรื่องนี้ได้สมบูรณ์ระดับหนึ่ง

วันที่ 15 ส.ค. 2550 สก๊อปข่าวเรื่องราวของฮัซซารี ถูกเผยแพร่ในเวบไซต์ เล่าถึงการเดินทางไปเยือนบ้านหลังเล็กๆ ที่หมู่ 4 บ้านปาโด ตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา และได้ฟัง **บีเดาะห์ สะมะแอ** มารดาวัย 49 ปีของฮัซซารี พูดยังชะตากรรมของลูกชายคนโตด้วยน้ำตาอาบแก้ม

บีเดาะห์ บอกว่า เธอและครอบครัวไม่รู้ด้วยซ้ำว่าฮัซซารีถูกจับ เพราะลูกชายไปทำงานอยู่ที่หาดใหญ่ เพื่อส่งเสียครอบครัวซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ และน้องๆ อีก 8 คน แต่เดิมนั้น ฮัซซารีเป็นนักเรียนมัธยมที่วิทยาลัยราชภัฏยะลา แต่ด้วยความขัดสนของครอบครัว ทำให้เขาต้องออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันเพื่อทำงานหาเงิน

แล้ววันหนึ่ง เพื่อนบ้านซึ่งเพิ่งกลับจากเยี่ยมสามีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในค่ายอิงคยุทธบริหารมาเล่าให้ฟังว่า เห็นผู้ต้องสงสัยคนหนึ่งที่ถูกควบคุมตัวอยู่ มีใบหน้าคล้ายคลึงกับฮัซซารี กำลังนั่งรถเข็นคนไข้อยู่ในโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร ทำให้เธอและครอบครัวรู้สึกตกใจ

จากนั้นฮัซซารีก็ถูกส่งไปรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลปัตตานี และโรงพยาบาลศูนย์ยะลา เพราะอาการบาดเจ็บเข้าขั้นสาหัส กระทั่งเสียชีวิตที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา โดยที่พอกับแม่ไปไม่ทันดูใจด้วยซ้ำ และจากสภาพศพที่เธอเห็นในห้องดับจิต ทำให้เธอปักใจเชื่อว่าลูกชายถูกซ้อมจนเสียชีวิตอย่างแน่นอน

"ไม่รู้ลูกชายฉันไปทำผิดอะไรถึงถูกซ้อมจนตาย ทำไมถึงทำกับลูกฉันถึงขนาดนี้ หมอบอกว่าลูกชายฉันตายเพราะสมองซ้า ตามใบหน้ามีรอยฟกช้ำและมีจุดดำๆ เหมือนถูกไฟช็อตตามตัวและที่ข้อเท้าซ้ายมีแผลลลอก ตอนทำพิธีศพ คนอาบน้ำศพบอกว่าคอลูกฉันหักด้วย" บีเดาะห์ เล่า

สภุ์ของศูนย์ข่าวอิศรา ยังนำเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งจาก **พ.อ.ชินวัฒน์ แม้นเดช** ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (ผบ.จก.1) ซึ่งสรุปความได้ว่า ฮัซซารีได้รับบาดเจ็บเพราะหลบหนีการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ จนล้มศีรษะฟาดพื้น ระหว่างการเข้าปิดล้อมตรวจค้นที่บ้านเจาะซีโป๊ะ อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

พ.อ.ชินวัฒน์ บอกว่า เจ้าหน้าที่มาทราบภายหลังว่าอาการบาดเจ็บจากการหกล้มของฮัซซารีนั้นรุนแรงขึ้นขั้นเลือดคั่งในสมอง จึงนำตัวส่งโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร และเสียชีวิตในที่สุด สาเหตุที่ไม่ได้แจ้งให้ญาติให้รับทราบ ก็เพราะในตัวฮัซซารีไม่มีหลักฐานแสดงตน จึงไม่รู้ว่าเป็นใครอยู่ที่ไหน พร้อมทั้งยืนยันหนักแน่นว่าไม่มีการซ้อมผู้ต้องหาอย่างแน่นอน

"เบื้องต้นได้อธิบายให้ครอบครัวของฮัซซารีเข้าใจในระดับหนึ่งแล้ว แต่ต่อมากลับมีการนำประเด็นนี้มาขยายผลโจมตีทหาร จึงอยากบอกว่าส่วนตัวพร้อมพิสูจน์ด้วยหลักฐานและพยานที่มีอยู่ทั้งหมด จะได้ยุติการนำประเด็นไปขยายในทางที่ไม่ถูกต้อง จนกลายเป็นแนวร่วมมุกกลับของกลุ่มก่อความไม่สงบไปโดยไม่รู้ตัว" ผบ.จก.1 กล่าว

ขณะที่ **พ.อ.อัคร ทิพโรจน์** ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์ กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ให้สัมภาษณ์สื่อในอีก 1 สัปดาห์ต่อมาว่า มีหลักฐานค่อนข้างชี้ชัดว่า ฮัซซารีเป็นแนวร่วมกลุ่มก่อความไม่สงบ และเป็นหนึ่งในผู้ต้องสงสัยเกี่ยวพันกับเหตุการณ์สังหารหมู่ 8 ศพบนรถตู้โดยสารสายเบตง-หาดใหญ่ เมื่อวันที่ 14 มี.ค. 2550

จากข้อมูลของทั้งสองฝ่าย ถึงวันนี้คงยากที่จะตัดสินว่า โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับฮัซซารีนั้น ฝ่ายใดพูดจริง ฝ่ายใดพูดเท็จ แต่สิ่งหนึ่งที่พอจะสรุปได้ก็คือ ความเป็นธรรมและการสร้างความเข้าใจยังเดินทางถึงผู้เสียหายล่าช้าเหมือนเคย กระบวนการพิสูจน์ความจริงในพื้นที่ยังคงพิกลพิการ และไม่เคยสร้างความเชื่อมั่นใดๆ ให้กับพี่น้องประชาชนได้เลย

ทั้งๆ ที่ "ความเชื่อมั่น" คือจุดเริ่มต้นของชัยชนะในสมรภูมิสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติของสงครามที่ต้องใช้กำลังรบ และสงครามทางความคิด !

ชุดความรู้จากการสังเคราะห์ ข้อมูลสถานการณ์

VIS รายงานสถานการณ์ใต้ ส.ค. 50 ชี้ "ความรุนแรงเพิ่ม—ประชาชนตกเป็นเป้า"

รายงานวิจัย DSW | 2550-09-30 13:30:24

ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้

รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance - VIS) ประจำเดือนสิงหาคม 2550 ซึ่งจัดทำโดยหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สรุปเหตุการณ์ในช่วงเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 111 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 194 ราย มีผู้เสียชีวิต 65 คน

เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมาพบว่า สถานการณ์มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจากเดิม 100 ครั้ง เพิ่มขึ้นเป็น 111 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นจาก 165 ราย เป็น 194 ราย

โดยเมื่อเทียบอัตราการบาดเจ็บจะพบว่า มีอัตราการบาดเจ็บอยู่ที่ 4.6 ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีอัตราการตายอยู่ที่ 1.5 ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีอัตราการป่วยตาย 1.5 ต่อแสนประชากรต่อเดือน ส่วนอัตราการป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 33.3 มีจำนวนผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวมทั้งหมด 147 คน

เมื่อวิเคราะห์ถึงผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ในเดือนสิงหาคมมีความเปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งเป็นกลุ่มทหารที่มีอัตราการบาดเจ็บและเสียชีวิตสูงสุด มาเป็น "กลุ่มอาชีพเกษตรกร" และมีข้อสังเกตคือในกลุ่มเกษตรกรนอกจากจะมีอัตราการบาดเจ็บและตายสูงแล้ว ยังมีระดับอัตราส่วนการบาดเจ็บและเสียชีวิตในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งอัตราการเสียชีวิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากเดิมแสดงถึงความแม่นยำในการสังหารเป้าหมายมีมากขึ้นด้วย

ขณะที่อัตราการบาดเจ็บในอันดับรองลงมาได้แก่ กลุ่มอาชีพทหาร พบว่ามีสัดส่วนการเสียชีวิตอยู่ระดับที่ไม่สูงมากนัก คือ ประมาณเกือบ 1 ใน 4 ของจำนวนผู้บาดเจ็บทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอัตราการสูญเสียที่ลดน้อยลง

ส่วนจำนวนเหตุการณ์ตามลักษณะที่เกิดเหตุ 3 อันดับแรกพบว่า เกิดบนถนนหรือทางหลวง 69 ครั้ง, บ้าน-ที่อยู่อาศัยส่วนตัว 15 ครั้ง และสถานที่ค้าขายสินค้าและบริการ 11 ครั้ง ซึ่งรูปแบบของลักษณะที่เกิดเหตุยังคงมีลักษณะเหมือนเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา

รายงานสถานการณ์เฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (VIS) ประจำเดือน สิงหาคม 2550 เป็นความร่วมมือระหว่างความร่วมมือของโรงพยาบาลของรัฐและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์บริหารการพัฒนาสุขภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบ.ชต.), สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา, สำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศว.ชต.) และหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

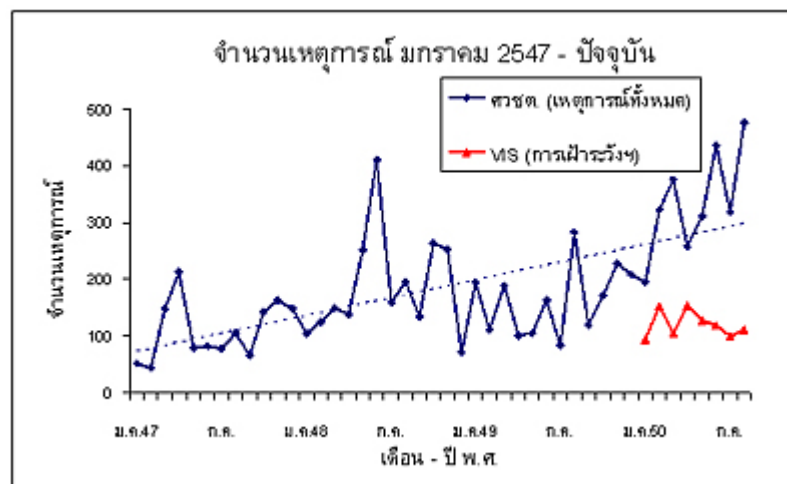
สรุปสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance - VIS) เดือนสิงหาคม 2550

หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

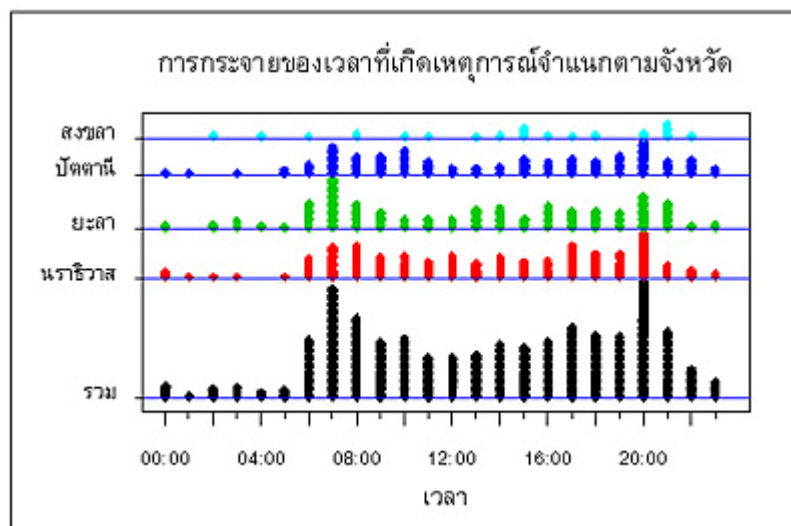
ม.ค.- มิ.ย. 2550 มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 690 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 1,307 ราย อัตราการบาดเจ็บ 42.67 ต่อแสนประชากรต่อ 6 เดือน มีจำนวนผู้เสียชีวิต 258 คน อัตราตาย 8.44 ต่อแสนประชากรต่อ 6 เดือน อัตราป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 19.77

ก.ค. 2550 มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 100 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 165 ราย อัตราการบาดเจ็บ 3.9ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีจำนวนผู้เสียชีวิต 49 คน อัตราตาย 1.2 ต่อแสนประชากรต่อเดือน อัตราป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 29.5

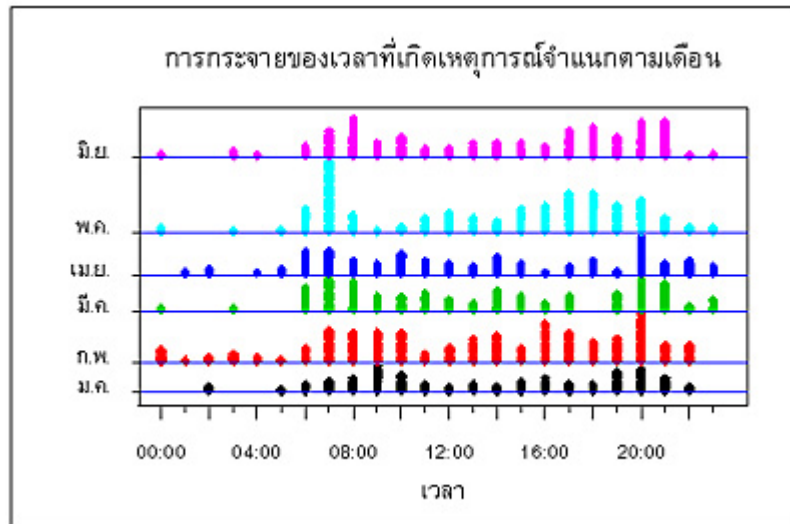
ส.ค. 2550 มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 111 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 194 ราย อัตราการบาดเจ็บ 4.6 ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีจำนวนผู้เสียชีวิต 65 คน อัตราตาย 1.5 ต่อแสนประชากรต่อเดือน อัตราป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 33.3

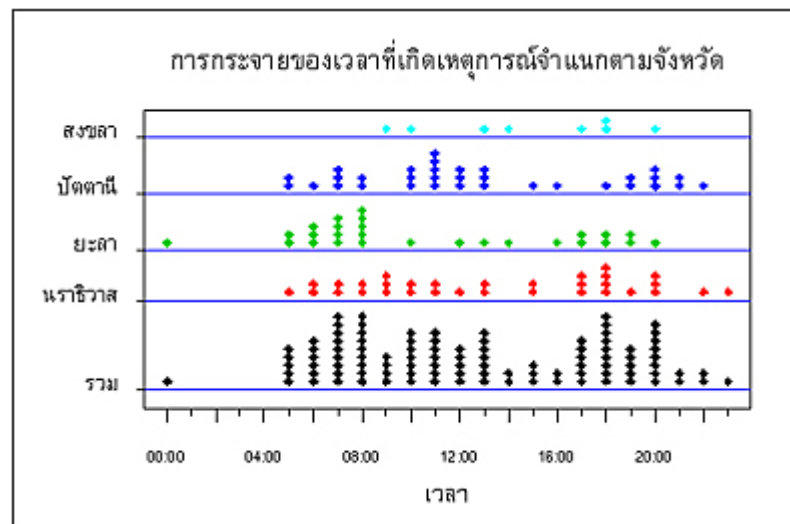
แผนภูมิที่ 1. จำนวนเหตุการณ์สะสมรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2547

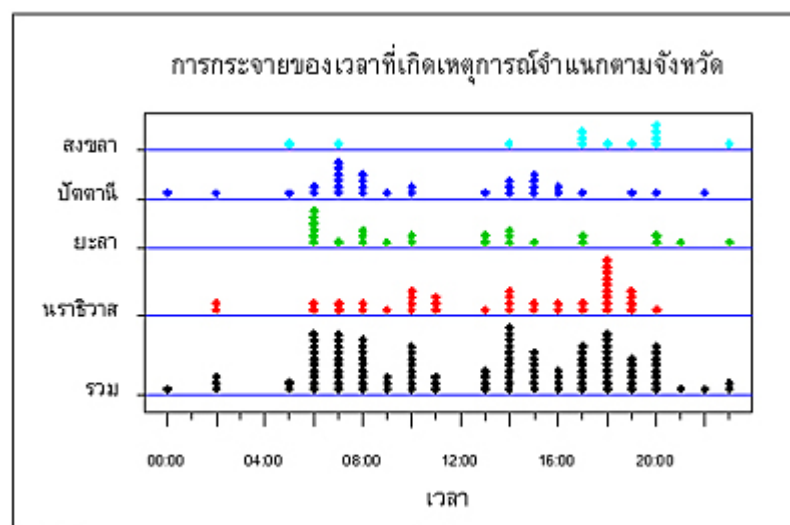
แผนภูมิที่ 2. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและเวลาที่เกิดเหตุการณ์
(1 จุดแทน 1 เหตุการณ์) ม.ค.-มิ.ย. 2550

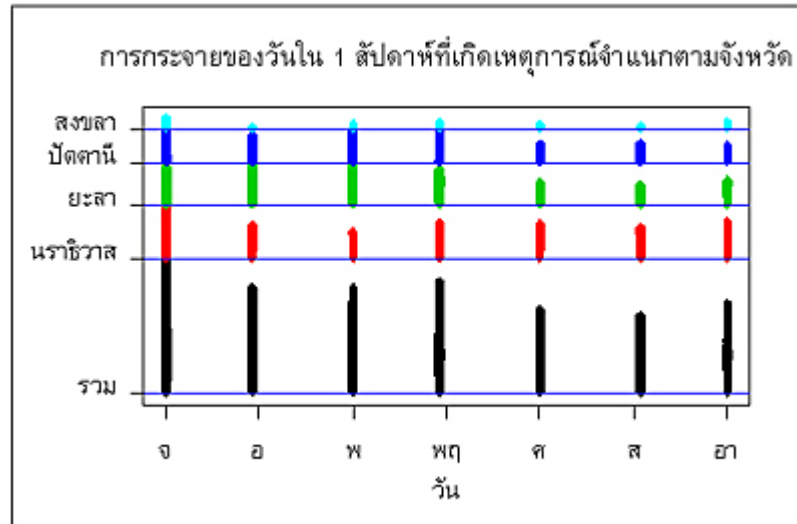
แผนภูมิที่ 3. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามเดือนและเวลาที่เกิดเหตุการณ์
(1 จุดแทน 1 เหตุการณ์) ม.ค.-มิ.ย. 2550

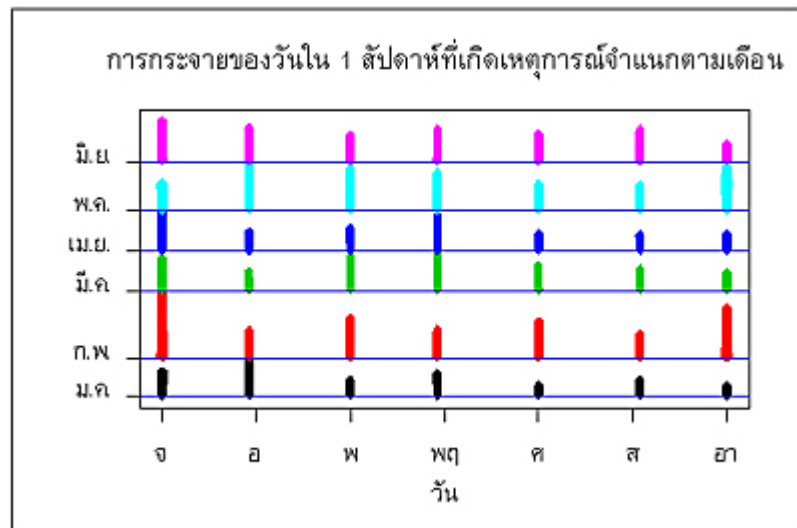
แผนภูมิที่ 4. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและเวลาที่เกิดเหตุการณ์
(1 จุดแทน 1 เหตุการณ์) ก.ค. 2550

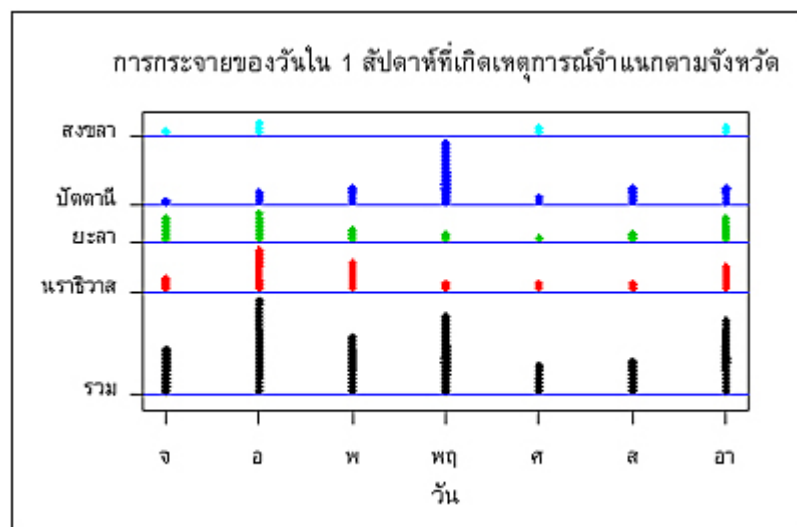
แผนภูมิที่ 5. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและเวลาที่เกิดเหตุการณ์
(1 จุดแทน 1 เหตุการณ์) ส.ค. 2550

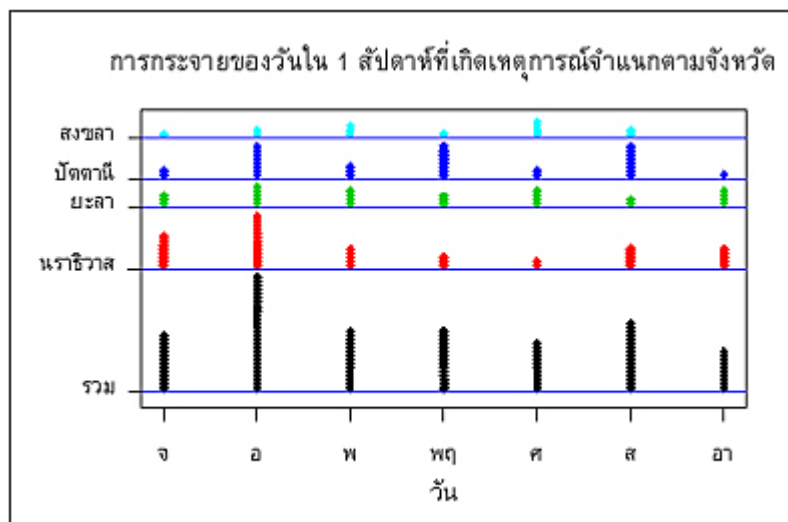
แผนภูมิที่ 6. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและวันใน 1 สัปดาห์ที่เกิดเหตุการณ์ (ม.ค.-มิ.ย. 2550)

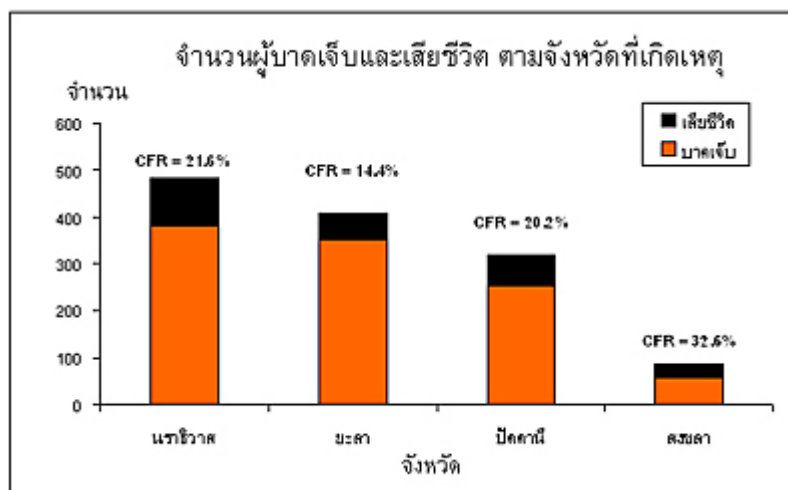
แผนภูมิที่ 7. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามเดือนและวันใน 1 สัปดาห์ที่เกิดเหตุการณ์ (ม.ค.-มิ.ย. 2550)

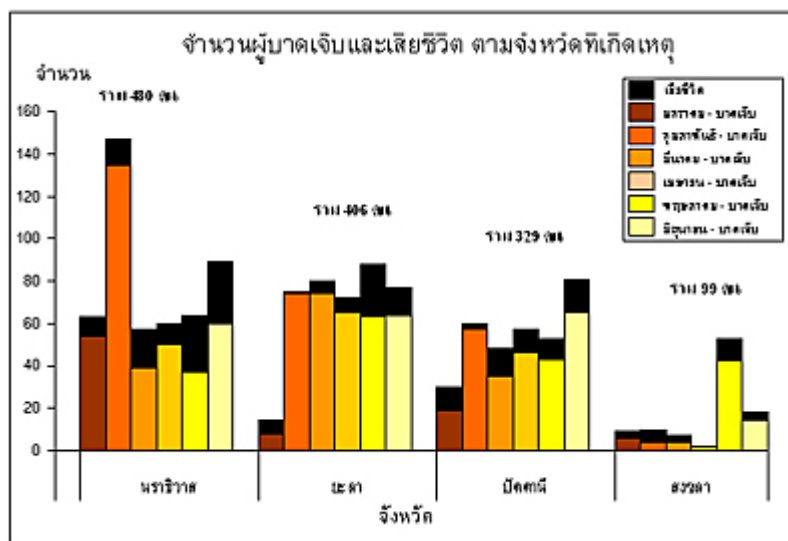
แผนภูมิที่ 8. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและวันใน 1 สัปดาห์ที่เกิดเหตุการณ์ (ก.ค. 2550)

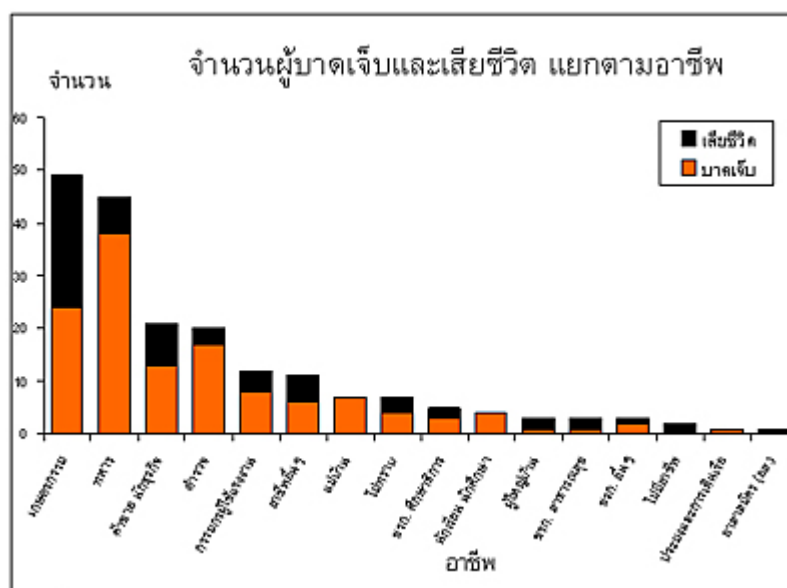
แผนภูมิที่ 9. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและวันใน 1 สัปดาห์ที่เกิดเหตุการณ์ (ศ.ค. 2550)

แผนภูมิที่ 10. จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ตามจังหวัดที่เกิดเหตุ (ม.ค.-มิ.ย. 2550)

แผนภูมิที่ 11. จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำแนกตามเดือนและจังหวัดที่เกิดเหตุ (ม.ค.-มิ.ย. 2550)

แผนภูมิที่ 17. อาชีพของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ส.ค. 2550

การบาดเจ็บ

ตารางที่ 1. จำนวนและร้อยละของสาเหตุภายนอก 10 อันดับแรก ม.ค.-มิ.ย. 2550

อันดับ	สาเหตุภายนอก (ICD-10 external cause of injury)	บาดเจ็บ		ตาย		ป่วยตาย อัตรา (%)
		จำนวน	%	จำนวน	%	
1.	ถูกทำร้ายโดยวัตถุระเบิด (X96)	533	40.8	33	12.8	6.2
2.	ถูกทำร้ายโดยอาวุธปืนอื่นที่ไม่ระบุ (X95)	464	35.5	181	70.2	39
3.	การปฏิบัติการหรือการแทรกแซงทางกฎหมาย (Y35)	133	10.2	5	1.9	3.8
4.	ถูกทำร้ายโดยปืนสั้น (X93)	49	3.7	16	6.2	32.7
5.	การปฏิบัติการทางสงคราม (Y36)	48	3.7	8	3.1	16.7
6.	ไม่ระบุ	17	1.3	6	2.3	35.3
7.	ถูกทำร้ายโดยวิธีอื่นๆ (Y08)	11	0.8	-	-	-
8.	ถูกทำร้ายโดยการใช้วัตถุมีคม (X99)	9	0.7	3	1.2	33.3
9.	ถูกทำร้ายโดยใช้วัตถุไม่มีคม (Y00)	9	0.7	-	-	-
10.	ถูกทำร้ายโดยใช้กำลังกาย (Y04)	9	0.7	-	-	-

ตารางที่ 2. จำนวนและร้อยละของสาเหตุภายนอก 5 อันดับแรก ก.ค. 2550

อันดับ	สาเหตุภายนอก (ICD-10 external cause of injury)	บาดเจ็บ		ตาย		ป่วยตาย อัตรา (%)
		จำนวน	%	จำนวน	%	
1.	ถูกทำร้ายโดยอาวุธปืนอื่นที่ไม่ระบุ (X95)	82	49.7	42	85.7	51.2
2.	ถูกทำร้ายโดยวัตถุระเบิด (X96)	44	26.7	1	2.0	2.3
3.	การปฏิบัติการหรือการแทรกแซงทางกฎหมาย (Y35)	32	19.4	4	8.2	12.5
4.	ถูกทำร้ายโดยปืนสั้น (X93)	4	2.4	1	2.0	25.0
5.	ถูกทำร้ายโดยปืนยาว ปืนใหญ่ (X94)	1	0.6	1	2.0	100.0
	ถูกทำร้ายโดยการใช้วัตถุมีคม (X99)	1	0.6	0	0.0	0.0
	การทำสงคราม (Y36)	1	0.6	0	0.0	0.0

ตารางที่ 3. จำนวนและร้อยละของสาเหตุภายนอก 5 อันดับแรก ส.ค. 2550

อันดับ	สาเหตุภายนอก (ICD-10 external cause of injury)	บาดเจ็บ		ตาย		ป่วยตาย อัตรา (%)
		จำนวน	%	จำนวน	%	
1.	ถูกทำร้ายโดยอาวุธปืนอื่นที่ไม่ระบุ (X95)	86	44.3	50	76.9	58.1
2.	ถูกทำร้ายโดยวัตถุระเบิด (X96)	78	40.2	7	10.8	9
3.	การปฏิบัติการหรือการแทรกแซงทางกฎหมาย (Y35)	14	7.2	0	0	0
4.	ถูกทำร้ายโดยปืนสั้น (X93)	6	3.1	4	6.2	66.7
5.	การทำสงคราม (Y36)	4	2.1	0	0	0

สรุป 45 เดือนสถานการณ์ความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

[รายงานวิจัย DSW](#) | 2550-10-29 13:24:39

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้

สรุปสถานการณ์ความรุนแรงในรอบ 45 เดือน จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2547-กันยายน พ.ศ. 2550)

สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 45 เดือนที่ผ่านมา ในภาพรวมยังมีแนวโน้มความรุนแรงที่ต่อเนื่อง สถานการณ์จึงยังมีความไม่มั่นคงและไม่แน่นอน เหตุการณ์นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงกันยายน 2550 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 7,587 ครั้ง เหตุการณ์ความไม่สงบในระยะเวลาดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 6,878 คน โดยมีผู้เสียชีวิตรวม 2,631 คนและมีผู้บาดเจ็บ 4,247 คน

น่าสังเกตว่าสถานการณ์ดูเหมือนจะลดลงในสองเดือนหลังนับตั้งแต่เดือนกรกฎาคมซึ่งเหตุการณ์ลดระดับลงเหลือ 147 ครั้ง มาตกลงมากอีกครั้งในเดือนกันยายน ซึ่งมีเหตุการณ์ลดลงเหลือ 114 ครั้ง เหตุการณ์มีผลทำให้ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตลดลงด้วยในเดือนกันยายนลดลงเหลือ 125 คน ลดลงจากเดือนสิงหาคม 209 คน

น่าสังเกตอีกด้วยว่าเหตุการณ์ที่เกิดจากการระเบิดก็ลดลงเช่นกันนับตั้งแต่เดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา ซึ่งในเดือนกรกฎาคมมีการวางระเบิด 29 ครั้ง เดือนสิงหาคม 37 ครั้ง และกันยายน 26 ครั้ง

แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุดยังเป็นการยิง ซึ่งในเดือนกันยายนมีเหตุการณ์ที่เกิดจากการยิงสังหารสูงถึง 74 ครั้งลดลงจากเดือนสิงหาคม ซึ่งสูงถึง 95 ครั้ง

การที่เหตุการณ์ดูเหมือนจะลดลงอาจจะเป็นเพราะอยู่ในช่วงถือศีลอดของชาวมุสลิมและอาจจะเป็นเพราะตัวประกอบทางนโยบายอื่นๆ ของรัฐในช่วงนี้

อาจจะกล่าวได้ว่า สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 45 เดือนที่ผ่านมา มีแนวโน้มการเปลี่ยนระดับความรุนแรงแบบขึ้นๆ ลงๆ ในลักษณะคลื่นหรือกระแสที่เปลี่ยนแปลงสูงๆ ต่ำๆ อยู่ตลอดเวลา แต่แนวโน้มที่น่าสนใจก็คือ เมื่อมองในรายละเอียดโดยจับข้ามมิติเวลา นับตั้งแต่ **มกราคม 2547** เส้นแนวโน้ม **trend line** จะมีภาวะคงที่ กล่าวในอีกแง่หนึ่ง แนวโน้มเหตุการณ์แม้จะมีระดับความรุนแรงสูงซึ่งเป็นผลทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บค่อนข้างมากแต่ก็มีภาวะคงที่ในแนวระนาบหรือแนวโน้มขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ในระดับเดียวกันข้ามมิติของเวลา ไม่ใช่ความรุนแรงแบบได้ขึ้นบันไดสูงขึ้นโด่งแต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่มีความโน้มเอียงลดต่ำลงเช่นกัน

สภาพดังกล่าวทำให้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับต่อเนื่องมาเกือบสี่ปี มีการใช้ความรุนแรงในระดับพื้นฐาน ในชีวิตประจำวัน หรือในชุมชน ความรุนแรงเป็นภาวะสถิตต่อเนื่อง ไม่แน่นอนและยืดเยื้อเรื้อรัง รวนระปะทุขึ้นมาในทุกขณะเวลา ยังไม่มีใครและคนกลุ่มใดที่ปลอดภัยในพื้นที่แห่งนี้

เหตุที่เป็นเช่นนี้ เราอาจจะอาจจะตีความได้ในสองแง่มุม คือ

ในด้านหนึ่ง **ปัจจัยภายใน** หรือตัวแปรที่ก่อความรุนแรง การก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดส่วนมากที่สุดจะเป็นความรุนแรงแบบมีการจัดตั้งรวมกลุ่มหรือ organized violence ดังนั้น จึงเกิดการโจมตีเป้าหมายอย่างชัดเจน มีการร่วมกันลงมือปฏิบัติการต่อพลเรือนและต่อเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งต่อสถานที่สาธารณะ ในลักษณะสงครามขนาดเล็ก (small wars) ความรุนแรงแบบมีการจัดตั้งเช่นนี้ จะมีศักยภาพการก่อความไม่สงบทางการเมืองสูงมาก และสามารถสร้างความหวาดกลัว หวาดระแวง รวมทั้งส่งผลต่อความรู้สึกกลัวและเกลียดชัง (fear and hatred) ในความสัมพันธ์ทางสังคมและชุมชนในวงกว้าง

ความรุนแรงได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ทางสังคมทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นระหว่างรัฐกับประชาชน ระหว่างประชาชนด้วยกันเองคือชุมชนไทยพุทธและมุสลิม หรือแม้แต่ในคนแต่ละกลุ่มเอง ต่างก็มีแนวโน้มเอียงความรู้สึกไม่ไว้วางใจและไม่เชื่อมั่นต่อกัน

ในอีกด้านหนึ่ง ต้องยอมรับว่าตัวแปรสำคัญของความรุนแรงก็คือ **กลไกอำนาจรัฐ** ปฏิบัติการของความรุนแรงในสงครามแบบใหม่เป็นสิ่งที่เกิดจากลักษณะอำนาจรัฐ **"ในพื้นที่ชายขอบ"** หรือจุดที่มีความเปราะบางอ่อนแอของการใช้อำนาจรัฐ ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงที่เป็นกองกำลังนอกแบบ (insurgencies) อาชญากรรมที่มีการจัดตั้ง (organized crimes) ซึ่งทำลายการใช้อำนาจรัฐที่มีความชอบธรรม รวมทั้งสามารถทำลายอำนาจการควบคุมทางสังคมในชุมชน แต่การที่รัฐอ่อน (weak state) ก็มีผลทำให้อำนาจรัฐเองก็ไม่สามารถควบคุมความรุนแรง ความโปร่งใสที่เกิดจากการจัดการของฝ่ายตนเองได้ด้วย

ดังนั้น ในห้วงเวลาที่ผ่านมา แม้จะมีความพยายามโดยตลอดในการปรับปรุงแก้ปัญหานโยบายและมาตรการการจัดการความขัดแย้งโดยเน้นวิธีการที่อ่อนลง มีความพยายามสร้างสมานฉันท์และเน้นการแก้ปัญหาโดยมาตรการทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เป็นต้นมา แต่การที่ความรุนแรงและการก่อเหตุความไม่สงบไม่ลดลงในระยะเวลาอันสั้น ทำให้เกิดความกดดัน สภาวะระส่ำระสายในบางพื้นที่ซึ่งแม้จะมีความสงบราบคาบ ในบางครั้ง (หรืออาจจะหลายๆ ครั้ง) ความรุนแรงก็อาจจะเกิดจากอำนาจรัฐเองที่ก่อให้เกิดความสับสน

จะต้องเข้าใจว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ **"บางส่วน"** ที่ปฏิบัติการอย่างผิดกฎหมาย ละเมิดสิทธิมนุษยชน และใช้วิธีการแก้แค้นที่ไร้ความชอบธรรม เป็นตัวเร่งความรุนแรงอย่างน่ากลัวด้วย และก่อให้เกิดความต่อเนื่องของห่วงโซ่แห่งการก่อความรุนแรงอีกมากมายที่จะตามมาในอนาคต

ดังนั้น ภาพการณ์ขึ้นๆ ลงๆ สูงต่ำของความรุนแรงในรอบ 45 เดือนที่ผ่านมา เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองตัว คือ อำนาจของฝ่ายก่อการต่อต้านรัฐ และปฏิบัติการของฝ่ายรัฐเองบางส่วน การมีภาวะเสถียรหรือคงที่ของความรุนแรง ในลักษณะไม่ได้ระดับสูงขึ้นโด่งมากเกินไปในช่วงหลังอาจจะเกิดเป็นผลมาจากการควบคุมการใช้ความรุนแรงให้อยู่ในกรอบของกฎหมายหรืออำนาจของรัฐ โดยใช้กองกำลังจำนวนมากเข้าปิดล้อมจับกุมตามอำนาจของพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งทำให้สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นฝ่ายก่อความสงบขึ้นได้ในหมู่บ้านได้บางส่วน

แต่การที่ฝ่ายก่อเหตุไม่สามารถสร้างความรุนแรงที่ไต่ระดับสูงขึ้นได้ ก็อาจจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าฝ่ายนี้ยังมีขีดจำกัดอยู่ภายในตัวเอง ซึ่งอาจจะเป็นตัวศักยภาพองค์การ แนวทางการทหารที่สุ่มเสี่ยงขีดจำกัดในการขยายกำลังแนวร่วม และอาจจะเกิดเป็นผลมาจากการดำเนินการทางนโยบายของฝ่ายความมั่นคงของรัฐในระยะหลังที่ประสบความสำเร็จ จนทำให้มีอุปสรรคในปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อขยายกำลังมากกว่าเดิม

ในขณะเดียวกัน การไม่สามารถควบคุมความรุนแรงของรัฐหรือเจ้าหน้าที่บางส่วนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งไม่สามารถแก้ปัญหาในการเมือง การปกครอง การบริหาร และการพัฒนาในระยะยาว ก็เป็นเหตุให้ความรุนแรงไม่อาจจะลดลงได้อย่างแท้จริง

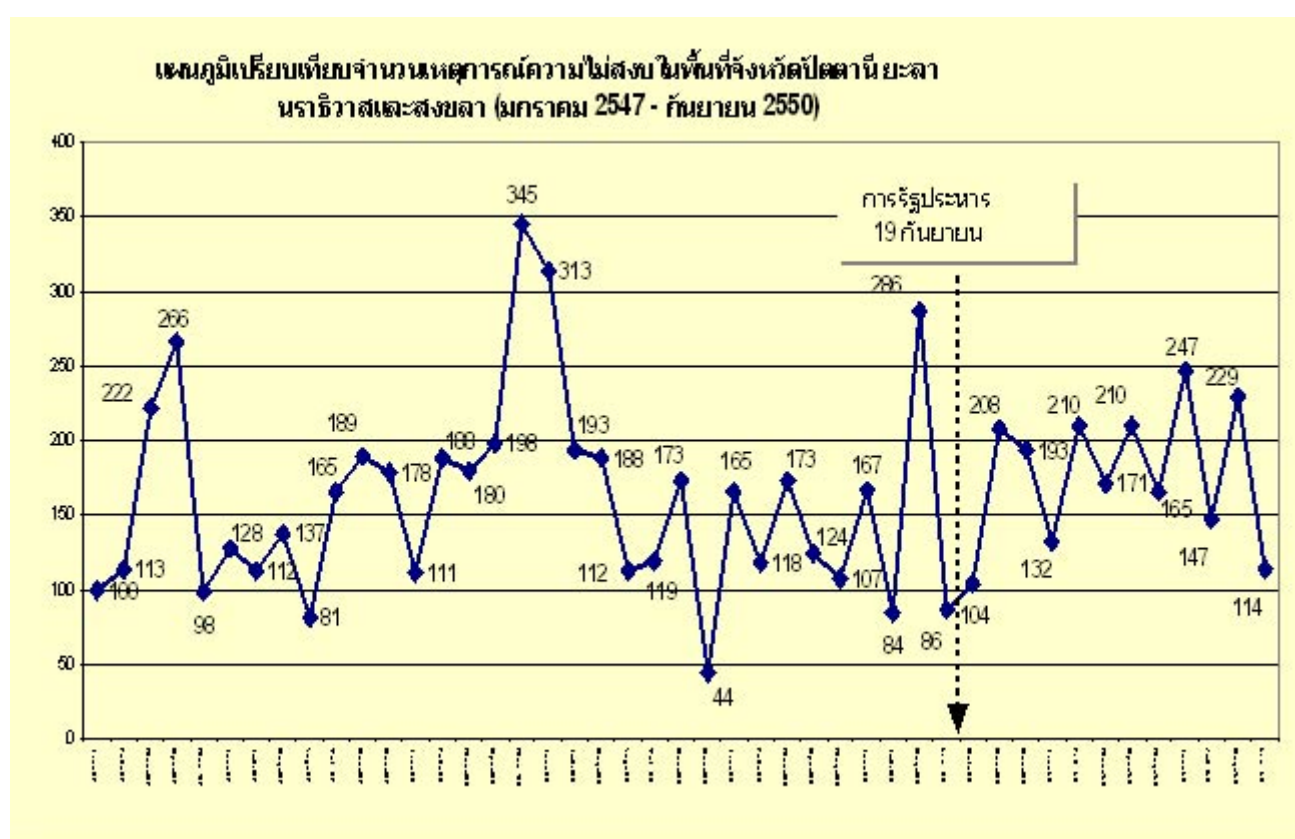
สิ่งที่น่ากลัวก็คือ การแก้ปัญหาด้วยการดับไฟ จะต้องไม่ใช้การสร้างไฟกองใหม่ขึ้นมาอีกเพราะไฟกองใหม่จะลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ตามมาในอนาคต หัวใจสำคัญของการแก้ปัญหาความรุนแรงที่มาจากการเมืองแห่งอัตลักษณ์และความเป็นชายขอบก็คือการฟื้นคืนอำนาจอันชอบธรรม การสร้างอำนาจอันชอบธรรมหรือการสร้างอำนาจการควบคุมความรุนแรงที่มีการจัดตั้งโดยอำนาจสาธารณะ (public authorities) ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระหว่างประเทศ

การแก้ปัญหาอำนาจทางการเมืองที่มีความชอบธรรมจะทำได้ในสองทางคือ **กระบวนการทางการเมือง** ในกระบวนการทางการเมืองที่ชอบธรรมจะสร้างความรู้สึกที่ดี ความเชื่อมั่นไว้วางใจ (trust) ที่ประชาชนท้องถิ่นมีต่ออำนาจหรือผู้นำและทำให้เกิดความสนับสนุนที่ประชาชนมีต่ออำนาจสาธารณะ และการควบคุมทางสังคม และ **กระบวนการทางกฎหมาย** เพื่อสถาปนาหลักการแห่งนิติธรรม (rule of law) ซึ่งเป็นฐานที่จะทำให้สถาบันที่มีความชอบธรรมทำงานได้

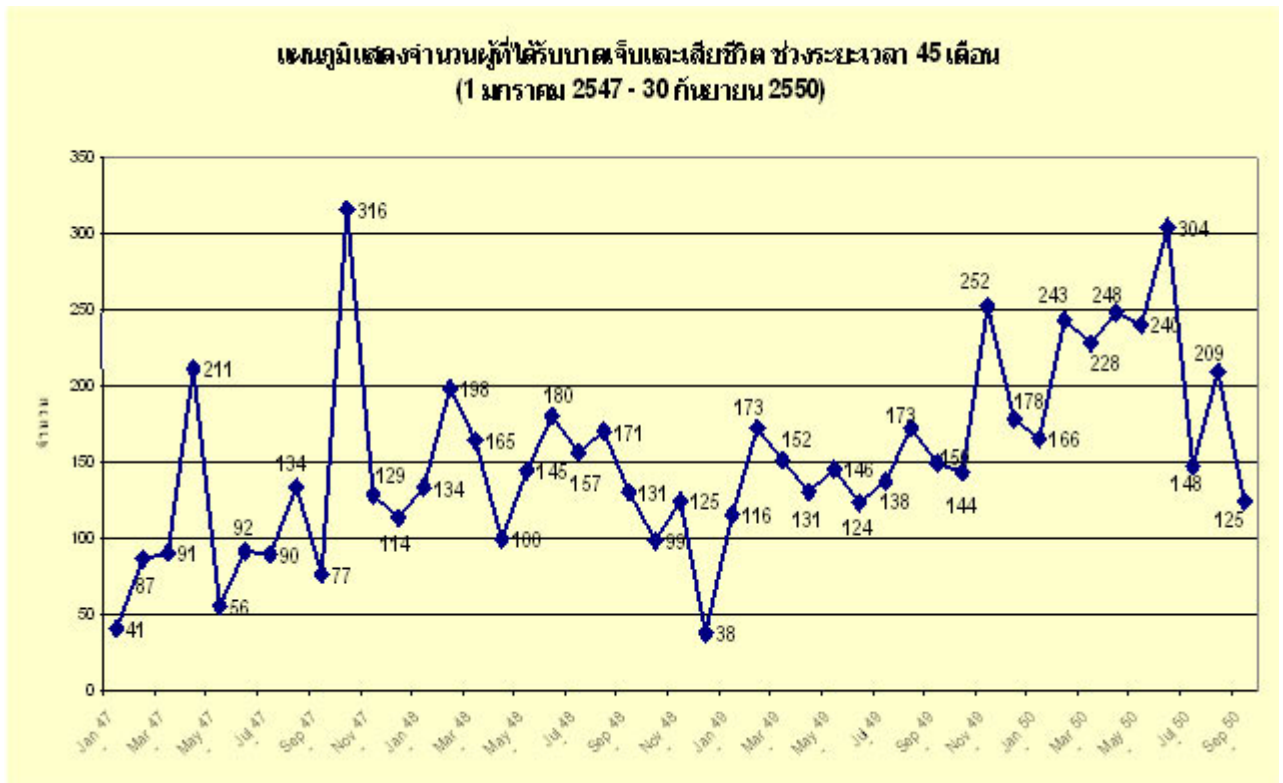
การแก้ปัญหาทั้งหมดต้องเน้นที่ความชอบธรรมและกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ความรุนแรงทั้งหมดลดลงได้อย่างยั่งยืน

คลิกที่ภาพเพื่อดูแผนภูมิขนาดใหญ่ขึ้น

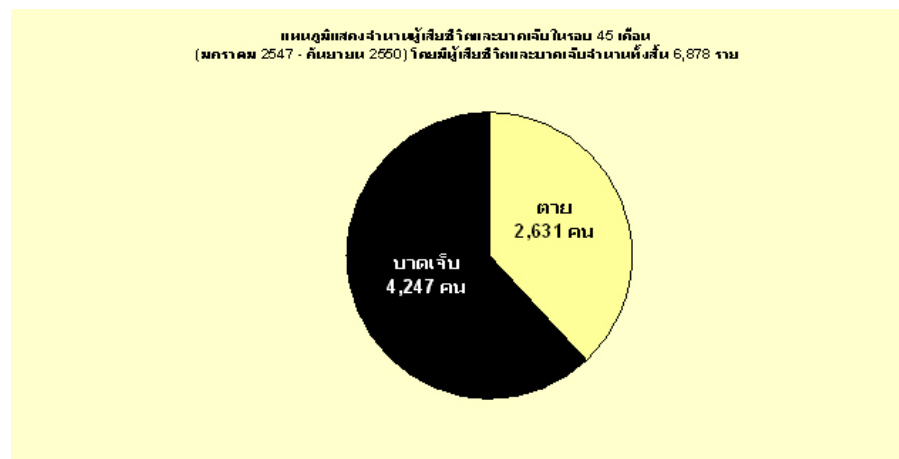
แผนภูมิเปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา (มกราคม 2547 - กันยายน 2550)

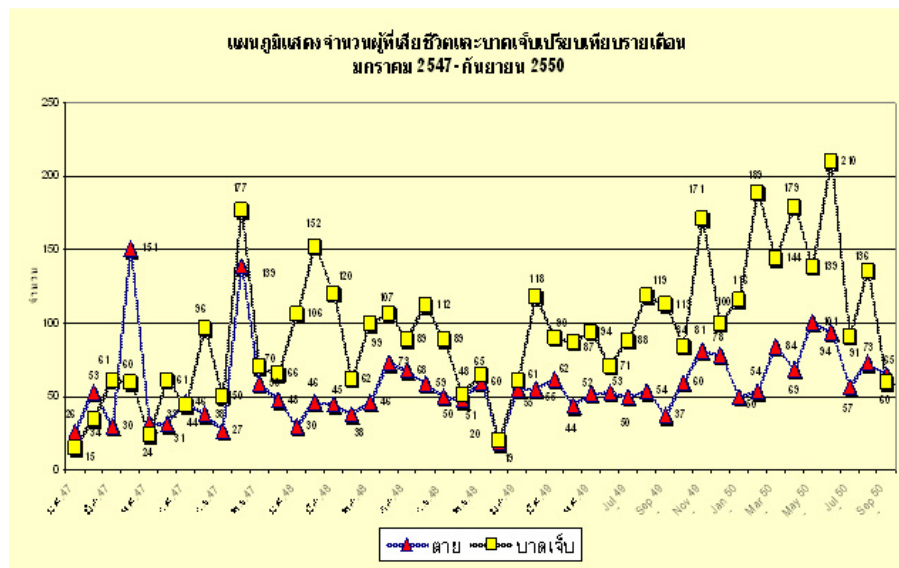
แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ช่วงระยะเวลา 45 เดือน
(1 มกราคม 2547 - 30 กันยายน 2550)

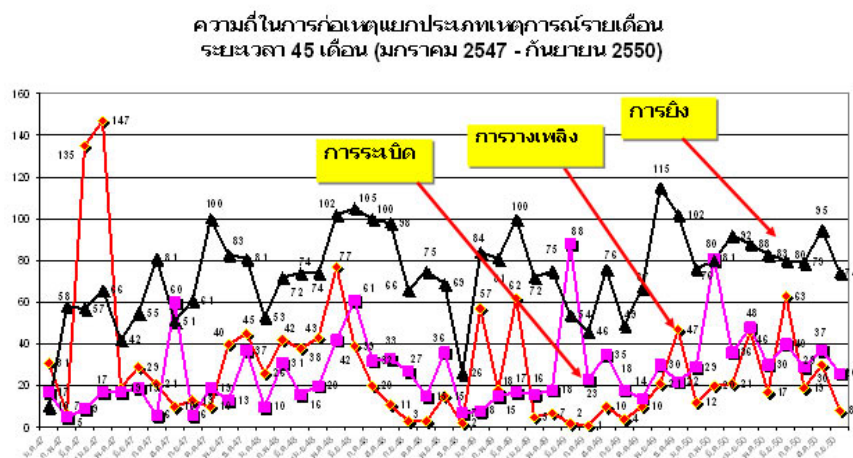
แผนภูมิแสดงจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บในรอบ 45 เดือน
(มกราคม 2547 - กันยายน 2550)

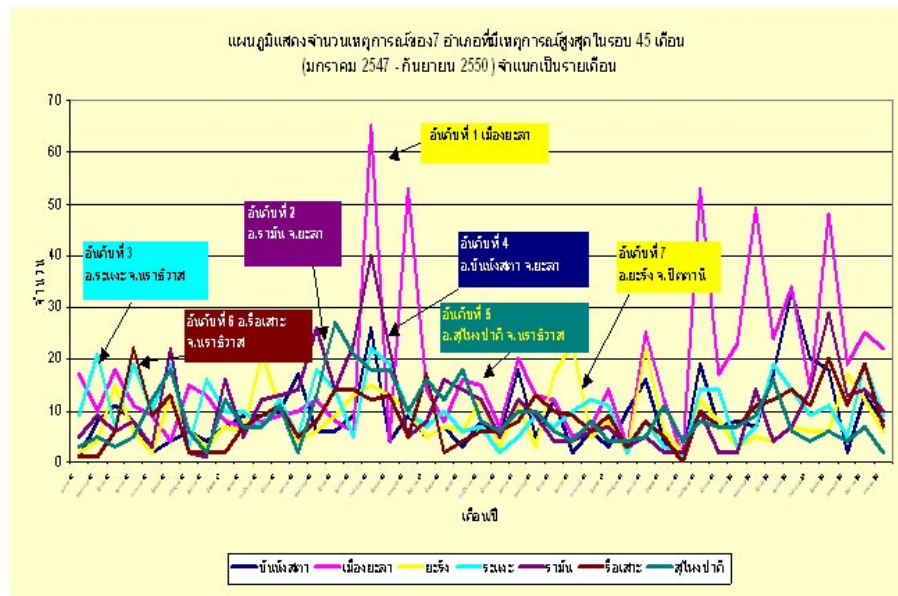
แผนภูมิแสดงจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ เปรียบเทียบรายเดือน
(มกราคม 2547 - กันยายน 2550)

ความถี่ในการก่อเหตุแยกประเภทเหตุการณ์รายเดือน
(มกราคม 2547 - กันยายน 2550)

แผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์ของ 7 อำเภอที่มีเหตุการณ์สูงสุดในรอบ 45 เดือน
(มกราคม 2547 - กันยายน 2550) จำแนกเป็นรายเดือน

อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ในประเทศอินโดนีเซีย

รายงานวิจัย DSW | 2550-11-08 12:07:42

อลิสา หะสาเมาะ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชาวอะเจห์เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในประเด็นการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อการประกาศเป็นอิสระภาพ จากรัฐบาลกลางในยุคสมัย Suharto รวมถึงการต่อสู้เพื่อต่อต้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าอาณานิคมดัตช์

อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ถูกสร้างมาจากกระบวนการ 2 ส่วนที่สัมพันธ์กัน **ประการแรก** ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ และอีกความรู้สึกหนึ่งคือ ความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นคนขายขอบ สำหรับประวัติศาสตร์ของสังคมอะเจห์แล้ว ในช่วงยุคหลังอาณานิคม รัฐบาลกลางอินโดนีเซียได้เข้ามาควบคุมแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แก๊ซและน้ำมัน ทั้งยังรวมไปถึงการรวมศูนย์อำนาจในประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนา นั้นหมายความว่า นอกจากพื้นที่ทางทรัพยากรธรรมชาติถูกช่วงชิงและเป็นกระบวนการหนึ่งทำให้อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์กลายเป็นผู้ที่ตกอยู่ขายขอบของสังคม ปฏิบัติกริยาได้ตอบจึงแสดงออกมาในรูปแบบของความขัดแย้งต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนระหว่างรัฐบาลกลางกับกลุ่ม GAM (Gerakan Aceh Merdeka หรือ [Free Aceh Movement](#))

อ่านทั้งหมด...ดาวน์โหลดเอกสาร

หมายเหตุ : บทความชิ้นนี้ได้มาจากการวิจัยภาคสนามในประเทศอินโดนีเซียระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 30 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยได้รับการสนับสนุนจาก "โครงการทุนปัญญาชนสาธารณะแห่งเอเชีย" (API Fellowship Program) หัวข้อเดิมชื่อ Regionalism and Inter-Ethnic Relations: A Case of Acehnese in Indonesia

อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ในประเทศอินโดนีเซีย¹

อลิสา หะสาเมาะ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

อะเจห์ (Aceh) หรือชื่อเต็มว่า Nanggroe Aceh Darussalam Province¹ มีประชากรทั้งสิ้น 4,031,589 คน แบ่งเป็นชาย 2,005,763 คน และหญิง 2,025,826 คน² ตั้งอยู่บนเกาะสุมาตราเหนือ ในประเทศอินโดนีเซีย ที่ 2-6 ละติจูดองศาเหนือ และ 95-98 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 57,365,57 ตารางกิโลเมตร พรมแดนของพื้นที่โดยทิศเหนือติดกับช่องแคบมะละกา ทิศใต้ติดกับ Sumatera Utara Province ทิศตะวันออกติดกับช่องแคบมะละกา และทิศตะวันตกติดกับทะเลอินเดีย พื้นที่ของ Aceh มีเกาะทั้งหมด 119 แห่ง ภูเขา 35 ลูก และแม่น้ำ 73 สาย มีผู้นับถือศาสนา Islam, Protestant, Catholic, Hindu, Buddhist, Kong Hu Chu และอื่นๆ รายละเอียดผู้นับถือประชากรดูได้จากตาราง

ตารางที่ 1: ตารางแสดงจำนวนผู้ที่นับถือศาสนาในอะเจห์

Religion/Sex	Female	Male	Total
(1)	(2)	(3)	(4)
Islam	1,972,541	1,946,363	3,918,904
Protestant	19,825	19,524	39,349
Catholic	2,331	2,327	4,658
Hindu	181	130	311
Buddhist	3,276	3,407	6,683
Kong Hu Chu	35	16	51
Other	434	463	897
Total	1,998,623	1,972,230	3,970,853

ที่มา: ปรับจาก Badan Pusat Statistik(BPS)-Statistics, *Population of Nanggroe Aceh Darussalam ฉบับ Post Earthquake and Tsunami*, Jakarta: Indonesia, 2005. pp.97-99.

บทความชิ้นนี้ได้มาจากการวิจัยภาคสนามในประเทศอินโดนีเซียระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยได้รับการสนับสนุนจาก “โครงการทุนปัญญานานาชาติแห่งเอเชีย” (API Fellowship Program) หัวข้อเดิมชื่อ Regionalism and Inter-Ethnic Relations: A Case of Acehnese in Indonesia ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผศ.ศุภิมา นฤมล วงศ์สุภาพ trainner พิเศษที่อบรมกระบวนการทำวิจัยในภาคสนามจริงเป็นเวลา 19 วัน ณ ประเทศอินโดนีเซีย และขอขอบคุณ อ.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล และอ.แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง ที่ช่วยอ่านและให้ความเห็นอันเป็นประโยชน์ในการเขียนบทความฉบับนี้

¹ Nanggroe Aceh Darussalam Province คำว่า ‘Nanggroe’ เป็นภาษาอะเจห์ ส่วนภาษาอินโดนีเซียจะใช้คำว่า *Negeri* แปลว่า ประเทศ ส่วนคำว่า ‘Darussalam’ เป็นคำที่มาจากภาษาอาหรับมีรากศัพท์มาจาก ‘*Darul*’ แปลว่า ประเทศ หรือ ประตูนุ และ ‘*Salam*’ แปลว่า ความสันติสุข ความหมายทั้งหมด *Nanggroe Aceh Darussalam* แปลว่า นครรัฐอะเจห์แห่งสันติสุข (ในปัตตานีจะเรียกเมืองตนเองว่า ปัตตานี ดารุสลาม แปลว่า นครรัฐปัตตานีแห่งสันติ สำหรับสังคมไทยในสาหรานุกรมอิสลาม Darussalam แปลว่า แผ่นดินอิสลามหมายถึง ประเทศที่ใช้บทบัญญัติแห่งอิสลามปกครองประเทศและอยู่ภายใต้การปกครองของมุสลิม หรือ บางคนให้ความหมายว่า เมืองของคนดี คนสะอาดบริสุทธิ์)

² Badan Pusat Statistik(BPS)-Statistics, *Population of Nanggroe Aceh Darussalam ฉบับ Post Earthquake and Tsunami*, Jakarta: Indonesia, 2005. P.1

ชาวอะเจห์เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในประเด็นการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อการประกาศเป็นอิสรภาพจากรัฐบาลกลางในยุคนสมัย Suharto รวมถึงการต่อสู้เพื่อดำเนินการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าอาณานิคมดัตช์ อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ถูกสร้างมาจากกระบวนการ 2 ส่วนที่สัมพันธ์กัน *ประการแรก* ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ และอีกความรู้สึกหนึ่งคือ ความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นชนชายขอบ สำหรับประวัติศาสตร์ของสังคมอะเจห์แล้ว ในช่วงยุคหลังอาณานิคม รัฐบาลกลางอินโดนีเซียได้เข้ามาควบคุมแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แก๊สและน้ำมัน ทั้งยังรวมไปถึงการรวมศูนย์อำนาจในประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนา นั้นหมายความว่านอกจากพื้นที่ทางทรัพยากรธรรมชาติถูกช่วงชิงและเป็นกระบวนการหนึ่งทำให้อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์กลายเป็นผู้ที่ตกอยู่ชายขอบของสังคม ปฏิบัติการโต้ตอบจึงแสดงออกมาในรูปแบบของความขัดแย้งต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนระหว่างรัฐบาลกลางกับกลุ่ม GAM³ (Gerakan Aceh Merdeka หรือ Free Aceh Movement)

นอกจากนี้ Aceh ยังเป็นชื่อที่คุ้นหูกันดีในฐานะที่เป็นต้นกำเนิดของแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2004 ขนาด 9 ริคเตอร์ ช่วงเวลา 8 โมงเช้า บริเวณทะเลอินเดียห่างจากอะเจห์ 150 กิโลเมตร แผ่นดินไหวครั้งนี้ทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ (Tsunami) ทั่วมหาสมุทรอินเดียของประเทศต่าง ๆ อันนำไปสู่หายนะครั้งยิ่งใหญ่กว่า 12 ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และแอฟริกาตะวันออก เช่นไทย อินเดีย และศรีลังกา โดยมีผู้เสียชีวิตและสูญหายกว่า 150,000 คนในหลายประเทศ⁴ และกว่า 250,000 คน ที่สูญหายและเสียชีวิตเฉพาะในอะเจห์ ซึ่งทำให้นักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาสังคมอะเจห์มานานอย่าง Anthony Reid⁶ ถึงกับกล่าวประชดประชันโชคชะตาอันโหดร้ายเช่นนี้ว่าเป็น Verandah of Violence⁷ หรือ ชานแห่งความรุนแรง ซึ่งที่นอกเหนือจากความขัดแย้งระหว่าง รัฐบาลอินโดนีเซียและกลุ่ม GAM ในช่วงเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมาแล้ว Aceh ยังต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอีก ภายหลังเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิ นำไปสู่การเซ็นสนธิสัญญาสันติภาพ (MOU-Memorandum of Understanding) ระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียและกลุ่ม GAM ณ Helsinki ประเทศ Finland เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2005 ผลของการเซ็นสัญญาเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพและเป็นการยุติความรุนแรงที่มีมากกว่า 30 ปี

ดังนั้นประเด็นในสังคมอะเจห์ด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิต ยิ่งทวีความซับซ้อนภายใต้บริบททางสังคมช่วงยุคหลังอาณานิคมและวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ รวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ จากมโนทัศน์ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ในลักษณะ ชนกลุ่มใหญ่-และชนกลุ่มน้อย ชาวอะเจห์ถือเป็นผู้แปลกหน้าในสังคมอินโดนีเซียเอง อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ถูกมองว่า มีลักษณะพิเศษและแตกต่างจาก

³ กลุ่ม GAM อยู่ใต้การนำของ Hasan di Tiro ผู้ซึ่งพยายามจะก่อตั้งรัฐชาติอะเจห์ตั้งแต่ปี 1976

⁴ Geoff Tibballs, *TSUNAMI the World's Most Terrifying Natural Disaster*, London: Carlton Books Ltd, 2005.

⁵ Eye on Aceh, *Responding to Aceh's Tsunami: The first 40 days*, 2005.

⁶ Anthony Reid is Foundation Director of the Asia Research Institute at the National University of Singapore. He was previously Professor of Southeast Asia History at the Australian National University (1989-99) and UCLA (1999-2002) His book include: *The Contest for North Sumatra: Atjeh 1858-1898*(1969), *The Blood of the People: Revolution and the End of Tradition Rule in Northern Sumatra* (1979), *An Indonesian Frontier: Acehnese and other Histories of Sumatra* (2004). *Verandah of Violence: The Background to the Aceh Problem* (editor:2006)

⁷ เดิมที Aceh ถูกขนานนามว่า Verandah of Mekkah (*Serambi Mekkah*) หมายถึง ที่สำหรับฝึกฝนเตรียมความพร้อมทางศาสนาอิสลาม และยังเป็นช่องทางนำไปสู่อิสลามเพื่อไปประกอบพิธีกรรมที่เมกกะ

สังคมที่เหลือของชาวอินโดนีเซีย เพราะชาวอะเจห์ได้ผสมผสานเอาหลักการของศาสนาอิสลามเข้ากับวัฒนธรรมและประเพณี

การศึกษาวิจัย ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจว่า อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ว่ามีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์หรือตัวตนขึ้นมาได้อย่างไร และภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมแบบใด โดยศึกษาควบคู่ไปกับบริบททางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและการเมืองในสังคมอะเจห์

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาจากเอกสาร รวมไปถึงการตีความวิคิด มุมมอง และการให้ความหมายจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก

ข้อจำกัดในการศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถพูดภาษาอะเจห์ได้ถึงแม้ว่าจะสามารถสนทนาในชั้นพื้นฐานภาษาอินโดนีเซียได้เล็กน้อย แต่การสัมภาษณ์ในลักษณะแบบเจาะลึกนั้น จำเป็นต้องเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถพูดภาษาอังกฤษ อีกทั้งประเด็นหัวข้อในการทำวิจัยค่อนข้างละเอียดอ่อนสำหรับรัฐบาลอินโดนีเซีย ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดหลายอย่างในการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งขาดความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกกลุ่ม GAM และ NGOs เป็นต้น รวมทั้งการขาดการศึกษาจากข้อมูลทางด้านเอกสารที่น่าสนใจมากมายส่วนใหญ่เป็นภาษาอินโดนีเซีย ทั้งนี้ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แต่ผู้วิจัยไม่ได้มีโอกาสในการสำรวจพื้นที่จริงในเบื้องต้น เพื่อเปรียบเทียบหาพื้นที่ที่เหมาะสมว่ามีคุณสมบัติเพียงพอที่จะสามารถนำไปสู่การเก็บข้อมูลได้หรือไม่ ดังนั้นข้อจำกัดในครั้งนี้เป็นอุปสรรคใหญ่ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาสำรวจนานก่อนจะนำไปสู่การเก็บข้อมูลจริง ๆ และเมื่อสามารถหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แล้ว ยังต้องใช้กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ (rapport) เพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นั้นหมายความว่า ระยะเวลาในการทำวิจัยจึงน้อยลงไปด้วยดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ถือเป็นการวิจัยแบบสำรวจและยังเป็นก้าวแรกของนักวิจัยในการศึกษาสังคมอะเจห์ ซึ่งยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกมากและสมควรได้รับการค้นคว้าและพัฒนาเพิ่มเติมต่อไป

บริบททางประวัติศาสตร์ของสังคมอะเจห์

อะเจห์ถือว่าตนเองเป็นชาติที่เป็นอิสระไม่ขึ้นตรงกับใครมาตั้งแต่ในอดีต และยังคงมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศในแถบยุโรปกับ Queen Elizabeth I ของอังกฤษและประเทศในแถบเอเชีย อะเจห์เคยเผชิญหน้ากับการรุกรานของโปรตุเกส และได้ขอความช่วยเหลือจากอาณาจักร Othoman Turkish ซึ่งเป็นอาณาจักรอิสลามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในขณะนั้น ให้ส่งเรือมาช่วยรบในช่วงกลางศตวรรษที่ 16 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 1567⁸ ทั้งนี้สัมพันธภาพระหว่างอะเจห์กับตรุกียังคงดีและแนบแน่นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากหลังจากที่อะเจห์ประสบกับแผ่นดินไหวและสึนามิ ตรุกียังได้เข้ามาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างโรงเรียน

ในยุคอาณานิคมอะเจห์ยังต้องเผชิญหน้ากับการแผ่ขยายอำนาจและเขตอาณานิคมของดัตช์ เข้ามายังบริเวณเกาะสุมาตรา โดยได้ส่งเรือรบชื่อ “Citadel Van Antwerpen” มายังอะเจห์ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 1873 ทั้งนี้ดัตช์และอังกฤษได้ร่วมลงนามแบ่งเขตการปกครองชื่อ ‘Sumatra Treaty’ เมื่อปี 1871⁹ จากการบันทึกของ Paul van't Veer จนถึงปี 1914 ฝ่ายดัตช์มีผู้เสียชีวิตไม่ต่ำกว่า 37,000 คน และชาวอะเจห์เสียชีวิตประมาณ

⁸ The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990. P. 16

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54

70,000 คน¹⁰ โดยหลุมฝังศพของทหารดัตช์ที่ตายในช่วงสงครามบางส่วนจำนวน 2,200 คน ถูกฝังอยู่ในสุสาน “Peucut” ณ เมือง Banda Aceh

ทั้งนี้ผู้นำชาวอะเจห์ที่เข้าต่อสู้กับดัตช์มีหลายคน หนึ่งในนั้นคือตนกูอูมา (Teuku Umar) แต่ถูกลอบยิงเสียชีวิตระหว่างทำสงคราม จากนั้นซูตยะห์ดีน (Cut Nya’Diën)¹¹ ภรรยาของตนกูมาได้กลายเป็นผู้นำ นำกองกำลังชาวอะเจห์เข้าต่อสู้กับดัตช์จนกระทั่งพิการและตาบอด ในภายหลังถูกทหารดัตช์จับกุมตัวเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 1905 และถูกพาไปยังชาวตะวันตก และเสียชีวิตเมื่อ 6 พฤศจิกายน 1908¹² จากการที่ชาวอะเจห์มีความกล้าหาญพร้อมที่จะสละชีพในการต่อสู้ เพราะถือว่าการทำสงครามกับดัตช์เป็นสงครามศักดิ์ (Holy War) ทั้งยังมีทักษะในการใช้อาวุธชื่อ “rencong” และ “klewang”¹³ ทำให้ดัตช์ต้องการศึกษาเรียนรู้ความกล้าหาญและความแข็งแกร่งของชาวอะเจห์ในประเด็นศาสนาและการเมือง โดยมี Dr. C. Snouck Hurgronje¹⁴ ศึกษาสังคมอะเจห์ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม, 1891- กุมภาพันธ์ 1892¹⁵ และได้เขียนหนังสือชื่อ De Atjeher(1895) และภายหลังได้แปลเป็นภาษาอังกฤษชื่อ The Acehneses¹⁶

จากยุคอาณานิคมสู่ยุคหลังอาณานิคมสังคมอินโดนีเซียตกอยู่ภายใต้การปกครองของดัตช์มานานถึงแม้ว่าในภายหลังจะตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นอีก 3 ปี ทำให้ระบบการบริหารของสังคมอะเจห์เปลี่ยนแปลงไปอย่างน้อย 2 ส่วน คือ ส่วนแรก การล่มสลายของระบบสุลต่านในสังคมอะเจห์ และส่วนที่สองการผนวกรวมระบบการบริหารการเมืองการปกครองของอินโดนีเซียเข้ากับระบบการบริหารของดัตช์

กษัตริย์หรือสุลต่านองค์สุดท้ายของ Aceh ชื่อ Twk Muhammad Daudsyah ประกาศยอมรับความพ่ายแพ้กับดัตช์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 1903 ทำให้ระบบกษัตริย์ของอะเจห์ล่มสลายลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และระบบการเมืองการปกครองของ Jakarta ก็ถูกผนวกรวมเข้ากับระบบบริหารของ Netherland East-Indies¹⁷ ซึ่งผลของการผนวกรวมนี้เองทำให้วิถีชีวิตต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกป้อนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจชาติและระดับโลก M. Isa Sulaiman¹⁸ นักวิชาการชาวอะเจห์ได้วิเคราะห์ให้เห็นภาพตัวแสดงกลุ่มต่าง ๆ ภายในสังคมอะเจห์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางสังคมการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ว่า ช่วงยุคหลังอาณานิคม ไม่เพียงแต่ปัญหาหลักมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้นแต่ยังผนวกรวมกับความทะเยอทะยาน (aspiration) ความผิดหวัง (disappointment) ความปรารถนาในลาภยศสรรเสริญ (ambition) และผลประโยชน์ของกลุ่มผู้นำและบริบททางสังคมที่ซับซ้อนอีกนานับประการ โดยกลุ่มผู้นำได้แก่ ชนชั้นสูง ปัญญาชน นักธุรกิจและนักการเมือง ซึ่งต่างก็ไม่ลงรอยกันเองรวมทั้งขัดอำนาจและผลประโยชน์ต่าง ๆ Isa Sulaiman ได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

¹⁰ The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990. P. 79.

¹¹ Diën หมายถึง 'light' ซึ่งเธอได้รับชื่อนี้เพราะความสวยของเธอ

¹² The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990. P. 77

¹³ The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990. P. 69.

¹⁴ เขามีความสามารถในการอ่านภาษาอาหรับและคัมภีร์อัล-กุรอานได้ ดังนั้นชาวอะเจห์หลายคนจึงเชื่อว่า เขาเป็นคนดี

¹⁵ The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990. P. 70.

¹⁶ แปลโดย A.W. S. O’Sullivan, the Acehneses, Leyden: Late E. J. Brill, 1906.

¹⁷ M. Isa Sulaiman, *The History of Acehnesese Resistance and The Development of Nationalist Development* เอกสารประกอบการสัมมนา Workshop of Anatomy, Resolution, Post-Conflict Reconstruction, Aceh Peace Program, Research and Education For Peace Unit, University Sains Malaysia 15-16 July 2004. P. 2. M. Isa Sulaiman เป็นผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิในอะเจห์เมื่อวันที่ 26 December 2004

¹⁸ M. Isa Sulaiman, *The History of Acehnesese Resistance and The Development of Nationalist Development*, 2004.

ประการแรก การที่กลุ่มขุนนางและชนชั้นสูงสูญเสียอำนาจเนื่องจากการต่อสู้กับดัตช์และต้องการกลับเข้ามามีอำนาจใหม่

ประการที่สอง อุดมการณ์การสร้างรัฐชาติอะเจห์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1976 โดย Hasan di Tiro เป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

ประการที่สาม ระบบเศรษฐกิจและรายได้หลักที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติเช่น น้ำมัน แก๊ส และไม้ไม่ได้กลับลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น

ประการที่สี่ นโยบายการผนวกรวมและชวพัฒนาธรรมชาติซึ่งพิจารณาได้จากสโลแกนของชาติที่ชื่อ Pancasila และถูกบรรจุให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนทำให้ชาวอะเจห์บางส่วนเกรงว่าจะสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเองไป

ประการที่ห้า ชนชั้นนำที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนไม่ได้ตระหนักถึงกระบวนการพัฒนาและระบบ bureaucratization ที่ถูกสร้างโดยรัฐบาลตั้งแต่ปี 1957 ซึ่งเป็นเหตุให้ชาวอะเจห์ชนชั้นกลางประกอบไปด้วยผู้มีการศึกษา นักธุรกิจและนักการเมืองถูกดูดซึมเข้าไปในระบบราชการของรัฐบาลท้องถิ่นและเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐ

ประการที่หก ปฏิกริยาของรัฐที่มองการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนและตอบโต้โดยใช้ความรุนแรงและความไม่เป็นธรรมในการจัดการกับปัญหา เช่น การใช้ Kolakops Jaring Merah หรือปฏิบัติการตาข่ายสีแดง แต่ผู้คนเรียกกันว่า The DOM = Daerah Operasi Militer หรือ พื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร โดยส่งชุดคอมมานโดประมาณ 6,000 คน ไปยังอะเจห์ และในปีตั้งแต่ปี 2002 ถึง 19 May 2003 รัฐบาลชุดประธานาธิบดี Megawati ส่งกองกำลังปฏิบัติการพิเศษชื่อ Ko-oplihkam=Kommando Operasi Pemulihan Keamanan จำนวนประมาณ 50,000 คน

ประการที่เจ็ด กลุ่มชนชั้นนำในสังคมอะเจห์ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มข้าราชการ นักธุรกิจ หรือ นักการเมือง ที่เคยได้รับความเดือดร้อนจากการสูญเสียเศรษฐกิจและการเมืองในช่วงที่ GAM มีอำนาจสนับสนุนรัฐบาล ปฏิบัติการใช้อำนาจในการจัดการปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรง

ประการที่แปด ชาวอะเจห์ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ การได้รับความไม่เป็นธรรม กลุ่มคนที่สูญเสียงานในเมืองและกลุ่มชาวบ้านที่สูญเสียที่ดินทำกินในชนบท เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวอะเจห์ส่วนหนึ่งเข้าร่วมกับกองกำลังของกลุ่ม GAM

อัตลักษณ์ของสังคมอะเจห์

อาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ร่วมของสังคมอะเจห์ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ของสงครามและความรุนแรง เช่น ประวัติศาสตร์การต่อสู้กับดัตช์ในช่วงยุคอาณานิคม ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองในช่วงยุคหลังอาณานิคมระหว่างกลุ่ม GAM และรัฐบาล การหล่อหลอมความเป็นตัวตนจากศาสนาอิสลาม การต่อสู้กับความยากลำบาก ส่วนอัตลักษณ์ที่สามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้คือ ภาษา วัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย ส่วนประเด็นที่ทำให้อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์แตกต่างกันได้แก่ อายุ อาชีพ เพศ ชนชั้น ชาติกำเนิด และบริบททางสังคมในปัจจุบัน จากความพิเศษของลักษณะทางภูมิศาสตร์ในสังคมอะเจห์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปร่างหน้าตา สีผิว จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญและตายตัว

เนื่องจากอะเจห์มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล จึงเป็นแหล่งสำคัญของพ่อค้าและนักเดินทางจากทั่วทุกมุมโลกสามารถแวะหยุดพักและค้าขายในแถบบริเวณนี้ ดังนั้นจะไม่แปลกใจเลยว่า แม้แต่ชื่อของ Aceh เองก็มีวิธีการเขียนที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามผู้ที่เรียกและยุคสมัย ตัวอย่างเช่น คำว่า 'Aceh' ที่ถูกเขียนขึ้นก่อนปีค.ศ. 1972 มีวิธีการสะกดที่แตกต่างกันออกไป เริ่มจากชาวโปรตุเกสใช้ว่า 'Dachem'

ซึ่งชาวอาหรับและชาวอิตาเลียนรู้จักในนาม 'Ass' ในภาษาอังกฤษเองใช้ว่า 'Achih' ส่วนดัตช์ใช้คำว่า 'Atjeh' หรือเพียงคำว่า Banda Aceh เพียงอย่างเดียวก็มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนหลายอย่าง เช่น 'Koetaradja' มาเป็น 'Kutaradja' (ซึ่งแปลว่าเมืองของกษัตริย์หรือป้อมของกษัตริย์) เปลี่ยนเป็น 'Banda Atjeh' และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 จึงเปลี่ยนเป็น 'Banda Aceh' จากการสะกดแบบภาษาดัตช์ 'tj' มาเป็นการสะกดแบบภาษาอังกฤษ 'ch' อย่างไรก็ตามก็ดียิ่งสำหรับผู้นำกลุ่ม GAM ได้ปฏิเสธภาษาอินโดและการใช้ภาษาแบบใหม่ แต่คำว่า 'Aceh' ก็ยังใช้มาจนถึงปัจจุบัน¹⁹

ชาวAcehบางคนให้ความหมายของคำว่า Aceh ตามตัวอักษร ว่า 'A' หมายถึง Arab คือ ชาวอาหรับ 'c' หมายถึง China คือ ชาวจีน 'e' หมายถึง Europe หมายถึง ชาวยุโรป และ 'h' หมายถึง Hindu หรือ ชาวอินเดีย ซึ่งหมายถึงคนอะเจห์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งยังเป็นแหล่งพบปะของผู้คนที่มาจากหลากหลายกลุ่มทั่วโลกทั้งในด้านการค้าและการเดินทาง ชาวอะเจห์บางคนกล่าวว่า ความเป็นอะเจห์นั้นไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติไหนหากอยู่ในพื้นที่นี้มานานก็ถือว่าเป็นอะเจห์ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามความเป็นอะเจห์มีได้หลายระดับ ระดับแรก ชาวอะเจห์ส่วนใหญ่ถือว่า ความเป็นอะเจห์อยู่ที่การนับถือศาสนานั้นคือ ศาสนาอิสลามและความเป็นมุสลิม ระดับที่สอง การอยู่ในพื้นที่อะเจห์มาเป็นเวลานานจนถึงว่าเป็นเสมือนบ้านเกิด ระดับที่สาม เป็นลูกที่เกิดจากพ่อและแม่เป็นชาวอะเจห์ และระดับสุดท้าย ถ้ามีความรู้สึกนึกคิดเป็นชาวอะเจห์ก็ถือว่าได้เป็นชาวอะเจห์เช่นเดียวกัน

'Our soul is no price and cheaper than fish' และ ประวัติชีวิตของซุต

2 ชีวิต 2 ภูมิหลังชาวอะเจห์ในสังคมอะเจห์

ในส่วนนี้จะนำเสนอประวัติชีวิตของชาวอะเจห์ 2 คน โดยเป็นผู้หญิง 1 คน และผู้ชาย 1 คน เพื่อให้เห็นภาพพัฒนาการอันซับซ้อนของชาวอะเจห์ว่าเติบโตขึ้นมาอย่างไรในสังคมอะเจห์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญทั้งสองคน

หัวข้อนี้มาจากการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับนักศึกษาพยาบาลปีสุดท้ายชาวอะเจห์ หลังจากที่เราใช้เวลาละหมาดร่วมกันเสร็จแล้ว ซุต คือชื่อของเธอ ปัจจุบันมีอายุ 21 ปี มีพี่น้อง 3 คน โดยเป็นบุตรคนโต มีบุคลิกช่างคิด ช่างสงสัย มีอารมณ์ขัน และมักจะคอยเป็นกังวลและเป็นห่วงเป็นใยคนรอบข้างเสมอ ก่อนหน้านั้นทำให้ผู้วิจัยนึกถึงช่วงเวลาที่เรากำลังกินข้าวด้วยกัน ในขณะที่ผู้วิจัยเลือกกินปลาและเธอเลือกกินไก่ โดยซุตให้เหตุผลว่า สำหรับชาวอะเจห์ซึ่งมีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับฝั่งทะเล ทำให้ปลาเป็นของหาง่ายและไม่ค่อยมีราคามากนัก ซุตจึงนำมาเปรียบเทียบกับชีวิตของเธอในช่วงระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรงว่า 'ชีวิตของเราไม่มีค่าและมีราคาถูกกว่าปลา' ซุต เธอเกิดในบ้านแบบดั้งเดิมของชาวอะเจห์ซึ่ง เรียกว่า 'Rumoh Aceh' สถานที่เกิดอยู่ห่างไกลจาก Banda Aceh หลายชั่วโมง สภาพทั่วไปของหมู่บ้านในช่วงเวลาขณะนั้นไม่มีแม้กระทั่งไฟฟ้าใช้และมีเพียงทางเดินซึ่งเป็นถนนเส้นเล็ก ๆ ซุตไม่ได้เกิดในครอบครัวที่ร่ำรวย แต่กระนั้นก็ตามสภาพชีวิตเช่นนี้ก็สอนให้ต้องต่อสู้และเรียนรู้ว่าการมีชีวิตอยู่ได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย พ่อแม่ของซุตไม่ใช่คนที่มีการศึกษาสูงนัก แต่มักจะได้รับการสั่งสอนอยู่เสมอว่า ถึงแม้ว่าครอบครัวจะยากจนและบางครั้งมีเพียงข้าวโพดไม่กี่ฝักในสวนก็ให้รู้จักแบ่งปันกับคนรอบข้าง ในช่วงที่ซุตมีอายุได้ 3 เดือน พ่อได้งานทำในโรงเรียนแห่งหนึ่งซึ่งบ้านของเธอก็ติดกับโรงเรียนแห่งนั้น ส่วนก่อนหน้านั้นพ่อของเธอมีอาชีพทำนามาตลอด และแม่ก็เป็นแม่บ้าน ช่วงเวลาในวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน ซุตมักจะอยู่ที่บ้านของยายช่วยหาฟืนในป่าเพื่อนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการประกอบ

¹⁹ Anthony Reid (editor), *Verandah of Violence: The Background to the Aceh Problem*, Singapore University Press in association with P.XV. (2006)

อาหารและพาข้าวควายออกไปกินหญ้า ถึงแม้ว่าซุ๊ตจะไม่เคยเข้าโรงเรียนอนุบาล แต่การที่มีบริเวณบ้านติดอยู่กับโรงเรียนจึงทำให้เธออยากที่จะเป็นนักเรียนและมีผลการเรียนในลำดับต้นๆเสมอ นอกจากนี้ซุ๊ตในวัยเด็กยังชอบการเต้นแบบอะเจห์โดยบอกว่า “หากฉันเห็นการเต้นแบบนี้ ฉันบอกได้เลยว่านี่คือตัวตนของฉัน คือ ความเป็นอะเจห์ ฉันชอบการเต้นแบบนี้มาก และหากฉันมีลูก ฉันก็จะสอนลูกของฉันให้รู้จักการเต้นแบบนี้”

การรู้จักโลกของความรุนแรง DOM และ GAM

ถึงแม้ว่าโลกของซุ๊ต จะเติบโตขึ้นมาจากหมู่บ้านเล็ก ๆ แต่ก็มีความสำคัญเนื่องจากเป็นบ้านเกิดของผู้นำที่สำคัญของกลุ่ม GAM หลายคน ประสบการณ์ครั้งแรกของซุ๊ตที่รู้จัก DOM และ GAM คือช่วงระหว่างชั้นมัธยมปลายปีที่ 3 ซุ๊ตจำได้ว่าหลังจากที่เลิกเรียนในวันแรก บ้าขอให้ไปดูที่หลบภัยของหมู่บ้านสำหรับเป็นที่พักให้กับผู้ที่ถูกเผาบ้าน และหลบระเบิดที่เกิดขึ้นทุกคืน และต่อมาชาวบ้านกลุ่มดังกล่าวก็ได้ย้ายไปหลบภัยในโรงเรียนและสร้างที่กำบังขึ้นในนั้น ซุ๊ตเล่าว่าบางครั้งเธอต้องนอนราบอยู่กับพื้นเนื่องจากมีเสียงปืนดังอยู่รอบบริเวณบ้านของเธอเนื่องจากการต่อสู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับกลุ่ม GAM ช่วงเวลานี้เองทำให้ซุ๊ตเห็นว่าผู้คนต้องทนทุกข์ทรมานจากความรุนแรงได้อย่างไร เหตุการณ์นี้ยังสอนให้ซุ๊ตรู้ว่าชีวิตของคนเรานั้นไม่แน่นอน เพราะสถานการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าวยากที่จะคาดเดาและไม่รู้ว่าจะมีชีวิตอยู่ถึงวันพรุ่งนี้หรือไม่ ซุ๊ตยังสูญเสียเพื่อนสนิทซึ่งเป็นคนชว 2 คน เนื่องจากครอบครัวได้รับการข่มขู่จากบุคคลที่ไม่รู้จักและขอให้กลับไปอยู่ที่บ้านเกิดของตนเองในหมู่เกาะชว ซึ่งไม่เพียงแต่คนที่ไม่ใช่อะเจห์เท่านั้น แม้แต่ชาวอะเจห์ที่ไม่สามารถพูดภาษาอะเจห์ได้ก็ยากที่จะอยู่ในพื้นที่เช่นกัน เพราะหากพบกับกลุ่ม GAM และไม่พูดภาษาอะเจห์ก็จะถูกข่มขู่ และ GAM ยังจับผู้หญิงที่ไม่ได้คลุมฮิญาบ เนื่องจาก GAM มองว่า อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์คือ ความเป็นมุสลิม สำหรับผู้หญิงสัญลักษณ์ของความเป็นมุสลิมที่ดีคือ การคลุมฮิญาบและแต่งกายเรียบร้อยไม่รัดรูป เพื่อแสดงให้เห็นว่าชาวอะเจห์มีอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมที่เคร่งครัดกว่าที่อื่น ๆ โดยเฉพาะในหมู่เกาะชว นอกจากนี้ภาษาอะเจห์ก็ยังเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ถูกตีความโดยกลุ่ม GAM อีกด้วย สำหรับซุ๊ตในขณะนั้น เธอไม่ชอบที่จะคลุมฮิญาบแต่เนื่องจากสถานการณ์บังคับให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการแต่งตัวโดยไม่เต็มใจและเรียนรู้ที่จะต้องแต่งตัวแบบใดไปโรงเรียน ซุ๊ตรู้สึกว่าการแต่งกายแบบสับสนและสังคมไร้ระเบียบแบบนี้ทุกคนมีสิทธิจะตกเป็นเหยื่อได้หมด ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ทหาร หรือตำรวจ หรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน แต่ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนที่อยู่ท่ามกลางข้อขัดแย้งนั้นถูกยึดเยียดโชคชะตาอันโหดร้ายจากทั้งสองฝ่าย สิ่งที่ซุ๊ตจำได้ดีอีกอย่างคือ *รูมะเกอด็อง* (Rumoh Geudong)²⁰ สัญลักษณ์ของความโหดร้ายที่สำคัญในยุค DOM *รูมะเกอด็อง* คือบ้านหลังหนึ่งในอะเจห์ เป็นสถานที่ที่เจ้าหน้าที่นำบุคคลที่ต้องสงสัยมาทรมานและฆ่าทิ้ง ซึ่งภายหลังชาวบ้านได้เผาทำลายไป และความเป็นนักศึกษาพยาบาลทำให้ซุ๊ตมีโอกาสดูพบเจอกับผู้ป่วยที่วิกลจริตอันเนื่องมาจากสูญเสียบุคคลในครอบครัว เช่น สามี/พ่อ แม่/ภรรยา และลูก จากสถานการณ์ความรุนแรง และข้อสังเกตุของซุ๊ตเกี่ยวกับสมาชิกของ GAM เธอให้ความเห็นว่า ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่การศึกษาไม่สูงนัก และมักจะมีฐานะที่ยากจน นอกจากนี้ซุ๊ตยังมีประสบการณ์อันขมขื่นและมักจะร้องไห้ออกมาทุกครั้งที่คิดหรือพูดเกี่ยวกับเรื่องการเผาโรงเรียน เพราะในช่วงความไม่สงบนั้น การเผาโรงเรียนมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ และช่วงนี้มักทำให้รู้สึกเป็นทุกข์และกังวลใจ นอกจากความทรงจำที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียนในวัยเด็กแล้ว การที่มีบ้านติดอยู่กับโรงเรียนทำให้ซุ๊ตรู้สึกเป็นกังวลใจว่า อาจทำให้ไฟลามมาติดกับบ้านของเธอด้วย เย็นวันหนึ่งเมื่อได้รับข่าวโรงเรียนถูกเผาจากชาวบ้านในละแวกนั้น ความรู้สึกตกใจ และเสียใจเกิดขึ้นในใจทันที ซุ๊ตอยากไปดูที่เกิดเหตุให้เห็นกับตา ภาพข้างหน้าที่เป็นประตูโรงเรียนซึ่งเป็นไม้และมีรอยรอยของการ

²⁰ 'Rumoh Geudong' แปลว่า บ้านหลังใหญ่ 'Rumoh' เป็นภาษาอะเจห์แปลว่าบ้าน ในภาษาอินโดใช้คำว่า Rumah ส่วน 'Geudong' แปลว่า บ้านหลังใหญ่ ในภาษาอินโดใช้คำว่า Gedung

ถูกเผา และสิ่งที่ตกอยู่บริเวณนั้นคือ ยากันยุงและไม่ซีดไฟ แต่ทว่าไฟไม่ได้ลามลุไปทั้งโรงเรียนเพราะนอกจากประตูที่ทำด้วยไม้แล้ว โครงสร้างของโรงเรียนทั้งหมด คือ คอนกรีต นอกจากนี้ชาวที่ทราบว่า มือเพลิงที่เผาโรงเรียน คือคนที่อยู่ตรงข้ามบ้านของเธอ เขาเป็นสมาชิกกลุ่ม GAM และยังเป็นครูของเธอในช่วงมัธยมต้นที่ซุตเคยเรียนอีกด้วย ซุตเล่าว่า โดยส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่ม GAM จะเป็นข้าตรงข้ามกับรัฐบาล แต่คนนี้เป็นกรณีพิเศษเนื่องจากเขามีตำแหน่งเป็นเหรัญญิกของกลุ่ม GAM ด้วย แต่ภายหลังมีความขัดแย้งกันภายใน เรื่องรายได้และการจัดเก็บเงิน จึงได้หนีหายเข้าป่าไป และปรากฏตัวอีกครั้งเมื่อมีเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในหมู่บ้าน เพื่อแวะเยี่ยมเยียนภรรยา ซุตได้พบเขาในสภาพของคนที่มีหนวดเครายาวรุงรัง และเสื้อผ้าที่ทรุดโทรม บนตัวมีสายกระสุนพาดและถือปืนกระบอกโต และเขายังมาที่บ้านของซุตเพื่อกล่าวสวัสดิกับพ่อและครอบครัวในฐานะเพื่อนบ้านที่ไม่เคยหักทลายกัน หลังจากนั้นซุตก็ไม่ได้เห็นเพื่อนบ้านคนนี้อีกเลย แม่ของซุตเล่าให้ฟังในภายหลังว่า เขาเสียชีวิตในป่าเพราะเรื่องขัดผลประโยชน์กันเองภายในกลุ่ม ส่วนภรรยาของเขาเล่าให้แม่ฟังในภายหลังว่า เธอถูกข่มขืนจากสมาชิกของกลุ่ม GAM

การเลือกทางเดินเข้ามหาวิทยาลัย

หลังจากจบชั้นมัธยมปลาย ความใฝ่ฝันของเธอคือ การศึกษาต่อในระดับชั้นมหาวิทยาลัย หากแต่ซุตตระหนักดีว่าด้วยทางบ้านที่มีฐานะยากจนและไม่รู้ว่าจะมีเงินพอที่จะให้ได้เรียนต่อหรือไม่ ซึ่งแม้แต่การจะขออนุญาตเรียนต่อยังทำให้เธอกังวลใจและหวั่นเกรงที่จะถามถึงความสามารถทางการเงินของครอบครัว หากทว่าพ่อและแม่กลับยืนยันที่จะให้ได้เรียนและบอกว่า ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานหนักมากขึ้นกว่าเดิมแค่ไหนก็ตามเธอก็ต้องได้เรียน คณะแพทย์ศาสตร์และพยาบาลศาสตร์ถือเป็นคณะที่มีผู้นิยมเข้าเรียนมากตามลำดับและไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่จะเข้าคณะเหล่านี้ สำหรับซุตเธอเลือกคณะพยาบาล ถึงแม้จะรู้ว่ามียุทธศาสตร์กว่า 2,000 คนสมัครและมหาวิทยาลัยมีความสามารถในการรับนักเรียนเพียงแค่ 60 คน อย่างไรก็ตามเธอคือหนึ่งในนั้น แต่การที่ต้องห่างจากหมู่บ้าน ครอบครัว และน้อง ๆ ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้ง ทำให้รู้สึกเศร้าเสียใจ และกังวลใจเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งด้วยฐานะทางบ้านที่ยากจนทำให้คิดว่า อย่างดีพอกับแม่คงมีความสามารถให้เรียนได้เพียงแค่ 1 หรือ 2 ปี ในมหาวิทยาลัย แต่ซุตก็สามารถฝ่าฟันมาได้จบจนกระทั่งปีสุดท้าย

จากพยาบาลสู่หมอจำเป็นในช่วงแผ่นดินไหวและสึนามิ

ในช่วงระหว่างที่ซุตเรียนอยู่ในชั้นปี 2 นั้น นอกจากการที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนท่ามกลางความรุนแรงในอะเจห์แล้ว เธอยังต้องขยับฐานะจากพยาบาลสู่หมอจำเป็นในช่วงเหตุการณ์สึนามิอีกด้วย เธอเล่าว่า มีคนบาดเจ็บและเสียชีวิตมากมายจากเหตุการณ์นี้และยังต้องช่วยผู้หญิงทำคลอดโดยไม่มีเครื่องมือแพทย์ใด ๆ เพราะเครื่องมือแพทย์ถูกคลื่นสึนามิพัดลอยไปตามน้ำหมด ซุตเล่าว่า “ลองจินตนาการถึงฉันในช่วงเวลานั้นสิฉันยังเป็นเพียงนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ครึ่ง ความรู้ก็ยังมีเพียงแค่น้อยนิด แต่สถานการณ์ในขณะนั้นที่มีคนเจ็บมากมายบังคับให้ฉันต้องช่วยพวกเขาเหล่านั้น เราไม่มีแม้กระทั่งเครื่องมือแพทย์ใด ๆ เลยเพราะว่ามันลอยไปตามน้ำหมด ลองจินตนาการฉันในช่วงเวลานั้นสิ ว่าฉันจะเป็นอย่างไร” หลังเหตุการณ์ใหม่ ๆ มีการประกาศเรียกอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากสึนามิ ซุตก็สมัครเป็นอาสาสมัครด้วย หากความที่ประสบการณ์และความรู้ด้านการแพทย์ยังน้อยทำให้รู้สึกว่ายังช่วยอะไรไม่ได้มากนัก แต่ทุกคนกลับมุ่งความหวังตรงมาที่ซุตเพราะความเป็นนักศึกษาพยาบาล และเนื่องจากหมอและพยาบาลจำนวนมากเสียชีวิตในช่วงแผ่นดินไหวและเหตุการณ์สึนามิ ซุตจึงคล้าย ๆ กับหมอจำเป็น เมื่อมีคนนำยามาให้เธอดูว่า มีชนิดไหนที่สามารถใช้รักษาผู้ป่วยได้บ้าง หากทว่าซุตกลับรู้จักเพียง 3 ชนิด คือ พาราเซตามอล วิตามินซี และแอนตี้ไบโอติก จากความรู้และความรู้สึกของซุตในขณะนั้นทำให้รู้สึกเสียใจในความด้อยศักยภาพของตัวเอง หลักจากเหตุการณ์ดีขึ้น เธอ

เดินทางกลับบ้านพร้อมด้วยหนังสือยาเล่มโต และสามารถท่องจำชนิดของยาอย่างขึ้นใจได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามในเวลานี้เองทำให้ชูตเห็นคุณค่าของความเป็นพยาบาลในตัวเองเพราะเหตุการณ์นี้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นประชาชน ผู้ใหญ่ เด็ก หรือแม้กระทั่งทหาร ต่างต้องขอร้องวิงวอนให้ชูตเข้ามาช่วยดูแลรักษา ถึงแม้ทหารในช่วงเวลาปกติจะทำหยิ่ง แต่เวลานี้ชูตกลับรู้สึกว่ามีอำนาจเหนือกว่าผู้ชายในเครื่องแบบที่ตัวใหญ่กว่าเธอมากนัก และมันทำให้ชูตรู้สึกดีเมื่อทหารขอร้องให้เธอช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ชูตค้นพบอีกอย่างคือ มีชาวอะเจห์หลายคนต้องกลายเป็นคนเสียสติจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิ เนื่องจากสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักภายในครอบครัว แต่ในทางกลับกัน บุคคลที่เคยเสียสติจากเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคมอะเจห์ เมื่อเจอกับเหตุการณ์สึนามิหลายคนกลับหายเป็นปกติโดยไม่รู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร

ข้อสังเกตของชูตระหว่างเธอกับน้องชาย

ครอบครัวของชูตมีพี่น้อง 3 คน ในวัยเด็กการที่เติบโตในหมู่บ้านชนบทห่างไกลจากเมืองหลายชั่วโมง ชูตมักจะบอกกับผู้วิจัยอยู่เสมอว่า ชีวิตของเธอไม่มีอะไรตื่นเต้นและน่าสนใจ เธอไม่เคยเข้าโรงเรียนอนุบาล แต่มักจะวิ่งเล่นอยู่รอบ ๆ บ้านและบริเวณโรงเรียน ใช้เวลาในช่วงชีวิตตอนวัยประถมวิ่งเล่นกลางสายฝน ปีนป่ายต้นไม้ ฝึกการเต้นและการร้องเพลงที่เป็นของท้องถิ่นดั้งเดิมอะเจห์ และใช้เวลาในการอ่านอรักรูอ่านตอนช่วงกลางคืน นอกจากนี้ยังชอบวาดรูปและมักจะวาดสิ่งที่มีความทรงจำในห้วงเวลาอันแสนวิเศษเช่นนี้ และแน่นอนว่าเสียงระเบิดหรือเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ไม่เคยได้ยินเลย ชูตมีน้องสาวและน้องชายอย่างละ 1 คน โดยทั้งสองชอบทำตามเธอทุกอย่าง หากชูตวาดรูปน้องทั้งสองของเธอก็จะวาดรูปตามไปด้วย สำหรับชูตและน้องสาวมักจะวาดรูปทุ่งหญ้า ฝั่เสื้อ ดอกไม้ และแม่น้ำ หรือรูปที่เป็นธรรมชาติ แต่สำหรับน้องชายของเธอที่เติบโตมาพร้อมภาพทหารเดินเต็มท้องถนน ระเบิด และเสียงปืน จึงมักจะวาดรูประเบิด ทหาร รถถัง และภาพความรุนแรง ชูตตั้งข้อสังเกตว่าในวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญและมีความทรงจำที่ดีที่สุด ความที่ได้วิ่งเล่นในป่า และนอนกลางทุ่งหญ้า ทำให้ปัจจุบันยังจำเหตุการณ์ดังกล่าวและกลิ่นหอมของทุ่งหญ้าได้ดี แต่สำหรับน้องชายของเธอที่เกิดและเติบโตในช่วงที่สังคมอะเจห์มีแต่ความรุนแรง เขาจะโตขึ้นมามีความทรงจำอย่างไร และจะกลายเป็นคนอย่างไร

กระบวนการเติบโตเป็นมุสลิมในสังคมอะเจห์

ชูต เธอกล่าวว่า สังคมอะเจห์ที่ผู้คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ก็เชื่อว่าชาวอะเจห์จะปฏิบัติเคร่งครัดตามหลักการทางศาสนาเหมือนกันหมด เพื่อนของเธอบางคนถึงแม้ว่าจะจบจากคณะอิสลามศึกษาแต่ก็ไม่เคยที่จะละหมาด สำหรับตัวเธอแล้วรวมถึงความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าก็ไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย ชูตเองไม่ได้เติบโตในตระกูลของอุลามาหรือผู้รู้ทางศาสนา ในวัยเด็กเรียนก็ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนสามัญทั่ว ๆ ไป และเมื่อถึงช่วงมัธยมเธอจะเลือกเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีกฎบังคับให้ต้องคลุมศีรษะ ซึ่งในภายหลังเธอก็ต้องปฏิบัติเนื่องจากความรุนแรงในอะเจห์ และความกดดันที่ได้รับจากกลุ่ม GAM ซึ่งก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ไม่ได้ได้เข้าไปเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ ความศรัทธาของเธอที่มีต่อพระเจ้าเกิดขึ้น เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษช่วงที่อยู่ชั้นมัธยมปลายในเดือนรอมฎอน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดให้นักเรียนได้เรียนเกี่ยวกับอิสลามศึกษาเป็นเวลา 1 อาทิตย์ มีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับปรัชญาของความเป็นมนุษย์ ปรัชญาอิสลาม และการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนมุสลิมในเวลานี้เองชูตบอกกับตัวเองว่า ‘ฉันเป็นมุสลิมแต่ฉันไม่รู้เรื่องความเป็นอิสลามแค่เพียงนิดเดียว’ ดังนั้นเธอจึงเริ่มที่จะเรียนศาสนาด้วยตนเอง ฝึกฝนการอ่านคัมภีร์อรักรูอ่าน เพื่อทำให้ชีวิตมีคุณค่าและไม่คิดถึงเพียงแต่ตัวเองเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การแบ่งปันสู่คนรอบข้างด้วย หลังจากนั้นสิ่งเหล่านี้ได้ผลักดันให้เธอคลุมฮิญาบจากความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ

เนื่องจากเกิดความตระหนักในตัวเองและเรียนรู้ที่จะเป็นมุสลิมที่ดีในความหมายของชีวิตในการคลุมฮิญาบเพื่อต้องการที่จะใกล้ชิดกับพระเจ้า ความรู้สึกเหล่านี้สร้างความสงบและเติมเต็มชีวิต และทำให้รู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น นอกจากนี้การเรียนรู้ศาสนาอิสลามในมุมมองของชีวิต ทำให้ปฏิเสธการเดินแบบท้องถิ่นซึ่งเคยชอบมาก ‘ฉันไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิง (สาว) มาเดินแบบนี้ต่อหน้าผู้ชาย แต่ถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ ไม่เป็นไร’ นอกจากนี้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของอะเจห์ รวมทั้งความเชื่อบางอย่างชีวิตปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคนในครอบครัว เช่น การทำพิธีกรรมในช่วงการแต่งงาน ที่เรียกว่า ‘โพลติจูด’ และการไปเคารพหลุมศพของอิหม่าม ทั้งนี้ในช่วงเหตุการณ์หลังสึนามิ ตาของชีวิตบ่นไว้กับหลุมฝังศพของอิหม่ามว่า หากชีวิตรอดชีวิตจะมาเยี่ยมแต่ชีวิตปฏิเสธและยืนยันที่จะไม่ไปโดยไม่ให้เหตุผลว่า สิ่งเหล่านี้ ไม่เคยมีในอิสลาม

ชีวิตในวัยเด็กของ Pak Muhammad

Pak Muhammad เกิดทางเหนือของอะเจห์ เมื่อปี ค.ศ.1944 1 ปีก่อนอินโดนีเซียประกาศอิสรภาพ มีพี่น้องเป็นผู้ชายทั้งหมด 5 คน แม่ของ Pak เป็นหม้ายและมีบุตรชายมาแล้ว 3 คน เพราะฉะนั้นสำหรับ Pak จึงเป็นลูกชายคนที่ 4 ของแม่ แต่เป็นลูกชายคนแรกของพ่อ พ่อของ Pak ทำงานหลายชนิดตั้งแต่โรงโม่ เปิดร้านค้ากาแฟ โรงงานน้ำมันขนาดเล็ก ขายเสื้อผ้า เป็นพ่อค้าท้องถิ่นสะสมผลิตภัณฑ์จากชาวบ้าน เช่น พริกไทย แล้วนำไปขายตั้งแต่อะเจห์จนถึงเมดาน แต่ระหว่างการเดินทางไปค้าขายนั้นถูกดักจับกุมตัวและเข้าคุกด้วยสาเหตุใดไม่ทราบ อันเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ Pak เกิด แต่ในภายหลังพ่อของ Pak ก็ถูกปล่อยตัวออกมาแต่หลังจากที่ Pak อายุได้ 3-4 ปี พ่อก็เสียชีวิต ถึงแม้ว่าจะเกิดในครอบครัวที่ยากจนและมีบ้านคล้ายกับกระท่อมเก่า ๆ แต่ก็ไม่เคยต้องขัดสนเรื่องอาหารการกินและมีทุกอย่างภายในบ้านตั้งแต่ ไข่ เป็ด แพะ แกะ ข้าว และผลไม้ สภาพแวดล้อมในหมู่บ้านที่เกิดถือว่าเป็นหมู่บ้านที่ดี เนื่องจากเป็นหมู่บ้านแห่งแรกที่สร้างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ภายในชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นแลกเปลี่ยน ทำความสะอาด หรือทำกับข้าว แม่ของ Pak เป็นลูกสาวของอุลามาในหมู่บ้าน รวมทั้งทุกคนในครอบครัวทางฝ่ายแม่ยังเป็นครูสอนศาสนาและมี 1 คนที่เป็นครูสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม บริเวณบ้านยังมีบาลัย (Balai) ซึ่งเป็นเรือนยกสูงในลักษณะเปิดโล่งเพื่อใช้สำหรับการสอนอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ช่วงอายุประมาณ 9 ขวบสังคมอะเจห์มีความรุนแรงเนื่องจากเกิดการปฏิวัติที่เรียกว่า Darul Islam เมื่อวันที่ 21 September 1953 ขณะที่ Pak กำลังเรียนชั้นประถม เหตุการณ์นี้ทำให้โรงเรียนต้องปิดตัวลงเป็นเวลาเกือบ 1 ปี ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ไปโรงเรียน แต่เนื่องจากครอบครัวทางแม่เป็นแหล่งสอนศาสนา ดังนั้นในช่วงเวลาเย็น ๆ Pak จึงเรียนศาสนาพร้อมกับเด็ก ๆ ในหมู่บ้านซึ่งมีกว่า 10 คน เช่น การฝึกอ่านอัลกุรอาน นอกจากนี้ Pak ยังมีโอกาสได้อ่านหนังสือที่มีอยู่มากมายในชั้นหนังสือของป้า ๆ และลุง ๆ ทั้งหลายที่มีอยู่อย่างมากมายอีกด้วย หลังจากเหตุการณ์สงบลง ในปี 1954 จึงได้กลับไปเรียนในโรงเรียนจริง ๆ อีกครั้ง แม่ของ Pak รักและเน้นการให้การศึกษากับ Pak มากเนื่องจากเกิดในช่วงที่สามเณรหาย ซึ่งได้สั่งเสียเอาไว้ว่า ‘ให้นำเขาไปเรียนหนังสือ เขาเป็นเด็กฉลาด’ ดังนั้นเมื่อป้าซึ่งเป็นครูและแต่งงานกับครูด้วยกัน ย้ายไปอยู่ที่ Medan ในปี 1956 Pak จึงมีโอกาสดำเนินตามไปเรียนหนังสือด้วย ในขณะที่ระบบการศึกษายังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เด็กนักเรียนชั้นโตกว่าจะมาสอนเด็กนักเรียนชั้นเล็ก แต่จากภูมิหลังและโอกาสในการเรียนหนังสืออยู่กับบ้านและความรักการอ่านหนังสือทำให้ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อเองยังที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนฝึกหัดเพื่อเป็นผู้พิพากษาที่ Yogyakarta, โรงเรียนกฎหมายใน Lombok โดยระหว่างที่เรียนอยู่นอกจากจะทำงานทุกชนิดเพื่อหาเงินเรียนหนังสือเนื่องจากทางบ้านมีฐานะยากจน เช่น เป็นคนงานก่อสร้าง ควบคู่กับการทำหน้าที่เป็นอิหม่ามให้กับมัสยิดในชุมชน และทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรที่มีความแตกต่างหลากหลายอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้ทุนของ Asia Foundation ไปศึกษาปริญญาเอกต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่ออายุ 40 ปี ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตที่หล่อหลอมความ

เป็นตัวตนของ Pak เป็นต้นทุนทางสังคม และกลายเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาล และ GAM ในเวลาต่อมา

ความขัดแย้ง และบทบาทของอุลามะ

จากประสบการณ์การทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรที่แตกต่างหลากหลายและมีพื้นฐานทางครอบครัวที่เป็นอุลามะ รวมทั้งการศึกษาที่ดี ทำให้ Pak ถูกคัดเลือกเป็นคณะกรรมการในการเฝ้าระวังเพื่อความปลอดภัย โดยมีหัวหน้าตำรวจที่ปลดเกษียณแล้ว สมาชิกกลุ่ม GAM และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อทำการสำรวจความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเขียนรายงานไปยัง Geneva ทั้งนี้การเกิดความขัดแย้งและความรุนแรง หรือ การเกิดกลุ่ม GAM นั้น ในความคิดเห็นของ Pak หาใช่สิ่งที่มาตั้งแต่แรก หากแต่ใช้เวลาและกระบวนการที่ค่อยๆ ก่อเป็นรูปร่างที่เล็กละน้อย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติที่ไม่ดีจากรัฐบาล หรือ การไม่มีกฎหมายที่ให้ความยุติธรรม หรือ การมีกฎหมายเพื่อการสนับสนุนให้จับกุมผู้ต้องสงสัยโดยให้รัฐสามารถกระทำได้อย่างในทางที่ไม่ดี เช่น การนำไปทรมาน ย่อมเป็นกระบวนการที่สร้างศัตรูเพิ่มมากขึ้น และสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้กับประเทศ และเท่ากับว่า ผลักประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายใด ให้ไปอยู่อีกด้านหนึ่ง *ประการที่สอง* การสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน หากรัฐไม่สื่อสารกับประชาชน ก็จะทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ และเมื่อรัฐไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ปัญหา ก็จะเกิดขึ้น เช่น หัวหน้าของหมู่บ้านจะต้องมีคุณสมบัติเป็นคนดี ถึงแม้จะมีการศึกษาที่ต่ำและไม่คนร่ำรวย ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ แต่ความเป็นคนดีและได้รับการไว้วางใจก็ไม่ต้องถามผู้เชี่ยวชาญอื่นให้มาดูแลชุมชน *ประการที่สาม* การที่สังคมอะเจห์มีสงครามมา 30 ปี ดังนั้นสงครามบางอย่างจึงเป็นเรื่องของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการค้า อาวุธและยาเสพติด และยังมีการกลุ่มผลประโยชน์ที่ฉกฉวยโอกาสจากการต่อสู้และความขัดแย้งซึ่งกลุ่มเหล่านี้มักจะอยู่เบื้องหลัง *ประการที่สี่* การแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เท่าเทียมกัน

สันติภาพในอะเจห์

‘สันนามิมีส่วนกระตุ้นให้เกิดสันติภาพ’ ในความคิดเห็นของ Pak ในฐานะที่เป็นชาวอะเจห์และอยู่มากกว่าครึ่งทศวรรษ ความเสียหายและความสูญเสียที่เกิดขึ้นทำให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสูญเสียในครั้งนี้ Pak กล่าวว่า ‘สันนามิ มีส่วนให้หัวหน้าของกลุ่ม GAM ที่อยู่ในป่า เห็นความสูญเสียที่เกิดจากสันนามิ เนื่องจากญาติและคนรู้จักหายไปพร้อมกับเหตุการณ์นี้ พวกเขาตกใจ เพราะแต่ละคนเป็นพ่อ เพื่อน วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ หายไป สภาวะเช่นนี้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างสันติภาพ หากสงครามฆ่าคนมากกว่า 100,000 คนในช่วง 30 ปี แต่เพียงไม่ชั่วโม่งที่สันนามิฆ่าคนมากกว่า 100,000 คน กระบวนการสร้างสันติภาพเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 2000 แต่ครั้งนี้นิสภาวะการณ์ต่างกัน’ อย่างไรก็ตาม สันนามิก็ไม่ใช่เหตุผลเดียวที่ทำให้เกิดสันติภาพหากแต่การสร้างสันติภาพในอะเจห์มีกระบวนการที่ยาวนานและซับซ้อน มีรากของปัญหามาจากการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการต่อสู้และสงคราม การเซ็นสัญญาสันติภาพจึงให้มีการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติแก่สังคมอะเจห์มากขึ้น รวมถึงการให้พื้นที่ทางการเมืองมากขึ้น นั่นคือ GAM สามารถจัดตั้งพรรคการเมืองและมีสิทธิใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการลงสมัครเป็นผู้แทน ซึ่งนี่ถือเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของภูมิภาคนี้ ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นในเดือน November หรือ December 2006 ซึ่งถือเป็นความท้าทายครั้งใหญ่ หลังจากเซ็นสัญญาอาจกล่าวได้ว่า “สามารถมีผลใช้ได้ทันที ไม่มีการต่อสู้กันอีก ถึงแม้ว่าจะมีอาชญากรรมอยู่บ้าง” สำหรับสังคมอะเจห์ประเด็นปัญหาที่ Pak ตั้งคำถามก็คือ “เราจะใช้โอกาสที่เกิดขึ้นนี้ได้หรือไม่และอย่างไร เพราะไม่เช่นนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นมันจะไม่ใช่วิธีของรัฐบาลกลางแล้ว แต่จะกลายเป็นปัญหาของเราเอง หมายถึง เรามีทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับการแบ่งปันในจำนวนที่มาก มีโอกาสทางการเมือง แต่เราจะใช้โอกาสเหล่านี้ได้อย่างไร”

การวางรากฐานการศึกษาหลังสันติภาพในอะเจห์

หลังจากสันติภาพแล้ว สิ่งที่ Pak ต้องการนำเสนอต่อก็คือ การศึกษา สวัสดิการทางสังคม และการสื่อสาร โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาว่า ‘การศึกษานำไปสู่การมีงานทำ การทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว เพราะคนต้องการดื่ม กิน และแต่งตัว ซึ่งความยากจนและการทะเลาะเบาะแว้งเป็นรากของปัญหา’ จากการที่ Pak มีพื้นฐานทางครอบครัวที่มาจากตระกูลอุลามาตังนั้นบทบาทของ Pak ในการพูดคุยสนทนากับกลุ่มอุลามาและ การสร้างความสัมพันธ์ประสานกับกลุ่มต่างๆเข้าด้วยกัน Pak จึงเน้นที่ความเชื่อใจและความสัมพันธ์ที่มาจากฐานของครอบครัวเป็นหลัก บางคนมีความสัมพันธ์เป็นญาติ เพื่อน หรือแม้กระทั่งอุลามาต่างหมู่บ้านก็จะรู้จักสายตระกูลของกันและกันเป็นอย่างดี ดังนั้นกลุ่มอุลามาจึงไม่มีความรู้สึกกลัว Pak เป็นบุคคลแปลกหน้า ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างกระบวนการปรับปรุงวัฒนธรรมและการศึกษาสำหรับประชาชน

ความเป็นชาวอะเจห์ในมุมมองของ Pak

เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นแหลมยื่นออกไปทางทะเล ตั้งแต่ในอดีตอะเจห์จึงเป็นแหล่งพบปะของผู้คนที่มาจากหลากหลายกลุ่มทั่วโลกทั้งในด้านการค้าและการเดินทาง สมัยก่อนผู้คนสัญจรไปมาด้วยเรือใบ และเนื่องจากอะเจห์เป็นพื้นที่ส่วนที่อยู่ใต้ลมทำให้พ่อค้าและนักเดินทางต้องมาหยุดที่อะเจห์ บ้างก็มาหยุดพักเป็นเวลากว่า 6 เดือน เพื่อรอลมพัดกลับให้สามารถเดินทางต่อไปยังแห่งอื่นได้ การเป็นแหล่งพบปะของผู้คนตั้งแต่ในอดีตนี้เองยังทำให้ชาวอะเจห์มีความแตกต่างทางด้านกายภาพที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ตาสีฟ้าคล้ายสเปน ผมหยิกคล้ายอาฟริกัน หรือ ผิวสีน้ำตาลคล้ายชาวทวีปในประเทศอินเดีย ไม่ถือว่ามีผลสำคัญและไม่ใช้คนแปลกหน้า ความเป็นอะเจห์อยู่ที่การนับถือศาสนาอิสลามและอยู่ในพื้นที่มานาน ดังนั้นสำหรับ Pak แล้ว ความเป็นอะเจห์นั้นไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติไหนหากอยู่ในพื้นที่นี้มานานก็ถือว่าสามารถเป็นชาวอะเจห์ได้เช่นกัน แต่สำหรับความเป็นอะเจห์ยังมีปัจจัยชี้วัดได้หลายระดับ ระดับแรก ชาวอะเจห์ส่วนใหญ่ถือว่า ความเป็นอะเจห์อยู่ที่การนับถือศาสนานั้นคือ ศาสนาอิสลามและความเป็นมุสลิม ระดับที่สอง การอยู่ในพื้นที่อะเจห์มาเป็นเวลานานจนถึงว่าเป็นเสมือนบ้านเกิด ระดับที่สาม เป็นลูกที่เกิดจากพ่อและแม่เป็นชาวอะเจห์ และระดับสุดท้าย ถ้ามีความรู้สึกนึกคิดเป็นชาวอะเจห์ก็ถือว่าเป็นชาวอะเจห์เช่นเดียวกัน ในเรื่องของภาษาอะเจห์ก็มีที่มาจากหลายแหล่ง เช่น อารบิก สันสกฤต จัมปา ภาษาอังกฤษ และมาเลเซีย เป็นต้น และถึงแม้ว่าภาษาจะเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงออกถึงความเป็นอะเจห์ และรู้สึกถึงความไพเราะกว่าภาษาอินโดนีเซีย แต่ก็ไม่ใช่ปัจจัยหลัก (dominate factor) ตัวอย่างเช่น ชาวอะเจห์ที่อาศัยอยู่ในเมืองอาจจะไม่สามารถพูดภาษาอะเจห์ได้แต่ที่สำคัญจะต้องมีความรู้สึกนึกคิดเป็นชาวอะเจห์ แต่ปัจจุบัน Pak รู้สึกว่าคนมีความสามารถพูดภาษาอะเจห์ได้น้อยลงและอาจจะสูญหายไป ถึงแม้ว่าภาษาจะไม่ใช่ปัจจัยหลักแต่สถานการณ์ความขัดแย้งอาจเป็นปัจจัยหลัก ตัวอย่างเช่น ในช่วงสถานการณ์ความไม่สงบหากเจอจุดตรวจการพูดภาษาอินโดนีเซียอาจเป็นปัญหา “พวกเขา (กลุ่ม GAM-ผู้วิจัย)อาจตีความว่าคุณเป็นคนแปลกถิ่น” แต่เมื่อกลับมาสู่สถานการณ์ปกติการพูดภาษาอินโดนีเซียก็ไม่มีปัญหา อย่างไรก็ตามภาษาอินโดนีเซียก็เป็นภาษาสำคัญเพื่อการสื่อสารและการศึกษา เนื่องจากในประเทศอินโดนีเซียมีความหลากหลายสูงแต่ละที่ภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเอง การยินยอมให้แต่ละท้องถิ่นมีสิทธิในการใช้ภาษาของตัวเองก็เป็นเรื่องสำคัญ และเป็นความร่ำรวยทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าการแต่งกายของชาวอะเจห์ในปัจจุบันจะมีความแตกต่างจากในอดีต เช่น ผู้หญิงอะเจห์ในอดีตนุ่งกางเกงเพราะต้องขี่ม้าเพื่อต้องการความคล่องตัวในการต่อสู้กับศัตรูในช่วงยุคล่าอาณานิคมและคลุมผ้าตัดโบหูหรือจะเปลี่ยนมาเป็นการคลุมฮิญาบแบบทันสมัย สำหรับผู้ชายการแต่งกายก็เปลี่ยนไปไม่เหมือนกับปัจจุบัน เพียงแต่จะต้องปกปิดส่วนสำคัญของร่างกาย ประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรม ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

เช่นกันขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคล แต่สิ่งสำคัญคือการยอมรับซึ่งกันและกันและไม่ต่อว่าหรือแสดงตนว่าเป็นผู้เคร่งครัดทางด้านศาสนามากกว่า เพราะสิ่งนี้เป็นปัจจัยหรือเงื่อนไขสำคัญนำไปสู่ความขัดแย้ง เช่น ลูกสาวอาจจะต่อว่าแม่เรื่องการแต่งตัวหรือการทำพิธีกรรมที่ตีความว่าผิดหลักการทางศาสนา

อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์

ทั้งสองกรณีศึกษามีอัตลักษณ์ร่วมกันคือ เกิดในครอบครัวที่ยากจนอยู่ในชนบท ซึ่งถึงแม้ว่าฐานะทางบ้านจะยากจนแต่ได้รับการสนับสนุนและแรงผลักดันของครอบครัวรวมทั้งการให้คุณค่ากับการศึกษาด้วยตนเอง ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต สำหรับ Pak จะมีต้นทุนทางสังคมสูงกว่าซุติ เนื่องจากครอบครัวและญาติทางฝ่ายแม่ที่เป็นครูสอนศาสนาและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีระบบ การเรียนการสอนเป็น Home School และการที่ Pak ได้มีโอกาสติดตามญาติไปเรียนต่อที่ Medan รวมทั้งมีหนังสือมากมายของครอบครัวให้ Pak ได้อ่าน ถึงแม้ว่าจะเผชิญกับช่วงเวลาวิกฤตที่โรงเรียนต้องหยุดเรียนเป็นเวลา 1 ปี หรือการเรียนการสอนในระบบไม่เอื้ออำนวย การเติบโตท่ามกลางชีวิตของการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ทำให้ปัจจุบันกลายเป็นคนปกติในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและคุณภาพของชีวิตด้วยระบบการศึกษา ในขณะที่ซุติไม่ได้เกิดในครอบครัวของอุลามา แต่การที่ได้อยู่ใกล้ๆ โรงเรียน และครอบครัวที่คอยสนับสนุนในเรื่องเรียนทำให้ซุติสามารถฝ่าฝืนอุปสรรคในชีวิตได้ อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ของ Pak ยังมีปัจจัยความสัมพันธ์อันดีในระบบเครือญาติ ครอบครัว และความสัมพันธ์ในชุมชนที่เหนียวแน่น คอยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันและยังเป็นหมู่บ้านแห่งแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การเกิดและเติบโตในชุมชนเช่นนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ Pak มีทัศนคติที่ยินหยุ่นในการทำความเข้าใจระบบความสัมพันธ์ของชุมชนซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อม ซึ่งผู้วิจัยไม่พบปัจจัยนี้ในอัตลักษณ์ของซุติ เป็นไปได้ว่าการที่ครอบครัวจะต้องแยกออกมาอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยวห่างจากทั้งชุมชนเดิมที่เป็นของทั้งพ่อและแม่ อาจจะทำให้ซุติมองไม่เห็นระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนซึ่งมีวัฒนธรรมท้องถิ่นคอยช่วยประสาน อีกทั้งระบบการศึกษาศาสนาอิสลามในยุคสมัยของซุติ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องวัฒนธรรมของท้องถิ่น จึงทำให้ซุติรู้สึก ว่า วัฒนธรรมบางอย่างของอะเจห์ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ทั้งสองคนรู้สึกว่าตนเองเป็นชาวอะเจห์โดยมีปัจจัยชีวิตที่ต่างกัน ในส่วนของ Pak จะให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามเป็นตัวตนของชาวอะเจห์ทั้งนี้ เนื่องจากการเกิดและเติบโตในตระกูลที่เคร่งครัดทางศาสนา ส่วนภาษา การแต่งกาย รูปร่างหน้าตา ไม่ใช่เรื่องสำคัญเท่ากับความรู้สึกสำนึกถึงความเป็นอะเจห์ ในขณะที่ซุติถึงแม้ปัจจุบันจะปฏิเสธประเพณีพิธีกรรมหลาย ๆ อย่างของอะเจห์ แต่ยังให้ความสำคัญกับการเดินที่เป็นของท้องถิ่น และสามารถที่จะบอกได้ว่า สิ่งนี้คือตัวตนของเธอและของชาวอะเจห์ ส่วนในเรื่องของภาษาทั้งสองคนสามารถพูดภาษาอะเจห์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามความสามารถเช่นนี้ก็ไม่ใช่ชาวอะเจห์ทุกคนสามารถที่จะพูดได้ เนื่องจากภาษาที่ใช้เป็นภาษากลางคือ ภาษาอินโดนีเซีย ในประเด็นเรื่องอายุ ก็ทำให้ทัศนคติในการมองโลกมองสังคมที่แตกต่างกัน ในขณะที่ซุติเติบโตท่ามกลางความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคมอะเจห์ และต้องต่อสู้ดิ้นรนกับสภาวะความไม่แน่นอนหลายประการเป็นตัวหล่อหลอมให้เธอมีบุคลิกที่เข้มแข็ง และมีความเป็นผู้นำในยามคับขัน และรักที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหา

ทั้งนี้การศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ของชาวอะเจห์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของอะเจห์ แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนว่าชาวอะเจห์มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ภูมิหลัง เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา การขัดเกลาทางสังคม นำไปสู่วิถีคิด มุมมอง และทัศนคติที่แตกต่างกันออก

ประเด็นนำเสนอสุดท้าย

ประเด็นสำคัญที่ได้จากงานศึกษาวิจัย มี 3 ประเด็นหลัก คือ

1. ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายใดตกเป็น 'เหยื่อ' ของความรุนแรงและถูกเหมารวมว่าเป็นผู้แบ่งแยกดินแดน
2. ประเด็นของความขัดแย้งไม่ได้อยู่ที่ 'ศาสนา' แต่ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าที่เห็น
3. ประเด็นเรื่องภาษาและศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

1. ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายใดตกเป็น 'เหยื่อ' ของความรุนแรงและถูกเหมารวมว่าเป็นผู้แบ่งแยกดินแดน: ช่วงเวลากว่า 30 ปี นับตั้งแต่ผู้นำคนสำคัญของกลุ่ม GAM คือ Hasan di Tiro ประกาศความเป็นรัฐชาตินะเจอร์ ในปี 1976 ทำให้ 'ชาวอะเจห์' ทำให้เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะชนกลุ่มน้อยที่ต่อสู้ทางการเมืองเพื่อประกาศอิสรภาพกับรัฐบาลอินโดนีเซีย ภาพหนึ่งการต่อสู้ของ 'ชาวอะเจห์' ถูกเหมารวมเอาไว้ว่า 'ชาวอะเจห์' คือ ก้อนเนื้อเดียวกัน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการต่อสู้เพื่อต้องการแบ่งแยกดินแดน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ความเป็น 'ชาวอะเจห์' เองก็มีความหลากหลายและซับซ้อนจากการศึกษาและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกชาวอะเจห์ 2 กรณีศึกษา (ดูรายละเอียดในรายงานการวิจัย)

ในการต่อสู้ในช่วงระหว่าง 30 ปี ที่ผ่านมารัฐบาลอินโดนีเซียก็ตอบสนองปัญหาความขัดแย้งอย่างรุนแรงด้วยการใช้กำลังและการปราบปราม เช่น *Kolakops Jaring Merah* หรือ ปฏิบัติการตาข่ายสีแดง และ DOM (*Daerah Operasi Militer* หรือ พื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร) โดยส่งชุดคอมมานโดประมาณ 6,000 คน ไปยังอะเจห์ และในปีตั้งแต่ปี 2002 ถึง 19 พฤษภาคม 2003 รัฐบาลชุดประธานาธิบดี Megawati ยังส่งกองกำลังปฏิบัติการพิเศษชื่อ Ko-oplihkam (*Kommando Operasi Pemulihan Keamanan*) จำนวนประมาณ 50,000 คนเพิ่มเติม โดยไม่ได้เอาใจใส่ต่อความซับซ้อนของปัญหาทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ หรือปัจจัยสำคัญที่มีคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแยกแยะปัญหา เช่น แม้แต่ในสังคมอะเจห์ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยก็มีความหลากหลายภายในกลุ่มชนกลุ่มน้อยด้วย ทำให้ มี 'ชาวอะเจห์' ที่เป็นประชาชนธรรมดา ไม่ได้อยู่ฝ่ายใดตกเป็นเหยื่อท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรงระหว่างกลุ่มรัฐบาลกับกลุ่ม GAM จากการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตของซุติ ที่เติบโตมาท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรงเธอเล่าว่าบางครั้งจะต้องนอนราบอยู่กับพื้นเนื่องจากมีเสียงปืนดังอยู่รอบบริเวณบ้านของเธอเนื่องจากการต่อสู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับกลุ่ม GAM การเห็นบ้านของชาวบ้านถูกเผา และต้องหลบในหลุมหลบภัยเนื่องจากมีระเบิดเกิดขึ้นทุกคืน ทำให้ซุติ รู้สึกว่าชีวิตของเธอในช่วงเวลานั้นว่า 'วิญญาณของเราไม่มีค่าและมีราคาถูกกว่าปลา' และไม่รู้จะอยู่ถึงวันพรุ่งนี้หรือไม่ และจากการสัมภาษณ์ Pak Muhammad ได้กล่าวว่า 'กระบวนการที่ค่อยๆ ก่อเป็นรูปร่างที่เล็กลงๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติที่ไม่ดีจากรัฐบาล หรือ การไม่มีกฎหมายที่ให้ความยุติธรรม หรือ การมีกฎหมายเพื่อการสนับสนุนให้จับกุมผู้ต้องสงสัยโดยให้รัฐสามารถกระทำทุกอย่างในทางที่ไม่ดี เช่น การนำไปทรมาน ย่อมเป็นกระบวนการที่สร้างศัตรูเพิ่มมากขึ้น และสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้กับประเทศ และเท่ากับว่าพลักประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายใด ให้ไปอยู่อีกด้านหนึ่ง'

ในขณะที่รัฐอ่อนไหวกับประเด็นความมั่นคงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการสำเร็จรูปและเหมารวมว่าชาวอะเจห์ คือ กลุ่มก้อนเนื้อเดียวกันหมดจึงทำให้ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายใด ตกเป็น 'เหยื่อ' ของความรุนแรงและถูกเหมารวมว่าเป็นผู้แบ่งแยกดินแดน ในขณะที่รัฐมักจะตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่กลับละเลยกลุ่มอื่นๆ ที่ไร้อำนาจและอิทธิพลและความแตกต่างหลากหลายภายในสังคมอะเจห์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยเอง

2. ประเด็นของความขัดแย้งไม่ได้อยู่ที่ 'ศาสนา' แต่มีความซับซ้อนมากกว่าที่เห็น: ความขัดแย้งระหว่างสังคมอะเจห์กับรัฐบาลอินโดนีเซียเกิดขึ้นมานาน Aceh ตั้งอยู่บนเกาะสุมาตราเหนือในประเทศอินโดนีเซีย

สำหรับอินโดนีเซียถือเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับ 5 ของโลก (2000) มีประชากรทั้งสิ้น 211.6 ล้านคนและถือว่ามีประชากรที่เป็นมุสลิมมากที่สุดด้วยในโลก²³ ในประเทศอินโดนีเซียถึงแม้จะเป็นประเทศที่มีประชากรมุสลิมเป็นจำนวนมากถึง 88 %²⁴ และประชากรในอะเจห์มีจำนวนทั้งสิ้น 3,970,853 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม 3,918,904 ²⁵ คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 98.7% ก็ยังเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง และถึงแม้ว่ารัฐบาลอินโดนีเซียจะให้ความสำคัญกับความหลากหลายและสิทธิในการนับถือศาสนาซึ่งมี 5 ศาสนา ได้แก่ อิสลาม 88% โปรเตสแตนต์ 6% คาทอลิก 3% ฮินดู 2% พุทธและอื่น ๆ 1% ปัญหาความขัดแย้งก็ใช่ว่าจะหมดไป ซึ่งนั่นหมายความว่า สังคมอะเจห์มีความซับซ้อนมากกว่าที่เห็น และยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความซับซ้อนอีกมาก ดังนั้นความรุนแรงจึงน่าจะไม่ได้มาจากพื้นฐานทางด้านศาสนา หากแต่เพราะเงื่อนไขอื่น ๆ ประกอบ ไม่ว่าจะเป็น การรวมศูนย์อำนาจของรัฐ ความไม่เท่าเทียมกันในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและ การนำรายได้ไปป้อนให้กับระบบเศรษฐกิจของชาติและของโลก โดยไม่ลงมาสู่ในระดับท้องถิ่น ความไม่เป็นธรรม ผู้ที่สูญเสียงานทำในเมืองและสูญเสียที่ดินทำกินในชนบทกลายมาเป็นแนวร่วมของผู้แบ่งแยกดินแดน และการแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรงของรัฐเป็นปัจจัยเสริมที่ก่อให้เกิดความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (ดูรายละเอียดได้ในการวิเคราะห์ของนักวิชาการชาวอะเจห์ชื่อ M. Isa Sulaiman ในรายงานการวิจัย)

3. ประเด็นเรื่องภาษาและศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง: ประเด็นอัตลักษณ์ทางศาสนาและความเคร่งครัดทางศาสนาจึงถูกนำมาอ้างเพื่อใช้ในประเด็นทางการเมือง/การครอบครองทรัพยากร/เขตแดน เช่น ในอินโดนีเซียแม้ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็ยังมีแบ่งแยกย่อย ว่า กลุ่มใดเคร่งครัดมากกว่า เช่น กลุ่มผู้นำบางคนและสมาชิกในกลุ่ม GAM มีความเคร่งครัดทางศาสนามากกว่าคนในเกาะชวาหรือในกลุ่มชาวอะเจห์ด้วยกัน หากพิจารณาการอธิบายตัวตนเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มแบ่งแยกดินแดนซึ่งมักจะใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มกลายมาเป็นอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยอะเจห์เพื่อสร้างและบังคับให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยใช้กำลังความรุนแรง และเพื่อการฉกฉวยโอกาสทางการเมือง เช่น ภาษาอะเจห์เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ถูกตีความโดยกลุ่ม GAM ว่า ชาวอะเจห์จะต้องพูดภาษาอะเจห์และปฏิเสธภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งหากกลุ่ม GAM พบชาวอะเจห์ที่พูดภาษาอะเจห์ไม่ได้ก็จะถูกข่มขู่ และยังจับกุมผู้หญิงที่ไม่ได้คลุมฮิญาบ เนื่องจาก GAM มองว่า อัตลักษณ์ของชาวอะเจห์คือ ความเป็นมุสลิม สำหรับผู้หญิงสัญลักษณ์ของความเป็มุสลิมที่ดีคือ การคลุมฮิญาบและแต่งกายเรียบร้อยไม่รัดรูป เพื่อแสดงให้เห็นว่าชาวอะเจห์มีอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมที่เคร่งครัดกว่าที่อื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในหมู่เกาะชวา ทั้งนี้ Isa Sulaiman²¹ ได้วิเคราะห์ให้เห็นปัจจัยที่เสริมการสร้างอัตลักษณ์ว่า การที่ประเทศอินโดนีเซียมีนโยบายการผนวกรวมและขู่วิชนธรรมชาซึ่งพิจารณาได้จากสโลแกนของชาติที่ชื่อ Pancasila และถูกบรรจุให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนทำให้ชาวอะเจห์บางส่วนเกรงว่าจะสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเองไป

²¹ M. Isa Sulaiman, *The History of Acehese Resistance and The Development of Nationalist Development*, 2004.

²³ Rahman, Mushtaqur and Guljan Rahman, *Geography of the Muslim World*, Chicago: A.S. Noordeen, 1997. หน้า 119.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119

²⁵ อินโดนีเซียมีศาสนาประจำประเทศที่ได้รับการรับรองจากรัฐ 5 ศาสนา ได้แก่ อิสลาม 88% โปรเตสแตนต์ 6% คาทอลิก 3% ฮินดู 2% พุทธและอื่น ๆ 1% ซึ่งหมายถึง ในประเทศอินโดนีเซียมีผู้นับถือศาสนาอิสลามถึง 88% และ นับถือศาสนาคริสต์ 9% ที่มา Badan Pusat Statistik(BPS)-Statistics, *Population of Nanggroe Aceh Darussalam ฉบับ Post Earthquake and Tsunami*, Jakarta: Indonesia, 2005. pp.97-99.

ทั้งนี้ในฐานะ **Public Intellectual** มีข้อเสนอว่า

1. ให้สิทธิเท่าเทียมกันกับทุกกลุ่มรวมทั้งกลุ่มที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด: ในการทำความเข้าใจเรื่องประเด็นความขัดแย้งผลการศึกษาเบื้องต้นที่ได้จากประสบการณ์ของบุคคลในสังคมจะช่วยให้ความรู้ไปกับการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ทำให้เห็นว่าสังคมจะอยู่ที่อยู่ภายใต้ความขัดแย้งมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน มีความหลากหลายและซับซ้อนมากซึ่งต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงแม้จะใช้มิติชนกลุ่มน้อย-ชนกลุ่มใหญ่ ผู้วิจัยก็พบว่าภายในกลุ่มชนกลุ่มน้อยเองก็มีความหลากหลายและซับซ้อนรวมถึงมีปัจเจกชนที่ไม่ได้ฝักใฝ่ฝ่ายใดด้วย แต่ทว่าคนกลุ่มเหล่านี้ถูกเหมารวมว่า กลายเป็นผู้ก่อความรุนแรงและต้องการแบ่งแยกดินแดน แทนที่จะปล่อยให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งครอบงำ มีอำนาจและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และการเมือง เสนอว่าควรจะให้สิทธิเท่าเทียมกันกับทุกกลุ่มรวมทั้งกลุ่มที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและให้สิทธิที่พร้อมจะปกป้องอัตลักษณ์ ค่านิยม และผลประโยชน์ของตน ตัวอย่างเช่น ในประเด็นของภาษาและศาสนา ซึ่งเป็นประเด็นที่อ่อนไหวและเป็นอัตลักษณ์ขั้นพื้นฐาน ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการครอบงำจากวัฒนธรรมชนชั้นนำในชนกลุ่มน้อยเองเพื่อสร้างอัตลักษณ์ร่วมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การที่กลุ่ม GAM ต้องการให้ชาวอะเจห์ทุกคนสามารถพูดภาษาอะเจห์ และต้องเป็นผู้ที่มีความเคร่งครัดในศาสนา อย่างไรก็ตาม การที่เยาวชนรุ่นใหม่ที่ไม่สามารถพูดภาษาอะเจห์ได้จะอยู่อย่างไร เพราะภาษาอินโดนีเซียในปัจจุบันถูกใช้เพื่อการสื่อสาร การศึกษา และปฏิสัมพันธ์กับคนต่างกลุ่มต่างชาติพันธุ์ ซึ่งมีภาษาของตนเอง

2. การออกแบบนโยบายที่ให้ใส่ใจกับความหลากหลาย: โดยไม่รวบรัดตัดความเพียงแต่การแยกแยะเชิงโครงสร้าง เช่น ชนชั้น และอาชีพ เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง ความขัดแย้งอย่างรุนแรงเกิดขึ้นจากความไม่เอาใจใส่ต่อความซับซ้อนของวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ ทำให้นโยบายของรัฐมักตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมักจะละเลยกลุ่มอื่นๆ ที่ไร้อำนาจและอิทธิพล ซึ่งรัฐควรจะนำเอาประเด็นเรื่องความหลากหลายและความซับซ้อนในระดับต่าง ๆ เป็นตัวตั้ง เพื่อไม่ให้ประเด็นทางเศรษฐกิจและความมั่นคงเป็นตัวชี้้นำ ไม่ก่อให้เกิดข้อตกลงที่ตายตัวซึ่งจะนำไปสู่ความตึงเครียด เพราะประเด็นเรื่องความหลากหลายเป็นสิ่งที่ซับซ้อน ในโลกของความเป็นจริงมีความละเอียดและเต็มไปด้วยกับดักแห่งศีลธรรม การขึ้นสู่ถูกผิด โครงสร้างนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายจะต้องให้การรับรองมุมมองต่าง ๆ ของชีวิตจริง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากและจะต้องมีกระบวนการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะจากงานวิจัยค้นพบว่าในสังคมอะเจห์นอกจากจะมีความสัมพันธ์แบบชนกลุ่มน้อย-ชนกลุ่มใหญ่แล้ว ความสัมพันธ์ในกลุ่มชนกลุ่มน้อยเองก็มีวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างกัน ซึ่งมาจากแบบแผนความเชื่อ ค่านิยม ภูมิหลัง การขัดเกลาทางสังคมที่แตกต่างกัน ชนกลุ่มน้อยและปัจเจกชนภายในชนกลุ่มน้อยควรมีสิทธิในการกำหนดอนาคตของตนเอง เปิดโอกาสและไม่ปิดทางเลือกให้กับทุกกลุ่มทุกฝ่าย

3. ควรให้การสนับสนุนการศึกษาจากเบื้องล่างขึ้นบน (studying-up approach) โดยศึกษาจากชีวิตจริงซึ่งมีรายละเอียดและมีความสลับซับซ้อน รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากคนหลาย ๆ กลุ่ม โดยมีเวทีให้คนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันนำเสนอประเด็นของตนเองโดยได้รับการรับรองความปลอดภัย มีสิทธิเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก สร้างประสบการณ์อันละเอียดอ่อนโดยไม่รับรู้ด้านเดียวเพื่อให้สังคมมีค่านิยมหลาย ๆ ชุด เพื่อปกป้องตนเองทั้งในฐานะชนกลุ่มน้อย และในฐานะปัจเจกชนให้ผู้อื่นได้เข้าใจและยอมรับ โดยสิทธิในฐานะปัจเจกชนก็สามารถที่จะเลือกเข้าร่วมหรือผลออกจากชนกลุ่มน้อย หรือกลุ่มต่างๆ ในสังคมเดียวกันโดยได้รับการรับรองสถานภาพด้วย

สรุป ทำอย่างไรจึงจะเกิด ‘ภาษา’ แบบใหม่ที่ไม่ใช่ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน แต่เป็นภาษาที่สื่อสารให้สมาชิกในชุมชนสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้ การแสดงออกของอัตลักษณ์เป็นปฏิกริยาตอบสนองและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว อัตลักษณ์จะกลายเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มมีค่านิยมในทิศทางเดียวกัน หรือกลายเป็นชนวนที่ทำให้เกิดความขัดแย้งซึ่งบางครั้งนำไปสู่ความรุนแรงหรือถูกปลุกกระดมเพื่อต่อรองประเด็นต่างๆ ในทางการเมือง ทั้งนี้การเข้าใจว่าอัตลักษณ์มีความหลากหลายและซับซ้อนในหลายระดับตั้งแต่บุคคล-ชุมชน-ประเทศ-โลก น่าจะเป็นหนทางหนึ่งในการทำความเข้าใจสังคมที่มีความขัดแย้งรุนแรงมานานอย่างอะเจห์ เพื่อนำไปเป็นบทเรียนให้กับสังคมไทยว่าจะต้องไม่กระทำซ้ำเหตุการณ์เช่นเดียวกันนี้อีกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและที่อื่นๆ

บรรณานุกรม

- Badan Pusat Statistik(BPS)-Statistics, *Aceh in Figures 2004*, Jakarta: Indonesia, 2005.
- _____, *Population of Nanggroe Aceh Darussalam ฉบับ Post Earthquake and Tsunami*, Jakarta: Indonesia, 2005.
- Barner, Justyn and Ganguly, Aubrey at Aubergin (editor), *Tsunami: The World's Most Terrifying Natural Disaster*, London:Carlton Books, 2005.
- Eye on Aceh, *Responding to Aceh's Tsunami: The first 40 days*, 2005.
- Firman (interview) and Alex Jones (Collated and edited), *Between Life and Death: Surviving Aceh's Tsunami*, Eye on Aceh, 2005.
- Isa Sulaiman, M., *The History of Acehnese Resistance and The Development of Nationalist Development* เอกสารประกอบการสัมมนา Workshop of Anatomy, Resolution, Post-Conflict Reconstruction, Aceh Peace Program, Research and Education For Peace Unit, University Sains Malasia 15-16 July 2004.
- Rahman, Mushtaqur and Guljan Rahman, *Geography of the Muslim World*, Chicago: A.S. Noordeen, 1997.
- Reid, Anthony (editor), *Verandah of Violence: The Background to the Aceh Problem*, Singapore University Press in association with P.XV. (2006)
- The Documentation and Information Center of Aceh, *The Dutch Colonial War In Aceh*, PT Nu-Age:Banda Aceh, 1990.
- Tibballs, Geoff, *TSUNAMI the World's Most Terrifying Natural Disaster*, London: Carlton Books Ltd, 2005.

ลัทธิสุดโต่ง การก่อการร้าย และยุทธศาสตร์การแก้ไข

รายงานวิจัย DSW | 2550-11-20 15:37:15

หมายเหตุ : สรุปเรียบเรียงจาก

Workshop on Global Extremism, Terror and Response Strategies

โดยสถาบัน Bibliotheca Alexandrina, Egypt, August 2006

และ An Inclusive World, in which the West, Islam and the Rest have a stake

โดย Strategic Foresight Group, Mumbai, India, January 2007

และค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต พฤษภาคม 2550)

โดย สนง.กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

1. บทนำ

ลัทธิสุดโต่ง (Extremism) กับ การก่อการร้าย (Terrorism) เป็น 2 คำที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างสูงแต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน ในปัจจุบันมีการใช้คำ 2 คำนี้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการเชื่อมโยงกับศาสนา (Religion) อีกด้วย จึงต้องแยกคำทั้ง 3 คำนี้ออกจากกันให้ชัดเจน

ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ การก่อการร้าย เป็นกิจกรรม (Act) ซึ่งทำอันตรายกับตัวคนที่ไม่ใช่ทหารหรือต่อเป้าหมายที่ไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร ส่วน ลัทธิสุดโต่ง (ซึ่งสหประชาชาติไม่ได้นิยาม) เป็นเรื่องของความคิดและการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งอาจ (ยัง) ไม่มีการกระทำรุนแรงก็ได้ แต่ลัทธินี้จะเป็รากฐานของการก่อการร้าย เพราะส่งเสริมให้สมาชิกใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะบรรลุเป้าหมาย ในระยะยาว ลัทธิสุดโต่งเป็นอันตรายมากกว่า เพราะลัทธิสุดโต่งเน้นการครอบงำทางความคิด และการดึงดูดคนเข้าสู่ขบวนการให้ขบวนการใหญ่ขึ้นๆ ซึ่งจะเกิดความรุนแรงขึ้นในที่สุด ลัทธิแบบนี้มุ่งเป้าไปที่กลุ่มคนรุ่นใหม่อายุน้อย ทั้งในประเทศตัวเองและผู้อพยพในประเทศอื่น ซึ่งในที่สุดจะครอบงำลักษณะของสังคมนั้นๆ ให้ไปในทาง "หนึ่งเดียว (absolutist)" ไม่ยอมรับความคิดแบบอื่นๆ

ส่วน ศาสนา นั้นเป็นสิ่งที่ถูกอ้างโดยลัทธิสุดโต่งบางลัทธิ ตัวอย่างของลัทธิสุดโต่งมีให้เห็นในหลายศาสนา ไม่เฉพาะแต่ศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่ากลุ่มลัทธิสุดโต่งที่อ้างศาสนาอิสลามมีอยู่มากและอาจจะเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง แต่กลุ่มลัทธิสุดโต่งที่อ้างศาสนาคริสต์ก็มี และเป็นกลุ่มใหญ่ด้วยเช่น กลุ่มคริสต์เพนเทคอสตอล (Pentecostal Christianity) ซึ่งแพร่หลายอยู่ในมลรัฐที่ยากจนทางใต้ของสหรัฐ ในกลุ่มคนเชื้อชาติเม็กซิกันและคนอพยพเข้าเมือง ลัทธินี้ไม่ใช้ความรุนแรงแต่สอนให้เชื่ออย่างง่ายๆและสุดขั้ว เช่น เชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิลและเชื่อในการกลับมาครั้งที่สองของพระเยซู และใช้วิธีการจิตวิทย์มาวุ่นในการครอบงำคน คนอื่นๆ ขอบลัทธินี้เพราะเปิดโอกาสให้คนจนได้เข้าร่วม เป็นนักเทศน์ (Preacher) ก็ได้ ไม่มีพิธีรีตอง เนื่องจากสมาชิกของลัทธินี้มีมาก ความเชื่อเหล่านี้จึงมีอิทธิพลถึงระดับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐด้วย (โดยผ่านทางคะแนนเสียงของคนในมลรัฐที่ยากจนเหล่านั้น) เช่น สนับสนุนการกระทำอย่างรุนแรงของประเทศอิสราเอลอย่างไม่มีเงื่อนไข เพราะเชื่อว่าการคงอยู่ของอิสราเอลเป็นไปตามที่ทำนายไว้ในพระคัมภีร์ไบเบิล

อันตรายของลัทธิสุดโต่ง ก็คือ สามารถดำเนินการได้โดยไม่ผิดกฎหมายใดๆ เพราะไม่ใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผย ในบางประเทศผู้นำลัทธิสุดโต่งสามารถเข้าไปนั่งในรัฐสภาได้ด้วย แต่วิธีคิดและวิธีการชวนเชื่อของลัทธิเหล่านี้ทำให้เกิดสาวกที่ใช้ความรุนแรงแบบสุดโต่ง (เช่น มีระเบิดพลีชีพ) ได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การศึกษาเรื่องการก่อการร้ายจำเป็นต้องพิจารณาลัทธิสุดโต่งในฐานะเบื้องหลังของปรากฏการณ์ด้วย

มักจะมีคำกล่าวว่าลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายเกิดจากความยากจน ความยากจนในตัวของมันเองไม่ใช่บ่อเกิดของการก่อการร้ายหรือลัทธิสุดโต่ง (ที่จริงแล้วคนที่ยากจนจริงๆ มักจะต้องหมกมุ่นอยู่กับการอยู่รอดไปวันๆ จนไม่มีเวลาคิดเรื่องอื่น) แต่สิ่งที่เป็บ่อเกิดของลัทธิสุดโต่งหรือการก่อการร้ายคือ ความยากจนเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือคนมองเห็นว่าสภาพของชุมชนตนเองต่ำกว่าของชุมชนอื่นๆ ในสังคมหรือในประเทศเดียวกัน

ถ้ามองไปทั่วโลก จะพบว่าลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายมีมากในภูมิภาคที่มีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าภูมิภาคอื่น และมีกระบวนการทางการเมืองที่ปิดกั้นไม่ให้คนมีส่วนร่วม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ถูกบั่นทอน ตัวอย่างเช่น ชุมชนมุสลิมในยุโรปที่อพยพมาจากแอฟริกา ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีสิ่งจำเป็นในชีวิตดีพอสมควร (ดีกว่าคนเชื้อชาติเดียวกันที่อยู่ในแอฟริกา) แต่ก็ต่ำกว่าคนผิวขาวที่เป็นเพื่อนบ้าน และไม่มีคนมุสลิมได้เข้าไปเป็นตัวแทนในสังคมเช่นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือนักธุรกิจรายใหญ่ หรือดาราภาพยนตร์ ฯลฯ ที่จะเป็นตัวอย่างให้กับคนรุ่นใหม่ได้ ซึ่งผิดกับในสหรัฐที่คนกลุ่มน้อยเช่นคนผิวดำมีโอกาสเช่นนี้มากกว่า คนมุสลิมในยุโรปจึงรู้สึกว่าการต่อต้านคนเชื้อชาติอื่น

สิ่งเหล่านี้ทำให้คนในชุมชนเหล่านั้นมองหาทางออกใหม่ ซึ่งถ้าไม่มีทางออกในด้านการเมือง (เช่น ส่งตัวแทนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) หรือด้านการศึกษา (ซึ่งจะเป็นบันไดไปสู่การมีอาชีพที่ดีและออกจากวงจรความยากจนเชิงเปรียบเทียบได้) ก็จะหันไปหาที่พึ่งสุดท้ายคือลัทธิสุดโต่งและความรุนแรง แกนนำลัทธิจะพยายามมุ่งเป้าชักชวนกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่ามีเพื่อนร่วมขบวนการที่ร่วมชะตากรรมเดียวกันจำนวนมาก ไม่ใช่ความผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นความเลวร้ายของระบบที่จะต้องทำลายเสีย

คำถามสำคัญ คือ ทำไมกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่จึงถูกดึงดูดโดยลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายได้ง่าย ?

ทั้งลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายมีปมเกิดมาจากประเด็นร่วม 2 อย่าง คือ 1) ความไม่พอใจที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (Grievances) และ 2) ความอยากหรือความโลภ (Greed)

กลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ถูกดึงไปทางลัทธิสุดโต่งหรือการก่อการร้าย เพราะไม่พอใจที่ถูกละทิ้งหรือถูกกีดกันจากสังคมส่วนใหญ่ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยนโยบายและการปฏิบัติของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านการเมือง ซึ่งรวมๆ กันแล้วเรียกว่าเป็นการบั่นทอน "ศักดิ์ศรี" ของตน (ซึ่งในวัยนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะคนในวัยนี้ Ego สูง ยอมตายเพื่อศักดิ์ศรีได้) เงื่อนไขเหล่านี้ทำให้มี "อุปทาน (Supply)" ของคนรุ่นใหม่เข้าสู่กลุ่มก่อการร้ายหรือกลุ่มลัทธิสุดโต่งอย่างสม่ำเสมอ

ในขณะเดียวกันแกนนำกลุ่มก่อการร้ายหรือกลุ่มลัทธิสุดโต่งก็มีวาระของตนเองที่จะคงอิทธิพลและขยายอิทธิพล ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือความเชื่อ จึงเป็นผู้สร้าง "อุปสงค์ (Demand)" ด้วยความโลภ (Greed) ของตนเอง ดังนั้น เมื่อมีทั้งอุปสงค์และอุปทานครบ การเกิดกลุ่มและการขยายกลุ่มก็เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

ตัวเชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์กับอุปทาน คือ **ระบบความเชื่อ (Ideology หรือ Belief Systems)** ซึ่งแกนนำใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มและวิธีการรุนแรง ระบบความเชื่อนี้อาจเป็นศาสนาก็ได้ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นศาสนาอิสลาม คริสต์ หรือพุทธ (ในศรีลังกามีกลุ่มก่อการร้ายที่อ้างศาสนาพุทธ) หรืออาจเป็นเรื่องของเชื้อชาติก็ได้ (เช่น นาซีเยอรมันอ้างความเป็นเผ่าอารยัน) หรืออาจเป็นลัทธิการเมืองเช่นลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ได้ (เช่น ในยุคสงครามเย็นกับโลกตะวันตก) ดังนั้นระบบความเชื่อนี้ถูกใช้เป็น "ข้ออ้าง" ไม่ใช่ "เหตุ" ของความรุนแรง

กลุ่มเยาวชนที่รู้สึกถูกกีดกันจากสังคมจะกระโดดเข้าเกาะความเชื่อเหล่านี้ได้ง่าย และเมื่อเกาะแล้วก็มักจะฝังหัวเชื่ออย่างจริงจังๆ เพราะรู้สึกว่าตนเองมีที่ยืนและมี "มีพลัง" มากขึ้นจากการเข้าร่วมกลุ่มแบบนี้ ซึ่งมีแนวทางที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจได้ง่าย (แต่สุดโต่ง)

ในกลุ่มเหล่านี้จะมี "แกนนำ" และมี "ผู้ตาม" สำหรับคนที่เป็นแกนนำนั้นมักจะมีอะไรมากกว่าผู้ตาม คือมีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มองเห็นกว้าง และสามารถเสนอ "วิสัยทัศน์ทางเลือก (Alternate Vision)" ของสังคมรูปแบบใหม่ ให้ผู้ตามยอมเสี่ยงมาเข้าร่วมงานแบบนี้ได้ เช่น แกนนำกลุ่มสุดโต่งชาวอาหรับไม่ว่ากลุ่มใด มักมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเรื่องของความรุ่งโรจน์ของอารยธรรมอาหรับ (Glorious Arab Civilization) ซึ่งเคยมีมาในอดีตก่อนชาติตะวันตกหลายร้อยปี (และเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ตะวันตกในปัจจุบันเช่นคณิตศาสตร์) และอยากให้ความรุ่งโรจน์นี้วนกลับมาอีก (หมายเหตุ : น่าจะเทียบกับวิสัยทัศน์ของกลุ่มก่อการร้ายในภาคใต้ เรื่องวิสัยทัศน์อาณาจักรปาตานี?)

สำหรับ "ผู้ตาม" นั้นมักไม่คิดมาก เข้าร่วมกลุ่มเพราะรู้สึกว่ามีพลังและมีเพื่อนร่วมขบวนการ ทำให้รู้สึกว่ามีศักดิ์ศรี ดังที่กล่าวแล้ว และเมื่อมีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกันเช่นนี้แล้ว จะยอมเป็นมือระเบิดพลี

ชีพก็ได้ สูญเสียไปก็ไม่ใช่เป็นไรเพราะมีแหล่งคนที่จะเข้ามาทดแทน (supply) มากมาย ดังนั้น ถ้าจะจัดการกับปัญหานี้ต้องจัดการที่ **รากของปรากฏการณ์ คือ ลดเงื่อนไขการชักชวนคนเข้ากลุ่ม และป้องกันการปลูกฝังความเชื่อ (Indoctrination) ให้กับสมาชิกใหม่**

อนึ่ง ในหลายภูมิภาคของโลก เช่นพม่า เกาหลีเหนือ และเดอมาร์เมนีสถาน มีอาการของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง แต่ไม่ปรากฏว่ามีการก่อการร้ายหรือลัทธิสุดโต่งขึ้น เพราะถึงมีปริมาณด้าน "อุปทาน" คือผู้ตามมากพอก็จริงแต่ไม่มี "อุปสงค์" คือแกนนำที่สามารถเสนอวิสัยทัศน์ทางเลือกที่ดึงดูดใจผู้ตามได้ (และหากจะมีแกนนำในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นก็จะถูกปราบปรามอย่างเฉียบขาดเสียก่อน) อย่างไรก็ดี ภูมิภาคเหล่านี้ก็เสมือนเป็นระเบิดเวลาที่รอการระเบิดขึ้นเท่านั้น

2. มุมมองแต่ละภูมิภาค

2.1 ทั่วโลก การก่อการร้ายในปัจจุบันกระทำได้ทั้งโดยรัฐและโดยกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ การกระทำของอิสราเอลในตะวันออกกลางก็ถือได้ว่าเป็นการก่อการร้ายโดยรัฐ กล่าวคือเจ้าหน้าที่รัฐทำอันตรายต่อคนที่ไม่ใช่ทหารหรือไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร ในบางกรณีรัฐเป็นผู้ก่อการร้ายต่อกลุ่มที่เรียกว่าผู้ก่อการร้ายอีกต่อหนึ่ง เช่น ในศรีลังกาที่รัฐบาลศรีลังกาส่งกำลังเข้าไปก่อการร้ายในเขตปกครองของกลุ่มพยัคฆ์พิพ ทำให้ประชาชนพลเรือนบาดเจ็บและเสียชีวิต

ในระยะต่อไปนี้ ความเสียหายจากการก่อการร้ายจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากความสะดวกในการเดินทาง การขนส่งและการสื่อสาร ซึ่งทำให้การวางแผนนัดหมายปฏิบัติการและลอบสังหารสะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการส่งเงิน ส่งอาวุธ หรือส่งข่าว โดยเฉพาะการสื่อสารที่รวดเร็วและเผยแพร่ไปทั่วโลกนั้นได้กลายเป็นเป้าประสงค์ของกลุ่มก่อการร้ายบางกลุ่มที่ต้องการประกาศความคับแค้นของตนออกไปสู่โลกด้วยการก่อการร้ายรุนแรงให้เป็นข่าว (การก่อการร้ายแบบนี้จำเป็นต้องเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เช่น การตัดศีรษะเชลยให้ดูทางวิดีโอ เพราะผู้ฟังจะชินชากับการกระทำแบบเดิมๆ ก็จะไม่เป็นข่าวอีกต่อไป)

2.2 ภูมิภาคตะวันออกกลาง ตะวันออกกลางมีประวัติศาสตร์การถูกรุกรานมาอย่างยาวนาน จนกล่าวกันว่าใน 400 ปีที่ผ่านมา คนตะวันออกกลางมีชีวิตอยู่ภายใต้ระบบความคิดเดียว คือ**การต่อสู้กับชาติตะวันตก**ที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามารุกราน ซึ่งต้องพึ่งตัวเอง กฎหมายระหว่างประเทศไม่สามารถเป็นที่พึ่งได้ ปัญหาสำคัญที่เป็นข้ออ้างของลัทธิสุดโต่งในตะวันออกกลางคือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็น "ดับเบิลสแตนดาร์ด" ในปาเลสไตน์ อิรัก และเลบานอน (โดยอิสราเอล สหรัฐ และยุโรป) และคนพื้นเมืองหมดความหวังกับกฎหมายและหลักนิติรัฐ (Rule of Law) รวมทั้งไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมเวทีเจรจาทางการเมืองระหว่างประเทศได้ จึงหันไปหาการก่อการร้ายเป็นทางออก

หัวใจของกลุ่มอาหรับและอิสลามทุกกลุ่มในตะวันออกกลางก็คือความรุ่งโรจน์ของอารยธรรมอาหรับในอดีต ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มก่อการร้ายหรือกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มกู้ชาติ (National Liberation) เช่นกลุ่มฮามาสในปาเลสไตน์และกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอน ก็มี "วิสัยทัศน์ทางเลือก" ของโลกในอนาคตเหมือนกัน ว่าเป็นโลกหรือรัฐที่มีอาหรับหรือมุสลิมเป็นศูนย์กลาง

ในช่วงระยะเวลา 20-30 ปีที่ผ่านมา ได้มีกลุ่มก่อการร้ายเกิดขึ้น 3 แบบในตะวันออกกลาง แบบแรกคือ**กลุ่มท้องถิ่น** มีเป้าหมายเฉพาะในประเทศนั้นเพื่อเปลี่ยนการปกครองให้เป็นรัฐอิสลาม เช่นในอัลจีเรียและอียิปต์ในทศวรรษ 1990 แบบที่สองคือ**กลุ่มระหว่างประเทศ** ต่อสู้เพื่อป้องกันโลกอิสลามจากผู้รุกรานต่างประเทศ เช่นกลุ่มที่เกิดขึ้นในอัฟกานิสถานเพื่อต่อต้านการยึดครองจากสหภาพโซเวียตตั้งแต่ประมาณ 1995 จนถึงการระเบิดตึกเวิลด์เทรดในปี 2001 ซึ่งมีอาสาสมัครจากประเทศต่างๆ หลั่งไหลเข้าไปร่วมต่อสู้ และแบบที่สามคือ**กลุ่มที่มีวาระผสม** ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่สหรัฐเข้ายึดครองอิรัก กลุ่มแบบนี้ต้องการทั้งเปลี่ยนระบบการปกครองของประเทศและขับไล่ผู้รุกรานจากต่างประเทศไปพร้อมๆ กัน โดยมองว่ารัฐบาลปัจจุบันเป็นผู้ทรยศต่อชาติ ที่ไปร่วมมือกับผู้รุกรานจากตะวันตก

ทั้งหมดนี้ ต้องตระหนักว่าผู้ที่ถูกกระหนาบจากกลุ่มก่อการร้ายเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นคนอาหรับและคนมุสลิม ดังนั้นคนอาหรับและคนมุสลิมก็เป็นเหยื่อของความรุนแรงด้วย ไม่ใช่เป็นผู้ก่อการร้ายมุสลิมตามที่ถูกวาดภาพให้โดยสื่อตะวันตกเท่านั้น

ในระยะเวลาที่ผ่านมา มีบทเรียนจากประเทศในตะวันออกกลาง คืออิยิปต์ และอัลจีเรีย ที่ยืนยันว่าการปราบปรามเฉพาะการก่อการร้ายจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าไม่ปลด "เงื่อนไข" ของลัทธิสุดโต่งไปพร้อมๆ กัน

ใน **อิยิปต์** นั้น ลัทธิสุดโต่งเริ่มต้นเมื่อประมาณ 80 ปีมาแล้วในปี 1928 เมื่อเกิดกลุ่ม Muslim Brotherhood ขึ้น กลุ่มนี้มีได้ปฏิบัติการอยู่ในอิยิปต์เท่านั้น แต่ได้ขยายวงไปหลายประเทศ และมีอิทธิพลสูงในอิยิปต์ จอร์แดนและซีเรีย ตลอดจนบางประเทศในยุโรปและแอฟริกา คำขวัญของกลุ่มนี้คือ "พระเจ้าคือวัตถุประสงค์ของเรา พระคัมภีร์กรุอ่านคือรัฐธรรมนูญของเรา พระศาสดาคือผู้นำของเรา และการต่อสู้คือวิถีของเรา" เป้าหมายของกลุ่มนี้คือการปกครองในรูปแบบของรัฐอิสลามที่เรียกว่า Caliphate ซึ่งเป็นทั้งผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางศาสนา (การปกครองแบบนี้มีมาอย่างต่อเนื่องในโลกอาหรับตั้งแต่สมัยโบราณจนสิ้นสุดไปเมื่อปี 1924 เมื่ออาณาจักรออตโตมานล่มสลายลง คือ การปกครองโดย "กาหลิบ" นั่นเอง)

ถึงแม้ว่ากลุ่ม MB ได้ประกาศหลักการที่ไม่ใช้ความรุนแรง แต่ก็มีกลุ่มย่อยๆ ที่แตกแขนงออกไปซึ่งใช้วิธีความรุนแรงและการก่อการร้าย รัฐบาลอิยิปต์ได้พยายามปราบปรามกลุ่ม MB อย่างรุนแรงมาหลายสิบปี ทั้งโดยการฆ่าและทรมานสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในปัจจุบันกลุ่ม Muslim Brotherhood ก็ยังมีอิทธิพลสูงมากอยู่ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มนอกกฎหมาย ในปี 2005 สมาชิกกลุ่มได้รับเลือกตั้งเป็นกลุ่มฝ่ายค้านเสียงข้างมากในอิยิปต์ จนในที่สุดรัฐบาลอิยิปต์ได้หันไปใช้วิถีทางใหม่คือขอความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยอัล-อาซฮาร์ ซึ่งเป็นเสาหลักของความเห็นทางศาสนาอิสลาม ให้เข้ามาช่วยการตีความจากพระคัมภีร์กรุอ่าน และเริ่มงานทางศิลปและการสื่อสาร เพื่อเปลี่ยนความคิดของประชาชน

ใน **อัลจีเรีย** นั้นก็มีกลุ่มซึ่งมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับ MB แต่ใช้ชื่อว่ากลุ่ม MSP และรัฐบาลก็เริ่มต้นด้วยการปราบปรามเช่นเดียวกัน แต่ในปี 1997 รัฐบาลเริ่มใช้วิธีการประนีประนอมและเจรจาทางการเมือง กลุ่ม MSP ได้รับการรับรองตามกฎหมาย จนในการเลือกตั้งเมื่อปี 2004 สมาชิกกลุ่ม MSP ได้รับการเลือกตั้งเข้าร่วมเป็นรัฐบาลผสม ซึ่งปกครองอัลจีเรียอยู่ในปัจจุบัน

ในประเทศอาหรับและมุสลิมหลายประเทศ มีการขัดแย้งและการคานอำนาจกันอยู่เสมอระหว่างกลุ่มสายกลาง (Moderates) กับกลุ่มสุดโต่ง (Radicals) แต่ถ้ารัฐใช้อำนาจทางทหารมากขึ้น กลไกการคานอำนาจจะลดลง กลุ่มสายกลางก็จะตกที่นั่งลำบาก โดยเฉพาะหากรัฐบาลเข้าร่วมมือกับประเทศตะวันตกเช่นสหรัฐ เนื่องจากการกระทำของสหรัฐจะถูกมองว่าเป็นการโจมตีอิสลามและมุสลิมโดยรวม ซึ่งกลุ่มสายกลางก็ยอมรับไม่ได้ และกลุ่มสุดโต่งก็จะมีน้ำหนักมากขึ้นในการเมืองภายในประเทศ

กลุ่มที่เริ่มต้นด้วยการเป็นกลุ่มลัทธิสุดโต่งในอดีตหลายกลุ่ม เช่น Jamaa Islamiyah และ Al Jihad ได้แปลงรูปเป็นกลุ่มพลังทางสังคม-การเมืองในปัจจุบัน ที่ชูศาสนาอิสลามเป็นวิถีนำทาง และปฏิบัติการอยู่ภายใต้ระบอบการเมืองของประเทศนั้นๆ โดยลดหรือเลิกปฏิบัติการทางทหารอย่างเปิดเผย เช่นเดียวกับกลุ่ม Muslim Brotherhood ในอิยิปต์ที่กล่าวแล้ว กลุ่ม Fils ในอัลจีเรีย กลุ่ม Muslim Brothers ในจอร์แดน และกลุ่ม Justice and Development ในตุรกี ตั้งแต่ปี 2002 เป็นต้นมา กลุ่มเหล่านี้ได้ประสบชัยชนะในการเลือกตั้งในหลายประเทศ

2.3 ภูมิภาคเอเชีย ในเอเชีย สาเหตุของการก่อการร้ายมีเงื่อนไข 2 ระดับ คือ **ระดับท้องถิ่น** และ **ระดับโลก** เงื่อนไขในระดับท้องถิ่นนั้นเกิดจากคอร์รัปชัน ความล้มเหลวหรือความไม่จริงจังของรัฐบาลในการแก้ไขความยากจน(เชิงเปรียบเทียบ) ความอยุติธรรมทางสังคม หรือการกีดกันทางเชื้อชาติในพื้นที่นั้นๆ ส่วนเงื่อนไขในระดับโลกนั้นเกิดจากความเห็นอกเห็นใจชาวปาเลสไตน์และการไม่เห็นด้วยกับการกระทำของอิสราเอลและสหรัฐในตะวันออกกลาง ซึ่งชาวมุสลิมในเอเชียมองว่าเป็นความอยุติธรรมไม่เฉพาะแต่กับชาวปาเลสไตน์เท่านั้น แต่กับโลกมุสลิมทั้งหมดด้วย ดังนั้น ไม่ว่ากลุ่มลัทธิสุดโต่งหรือกลุ่มก่อการร้ายในประเทศใดจะมีวาระเฉพาะตัวอย่างใดก็ตาม แก่นนำกลุ่มก็มักจะจับประเด็นท้องถิ่นและประเด็นปาเลสไตน์ขึ้นมาคู่กันเสมอ เพื่อดึงดูดกลุ่มวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ให้เข้าร่วมขบวนการ

ในอินโดนีเซีย รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการอย่างระมัดระวัง เพื่อพยายามถ่วงดุลระหว่างกระบวนการยุติธรรมกับความสงบสุขของสังคม (คือประเด็นระหว่างการใช้ "นิติศาสตร์" กับ "รัฐศาสตร์") จะเห็นได้ว่าหลังจากการก่อการร้ายในบาหลีเมื่อปี 2002 และ 2005 รัฐบาลสามารถจับตัวผู้ก่อการร้ายได้ แต่ในการจัดการกับนาย Abu Bakr Al Bashir ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของกลุ่ม Jamaah Islamiyah

นั่น รัฐบาลไม่ลงโทษอย่างรุนแรงเนื่องจากเกรงการตอบโต้ของกลุ่มหัวรุนแรงในประเทศ ประเด็นนี้เป็นที่ขุ่นเคืองของสหรัฐและออสเตรเลีย แต่ความเห็นในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญกว่า เพื่อความสงบสุขของสังคม ในระยะหลังนี้กลุ่มก่อการร้ายในอินโดนีเซียได้แตกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ หลายกลุ่ม และคาดว่าจะกำลังมีผู้ก่อการร้ายรุ่นใหม่ขึ้นมาแทนที่กลุ่มเก่า ซึ่งกลุ่มใหม่นี้จะใช้ระเบิดพลีชีพเป็นอาวุธหลัก

ถึงแม้ว่าการก่อการร้ายที่บาห์ลจะได้รับ การสนับสนุนทางการเงินจากอัล-ไคดา แต่ไม่มีความเชื่อมโยงในระดับ "ปฏิบัติการ" ระหว่างอัล-ไคดา กับกลุ่มก่อการร้ายในอินโดนีเซียแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้น ไม่มีความเชื่อมโยงใดๆ ระหว่างกลุ่มก่อการร้ายในอินโดนีเซียหรือในอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รวมทั้งในภาคใต้ของไทย?) กับกลุ่มก่อการร้ายในยุโรปและตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มี "ศูนย์บัญชาการกลาง" ของการก่อการร้ายระดับโลก คงมีแต่เครือข่ายของ "เซลล์" เล็กๆ ที่เชื่อมโยงกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน

โรงเรียนสอนศาสนา (Madrasas) ในอินโดนีเซียนั้นมีฐานอยู่ในชุมชน ชาวบ้านเป็นคนดูแลหลักสูตรการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนเหล่านี้จึงมีความเป็นอิสระสูง ในอินโดนีเซียมีโรงเรียนเหล่านี้อยู่ประมาณ 14,000 แห่ง แต่มีแห่งเดียวเท่านั้นที่เป็นที่ทราบว่าเป็นแหล่งผลิตผู้ก่อการร้าย (ในชวากลาง)

องค์กรมุสลิมสำคัญในอินโดนีเซียคือ Nahdatul Ulama ซึ่งมีสมาชิก 40 ล้านคน (ดูรายละเอียดในงานวิจัย สกว.ชุด "องค์กรมุสลิมโลก") และองค์กร Muhammadiyah ซึ่งมีสมาชิก 30 ล้านคน ซึ่งทั้งสององค์กรนี้ก็สามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นมุสลิมได้มากขึ้น และในระยะหลังนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียประสบความสำเร็จมากขึ้นในการควบคุมพื้นที่หมู่บ้านและการชักชวนให้ชาวบ้านเข้ามามีมือ แต่เขตแดนทางทะเลที่ยาวเหยียดและแทรกซึมได้งายยังเป็นปัญหาอยู่ อย่างไรก็ตาม กองกำลังทางเรือของอินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ได้ประสบความสำเร็จพอสมควรในการปราบปรามโจรสลัดทางทะเล

ในปากีสถานและอัฟกานิสถาน มีสาเหตุของการก่อการร้ายแตกต่างออกไป ถึงแม้ว่าจะยังมีสาเหตุร่วมกันอยู่ในเรื่องของปาเลสไตน์และความอยุติธรรมกับโลกมุสลิม ในอัฟกานิสถานกลุ่มตาลิบันกำลังมีอิทธิพลสูงขึ้นในระยะหลังๆ และการใช้กำลังทางทหารของประเทศตะวันตกกลับช่วยเสริมอิทธิพลของกลุ่มตาลิบันให้เพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกันในปากีสถาน การใช้กำลังของประเทศตะวันตกโดยไม่ยอมมีการเจรจาทางการเมือง ได้ทำให้สถานการณ์ขยายตัวมากขึ้น และประเด็นสำคัญเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลยังไม่เคยทำคือหามาตรการจัดการกับโรงเรียน Madrasas ในปากีสถาน ซึ่งในปัจจุบันเป็นแหล่งของลัทธิสุดโต่งและการดึงดูดกลุ่มเยาวชนเข้าเป็นมือระเบิดพลีชีพในอนาคต กลุ่มเยาวชนเหล่านี้มักกลายเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติการอย่างอิสระในภายหลัง ซึ่งแม้แต่แกนนำลัทธิเองก็ควบคุมไม่ได้ กลายเป็น "monster" แบบแฟรงเกนสไตน์

ดังนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดว่าสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในทั้งสองประเทศนี้ได้มาถึง "จุดอับ" แล้ว กำลังทหารขนาดใหญ่ที่มีอยู่ในอัฟกานิสถานและตามชายแดนปากีสถาน-อัฟกานิสถาน ไม่สามารถทำอะไรได้ นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาลทหารของปากีสถานที่ไม่ยอมให้มีการพัฒนาทางการเมืองและประชาธิปไตยได้ทำให้กลุ่มหัวรุนแรงในพรรคการเมืองของปากีสถานมีบทบาทมากขึ้น การที่ประชาชนเสียชีวิตจำนวนมากในอัฟกานิสถานด้วยการโจมตีจากเครื่องบินสหรัฐก็ได้ทำให้กลุ่มเยาวชนในปากีสถานข้ามเขตแดนไปเข้าร่วมการต่อสู้ช่วยพี่น้องเชื้อชาติเดียวกัน ทั้งหมดนี้มีการสนับสนุนจากอัล-เคดา ในการฝึกอบรมและในการใช้ชื่ออัล-เคดาเป็นสัญลักษณ์ (Brand name)

ทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถาน การก่อการร้ายเป็นผลผลิตของปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศ แต่ที่น่าสนใจก็คือสงครามนี้ถูกมองว่าเป็นสงครามระหว่างชาติตะวันตกกับมุสลิมทั้งหมด เช่นการต่อสู้ของกลุ่มอิสบอลเลาะห์ในเลบานอน (ซึ่งเป็นนิกายชีอะห์) กับอิสราเอล ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มฮามาสในปาเลสไตน์ (ซึ่งเป็นนิกายสุนนี) แสดงว่าช่องว่างระหว่างสองนิกายนี้แคบกว่าที่คิด และทั้งสองนิกายพร้อมที่จะร่วมมือกันเพื่อต่อสู้กับศัตรูร่วม

ในศรีลังกา ปัญหาของความขัดแย้งเป็นปัญหาระดับชาติ โดยมีจุดเริ่มต้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มทมิฬกับกลุ่มสิงหล ลัทธิสุดโต่งในศรีลังกาจึงมีรากฐานจากชาติพันธุ์ ไม่ใช่ศาสนา ในปัจจุบันกลุ่มพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (The Liberation Tigers of Tamil Eelam - LTTE) ควบคุมพื้นที่ได้ประมาณร้อยละ 15 ของประเทศ (แต่ประชากรที่อยู่ในความควบคุมมีไม่ถึงร้อยละ 3) ในพื้นที่เหล่านี้

กลุ่ม LTTE มี "บริการทางสังคม" ของตนเองครบถ้วน ตั้งแต่ศาล หน่วยปกครอง (ตำบล อำเภอ) ตำรวจ ศาลการ ตรวจคนเข้าเมือง และกำลังทหาร เรียกว่าเป็น "รัฐ" ได้ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ

นอกจากนี้ กลุ่ม LTTE ยังใช้วิธีการไล่คนที่ไม่ใช่เชื้อชาติหรือศาสนาเดียวกันออกจากพื้นที่ (Ethnic Cleansing) โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิมในภาคเหนือของประเทศ คงเหลือแต่คนนับถือศาสนาพุทธ ลัทธิสุดโต่งในศรีลังกาจึงเป็นลัทธิที่อ้างศาสนาพุทธเป็นระบบความเชื่อ

รากฐานของความขัดแย้งในศรีลังกามาจากการรวมศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองรอบๆ กรุงโคลัมโบและจังหวัดภาคตะวันตกของประเทศ ร้อยละ 85 ของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในพื้นที่แถบนี้ ดังนั้นจึงเกิดความยากจนเชิงเปรียบเทียบขึ้นกับพื้นที่ในภาคอื่นๆ อีก 8 จังหวัด (ซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ทมิฬ ??) และเกิดความรู้สึกถูกกีดกัน ความอยุติธรรม และสิ่งอื่นๆตามมา ซึ่งเป็นปฏิกิริยาของลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้าย ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้น

2.4 ภูมิภาคยุโรป ยุโรปมีประสบการณ์กับกลุ่มลัทธิสุดโต่งและกลุ่มก่อการร้ายมาอย่างยาวนาน บางประเทศเคยมีสงครามกลางเมือง (Civil War) การก่อการร้ายโดยรัฐ(State Terrorism) การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) และมีกลุ่มก่อการร้ายในประเทศและระหว่างประเทศ

ที่น่าสนใจก็คือยุโรปมองการก่อการร้ายและลัทธิสุดโต่งแตกต่างจากสหรัฐ ในสหรัฐนั้นการก่อการร้ายมักถูกมองเป็นเรื่องคุกคามจากนอกประเทศ และถูกจัดการด้วยวิธีการทางทหารและการเสริมความมั่นคงภายในประเทศเพื่อป้องกันการแทรกซึมเข้ามา ดังนั้นรัฐบาลสหรัฐ (ในปัจจุบัน) จึงไม่ยอมรับว่ามีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองที่เป็นสาเหตุของการก่อการร้าย ด้วยเกรงว่าการยอมรับเงื่อนไขเหล่านั้นจะเป็นการยอมรับความชอบธรรมของกลุ่มก่อการร้าย และหันไปมุ่งเป้าที่การพยายามเปลี่ยนรัฐบาลในประเทศอื่นๆ ที่มองว่าเป็นแหล่งเพาะกลุ่มก่อการร้ายแทน เช่น ในอัฟกานิสถาน อิรัก และในอนาคตอาจรวมไปถึงอิหร่านและซีเรียด้วย

แต่ในยุโรป มีความตระหนักว่าการก่อการร้ายเป็นภาวะคุกคามทั้งจากภายนอกและจากภายในประเทศเอง โดยคนกลุ่มน้อยในยุโรปที่เห็นว่ามี "ดับเบิลแอนด์ดาร์ด" ของนโยบายในประเทศ และนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะกับตะวันออกกลาง (เช่นกรณีประเทศในยุโรปหลายประเทศ สนับสนุนสงครามของสหรัฐในอิรัก) คนกลุ่มนี้จึงหันไปหาลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้าย ดังนั้นยุโรปตระหนักว่าการแก้ปัญหาด้วยกำลังทหารไม่ใช่ทางออก และจะต้องแก้ปัญหาการก่อการร้ายที่เหตุคือ แก่นไข "ลัทธิสุดโต่ง" รัฐบาลในยุโรปหลายประเทศให้ความสำคัญกับการป้องกันเงื่อนไขการเกิดและขยายตัวของลัทธิสุดโต่งเหล่านี้

อย่างไรก็ดี อาจมองได้ว่าสหภาพยุโรปเองก็มีส่วนทำให้เกิดลัทธิสุดโต่งในโลกด้วย ในช่วง 10-20 ปีหลังนี้ ลัทธิสุดโต่งในยุโรปเติบโตเร็วมาก โดยเฉพาะลัทธิสุดโต่งที่มีแนวทางชาตินิยมและต่อต้านประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมยุโรปเป็นประชาคมเดียวกัน ใช้กฎหมายของสหภาพเป็นหลัก ทำให้อำนาจของรัฐบาลระดับประเทศและของพรรคการเมืองลดน้อยลง จึงเกิดช่องว่างทางการเมืองขึ้น ซึ่งถูกแทนที่โดยกลุ่มลัทธิสุดโต่งทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา ปรากฏการณ์เหล่านี้จะทำให้ยุโรปมีปัญหากลายในมากขึ้นในระยะ 10-20 ปีต่อจากนี้ไป โดยเฉพาะจากกลุ่มชาตินิยมต่างๆ

แต่ในทางบวก สหภาพยุโรปก็มีส่วนสนับสนุนให้เกิดความเป็น "นิติรัฐ" มากขึ้นเหมือนกัน และนี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหภาพยุโรปและสหรัฐแยกทางกันเดินมากขึ้นในระยะหลัง เพราะยุโรปมองว่าอิสราเอลในปัจจุบันกลายเป็นรัฐก่อการร้าย (Terrorist State) และวิธีการที่สหรัฐดำเนินการอยู่ในตะวันออกกลางในปัจจุบันเป็นการทำลายหลักนิติรัฐโดยตรง นอกจากนี้ ใน 50 ปีที่ผ่านมาสหภาพยุโรปเป็นองค์กรเดียวที่พยายามสร้างความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมต่างๆในทวีปยุโรป และประสบความสำเร็จมากในการทำให้คนหลายกลุ่มที่เคยทำสงครามฆ่าฟันกัน หันมาร่วมมือกันได้ในปัจจุบัน (เช่น คนเยอรมัน คนฝรั่งเศส และคนอิตาลี) ผลงานนี้เป็น "ทุนทางสังคม" อันสำคัญที่น่าจะทำให้ยุโรปพัฒนาความร่วมมือให้ขยายต่อไป ในบริบทใหม่ในอนาคต

ถ้าวิเคราะห์เครือข่ายของกลุ่มอิสลามสายสุดโต่งในยุโรป จะพบว่ามีลักษณะการปฏิบัติการ "ข้ามชาติ (Transnational)" และมีสมาชิกประกอบด้วย "สหชาติ (Multinational)" เป็นส่วนใหญ่ และมีประเด็นร่วมในเรื่องการเป็นคนพลัดถิ่น (Diaspora) ซึ่งเป็นแหล่งเพาะเชื้อความไม่พอใจที่ถูกละทิ้งหรือถูกกีดกันจากสังคมส่วนใหญ่เช่นเดียวกับในประเทศอื่นๆ ในขณะเดียวกันความรุนแรงในเชดเนีย

ปาเลสไตน์ อิรักและแคชเมียร์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าคนมุสลิมด้วยกันกำลังถูกกระทำอย่างไม่ยุติธรรม ก็เป็นส่วนเติมเชื้อเพลิงให้กับความไม่พอใจเหล่านี้ (มีเงื่อนไขทั้งระดับ "พื้นที่" และในระดับ "โลก" เหมือนในเอเชีย)

ยุโรปมีชุมชนมุสลิมพลัดถิ่นหลายกลุ่ม ซึ่งมีภูมิหลังแตกต่างกันทั้งทางภูมิศาสตร์และสังคม-เศรษฐกิจ รวมทั้งต่างกันในระยะเวลาที่พลัดถิ่นมาอยู่ในยุโรปด้วย กลุ่มใหญ่คือกลุ่มที่อพยพมาตั้งแต่ 50-60 ปีก่อน แต่ส่วนน้อยเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้าย ชุมชนเหล่านี้เดิมก็เพียงมีบทบาทให้การสนับสนุนกลุ่มก่อความไม่สงบในอัฟริกาเหนือ ตะวันออกกลาง และบางส่วนของเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ในระยะหลังๆ นี้ได้เริ่มเป็นสถานที่สำหรับชักชวนกลุ่มเยาวชนเข้าร่วมขบวนการด้วย โดยมีความเชื่อมโยงมากบ้างน้อยบ้างกับกลุ่มอัลไคดาและกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ "เซลล์" ของกลุ่มเหล่านี้ประกอบด้วยคนหนุ่มมุสลิมที่อพยพเข้ามาในวัยคนแรกหรือวัยคนที่สอง มักจะมาจากอัฟริกาเหนือ และบางครั้งก็มีคนผิวขาวที่เปลี่ยนศาสนามาเป็นอิสลามด้วย "แกนนำ" ของกลุ่มเหล่านี้มักเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ไม่มีปัญหาใดๆ กับสังคม เป็นตัวอย่างของผู้อพยพที่ดีที่สร้างเนื้อสร้างตัวได้ในยุโรป

คนเหล่านี้มักจะไปทำกิจทางศาสนาที่มีสยิดที่เป็นสายสุดโต่ง และพบกับนักรณรงค์จากอัฟกานิสถาน เชคเนีย บอสเนียหรือแคชเมียร์ ซึ่งเรียกกันว่า "ผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper)" ตามมัสยิดเหล่านี้ ถึงแม้กลุ่มเยาวชนเหล่านี้จะจัดตั้งกลุ่มกันเองได้ในระหว่างเพื่อนที่รู้จักกัน แต่จำเป็นต้องพึ่งผู้เฝ้าประตูเพื่อเชื่อมโยงกับขบวนการนอกประเทศ ผู้เฝ้าประตูจะให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่จะเข้าร่วมกลุ่มหัวรุนแรงและสถานที่ที่จะไปรับการฝึกอบรมต่างๆ เป็นที่น่าสังเกตว่าในระยะหลังนี้มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมแบบนี้มากขึ้น

สาเหตุที่เยาวชนเข้าร่วมลัทธิสุดโต่งและกลุ่มก่อการร้ายมีหลายอย่าง และมีแรงจูงใจทั้งในระดับส่วนตัว ระดับสังคมยุโรป และระดับโลก ในระดับส่วนตัวนั้นอาจเกิดจากวิกฤติเฉพาะกาลเช่นพ่อแม่เสียชีวิต การหย่าร้าง หรือช่วงเวลาที่อยู่ในอาการซึมเศร้า ประกอบกับความผิดหวังที่ไม่สามารถประสบความสำเร็จในสังคมในฐานะที่เป็นผู้อพยพ ดังที่กล่าวแล้ว ซึ่งกลุ่ม "ญิฮาด" ใช้เป็นโอกาสเสนออัตลักษณ์และทิศทางในชีวิตใหม่เข้าไปแทนที่ ในระดับสังคมยุโรปเองนั้น มาตรการทางความมั่นคงซึ่งจำกัดเสรีภาพของประชาชนตั้งแต่หลัง 9/11 และมาตรการลดจำนวนผู้อพยพเข้าเมืองก็ทำให้คนมุสลิมรู้สึกถูกเพ่งเล็งโดยไม่มีความผิด และในระดับโลก แนวคิดที่ว่าประเทศตะวันตกกำลังรุกรานโลกมุสลิมเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้กลุ่มเยาวชนเข้าร่วม "สงครามโลก" ครั้งใหม่

2.5 ภูมิภาคอเมริกากลาง ในภูมิภาคนี้ลัทธิสุดโต่งได้เปลี่ยนรูปแบบไปในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา เดิมในทศวรรษ 1970 และ 1980 ผู้เข้าร่วมขบวนการเป็นส่วนหนึ่งของแนวโน้มนะดับโลกที่ใหญ่กว่า คือ สงครามเย็นระหว่างสหรัฐกับสหภาพโซเวียต มหาอำนาจทั้งสองยื่นมือเข้าไปแทรกแซงกิจกรรมในหลายประเทศรวมทั้งอเมริกากลางด้วย มีการต่อสู้ระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายทุนนิยมใน **เอล ซาลวาดอร์ นิคารากัว และ กัวเตมาลา** โดยที่ **ฮอนดูรัส** เป็นศูนย์กลางของกลุ่มทุนนิยมที่สนับสนุนสหรัฐ นอกจากนี้ยังมีการก่อการร้ายที่กระทำโดยรัฐด้วย เช่นมีทีมสังหารที่ถูกจ้างให้ไปฆ่าผู้นำกลุ่มอื่นและชนชั้นพลเรือน สหรัฐถือว่าความมั่นคงในภูมิภาคนี้เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับตน เนื่องจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ จะปล่อยไว้ไม่ได้ ดังนั้นจึงสนับสนุนกลุ่มเหล่านี้มาก และความรุนแรงก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

แต่ในทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง กลุ่มเหล่านี้ก็ขาดทิศทางและขาดการสนับสนุน ประกอบกับการเริ่มกระบวนการทางประชาธิปไตยในหลายประเทศด้วยความช่วยเหลือขององค์การสหประชาชาติ จึงทำให้สมาชิกกลุ่มบางส่วนหันมาใช้วิธีการทางการเมืองแทน การก่อการร้ายจึงลดลง

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าลัทธิสุดโต่งในอดีตที่นำไปสู่การก่อการร้ายนั้น สามารถนำไปสู่สิ่งอื่นที่ไม่ใช่การก่อการร้ายก็ได้ ดังเช่นในกรณีอเมริกากลางนี้ เมื่อการก่อการร้ายสิ้นสุดลง สมาชิกกลุ่มบางส่วนกลับหันไปทำธุรกิจนอกกฎหมายแทน **โคลัมเบีย** กลายเป็นศูนย์กลางการขนส่งยาเสพติด การค้าอาวุธและการค้ายาเสพติด และมีสายสัมพันธ์กับแก๊งอาชญากรรมในสหรัฐ กิจกรรมเช่นนี้ทำให้เกิดความรุนแรงจากอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งก็คล้ายคลึงกับการก่อการร้ายในสมัย 1970 และ 1980 แต่เป็นความรุนแรงที่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและกำไรนอกกฎหมาย

3.สรุป

ลัทธิสุดโต่ง (Extremism) เป็นเบื้องหลังที่สำคัญของการก่อการร้ายในทุกภูมิภาคของโลก สังคมโลกจึงต้องร่วมมือกันกำจัดเงื่อนไขที่เป็นบ่อเกิดของลัทธิสุดโต่ง คือการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และไม่เท่าเทียมทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง **ปาเลสไตน์** เป็นทั้งปัญหาระดับภูมิภาคของตะวันออกกลางและเป็นสัญลักษณ์ระดับโลกในการสร้างแรงจูงใจกับสมาชิกลัทธิสุดโต่งและกลุ่มก่อการร้าย หากแก้ปัญหาปาเลสไตน์ได้อย่างครอบคลุมและเป็นธรรม จะทำให้ลัทธิสุดโต่งและกลุ่มก่อการร้ายจำนวนมากขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติการ ทั้งในตะวันออกกลางและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สังคมโลกต้องแสดงให้เห็นว่า **หลักนิติรัฐ (Rule of Law)** เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องปฏิบัติตาม และสหรัฐควรตระหนักว่าการใช้ดับเบิลสแตนด์ดาร์ดในการปฏิบัติต่อปัญหาบางปัญหานั้นอาจเป็นสาเหตุโดยตรงของการก่อการร้าย

ในด้าน**สังคมและเศรษฐกิจ** ทั้งรัฐบาลประเทศและสังคมโลกต้องช่วยกันสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับ**กลุ่มเยาวชน**ที่จะมีขนาดใหญ่ขึ้นในอนาคต โดยการลงทุนร่วมในประเทศกำลังพัฒนา สนับสนุนการปฏิรูปท้องถิ่น และเปิดโอกาสการจ้างงานให้กับเยาวชน เช่นเดียวกัน **การปฏิรูปทางการเมืองและการยอมให้มีส่วนร่วม**เป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดความรุนแรงและการก่อการร้าย นอกจากนี้ จำเป็นจะต้องสร้างกระบวนการทางปฏิบัติที่ทำให้**ผู้ก่อการร้ายออกจากขบวนการได้ (Disengagement)** เช่นการนิรโทษกรรม การฟื้นฟูทางจิตใจและสังคม และการส่งเสริมอาชีพที่อยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี (ไม่ใช่สังคมสงเคราะห์)

การสร้าง**วิสัยทัศน์ทดแทน (Alternate Vision)** ที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์และสันติวิธีก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำให้เห็นอย่างชัดเจน เพื่อทดแทนวิสัยทัศน์แบบสุดโต่งของกลุ่มก่อการร้าย ทั้งนี้ ควรมีฐานอยู่บนความรุ่งโรจน์ของอิสลามในอดีต (Glorious Islamic Past) แต่เน้นการอยู่ร่วมกัน ความประนีประนอม และความเด่นทางวัฒนธรรมและการศึกษาของอารยธรรมอิสลาม เพื่อเป็นทางออกกับกลุ่มเยาวชนมุสลิม เช่นเดียวกัน ในสังคมมุสลิมเองก็ควรมีการทบทวนประวัติศาสตร์มุสลิมและเปิดสะพานสู่ตะวันตก เหมือนกับที่บรรพบุรุษชาวมุสลิมเคยทำมาแล้วโดยไม่หวั่นเกรงวัฒนธรรมตะวันตก แต่สนใจที่จะเรียนรู้จากกัน ในการนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ **การศึกษาและ สื่อมวลชน** ในโลกมุสลิมเป็นพิเศษ

ในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้ จะต้องมามี **ตัวแสดง (Actors)** หลายตัวเข้ามามีบทบาทสำคัญในเรื่องเหล่านี้ เช่น นักการศึกษา กระบวนการประชาธิปไตย การปฏิรูปทางสังคมและการเมือง การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของประชาสังคม และสื่อมวลชน ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

สังคมโลกต้องร่วมกันยุติปัญหาเรื่องลัทธิสุดโต่งและกลุ่มก่อการร้ายให้ได้ เหมือนกับที่เคยทำสำเร็จมาแล้วในเรื่องการค้าทาส โจรสลัด และความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศสภาพ การก่อการร้ายเป็นปัญหาของมนุษยชาติ ไม่ใช่ปัญหาของลัทธิ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง และโลกต้องร่วมกันแก้ไขจึงจะสำเร็จได้

4. ข้อเสนอแนะ (บางส่วน) ในระดับปฏิบัติ

- ขยายโอกาสทางการศึกษา และเพิ่มการลงทุนในการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาด้านการแก้ไขความขัดแย้ง การประนีประนอม และการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมโดยการเรียนแบบ 2 ภาษา (Bilingual Education) และโครงการแลกเปลี่ยน (Exchange Programs)
- สร้างโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ให้คนจำนวนมากๆได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกับของตน
- เริ่มความร่วมมือด้านสื่อมวลชนระหว่างประเทศตะวันตกกับประเทศมุสลิม
- สร้างมาตรการนิรโทษกรรม ที่ทำโดยการมีส่วนร่วม
- ส่งเสริมการปรึกษาหารือทางการเมือง และส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและสังคมเปิด ซึ่งมีพื้นที่ให้มีตัวแทนทางการเมืองจากกลุ่มคนชายขอบเข้าร่วมด้วย ภายใต้กรอบของกฎหมาย
- ปรับโครงสร้างและกลไกระดับประเทศและระดับภูมิภาคที่จะช่วยลดความไม่พอใจจากการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ปกป้องการสนับสนุนจากประเทศที่สาม และยุติการก่อการร้ายโดยรัฐเอง

รายงานล่าสุด 'VIS' ตุลาคม 50 : สถานการณ์รุนแรงเพิ่ม – เวลาปฏิบัติการเปลี่ยน – ระวังเป้าที่อ่อนแอ/ผู้สูงอายุ

รายงานวิจัย DSW | 2550-11-30 09:45:37

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance - VIS) ประจำเดือนตุลาคม 2550 สรุปสถานการณ์การบาดเจ็บจากความรุนแรงในช่วงเดือนตุลาคมที่ผ่านมาว่า

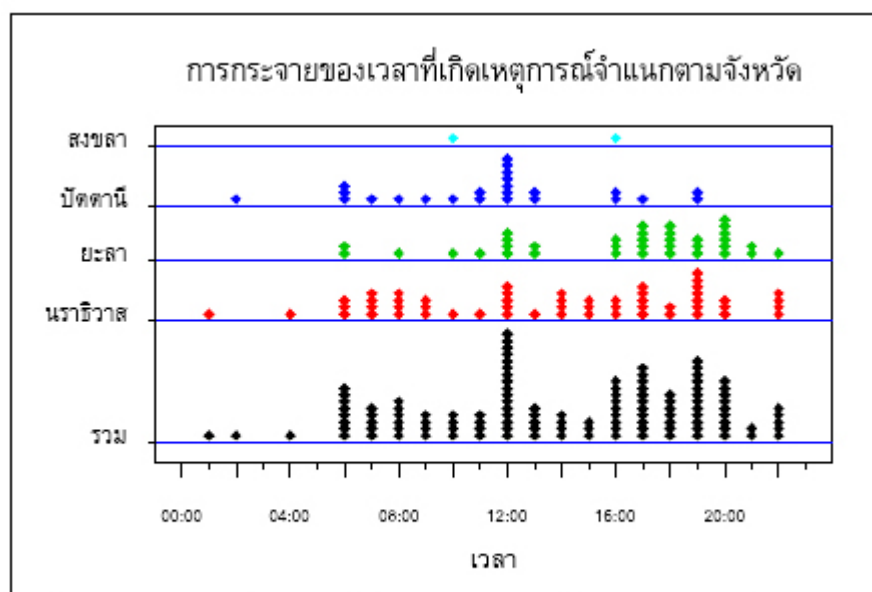
มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่ทำให้มีผู้บาดเจ็บเสียชีวิตและเข้าโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 117 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 238 ราย เสียชีวิต 88 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเดือนกันยายนที่ผ่านมาพบว่า สถานการณ์มีจำนวนความรุนแรงเพิ่มขึ้นจากเดิมคือ 87 ครั้ง เป็น 117 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นจาก 145 รายเป็น 238 ราย

เมื่อดูอัตราการบาดเจ็บจะพบว่า มีอัตราการบาดเจ็บอยู่ที่ 5.6 ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีอัตราการตายอยู่ที่ 2.1 ต่อแสนประชากรต่อเดือน อัตราการป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 37 มีจำนวนผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวมทั้ง 217 คน

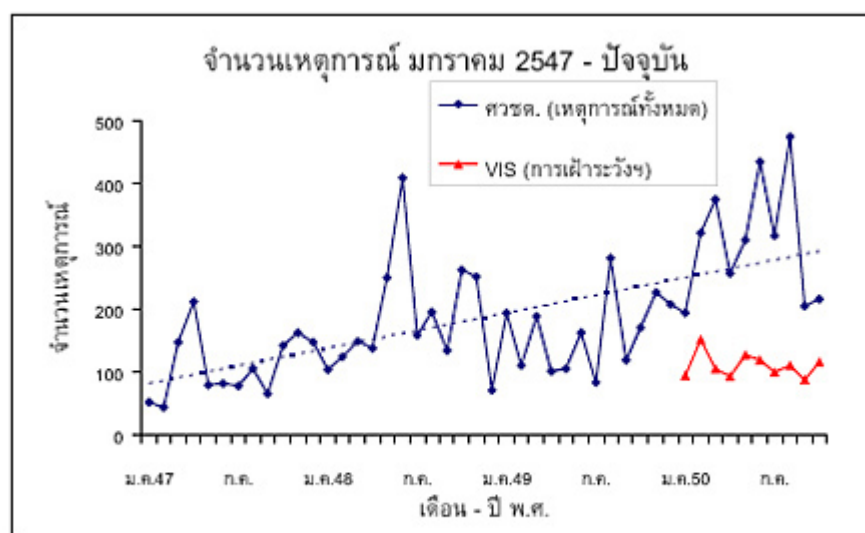
เมื่อวิเคราะห์ลักษณะผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตในเดือนตุลาคมพบว่า อันดับ 1 เป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกร ซึ่งต่างจากเดือนกันยายนซึ่งเป็นกลุ่มทหาร โดยมีอัตราการบาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นจากเดิม และมีข้อสังเกตว่าผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (60ปีขึ้นไป) มากขึ้น โดยมีอัตราการบาดเจ็บเพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมา 5 เท่าคือ 2.3 เป็น 12.4 ต่อแสนประชากรและมีอัตราการตายเพิ่มขึ้นจาก 2.3 เป็น 4 ต่อแสนประชากร ซึ่งเมื่อรวมกับกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีแล้ว จะคิดเป็น 1 ใน 6 ของเหยื่อจากความรุนแรงในเดือนนี้ทั้งหมด

ด้านสาเหตุของการบาดเจ็บพบว่า มีสัดส่วนการถูกทำร้ายด้วยอาวุธปืนเพิ่มมากขึ้นจากเดิม โดยเป็น 62.6 % ของสาเหตุการบาดเจ็บ และ 92.0 % ของการเสียชีวิต ซึ่งสันนิษฐานได้ว่ามีความแม่นยำของการใช้อาวุธในการสังหารเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังเป็นเดือนแรกของปีนี้ ที่พบว่ามีเปลี่ยนแปลงของเวลาในการเกิดเหตุส่วนใหญ่จากเดิมซึ่งมักเป็นเวลาเช้า (07:00-09:00 น.) และช่วงเวลาค่ำ (20.00-21.00 น.) มาเป็นช่วงเที่ยงวัน (12:00-13:00 น.)

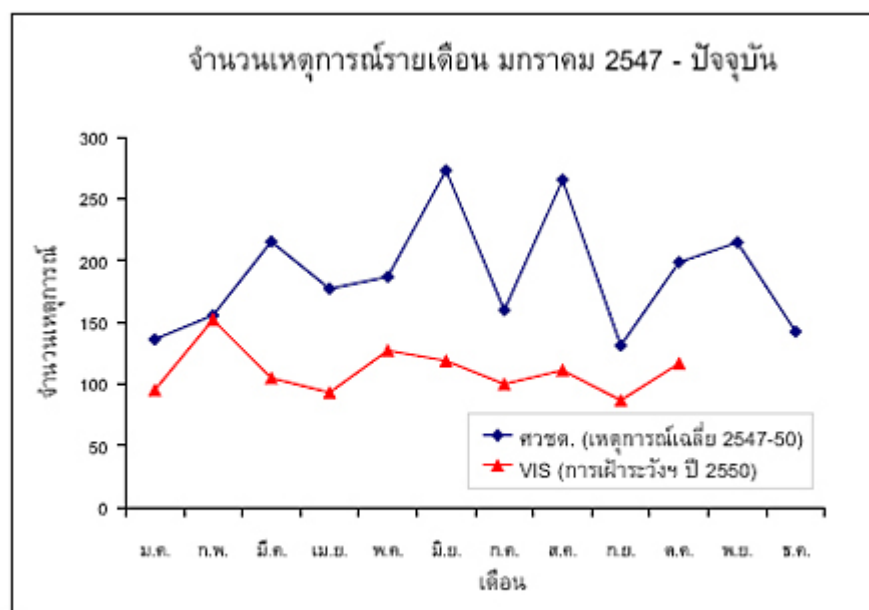
ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (VIS) เป็นความร่วมมือระหว่างความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลของรัฐและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์บริหารการพัฒนาสุขภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบ.ชต.), สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา, สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศว.ชต.) และหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

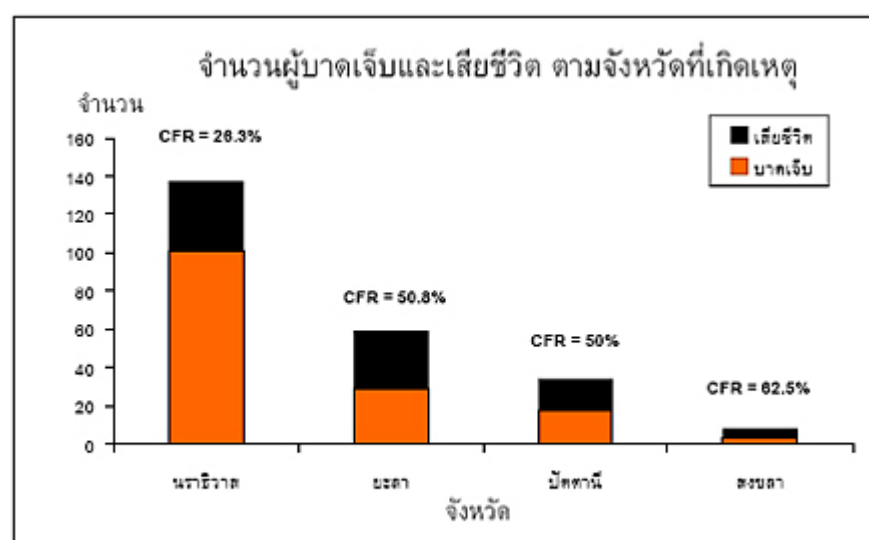
แผนภูมิที่ 2. จำนวนเหตุการณ์จำแนกตามจังหวัดและเวลาที่เกิดเหตุการณ์ (1 จุดแทน 1 เหตุการณ์)

แผนภูมิที่ 5. จำนวนเหตุการณ์รายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 เปรียบเทียบกับข้อมูลของทวชด. ซึ่งเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบทุกประเภททั้งที่มีและไม่มีผู้บาดเจ็บ

แผนภูมิที่ 6. จำนวนเหตุการณ์เฉลี่ยรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2547

แผนภูมิที่ 7. จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ตามจังหวัดที่เกิดเหตุ เรียงลำดับตามจำนวนผู้บาดเจ็บ

ตารางที่ 7. ลักษณะของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต

	ผู้บาดเจ็บ			ผู้เสียชีวิต		
	จำนวน	(%)	อัตรา/แสนประชากร	จำนวน	(%)	อัตรา/แสนประชากร
อายุ มีฐาน (Median) = 38 ปี พิสัยควอไทล์ (Inter Quartile Range-IQR) = 26-49 ปี						
0-14 ปี	15	(6.3)	2.8	5	(5.7)	0.9
15-29 ปี	64	(26.9)	14	19	(21.6)	4.1
30-44 ปี	72	(30.3)	18.7	31	(35.2)	8.1
45-59 ปี	65	(27.3)	29.8	26	(29.5)	11.9
>= 60 ปี	22	(9.2)	12.4	7	(8)	4
เพศ						
ชาย	192	(80.7)	21.9	78	(88.6)	8.9
หญิง	46	(19.3)	5.2	10	(11.4)	1.1
ศาสนา						
พุทธ	95	(39.9)	25.6	18	(20.5)	4.8
อิสลาม	116	(48.7)	8	62	(70.5)	4.3
คริสต์	1	(0.4)	NA	-	-	NA
ไม่ระบุ	26	(10.9)	NA	8	(9.1)	NA

ตารางที่ 9. จำนวนและร้อยละของสาเหตุภายนอก 5 อันดับแรก

อันดับ	สาเหตุภายนอก (ICD-10 external cause of injury)	บาดเจ็บ		ตาย		ป่วยตาย อัตรา (%)
		จำนวน	%	จำนวน	%	
1.	ถูกทำร้ายโดยอาวุธปืนอื่นที่ไม่ระบุ (X95)	147	61.8	81	92	55.1
2.	ถูกทำร้ายโดยวัตถุระเบิด (X96)	68	28.6	2	2.3	2.9
3.	การปฏิบัติการหรือการแทรกแซงทางกฎหมาย (Y35)	12	5	1	1.1	8.3
4.	ถูกทำร้ายโดยปืนยาว ปืนใหญ่ (X94)	2	0.8	0	0	0
5.	การทำสงคราม (Y36)	2	0.8	2	2.3	100

ตารางที่ 10. จำนวนและร้อยละของการวินิจฉัยสุดท้าย 5 อันดับแรก

อันดับ	การวินิจฉัยสุดท้าย (Final ICD-10 code diagnosis)	บาดเจ็บ		ตาย		ป่วยตาย อัตรา (%)
		จำนวน	%	จำนวน	%	
1.	บาดแผลเปิดบริเวณศีรษะ (S01)	204	9.2	36	10.8	17.6
2.	บาดแผลเปิดบริเวณทรวงอก (S21)	129	5.8	51	15.3	39.5
3.	บาดเจ็บบริเวณอวัยวะภายในช่องท้อง (S36)	105	4.7	9	2.7	8.6
4.	บาดแผลเปิดบริเวณท้อง หลังส่วนล่าง และกระดูกเชิงกราน (S31)	94	4.2	5	1.5	5.3
5.	บาดแผลตื้นบริเวณขาส่วนล่าง (S80)	90	4	1	0.3	1.1

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

โศกสลดทลายโพลชายแดนใต้ : 'อภิลิทธิ์-ปชป.' ยังนำ แต่ตัวแปร 'พลังเงียบ' ยังมากถึง 1 ใน 4

รายงานวิจัย DSW | 2550-12-12 15:37:38

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้
Deep South Watch : DSW

เครือข่ายรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ เปิดเผยแพร่ผลการสำรวจประชามติความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล (SB-Polls: โพลชายแดนใต้) ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ถือเป็นสำรวจความเห็นรอบสุดท้ายหลังจากที่ได้รายงานผลรอบแรกไปเมื่อต้นเดือนธันวาคมที่ผ่านมา

โดยผลการสำรวจระบุว่า ผู้ที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้เป็นนายกรัฐมนตรีมากที่สุดคือ นายอภิลิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 55.5 รองลงมาคือ นายชวน หลีกภัย ได้คะแนนนิยมร้อยละ 9.0 อันดับสามคือ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ได้คะแนนนิยมจำนวนร้อยละ 5.6 นายบรรหาร ศิลปะอาชา และนายสมักร สุนทรเวชได้คะแนนร้อยละ 3.8 นายสุวิทย์ คุณกิตติก็ได้ประมาณ 3.8 เช่นกัน ตามมาด้วยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ได้ร้อยละ 3.6 ส่วนอดีตนายกรัฐมนตรี ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้ร้อยละ 3.2 นัยยะที่ต้องทำการวิเคราะห์ต่อก็คือ คะแนนนิยมอันดับสามของพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน อดีตประธานคณช. ซึ่งแม้จะไม่ได้ลงสมัครเลือกตั้งก็ตามแต่กลับได้คะแนนนิยมถึงจำนวนร้อยละ 5.6

โพลยังตั้งคำถามว่า "คะแนนนิยมผู้นำจะเป็นอย่างไรถ้านับคะแนนเฉพาะกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้" ก็พบว่า นายอภิลิทธิ์ เวชชาชีวะยังคงมีคะแนนนำ กล่าวคือได้คะแนนร้อยละ 55.5 ตามมาด้วยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลินได้ร้อยละ 7.9 นายสุวิทย์ คุณกิตติได้ร้อยละ 5.9 นายสมักร สุนทรเวชได้ร้อยละ 5.0 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ได้ร้อยละ 4.8 นายบรรหาร ศิลปะอาชาได้ร้อยละ 4.7 นายชวน หลีกภัยได้ร้อยละ 4.0 ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ร้อยละ 2.5

ในขณะที่ความนิยมต่อพรรคการเมืองโดยการตั้งโจทย์ว่า "ถ้าสมมุติวันนี้เป็นวันเลือกตั้ง" ท่านจะเลือกพรรคการเมืองใดในการเลือกตั้งแบบสัดส่วนซึ่งเป็นการวัดความนิยมในพรรคการเมืองโดยตรงปรากฏว่าในพื้นที่ 5 จังหวัดประชาชนมีความนิยมในพรรคประชาธิปัตย์มากที่สุดซึ่งได้คะแนนร้อยละ 53.1 อันดับที่สองคือพรรคเพื่อแผ่นดินได้ร้อยละ 7.7 อันดับที่สามคือพรรคพลังประชาชนได้คะแนนร้อยละ 6.9 ส่วนพรรคชาติไทยได้คะแนนร้อยละ 3.4 ที่เหลือคือพรรครวมใจไทย พรรคมหาชนชาติไทยและอื่นๆได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 1 เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพิจารณาเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะพบความต่างของคะแนนอยู่บ้างโดย พรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนใน 3 จังหวัดร้อยละ 47.8 ต่ำกว่าทั้งพื้นที่ 5 จังหวัดแต่ยังคงมาเป็นทีหนึ่ง พรรคเพื่อแผ่นดิน ร้อยละ 12.4 พรรคพลังประชาชนได้ร้อยละ 9.4 ส่วนพรรคชาติไทยได้ร้อยละ 5.2 ส่วนพรรคมัชฌิมาธิปไตยได้ร้อยละ 1.2 รวมใจไทยชาติพัฒนาร้อยละ 1.0 พรรคที่เหลือได้ต่ำกว่าร้อยละ 1

ทั้งนี้ในรายงานระบุว่าควรให้ความสนใจด้วยว่า คะแนนนิยมที่วิเคราะห์ข้างต้น อยู่บนสมมติฐานทางวิชาการทำโพลส์ว่า "ถ้าเป็นการเลือกตั้งในวันนี้" แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป อาจเกิดความเปลี่ยนแปลงได้ ยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ตอบว่า "ยังไม่ได้ตัดสินใจ" **กล่าวสำหรับข้อมูล 5 จังหวัดชายแดนใต้มีผู้ตอบที่บอกว่ายังไม่ได้ตัดสินใจอยู่ร้อยละ 26 ในส่วนของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนผู้ที่ตอบว่ายังไม่ได้ตัดสินใจ ร้อยละ 21** ซึ่งพวกนี้อาจยังเป็นคะแนนเสียงแบบลอยที่สามารถจะแปรเปลี่ยนได้ การหาเสียงในระยะสุดท้ายก่อนวันเลือกตั้งจะเป็นตัวชี้ขาดคะแนนที่เป็นจริง

เมื่อตั้งถามอีกว่าสมมติว่า "การเลือกตั้งเป็นวันนี้ในระบบ ส.ส. แบบ "แบ่งเขตเลือกตั้ง" ท่านคิดว่า จะเลือกผู้สมัครอย่างไร โดยให้เลือกระหว่างการเลือกทั้งพรรคการเมืองทั้งพรรคหรือว่าจะเลือกแบบเสียงแตกเป็นหลายพรรคตามคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครหรือใช้เกณฑ์เลือกทั้งพรรคและตัวบุคคล คำตอบก็คือสำหรับทั้ง 5 จังหวัดร้อยละ 22.2 บอกว่าจะเลือกทั้งหมดจากพรรคการเมืองเดียวหรือเลือกพรรค ในขณะที่อีกร้อยละ 33.2 บอกว่าเลือกแบบแบ่งเขตโดยเลือกจากคุณสมบัติส่วนตัว แต่ที่บอกว่าเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ทั้งคู่ที่พรรคและตัวบุคคลประกอบกันมีอยู่มากถึง ร้อยละ 42.1 ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือปัตตานี ยะลา และนราธิวาสผู้ที่บอกว่าจะเลือกทั้งหมดจากพรรคการเมืองเดียวมีอยู่ร้อยละ 18.1 ผู้ที่ตอบว่าจะเลือกตามคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมีอยู่ร้อยละ 39.4 ผู้ที่ใช้ทั้งเลือกพรรคและตัวบุคคลมีอยู่สูงมากถึงร้อยละ 39.8 แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนมากน่าจะเลือกโดยใช้เกณฑ์ทั้งเลือกพรรคและตัวบุคคล

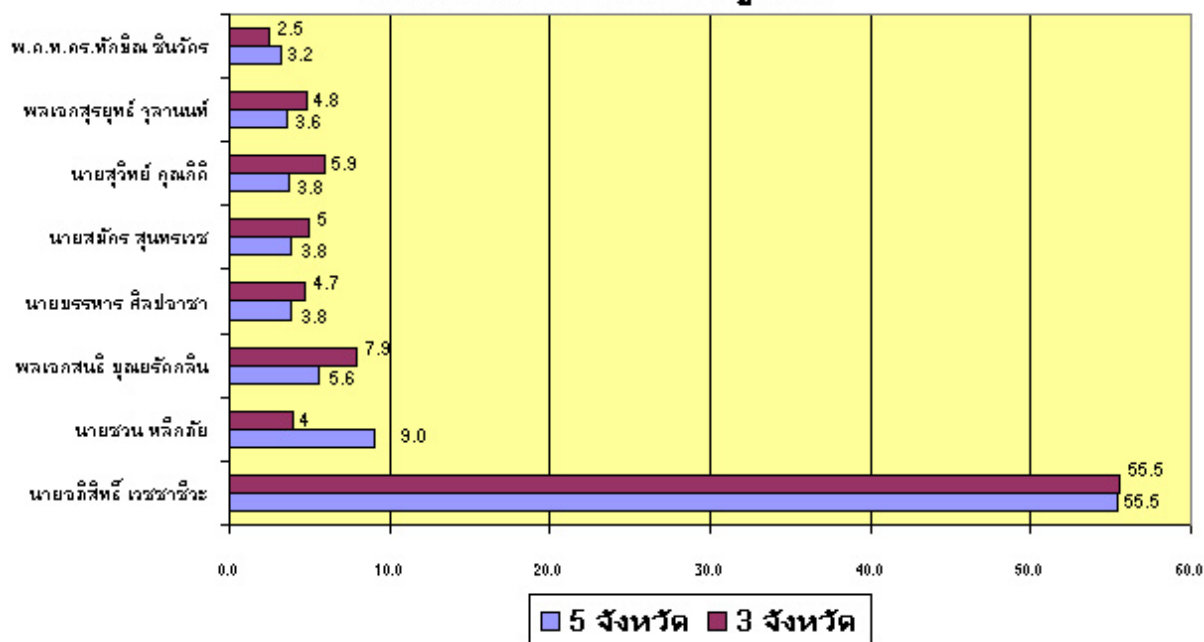
ในส่วนของผู้ที่เลือกแบ่งเขตแบบเหมาพรรคเดียวนั้น ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 49.8 บอกว่าจะเลือกพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนอีกร้อยละ 5.9 เป็นคะแนนของพรรคพลังประชาชน พรรคเพื่อแผ่นดินได้ร้อยละ 5.5 พรรคชาติไทยได้ร้อยละ 1.8 ใน 3 จังหวัดภาคใต้พรรคประชาธิปัตย์ได้จากแบ่งเขตร้อยละ 41.6 พรรคเพื่อแผ่นดินกลับขึ้นมาเป็นลำดับที่สองคือร้อยละ 8.6 พรรคพลังประชาชนได้ร้อยละ 8.1 พรรคชาติไทยได้ร้อยละ 3 ภายใต้ข้อสมมติฐานว่าถ้าการเลือกตั้งเป็นวันนี้และคะแนนที่ยังไม่ได้ตัดสินใจมีอยู่จำนวนหนึ่ง การคาดการณ์ขั้นต้นน่าจะเป็นไปได้ว่าผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์อาจจะได้ที่นั่ง สส. แบบแบ่งเขตใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 19 ที่นั่ง พรรคพลังประชาชนได้ 1 ที่นั่งและพรรคเพื่อแผ่นดินได้ 2 ที่นั่ง

สุดท้ายประเด็นที่จะต้องวิเคราะห์ก็คือประชาชนมีความคาดหวังอย่างไรว่าการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งจะช่วยแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ อาจจะดีแค่ไหนว่าประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งจะช่วยแก้ปัญหาความรุนแรงภาคใต้หรือไม่ ? **ผู้ที่มองว่ารัฐบาลประชาธิปัตย์โดยทำให้แก้ปัญหาได้ดีกว่าเดิมมีอยู่ร้อยละ 36.5 ที่มองว่าไม่ทำให้ปัญหาลดกว่าเดิมมีอยู่ร้อยละ 19.7 ส่วนที่บอกว่าแย่กว่าเดิมนั้น มีอยู่ร้อยละ 3.2** อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าคิดก็คือผู้ตอบร้อยละ 39.9 ยังบอกว่ายังไม่แน่ใจว่าจะดีขึ้นหรือแย่ลงไปกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมประชาชนในภาคใต้ยังไม่แน่ใจว่าพรรคการเมืองและการเลือกตั้งซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลประชาธิปัตย์จะสามารถจะแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พรรคการเมืองและนักการเมืองจึงต้องทำงานหนักเพื่อพิสูจน์ให้ประชาชนเชื่อว่าตนเองจะสามารถจะเสนอทางออกในการแก้ปัญหาที่ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติ

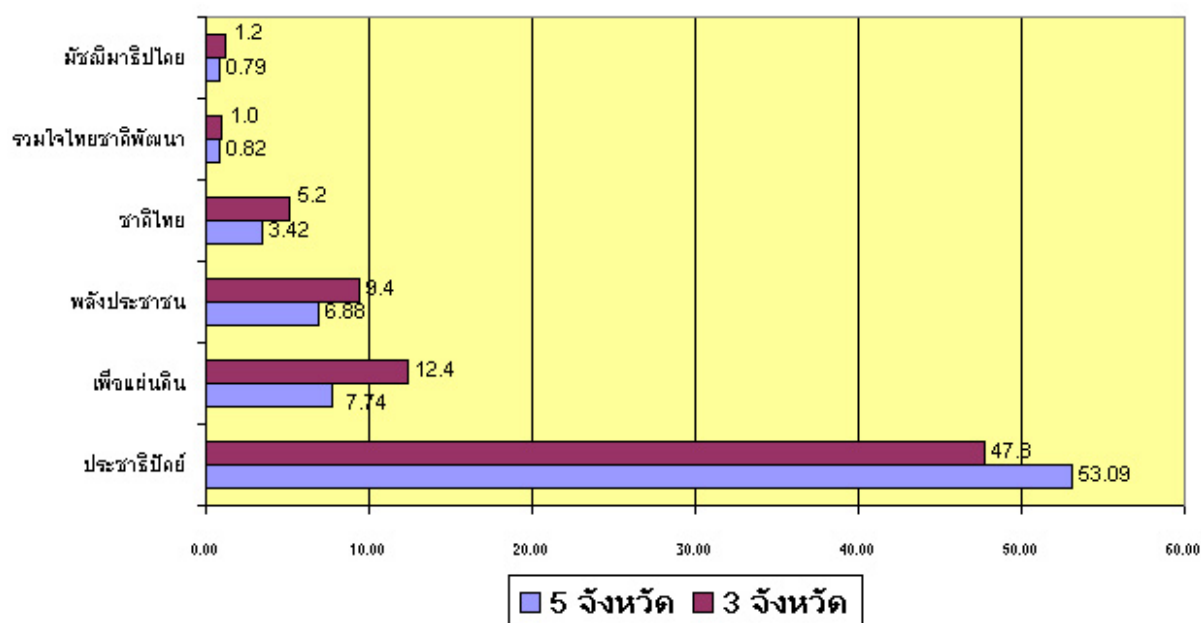
'เครือข่ายรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้' เป็นองค์กรเครือข่ายวิชาการระหว่างคณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ที่ประสานกันเพื่อทำกิจกรรมทางวิชาการ ในขณะที่โพลชายแดนใต้ที่เปิดเผยในครั้งนี้ถือเป็นการทำโพลทางวิชาการครั้งแรกของสถาบันการศึกษาดังกล่าว

โพลดังกล่าวจะจัดทำแบบต่อเนื่อง 2 รอบ โดยครั้งแรกเก็บข้อมูลมาตั้งแต่วันที่ 19 - 25 พฤศจิกายนที่ผ่านมา ส่วนรอบที่ 2 ได้เริ่มเก็บข้อมูลในวันที่ 1 - 7 ธันวาคม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรจากผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกเขตเลือกตั้ง อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน จังหวัดละ 600 คน รวมทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คน โดยได้รับแบบสอบถามกลับมาจริง 2,988 ชุด จากการลงเก็บข้อมูลของนักศึกษาในสถาบันที่อยู่ในเครือข่ายซึ่งเป็นคนที่มิมีมูลำเนาอยู่ในพื้นที่

ท่านอยากให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรี

การเลือกพรรคการเมืองในการเลือกตั้งแบบสัดส่วน

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
13	ประชาธิปัตย์	75.0
15	ประชาธิปัตย์	72.6
14	ประชาธิปัตย์	71.7
เขตที่ 2 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
1	ประชาธิปัตย์	73.1
3	ประชาธิปัตย์	71.7
2	ประชาธิปัตย์	71.0
เขตที่ 3 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
*3	ประชาธิปัตย์	70.0
*4	ประชาธิปัตย์	70.0

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
3	ประชาธิปัตย์	50.8
4	ประชาธิปัตย์	50.5

จังหวัดปัตตานี

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
5	ประชาธิปัตย์	55.0
6	ประชาธิปัตย์	48.8
เขตที่ 2 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
4	ประชาธิปัตย์	45.2
3	ประชาธิปัตย์	40.5

จังหวัดยะลา

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
5	ประชาธิปัตย์	55.0
6	ประชาธิปัตย์	48.8
เขตที่ 2 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
4	ประชาธิปัตย์	45.2
3	ประชาธิปัตย์	40.5

จังหวัดยะลา

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
5	ประชาธิปัตย์	58.0
6	ประชาธิปัตย์	55.0
4	ประชาธิปัตย์	54.5

จังหวัดนราธิวาส

เขตที่ 1 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
19	ประชาธิปัตย์	39.2
20	ประชาธิปัตย์	35.2
*21	ประชาธิปัตย์	30.8
*16	เพื่อแผ่นดินไทย	30.6
เขตที่ 2 หมายเลข	พรรคการเมือง	คะแนนที่คาดว่าจะ ได้(ร้อยละ)
7	ประชาธิปัตย์	37.0
*8	ประชาธิปัตย์	36.2
*1	ชาติไทย	26.8

* ยังมีโอกาสสูงที่จะเปลี่ยนแปลงเพราะขนาดตัวอย่างน้อยเกินไปในเขตเลือกตั้งหรือคะแนนต่างกันไม่มากพอ

สถานการณ์ชายแดนใต้ในมิติแห่งความสัมพันธ์ของไทยกับโลกมุสลิม

รายงานวิจัย DSW | 2550-12-28 02:47:40

สามารถ ทองเฟื้อ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทนำ

สภาพทั่วไปของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย อันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาพูดเพื่อติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มาจากรากฐานเดียวกัน ตลอดจนการใช้วัฒนธรรมอิสลามในการดำเนินชีวิตซึ่งมีวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยวิถีชีวิตของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีความผูกพันยึดมั่นวิถีทางอิสลามเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากนี้แล้วเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นและเปราะบางต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงในระดับสากลที่หลายประเทศได้ให้ความสำคัญและได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยนับตั้งแต่เหตุการณ์มัสยิดกรือเซะและตากใบที่เกิดขึ้นในปี 2004 เป็นต้นมาประชาคมโลกได้ให้ความสำคัญและสนใจต่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศโลกมุสลิมได้แสดงความห่วงใยต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวนับว่าเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีมาอย่างต่อเนื่อง มีความสลับซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ มีรากเหง้าความเป็นมานับตั้งแต่อดีตที่สั่งสมสืบทอดเรื่อยมาเป็นเวลานานจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม และมีผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งในระดับชาติและในระดับสากลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งโลกมุสลิมรวมทั้งองค์กรและหน่วยงานมุสลิมระหว่างประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและมีความสนใจในการที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อที่จะธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความสันติสุขให้เกิดขึ้นโดยเร็วไวที่สุด ซึ่งกลุ่มประเทศในโลกมุสลิมได้ตระหนักว่าบริเวณพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย จึงเห็นควรที่จะเข้ามาให้การเอาใจใส่ดูแลกับปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของประชาชาติมุสลิมที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ดังนั้นบทความชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาและนำเสนอถึงบริบทแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับโลกมุสลิมอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้เกิดขึ้นมาว่าได้ก่อให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบหรือมีผลต่อพัฒนาการแห่งความสัมพันธ์ของไทยกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมนั้นอย่างไร

อิสลาม โลกมุสลิมกับชายแดนภาคใต้ : นัยสำคัญแห่งสัมพันธภาพและความหมาย

เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่า "อิสลาม" เป็นชื่อเรียกของศาสนาที่สำคัญที่สุดของโลกอีกศาสนาหนึ่งที่จัดอยู่ในประเภทของเอกเทวนิยม คือศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งมีผู้นับถือศรัทธากันเป็นจำนวนมาก ผู้ที่ศรัทธาในศาสนานี้เรียกว่า "มุสลิม" ซึ่งหมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั่นเอง คำว่าอิสลามมาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับ อัล-สลัม แปลว่า สันติภาพ การมอบน้อมและการยอมจำนน ในด้านนิติศาสตร์จึงหมายถึงการยอมจำนนต่อพระผู้เป็นเจ้าเพื่อจะไต่บรรลถึงความสันติสุข ดังนั้น "มุสลิม" ก็หมายถึงผู้ที่มอบน้อมมอบตนต่อพระผู้เป็นเจ้าแต่ผู้เดียวเพื่อความสันติ (ศราวดี อารีย์, 2550:5) อย่างไรก็ตามยังมีผู้คนจำนวนไม่น้อยในประเทศไทยมักจะเรียกประชาชนชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามว่าไทย

อิสลาม และในบางครั้งก็เรียกกันว่าชาวไทยมุสลิม ในทำนองเดียวกันจึงไม่น่าแปลกนักที่บางครั้งเรามักจะได้ยินการเรียกกลุ่มประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามว่าเป็นกลุ่มประเทศที่จัดอยู่ใน "โลกอิสลาม" หรือบางครั้งก็เรียกกันว่า "โลกมุสลิม" ซึ่งในการให้คำจำกัดความของคำนิยามทั้งสองนี้นั้นยังคงมีความสับสนกันอยู่ว่าจะเรียกกันอย่างไรดีถึงจะถูกต้องมากที่สุด

สำหรับในบทความนี้จึงใคร่ขอเสนอคำจำกัดความโดยยึดหลักภาษาและตามหลักรัฐศาสตร์ว่าประเทศใดก็ตามที่ประชากรส่วนใหญ่หรือชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นๆ นับถือศาสนาอิสลามและมีบทบาทอำนาจทางการเมืองมากกว่าชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเราเรียกกันว่าเป็นประเทศ "โลกมุสลิม" ด้วยเหตุผลที่ว่าหากเราเรียกประเทศเหล่านี้ว่าประเทศ "โลกอิสลาม" แล้ว คงจะต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปในหลักการแห่งศาสนบัญญัติของศาสนาอิสลามว่า ประชาชนมุสลิมในประเทศนั้นๆ ได้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักการคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เคร่งครัดหรือไม่ เพราะคำว่า "อิสลาม" เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งครอบคลุมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธาตั้งแต่เกิดจนถึงตายตามหลักการแห่งศาสนบัญญัติของอิสลาม กล่าวคือ อิสลามมิใช่แค่ศาสนาแต่อิสลามหมายถึง วิถีชีวิตโดยมีธรรมนูญในการดำเนินชีวิตคืออัลกุรอานและอัลหะดีษ ซึ่งถือว่าเป็นแบบอย่างและจริยธรรมที่ดั่งงามของท่านศาสดามุฮัมมัดที่มุสลิมต้องเรียนรู้เจริญรอยตาม กล่าวได้ว่า อิสลามเป็นทั้งระบบความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติที่ครอบคลุมพฤติกรรมของมนุษย์ในทุกๆ ด้านตั้งแต่เกิดจนตายโดยมีรากฐานที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ดังนั้นจึงเป็นการดีกว่าที่จะเรียกประเทศที่มีประชากรมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มใหญ่หรือที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติและมีประชากรมุสลิมของประเทศนั้นๆ มีบทบาทและอำนาจทางการเมืองมากกว่าชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้นว่าเป็นกลุ่มประเทศ "โลกมุสลิม"

ปัจจุบันประเทศหรือรัฐชาติต่างๆ มีจำนวนเกือบ 200 ประเทศในโลก ในจำนวนนั้นมีกลุ่มประเทศที่สามารถเรียกว่าเป็นกลุ่มประเทศ "โลกมุสลิม" ได้นั้นมีจำนวน 57 ประเทศด้วยกัน ที่ตั้งอยู่ในสี่ทวีป คือ ในทวีปเอเชีย 26 ประเทศ ได้แก่ อาเซอร์ไบจาน บาห์เรน บังคลาเทศ บรูไน กатар อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จอร์แดน คาซัคสถาน คูเวต คีร์กีซสถาน เลบานอน มาเลเซีย มัลดีฟส์ โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน สหรัฐอาหรับเอมิเรต และเยเมน ทวีปยุโรป 2 ประเทศ ประกอบด้วย อัลบาเนีย และตุรกี ทวีปอเมริกาใต้ 2 ประเทศ ได้แก่ กายานา และสุรินาม และทวีปแอฟริกาอีก 27 ประเทศ ประกอบไปด้วย อัลจีเรีย เซเนกัล เบนิน กาบอง โมร็อกโก โตโก บูร์กินาฟาโซ แกมเบีย โมซัมบิก ดูนีเซีย แคเมอรูน ลิเบีย ในเจอร์ อุกันดา ซาดี กินี ในจีเรีย โกตดิวัวร์ โคอโมรอส กินีบิสเซา ซีราลีโอน จิบูตี อียิปต์ มาลี มอริตานิ โชมเลีย และซูดาน ซึ่งเหล่านี้อาจเรียกรัฐชาติทั้ง 57 ประเทศดังกล่าวนี้ ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศที่เปรียบเสมือนเป็นองค์การสหประชาชาติของกลุ่มประเทศโลกมุสลิม นั่นคือองค์การการประชุมอิสลามหรือ Organization of Islamic Conference (OIC) ที่เรียกกันย่อๆ ว่าองค์การโอไอซีที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อปี 1969 เป็นองค์การสังกัดรัฐบาลระหว่างประเทศ โดยวางอยู่บนกฎบัตรขององค์การที่มีผลบังคับใช้ในปี 1972 ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งสัมพันธภาพร่วมกันของประชาชาติมุสลิมและยังถือได้ว่าองค์การนี้เป็นกระบอกเสียงหลักของศาสนาอิสลามที่ใหญ่ที่สุดก็ได้ (จริญ มะลูลิม, ใน มุสลิมนิวส์, 2550:7-9) ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าประเทศโลกมุสลิมคือประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลามหรือโอไอซีในปัจจุบันนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ศราวดี อารี (2550: 3 - 4) ได้ทำการจำแนกประชาชาติมุสลิมในโลกปัจจุบันออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้คือ กลุ่มประเทศมุสลิมอาหรับ, กลุ่มประเทศมุสลิมที่มีเชื้ออาหรับ และกลุ่มมุสลิมชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งสองกลุ่มแรกก็คือประเทศสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลามหรือโอไอซีนั่นเอง

หนึ่งในหลักการศรัทธาของศาสนาอิสลามนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องยึดมั่นศรัทธาต่อบทบัญญัติคำสอนของพระผู้เป็นเจ้า (อัลลอฮ์) ที่ปรากฏอยู่ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องยึดถือเป็นธรรมนูญชีวิตของพวกเขาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งคือธรรมนูญแห่งอิสลาม ในบทบัญญัติแห่งอัลกุรอานได้ระบุเอาไว้ว่า ประชาชาติมุสลิมเป็นพี่น้องกัน ดังปรากฏในบทบัญญัติโองการหนึ่ง (อัลกุรอาน, 49 : 10) ซึ่งมีใจความว่า

"แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกัน ดังนั้นพวกเจ้าจงไถ่เกลียดประนีประนอมกันระหว่างพี่น้องของพวกเจ้า และจงอย่าเกรงต่ออัลลอฮ์เกิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความเมตตา"

จากโองการแห่งบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าเหล่าบรรดาประชาชาติมุสลิมทั้งหลายในโลกนี้ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใด ย่อมมีสภาพแห่งความเป็นพี่น้องกัน ซึ่งผลที่ตามมาแห่ง

ความเป็นพี่น้องกันในศาสนาหรือภราดรภาพในอิสลามนั้นคือ ความรักใคร่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การให้ความช่วยเหลือร่วมมือเกื้อกูลกัน เป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าการเป็นพี่น้องกันในทรรศนะอิสลามตาม บทบัญญัติแห่งอัลกุรอานในโองการนี้นั้น นับได้ว่ามีความเข้มข้นกว่าการเป็นพี่น้องทางสายเลือดหรือวงศ์ตระกูลเสียอีก

ด้วยเหตุผลตามบทบัญญัติในโองการดังปรากฏอยู่ในอัลกุรอานดังกล่าวข้างต้น ทำให้ประชาชาติมุสลิมทั่วโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งไหนใด ไม่เพียงแต่เฉพาะประเทศโลกมุสลิมเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงบรรดาชาวมุสลิมที่กระจัดกระจายอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ เช่นกันที่ได้ให้ความสนใจและห่วงใยต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อันเนื่องจากในบริเวณพื้นที่สามจังหวัดดังกล่าวมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมากที่สุดของประเทศไทย ด้วยการตระหนักถึงความเป็นประชาชาติมุสลิมหรือในฐานะที่เป็นพี่น้องมุสลิมด้วยกันเหมือนดังที่ได้บัญญัติไว้ในอัลกุรอาน ทำให้เกิดสัมพันธภาพแห่งความห่วงใยที่มีต่อกันระหว่างประชาชาติแห่งโลกมุสลิมกับปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้เกิดขึ้นอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของประชาชาติโลกมุสลิมอย่างไม่ต้องสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การระหว่างประเทศในเวทีของโลกมุสลิม อย่างเช่น องค์การการประชุมอิสลาม หรือโอไอซี ได้ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าประเทศไทยมิได้จัดอยู่ในกลุ่มประเทศสมาชิกโลกมุสลิมสักทีก็ตาม แต่องค์การโอไอซีถือว่าเป็นสื่อเจตนาหรือพันธกิจหลักและนโยบายขององค์การตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การนี้ขึ้นมา ซึ่งควรที่จะเข้ามาให้การเอาใจใส่ดูแลกับปัญหาที่เกิดขึ้นของประชาชาติมุสลิมที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบทั่วทุกภูมิภาคของโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยวางอยู่บนพื้นฐานแห่งสัมพันธภาพร่วมกันของอิสลาม ซึ่งเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งองค์การนี้ นั่นก็คือเพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชาติมุสลิมในโลก ไม่ว่าจะเป็นอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐใด ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอิสลามที่มีฐานะด้วยทางเศรษฐกิจ และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประชาชาติมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม (Charter of the Islamic Conference, ใน Abdullah Ahsan, 1988:127 - 134) ดังนั้นด้วยบริบทของปรากฏการณ์ที่ได้เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ โดยภาพรวมแล้วได้ส่งผลการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ปัญหาชายแดนใต้กับพัฒนาการแห่งความสัมพันธ์ของไทยกับโลกมุสลิม

โลกมุสลิมถือได้ว่าเป็นโลกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ภูมิรัฐศาสตร์และประชากร ทั้งนี้ก็เพราะบทบาทของประเทศมุสลิมในด้านต่างๆ มีเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนทั้งในทางการเมืองและทางด้านเศรษฐกิจ นักวิชาการด้านโลกมุสลิมของไทยผู้หนึ่งได้ให้ทรรศนะว่า ไทยควรให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมให้มากกว่าในอดีตที่ผ่านมา (จริญ มะลูลีม, ใน อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2539:117-122) ซึ่งการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตของไทยกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิมเหล่านี้เน้นนับว่าประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จด้วยดีมาโดยตลอดในระดับหนึ่ง ทางรัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศต่างๆ รวมทั้งโลกมุสลิม เพราะรัฐบาลไทยเชื่อมั่นว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย จะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยได้ทำการสถาปนาทางการทูตกับบรรดากลุ่มประเทศโลกมุสลิมจนถึงปัจจุบันนี้มีสถานทูตไทยและกงสุลใหญ่ในกลุ่มประเทศโลกมุสลิมถึง 22 แห่งด้วยกัน (Thai Mission in Muslim Countries, ใน www.thai2arab.com, 2006)

นับตั้งแต่หลังเกิดเหตุการณ์มัสยิดกรือเซะและตากใบเมื่อปี 2004 เป็นต้นมา โลกมุสลิมได้ให้ความสนใจต่อเหตุการณ์ภาคใต้มากขึ้น ในขณะที่ทางรัฐบาลไทยสมัยรัฐบาลทักษิณบริหารประเทศอยู่ในขณะนั้นได้มีความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นกัน โดยจะเห็นได้จากทางที่กระทรวงการต่างประเทศของไทยได้จัดทำเว็บไซต์ภาษาอาหรับขึ้นภายใต้ยุทธศาสตร์ไทยต่อโลกมุสลิมขึ้นและเป็นเว็บไซต์แรกของภาครัฐของไทยที่จัดทำเป็นภาษาอาหรับ นั่นคือ www.thai2arab.com โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งนำเสนอข้อมูลของไทยในด้านต่างๆ อาทิ สถาบัน

พระมหากษัตริย์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น รวมทั้งความสัมพันธ์ไทยกับโลกมุสลิม สอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับประชาชาติมุสลิมในประเทศไทย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย มุ่งหวังในการที่จะส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับโลกมุสลิม

อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศโลกมุสลิมก็ได้เฝ้าติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้วยความห่วงกังวลต่อการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลไทยเป็นอย่างมากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การระหว่างประเทศของรัฐบาลมุสลิมอย่างองค์การการประชุมอิสลามหรือโอไอซีได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ซึ่งรัฐบาลไทยสมัยทักษิณในขณะนั้น ได้ส่งคณะผู้แทนไทยเข้าพบเลขาธิการโอไอซี ณ สำนักงานใหญ่ ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนมีนาคม 2550 เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินการของไทยเกี่ยวกับสถานการณ์ในภาคใต้ให้กับองค์การโอไอซีได้รับทราบ ซึ่งทางเลขาธิการโอไอซีได้แสดงความขอบคุณต่อทางรัฐบาลไทยที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ต่อมาทางองค์การโอไอซีก็ได้ส่งคณะผู้แทนระดับสูงโดยมี ชัยยิด กาชิม อัลมิสรี อดีตผู้ช่วยเลขาธิการโอไอซีและผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในเดือนมิถุนายน 2550 เพื่อปรึกษาหารือกับทางการไทย และพบปะผู้นำมุสลิมคนสำคัญๆ ของไทยเป็นระยะเวลาเกือบสองอาทิตย์ (จรัญ มะลูลีม, 2550)

หลังการปฏิวัติเมื่อ 19 กันยายน 2550 คณะรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้เข้ามาบริหารประเทศ ได้ให้ความสำคัญสูงสุดในการสร้างความปรองดองภายในชาติและการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้กล่าวไว้ในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีทางด้านการต่างประเทศต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549 : 22) ถึงการดำเนินบทบาทเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสนับสนุนความปรองดองและความมั่นคงในชาติ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในภาคใต้ ซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติ นอกจากนี้แล้วในช่วงต้นปี 2550 ทางกระทรวงการต่างประเทศของไทยได้มีการจัดประชุมบรรดาเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ประจำประเทศมุสลิมเพื่อหารือเกี่ยวกับบทบาทของกระทรวงต่างประเทศในการสนับสนุนงานแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยต่อประเทศมุสลิม คำกล่าวสุนทรพจน์ตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรีในพิธีเปิดการประชุมเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ประจำประเทศมุสลิม (กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักโฆษก, ใน www.thaigov.go.th) เมื่อ 24 มกราคม 2550 กล่าวไว้ว่า

แม้ว่าปัญหาคความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้าย แต่ส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาในปัจจุบันทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกระแสโลกมุสลิมในปัจจุบันไม่ว่าจากเหตุการณ์ในอิรัก ปาเลสไตน์ หรือที่อื่นๆที่ทำให้ชาวมุสลิมทั่วไปรู้สึกว่าเป็นฝ่ายถูกรังแก และเหตุผลนี้ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างมากขึ้น และเรียกร้องความสนใจจากโลกมุสลิมซึ่งทำให้ประเทศมุสลิมต่างๆ หันมาสนใจและจับตามองปัญหาในจังหวัดภาคใต้มากขึ้น ดังนั้นมิติด้านต่างประเทศของปัญหาคความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นเรื่องที่เราต้องให้ความสำคัญด้วย

นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลไทยภายใต้การบริหารโดยนายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้เชิญเลขาธิการโอไอซี ศาสตราจารย์เอ็กมิลเลติน อิห์ซานอกูล พร้อมคณะเดินทางมาเยือนประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 เมษายน - 1 พฤษภาคม 2550 ซึ่งในการเดินทางมาเยือนไทยในครั้งนี้ ทางเลขาธิการโอไอซีได้พบปะกับบุคคลสำคัญต่างๆ ทั้งระดับผู้นำศาสนาและระดับรัฐบาล ซึ่งได้สร้างความประทับใจให้กับคณะของเลขาธิการโอไอซีเป็นอย่างมาก ในการนี้ ทางเลขาธิการโอไอซีได้มีหนังสือถึงชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกร้องให้ทุกฝ่ายร่วมกันคัดค้านการใช้ความรุนแรง แต่ให้หันมาอยู่ร่วมกันโดยสมานฉันท์ และร่วมมือกับรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทางเลขาธิการโอไอซีได้ขอให้ชาวไทยมุสลิมและเจ้าหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ อย่าปล่อยปละใ้ใครนำศาสนาอิสลามไปเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย และผู้กระทำความผิดจะต้องถูกนำตัวมาลงโทษ และให้ทุกคนมีความเสมอภาคทางกฎหมายในการอยู่ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในระยะยาวอยากให้รัฐบาลไทยยกเลิกหรือจำกัดการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะกฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้มีการทรมานที่ผิดหลักศาสนาอิสลาม และขอให้ทุกคนยึดมั่นการเคารพสิทธิมนุษยชนและความแตกต่างของการนับถือศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ โอไอซี ยินดีจะทำงานร่วมกับรัฐบาลไทยในการช่วยคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งโอไอซีเป็นองค์กรที่สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ส่งเสริมการก่อความไม่สงบ และไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงหรือการทรมาน และคิดว่ารัฐบาลไทยต้องอดทนในการแก้ปัญหาดังกล่าวที่ต้องใช้เวลาซึ่งอาจยาวนานเป็น 10 ปี หรือ 20 ปีก็ได้ ซึ่งศาสตราจารย์เอ็กมิลเลติน อิห์ซานอกูลได้นำข้อเท็จจริงและข้อมูล

เกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวทางสมานฉันท์ของรัฐบาลไทยที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีที่ปากีสถาน และยืนยันว่าปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไม่ใช่ปัญหาการกีดกันทางศาสนา (สยามจดหมายเหตุ, พฤษภาคม 2550: 596 - 597)

อย่างไรก็ตาม ทางเลขาธิการโอไอซีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของไทยได้ร่วมกันแถลงข่าวเนื่องในโอกาสที่เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการในครั้งนี้ ซึ่งสาระสำคัญในแถลงข่าวคือ โอไอซีแสดงความกังวลถึงเหตุการณ์ชายแดนใต้ที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องอยู่ในขณะนี้ ทางองค์การโอไอซีจึงได้เร่งรัดให้รัฐบาลไทยมีการสอบสวนในข้อหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ควรที่จะให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนรับผิดชอบให้มากขึ้นในการบริหารกิจการในท้องถิ่น ทางผู้แทนโอไอซีได้แสดงความยินดีที่รัฐบาลไทยได้จัดลำดับให้ความสำคัญกับปัญหาภาคใต้ยังคงให้เป็นวาระแห่งชาติและยังได้สนับสนุนแนวทางสมานฉันท์และการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี นอกจากนี้แล้ว ไทยและโอไอซีได้ย้ำความพร้อมที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกันเพื่อช่วยให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนรับผิดชอบกิจการในท้องถิ่นตามกระบวนการกระจายอำนาจเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตตามลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและภาษา และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดมั่นในอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนไทยด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้จากการที่ทางองค์การโอไอซีได้นำเอากรณีปัญหาชายแดนใต้ของไทยบรรจุเข้าไปปรึกษาหารือกันในการประชุมขององค์การประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 34 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2007 ที่ผ่านมา ณ กรุงอิสลามาบัด ประเทศปากีสถาน ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของไทย นายนิคม พิบูลสงคราม ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกผู้สังเกตการณ์ของโอไอซีนับตั้งแต่ปี 1998 เป็นต้นมา ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของไทยได้กล่าวถ้อยแถลงในที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของโอไอซีครั้งที่ 34 ว่า ไทยและโอไอซีมีปรัชญาและเป้าหมายเดียวกัน คือต่อต้านความรุนแรง การขาดสันติธรรม การขจัดความยากจน และความอยุติธรรม ทางรัฐบาลไทยยืนยันการแก้ไขปัญหาภาคใต้โดยแนวทางสันติวิธีและสมานฉันท์ และยังได้กล่าวว่าสังคมไทยให้อิสระในการนับถือศาสนาและเคารพต่อค่านิยมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนา นอกจากนี้แล้วทางรัฐบาลไทยต้องการให้มิตรประเทศมุสลิมทราบและเข้าใจในสถานการณ์ที่แท้จริงและแนวทางของรัฐบาลไทยและขอบคุณในความร่วมมือกับไทย ซึ่งก็มีส่วนสำคัญในการนำสันติสุขมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ข่าวสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ, ใน www.mfa.go.th, 2550)

จรัญ มะลูลีม (2550) ได้ให้ทรรศนะเอาไว้ในหนังสือพิมพ์มุสลิมนิวยอร์กว่า ไทยมีจุดมุ่งหมายสำคัญให้โอไอซีเข้าใจท่าทีนโยบายและการปฏิบัติต่อชาวไทยมุสลิม การแสวงหาความร่วมมือกับโอไอซี และประเทศสมาชิกส่วนหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนหรือผู้ก่อความไม่สงบใช้ประเด็นปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลายมาเป็นปัญหาระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทรรศนะของอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนราธิวาสอย่างนายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ (มติชน, 27 มิถุนายน 2550: 7) ได้ตั้งข้อสังเกตและให้ความคิดเห็นเอาไว้ว่า จากท่าทีของโอไอซีต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สอดคล้องว่า องค์การโอไอซีจะอาสาเป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน แม้แต่น้อย อย่างมากก็เพียงถามไถ่ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล และเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยในทางที่จะเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ ในฐานะของความเป็นมิตรที่ดีเสียมากกว่า

บทสรุปสังท้าย

จากการที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดนั้น อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับโลกมุสลิมต่อบริบทของการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น เพราะเกรงว่าหากปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขให้สถานการณ์ดีขึ้นแล้วนั้น ประเทศไทยในสายตาประชาคมชาวโลกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกลุ่มประเทศโลกมุสลิมย่อมส่งผลถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้เกิดความเสียหายได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งหลังจากนี้คงจะต้องคิดกันต่อไปถึงประเด็นปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐบาลไทยต่อกลุ่มประเทศโลกมุสลิมว่าจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและสัมพันธภาพที่ดีอย่างไร ซึ่งรัฐบาลไทย จะต้องแสดงให้เห็นว่า ไทยได้ยึดมั่นในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยแนวทางสันติวิธีที่จริงจังและจริงใจให้จงได้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในโลกแห่งยุคปัจจุบันอย่างยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

จรัญ มะลูลีม (2539), "ไทยกับโลกมุสลิม" ใน อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ), ไทยกับเพื่อนบ้าน, กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศราวุฒิ อารีย์ (2550), การก่อการร้าย: มุมมองของโลกอิสลาม, กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือภาษาอังกฤษ

Abdullah al Ahsan (1988), The Organization of the Islamic Conference: An Introduction to an Islamic Political Institution, Herndon: The International Institute of Islamic Thought.

Hasan Moinuddin (1987), The Charter of the Islamic Conference and Legal Framework of Economic Cooperation among its Member States.

วารสารและหนังสือพิมพ์

มุสลิมนิวส์, ปีที่ 12 ฉบับที่ 59 ประจำเดือนมีนาคม 2550
 มติชน, ปีที่ 30 ฉบับที่ 10663 วันที่ 21 พฤษภาคม 2550
 มติชน, ปีที่ 30 ฉบับที่ 10700 วันที่ 27 มิถุนายน 2550
 สยามจดหมายเหตุ, ปีที่ 32 พฤษภาคม 2550

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เว็บไซต์รัฐบาลไทย, www.thaigov.go.th

เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ, www.mfa.go.th

เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ ไทย-มุสลิม, www.thai2arab.com

สงครามข่าวสาร

รายงานวิจัย DSW | 2551-01-09 11:41:47

หมายเหตุ : แปลสรุปจาก Knowing the Enemy โดย George Packer พิมพ์ใน The New Yorker, December 18, 2006 โดยการสนับสนุนข้อมูลจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทความนี้เสนอหลักการสำคัญว่า การแก้ปัญหาเหตุการณ์รุนแรงในปัจจุบันในภูมิภาคต่างๆของโลก ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนวิธีมองภาพใหญ่ก่อน ปัญหาสำคัญในปัจจุบันไม่ใช่ **"ปัญหาการก่อการร้าย (Terrorism)"** แต่เป็น **"ปัญหาการก่อความไม่สงบ (Insurgency)"** ซึ่งมีข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่าง 2 กรณีนี้คือ **คน** ที่เกี่ยวข้อง

ในการก่อการร้ายนั้น **"ผู้ก่อการร้าย (Terrorist)"** เป็นพวกปฏิบัติการณ์เป็นกลุ่มเฉพาะ ที่มีแนวคิดและพฤติกรรมใช้ความรุนแรงและมักจะเกินเหยี่ยวหรือเจราหว่านล้อม จึงเป็นภารกิจโดยตรงของฝ่ายความมั่นคงที่จะต้องใช้นุเคราะห์ อุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการ

แต่ในการก่อความไม่สงบนั้น **"ผู้ก่อความไม่สงบ (Insurgent)"** เป็นผู้ที่มีความมวลชนกว้าง ทำงานกับกระแสสังคม ความคิด และสภาพลักษณะ โดยผ่านทางสื่อทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งจะชนะหรือแพ้กันด้วย **"การเมือง"** ไม่ใช่การปราบปรามอย่างเดียว

เดวิด คิลคัลเลน นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลีย ซึ่งไปทำวิจัยในอินโดนีเซียในปี 1996 พบว่าอินโดนีเซียเคยมีขบวนการดาร์ลอิสลาม ซึ่งเป็นขบวนการต่อต้านรัฐบาลในช่วงทศวรรษ 1950 และขบวนการนี้เป็นจุดกำเนิดของขบวนการเจมาฮ (Jemaah Islamiya) ในเวลาต่อมา ขบวนการนี้ใหญ่กว่าขบวนการคอมมิวนิสต์มลายูซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นต้นแบบในการจัดการกับปัญหาความไม่สงบเสียอีก แต่รัฐบาลอินโดนีเซียก็ปราบปรามขบวนการดาร์ลอิสลามได้อย่างราบคาบ โดยใช้วิธีการทางทหารเป็นหลัก

หลังจากนั้นเดวิด คิลคัลเลนได้เข้าไปร่วมเป็นกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในเหตุการณ์ติมอร์ตะวันออกในปี 2001 ซึ่งต่อสูจนได้รับเอกราชจากอินโดนีเซีย เขาเห็นความเหมือนของกรณีทั้งสอง โดยรัฐบาลอินโดนีเซียใช้วิธีปราบปรามอย่างรุนแรง เช่น การทำร้ายผู้ต้องสงสัย อพยพประชาชน การห้ามออกนอกบ้าน การเกณฑ์ชาวบ้านมาเป็นหน่วยรักษาความมั่นคง และการกดดันให้ชาวบ้านเข้าร่วมกับฝ่ายรัฐบาลเป็นต้น แต่บริบทและยุคสมัยของกรณีทั้งสองแตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดผลที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ความแตกต่างก็คือ ในกรณีของขบวนการดาร์ลอิสลามในสมัยปี 1950-1960 นั้น วิธีการเหล่านี้ใช้ได้ผลเนื่องจากข้อมูลข่าวสารสมัยนั้นอยู่ในวงแคบ สิ่งที่เกิดขึ้นรู้กันอยู่ในเฉพาะพื้นที่เท่านั้น โลกภายนอกไม่ได้รับทราบอะไรมากนัก แต่ในกรณีของติมอร์ตะวันออกนั้นเป็นปี 1990 เป็นยุคโลกาภิวัตน์แล้ว ข่าวสารข้อมูลเดินทางเร็วและกว้างขวางมาก ผู้ก่อการในติมอร์ตะวันออกสามารถใช้สื่อทั่วโลกอย่างมีประสิทธิภาพในการเผยแพร่สถานการณ์และเรียกร้องให้นานาชาติเข้ามาแทรกแซง ป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน จนรัฐบาลอินโดนีเซียไม่สามารถใช้วิธีเดิมๆอีกต่อไปได้ และต้องยอมให้ติมอร์ตะวันออกเป็นเอกราชในที่สุด

ถึงแม้ว่าขบวนการดาร์ลอิสลามเป็นมุสลิม และขบวนการติมอร์ตะวันออกเป็นคริสต์ ทั้งสองกรณีก็เป็นขบวนการที่มีรากฐานลึกๆอยู่บน **เครือข่ายทางสังคมของคน** ในท้องถิ่น และวิธีการที่เครือข่ายทางสังคมเหล่านี้สัมพันธ์กัน ไม่ใช่พฤติกรรมทางศาสนา เหตุผลสำคัญที่คนหนุ่มสาวเข้าร่วมในขบวนการเหล่านี้ก็คือความรู้สึกได้ผจญภัย ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และต้องการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เห็นว่าไม่เป็นธรรม โดยถูกชักชวนผ่านทางเครือข่าย เพื่อนฝูง และคนรู้จัก

หลักการในการต่อต้านความไม่สงบนั้นได้ถูกวางไว้ตั้งแต่รัฐบาลอังกฤษในมลายาในทศวรรษ 1950 โดย **เซอร์เจราร์ด เทมปลาร์** ว่า กำลังทหารเป็นเพียงหนึ่งในสี่ของปัจจัยความสำเร็จ ที่เหลืออีก 3 อย่างคือ การเมือง เศรษฐกิจ และ ข้อมูลข่าวสาร

ประเด็นสำคัญก็คือ ขบวนการก่อความไม่สงบในปัจจุบันอาจถือได้ว่าเป็น **"องค์กรโฆษณาข่าวสารที่ติดอาวุธ (Armed Propaganda Organizations)"** มากกว่าขบวนการก่อการร้ายที่มุ่งจะทำลายชีวิตอย่างเดียว ขบวนการเหล่านี้เปลี่ยนวิธีการกลับไปกลับมาได้ระหว่างการใช้อาวุธกับการโฆษณาชวนเชื่อ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ เช่นการที่กลุ่มต่อต้านในอิรักวางระเบิดขบวนรถทหารสหรัฐ ที่จริงแล้วกลุ่มต่อต้านไม่ได้เน้นจะลดจำนวนรถบรรทุกทหาร (เพราะรู้ว่ายสหรัฐส่งมาเพิ่มได้เสมอ) แต่ต้องการเผยแพร่ภาพของรถถังหรือรถหุ้มเกราะที่กำลังถูกไฟไหม้มากกว่า ซึ่งจะมีผล 2 ระดับ คือ **ระดับท้องถิ่น** ทำให้ชาวบ้านเข้ามาเป็นพวกมากขึ้น ให้ชาวบ้านรู้สึกว่ารัฐบาลเองก็มาคุ้มครองไม่ได้ ดังนั้นชาวบ้านก็ถูกทำให้เหมือนกับว่าเหลือทางเลือกเพียง 2 ทาง คือจะช่วยเหลือผู้ก่อการหรือจะต่อต้านผู้ก่อการ ในส่วนพวกที่คิดจะต่อต้านนั้น ผู้ก่อการก็จะฆ่าเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดู เป็นการตอกย้ำให้ชาวบ้านรู้สึกว่ารัฐบาลป้องกันชาวบ้านไม่ได้และไม่สามารถทำอะไรผู้ก่อการได้ด้วย และ **ระดับโลก** เพื่อรักษาโมเมนตัมทางการเมืองและสร้างภาพลักษณ์ว่าขบวนการนั้นๆ กำลังเติบโตขึ้น ไม่มีใครหยุดยั้งได้ เป็นการให้ **"สื่อ"** ที่จะทำให้ **"สาร"** ของพวกเขาถูกขยายผลทั้งไปสู่พื้นที่อื่นๆ ใกล้เคียงกันและไปทั่วโลก

เช่นเดียวกัน ในการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม **อัล-ไคดา** ในระยะหลังๆ จะเห็นว่าความคับแค้นที่กลุ่มนี้ใช้โจมตีสหรัฐมีหลายเรื่อง ตั้งแต่กรณีปาเลสไตน์ ชาวคูไดราเบีย อัฟกานิสถาน และภาวะโลกร้อนด้วย การที่มีเรื่องภาวะโลกร้อนรวมอยู่ในข้อกล่าวหาสหรัฐนี้ ชัดเจนว่ายุทธศาสตร์ของอัล-ไคดาไม่ใช่สงครามศาสนาแต่เป็นยุทธศาสตร์ข่าวสาร

และการที่การประชาสัมพันธ์ถูกปล่อยออกมาในช่วงก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐในปี 2004 ก็แสดงว่าอัล-ไคดามีจุดมุ่งหมายทางการเมืองด้วย โดยต้องการให้ประธานาธิบดีบush ได้รับการเลือกตั้ง เพราะกลุ่มอัล-ไคดาเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่สหรัฐใช้ในขณะนั้น คือ สงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) เป็นผลดีกับกลุ่มอัล-ไคดา ทำให้อัล-ไคดามีความสำคัญอยู่ในระดับโลก หากสหรัฐเปลี่ยนแนวทางจากการปราบปรามมาเป็นการค่อยๆ เจรจาทหารกับกลุ่มต่างๆ ได้ กลุ่มอัล-ไคดาก็จะถูกลดความสำคัญลง และถ้าไม่มีสื่อมวลชนออกข่าวให้เป็นระยะๆ ภาพลักษณ์ของอัล-ไคดาก็จะเสื่อมลง

การต่อสู้กับความไม่สงบจะชนะหรือแพ้ก็น่าอยู่ที่สงครามข่าวสารทั้ง 2 ระดับนี้ คือระดับท้องถิ่น และระดับโลก ในระดับท้องถิ่น ชาวบ้านต้องเห็นว่าการเข้าข้างภาครัฐจะเป็นผลดีกับตัวเองมากกว่า ซึ่งหมายความว่าภาครัฐจะต้องทำตัวให้เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งได้ ไม่ว่าจะเป็นเชิงเศรษฐกิจหรือสังคมหรือความปลอดภัย และหนุนให้สังคมทำความเข้าใจและต่อต้านข่าวสารที่ผิดๆ ในระดับท้องถิ่น ส่วนในระดับโลกนั้น สื่อมวลชนและภาครัฐต้องจำกัดเขตหรือแก้ไขอย่างทันควมให้ข่าวสารที่ถูกตีความผิดๆ ถูกส่งออกไประดับโลก

เขายกตัวอย่าง เช่นกรณีที่ทหารสหรัฐทำทารุณกรรมนักโทษชาวอิรักในคุก Abu Ghraib หากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น สิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือภาครัฐต้องเป็นคนแรกที่ให้ข้อมูลก่อน อย่าปล่อยให้ผู้อื่นเป็นคนปล่อยข่าว เพราะภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือที่จะเกิดขึ้นจะต่างกันมาก แต่ฝ่ายทหารระดับสูงยังไม่ยอมรับแนวคิดนี้ เพราะการที่สหรัฐไปติดอยู่กับความคิดเรื่องสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) จึงทำให้สหรัฐใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการทหารเป็นหลัก

ยุทธศาสตร์การสื่อสารเช่นนี้จะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของกลุ่มสุดโต่งเกือบทุกกลุ่มในโลก เช่นในการสู้รบระหว่างกลุ่มฮิซบอลเลาะห์กับทหารอิสราเอลในเลบานอน ทันทีที่การสู้รบสิ้นสุดลง ฮิซบอลเลาะห์ก็นำธงของกลุ่มไปติดไว้ตามบ้านชาวบ้านที่ได้รับความเสียหาย ท่านองว่ากลุ่มจะให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านนั้น แต่ที่จริงการทำเช่นนี้เป็นปฏิบัติการทางสื่อสาร กล่าวคือกลุ่มกำลังบอกกับชาวบ้านว่า "เราจะดูแลพวกท่านเป็นอย่างดี" ในขณะเดียวกันก็กำลังบอกกับองค์กรช่วยเหลือจากต่างประเทศว่า "บ้านนี้อยู่ในความปกป้องของเรา" ผลก็คือเมื่อองค์กรช่วยเหลือจากต่างประเทศตามเข้าไปในอีก 2-3 วันต่อมา องค์กรเหล่านั้นก็ต้องไปเจรจากับกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ก่อนที่จะเข้าไปช่วยเหลือซ่อมแซมบ้านได้ และชาวบ้านก็ยังถูกตอกย้ำความรู้สึกว่าที่พึ่งหนึ่งเดียวของพวกเขาก็คือกลุ่มฮิซบอลเลาะห์

การต่อต้านสงครามข่าวสารเช่นนี้ควรทำ 3 อย่าง คือ

1. ต้องสร้างภูมิคุ้มกันด้านข่าวสารที่ผิดๆ (โดยการสะสมความน่าเชื่อถือทีละน้อยๆ แต่อย่างต่อเนื่อง)
2. ต้องหนุนผู้นำชุมชนที่สามารถแก้ไขข่าวสารที่ผิดๆได้ และ
3. ต้องสร้างกลุ่มหรือหน่วยสื่อสารที่เป็นคู่แข่งขึ้นมา (ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นฝ่ายรัฐ เพียงแต่เสนอข่าวสารในทางที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและวิถีวัฒนธรรม -- ภาครัฐต้องใจกว้างพอที่จะยอมรับข้อนี้)

ส่วนในระดับยุทธศาสตร์นั้น การต่อต้านความไม่สงบต้อง **"แยกประเภท (disaggregate)"** ฝ่ายตรงข้ามอย่างระมัดระวัง เพราะมวลชนมีหลายกลุ่ม และแต่ละกลุ่มที่ก่อความไม่สงบมีฐานมวลชนที่มีข้อคับแค้น (Grievances) แตกต่างกัน การที่จะเหมารวมเป็นกลุ่มเดียวจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามกลับผกผันกำลังกันต่อต้าน กลายเป็นขบวนการที่ใหญ่ขึ้นโดยไม่เจตนา ในขณะที่ถ้าแยกแยะข้อคับแค้นของแต่ละกลุ่ม และคลี่คลายไปตามเงื่อนไขและบริบทที่ต่างกัน จะทำให้ขบวนการไม่ถูกลามและมีโอกาสที่จะแก้ไขตกลงกันได้ง่ายขึ้น

ยุทธศาสตร์นี้ ซึ่งเดวิด คิลคัลเลน เรียกว่า **"ยุทธศาสตร์การแยกประเภท (Disaggregation Strategy)"** ควรจะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการต่อต้านความไม่สงบในอนาคต เช่นเดียวกับในยุคสงครามเย็น ซึ่งโลกตะวันตกใช้ยุทธศาสตร์จำกัดเขต (Containment Strategy) ในการจัดการกับสหภาพโซเวียตและโลกคอมมิวนิสต์อย่างได้ผล

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์แยกประเภท จะต้องมองฝ่ายตรงข้ามในนิยามที่แคบที่สุด (define the enemy in narrow terms) เช่น ไม่เหมารวมว่าผู้ก่อความไม่สงบเป็นพวก **"มุสลิมหัวรุนแรง"** (หรือเป็น "กลุ่มแบ่งแยกดินแดน" ในกรณีของภาคใต้) เหมือนกันหมด เพราะการทำเช่นนั้นจะเป็นการตกหลุมพรางของฝ่ายตรงข้าม ที่ต้องการขู่วัยรื้อฟื้นร่วมกัน (และสุดโต่ง) อยู่แล้ว ซึ่งหมายความว่าฝ่ายต่อต้านความไม่สงบ **"... จะต้องต่อต้านด้วยการมุ่งให้ความปลอดภัยกับประชาชนในพื้นที่ และโดยการทำให้ตัวเองให้เป็นหน่วยเรียนรู้ (Learning Organizations) ปรับวิธีการให้ทันกับผู้ก่อความไม่สงบ สิ่งแรกที่กำลังพลจะต้องทำคือทำความรู้จักกับพื้นที่ รู้จักคน รู้จักประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ หมู่บ้าน ถนน ของพื้นที่ ทำความคุ้นเคยกับประชาชน ผู้นำชุมชน และเข้าใจความรู้สึกคับแค้นเก่าๆ ที่มีอยู่ ..."** (จากคู่มือเล่มใหม่ของกองทัพสหรัฐซึ่งเพิ่งออกเมื่อเดือนธันวาคม 2006)

ความรู้สำคัญที่จะต่อต้านและจำกัดวงของขบวนการก่อความไม่สงบเหล่านี้ได้ก็คือ **ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Knowledge)** โดยเฉพาะด้วยวิธีการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เพราะขบวนการเหล่านี้ปฏิบัติการอยู่บนเครือข่ายเครือญาติ เพื่อนฝูงและคนรู้จัก ดังที่กล่าวแล้ว ดังนั้น ฝ่ายต่อต้านความไม่สงบต้องเข้าใจเครือข่ายทางสังคมเหล่านี้ และหนุนให้เกิดเครือข่ายที่เชื่อถือได้ในชุมชน เช่น มีสียัด กลุ่มอาชีพ และกลุ่มแรงงาน รวมทั้งสนับสนุนผู้นำชุมชนตามระบบสังคมเดิมให้มีบทบาทมากขึ้น

เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ ตัวอย่างที่มีมายาวนานที่สุดก็คือในไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งมีความขัดแย้งมาเป็นเวลากว่า 800 ปีแล้ว ในกรณีนี้ ก็พบเช่นเดียวกันว่ากลุ่มก่อความไม่สงบมีความเชื่อมโยงกัน เครือญาติและเพื่อนฝูง โดยผู้ที่มิชอบบทบาทสำคัญกลับเป็นพวกที่มีการศึกษาดี มีงานทำ ไม่ใช่วัยรุ่นหัวรุนแรงแต่อย่างใด และสถานการณ์ที่ยืดเยื้อยาวนานนี้ถูกหล่อเลี้ยงโดยเรื่องเล่าทางวัฒนธรรมที่เล่าสืบทอดกันมาหลายสิบชั่วคน

ภาครัฐจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้อง **"เข้าใจ"** กลุ่มก่อความไม่สงบ เพราะสนามต่อสู้ในเรื่องความไม่สงบนี้เป็นสนามต่อสู้ทางข่าวสารในระดับท้องถิ่น ถ้าไม่เข้าใจสิ่งที่เรียกว่า **"ภูมิประเทศเชิงมนุษย์ (human terrain)"** ก็ไม่สามารถแก้ไขหรือต่อต้านความไม่สงบได้ และงานนี้เป็นงานยาว ซึ่งกิจกรรมหลายอย่างต้องไปด้วยกัน ได้แก่ สงครามนอกแบบระยะยาว การต่อต้านการก่อการร้าย การต่อต้านความไม่สงบ และการฟื้นฟูและรักษาเสถียรภาพ (long-duration unconventional warfare, counterterrorism, counterinsurgency, and stabilization and reconstruction)

การลงทุนของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาก็ต้องทุ่มเทมาทางสังคมมากขึ้นแทนที่จะเน้นทางการทหารเป็นหลัก ในกรณีของอิรักและอัฟกานิสถาน มีผู้ประมาณว่ารัฐบาลสหรัฐใช้เงินประมาณร้อยละ

1.4 เท่านั้นในกิจการพลเรือน ส่วนที่เหลือนั้นเป็นค่าใช้จ่ายด้านกำลังทหาร ยุทโธปกรณ์และการส่งกำลังบำรุง ทั้งๆ ที่ตามหลักการต่อต้านความไม่สงบนั้น ควรจะต้องลงทุนประมาณร้อยละ 80 ในกิจกรรมทางพลเรือน

ยุทธศาสตร์เช่นนี้ต้องคงอยู่ไม่ว่ารัฐบาลใดจะเข้ามาบริหารประเทศ เพราะการเปลี่ยนมุมมองจากการปราบปรามเป็นการต่อต้านความไม่สงบต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงแนวคิด เจตคติ โครงสร้างการบริหาร และระบบงบประมาณ จึงต้องใช้เวลามาก และเป็นการยากที่จะเปลี่ยนจากภายในตัวระบบเอง แต่ก็ต้องสื่อสารยุทธศาสตร์นี้กับผู้บริหารนโยบายอย่างอดทนและต่อเนื่อง เพื่อค่อยๆ เปลี่ยนแปลงความคิดให้พร้อมที่จะรับกับแนวคิดใหม่ได้ในจังหวะที่เหมาะสม

2547-2550 : สี่ปีของ 'ความไม่มั่นคงที่มีเสถียรภาพ' ของจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายงานวิจัย DSW | 2551-01-13 18:31:27

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ชายแดนใต้

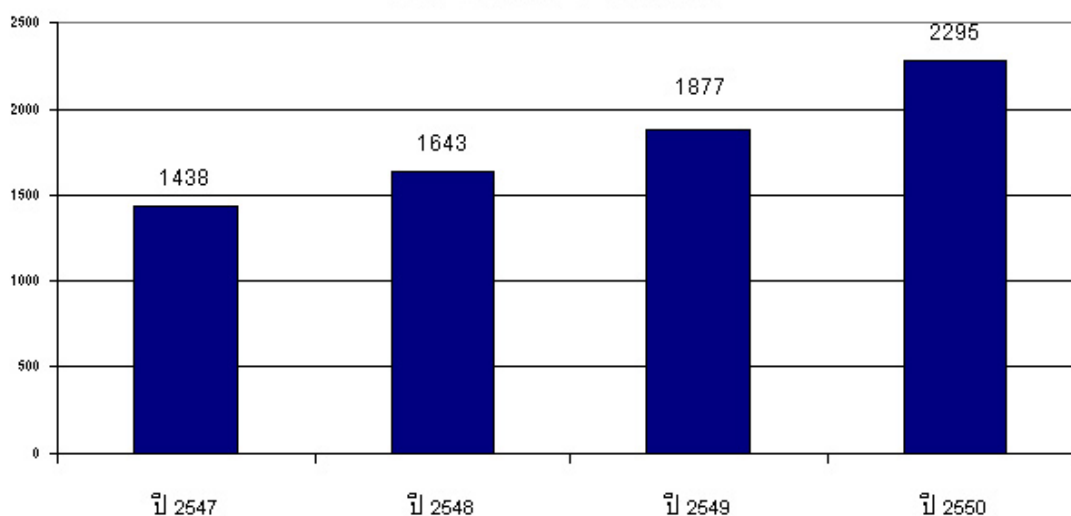
คานียามที่ดีที่สุดสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับปี พ.ศ.2550 ซึ่งเพิ่งจะผ่านพ้นไปก็คือ ความไม่มั่นคงอย่างมีเสถียรภาพ ทั้งๆ ที่มีความคาดหวังอย่างมากในช่วงต้นปีที่ผ่านมา หลังจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ว่า สถานการณ์น่าจะดีขึ้นจากการเปลี่ยนรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการจัดการปัญหาภาคใต้ แต่ดูเหมือนความเป็นจริงจะขัดแย้งกับความคาดหวัง นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนธันวาคม 2550 นับเวลาผ่านมาเกือบจะ 48 เดือน หรือ 204 สัปดาห์แห่งความรุนแรงมีเหตุการณ์การก่อความไม่สงบรวม 7,823 ครั้ง ความรุนแรงและการก่อความไม่สงบทำให้มีเหยื่อเสียชีวิตไปแล้วประมาณ 2,786 ราย และมีผู้บาดเจ็บ 4,476 ราย กล่าวโดยรวมเหยื่อของเหตุการณ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 7, 262 ราย โดยทั่วไปแล้วสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบสี่ปี (2547-2550) มีลักษณะโดยสรุปได้ดังนี้

1. ความไร้เสถียรภาพที่แน่นอนและแนวโน้มที่ความสูญเสียจะเพิ่มมากขึ้น

สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับแนวโน้มความรุนแรงในรอบสี่ปีก็คือ เมื่อเทียบเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้เป็นรายปี จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ.2547 มีเหตุการณ์ทั้งหมด 1,850 ครั้ง ปี พ.ศ.2548 เกิดเหตุการณ์ 2,297 ครั้ง ปี พ.ศ.2549 เกิดเหตุการณ์ 1,815 ครั้ง และในปี พ.ศ.2550 เกิดเหตุการณ์ 1,861 ครั้ง ปีที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงมากที่สุดในรอบสี่ปีก็คือปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงมากที่สุด แต่ในปี พ.ศ.2550 เหตุการณ์กลับค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2549 แล้วปี 2550 อาจจะมีระดับความรุนแรงสูงกว่าด้วยซ้ำ

ที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณาที่ยอดรวมผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในรอบสี่ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าจำนวนคนที่บาดเจ็บและเสียชีวิตรวมกันในแต่ละปีกลับสูงขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากข้อมูล ในปี 2547 มีคนตายและบาดเจ็บรวมกัน 1,438 คน ปี พ.ศ.2548 คนตายและบาดเจ็บรวม 1,643 คน ในปี พ.ศ.2549 มีคนเจ็บและตายรวม 1,877 คน และในปี พ.ศ.2550 มีคนเจ็บและตายสูงถึง 2,295 คน ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า แม้จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้จะสูงๆ ต่ำๆ สลับไปสลับมา แต่สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละปีก็มีผลทำให้ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บสูงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับทุกปี ซึ่งดูเหมือนว่า ในอนาคตอันใกล้นี้จะไม่มียะอะไรที่จะหยุดยั้งหรือชะลอความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้

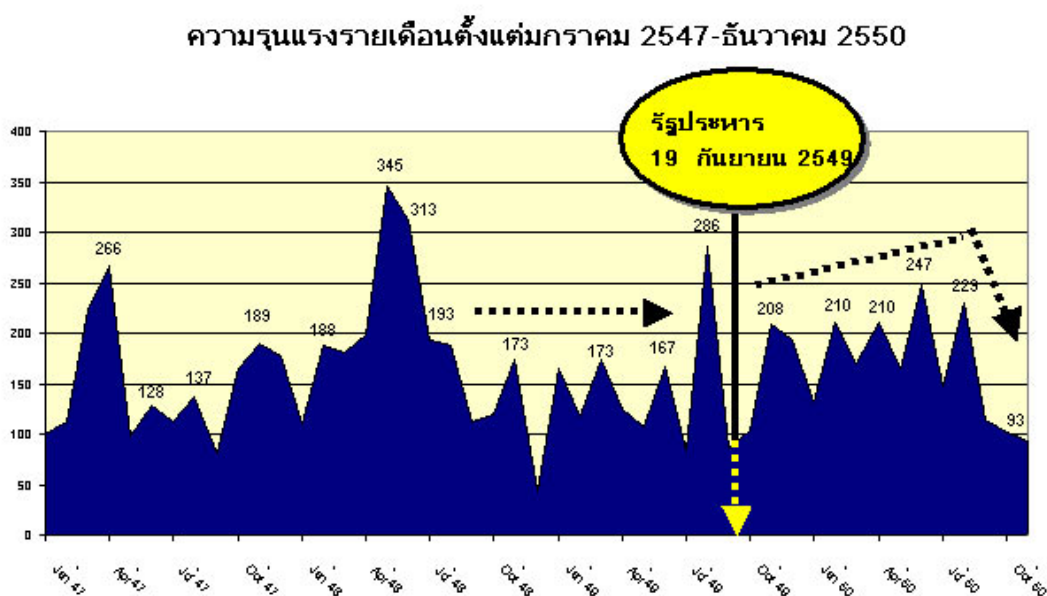
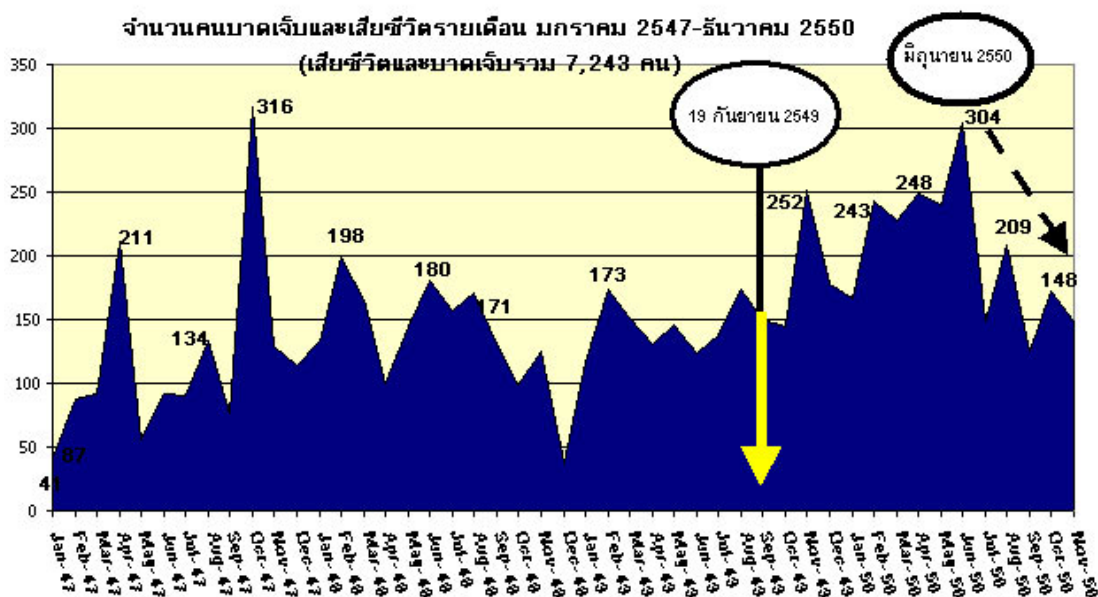
จำนวนคนตายและเจ็บเทียบเป็นรายปี ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์เหตุการณ์เป็นรายเดือน แนวโน้มความรุนแรงโดยทั่วไปยังแสดงให้เห็นความไม่แน่นอนของสถานการณ์โดยเฉพาะในด้านผลกระทบที่มีต่อชีวิตของผู้คน สถานการณ์โดยทั่วไปหลังจากการรัฐประหารในเดือนกันยายนปี 2549 ระดับความสูญเสียลดลงเล็กน้อยในเดือนกันยายนและตุลาคม แต่หลังจากนั้นก็มีความรุนแรงขึ้นอย่างชัดเจนโดยตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในปี 2550 จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวมกันไม่ต่ำกว่าเดือนละประมาณ 200 คน จนกระทั่งมาถึงเดือนมิถุนายน 2550 เป็นจุดสูงสุดมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากที่สุดถึง 304 คน หลังจากเดือนนี้ก็มีแนวโน้มต่ำลงจนถึงเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม ในปลายปี พ.ศ.2550

กล่าวในแง่ของระดับความถี่ของความรุนแรง นับตั้งแต่การรัฐประหารเดือนกันยายน 2549 แนวโน้มเหตุการณ์ก็ลดลงเล็กน้อยเช่นกัน จากนั้นก็เริ่มสูงขึ้นอีก จนถึงเดือนสิงหาคม 2550 มีเหตุการณ์จำนวน 229 ครั้ง หลังจากเดือนสิงหาคม 2550 จำนวนครั้งของเหตุการณ์ความไม่สงบก็ลดลงอีกจนถึงเดือนพฤศจิกายนมีเหตุการณ์ 98 ครั้ง เมื่อเทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2549 มีเหตุการณ์สูงถึง 208 ครั้ง ในเดือนพฤศจิกายน 2550 มีเหตุการณ์ 93 ครั้ง เหตุการณ์จึงค่อนข้างลดลงในปลายปีที่ผ่านมา

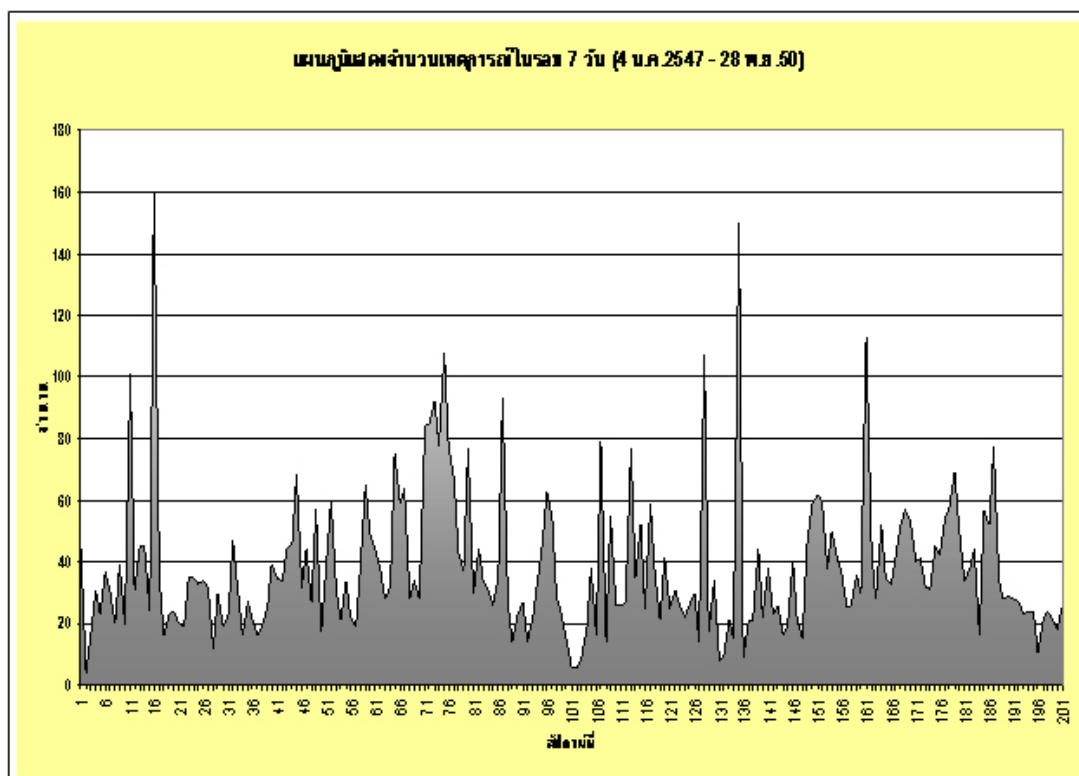
อย่างไรก็ดี เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรุนแรงก่อนและหลังเดือนกันยายน 2549 แนวโน้มของเหตุการณ์จะสะท้อนให้เห็นสองแบบลักษณะ ในช่วงก่อนการรัฐประหาร ระดับของเหตุการณ์ในปี 2549 จะต่ำกว่า 200 เหตุการณ์ต่อเดือน และจะมีเหตุการณ์ความรุนแรงสูงมากในเดือนสิงหาคมของปี 2549 เพราะมีการโจมตีก่อเหตุพร้อมกันหลายครั้งในช่วงเดือนดังกล่าว แต่หลังจากการรัฐประหารเหตุการณ์ความรุนแรงก็ลดลงเล็กน้อยในเดือนแรก หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มสูงขึ้นในอีกระดับหนึ่งโดยเฉพาะในปี 2550 มีเหตุการณ์ความไม่สงบโดยเฉลี่ยเดือนละมากกว่า 200 ครั้ง จนถึงหลังเดือนสิงหาคมปี 2550 ก็มีแนวโน้มลดลงอีกในช่วงปลายปี 2550 ซึ่งอาจจะจะเป็นผลจากการปฏิบัติการของฝ่ายทหารที่เข้มข้นขึ้น แต่กล่าวได้ว่า สถานการณ์โดยทั่วไปยังมีความไม่แน่นอนอยู่มากในระดับพื้นที่หลายแห่ง

ในรอบสี่ปี เมื่อเปรียบเทียบอำเภอทั้งหมดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลาและ นราธิวาส) และอีก 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มี 7 อำเภอที่มีอันดับความรุนแรงสูงสุด อำเภอที่มีความรุนแรงมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ อำเภอเมืองจังหวัดยะลา (818 เหตุการณ์) รองลงมาคืออำเภอรามัน จังหวัดยะลา (492 ครั้ง) อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส (480 ครั้ง) อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา (431 ครั้ง) อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส (415 ครั้ง) อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส (และอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี (392 ครั้ง)

อันดับที่	อำเภอ	จังหวัด	เหตุการณ์
1	เมืองยะลา	ยะลา	818
2	รามัน	ยะลา	492
3	ระแงะ	นราธิวาส	480
4	บันนังสตา	ยะลา	431
5	รือเสาะ	นราธิวาส	415
6	สุโหงปาดี	นราธิวาส	403
7	ยะรัง	ปัตตานี	392

เมื่อพิจารณาจากระดับความถี่ของเหตุการณ์ในรอบ 7 วัน ตั้งแต่ต้นปี 2550 เป็นต้นมา เหตุการณ์เฉลี่ยในวงรอบทุกๆ 7 วันจะเกิดขึ้นประมาณสัปดาห์ละ 40-50 ครั้งซึ่งค่อนข้างสูง จนกระทั่งถึงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2550 ลดลงเหลือประมาณสัปดาห์ละ 20 กว่าครั้ง เหตุการณ์แม้จะลดลงระดับหนึ่งในช่วงหลัง แต่ก็ยังมีแนวโน้มความไม่แน่นอนอยู่ในระยะยาว

2. ความรู้สึกที่ไม่มั่นคงและไม่ไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐ

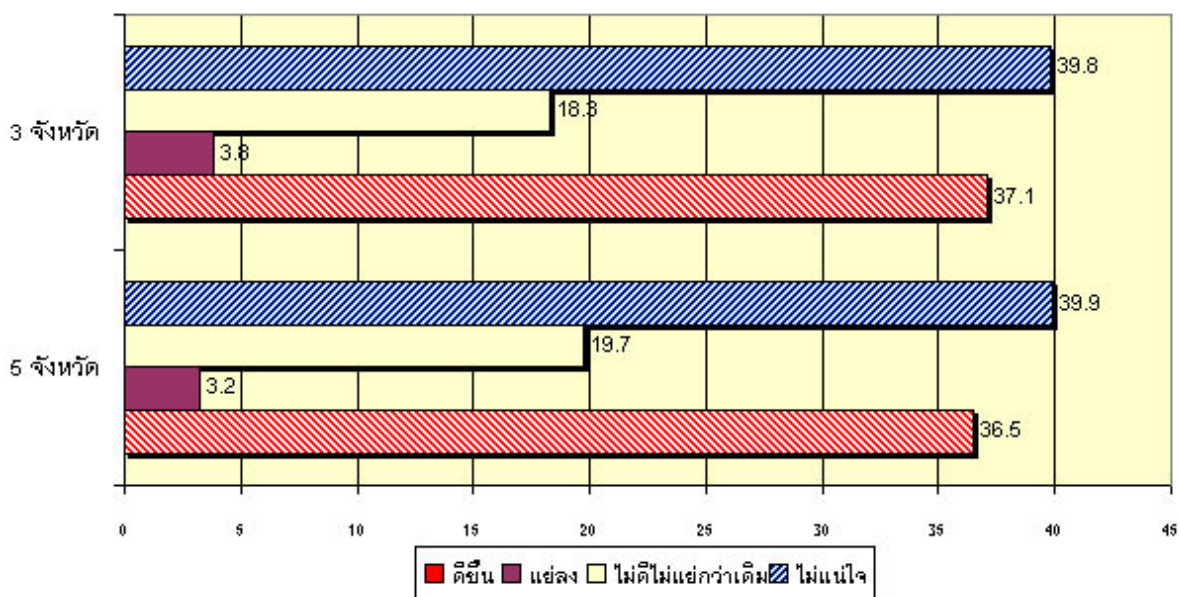
ปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นหรือแย่ลง นอกจากจะอยู่ที่สถานการณ์ความไม่สงบและความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับประชาชนแล้ว ปัจจัยในด้านจิตวิทยาสังคมหรือความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อเหตุการณ์และบทบาทของรัฐในการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็มีความสำคัญด้วย สิ่งที่จะต้องให้ความสนใจก็คือ ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเมืองและระบบการเมืองที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาความรุนแรง รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระหว่างการเลือกตั้งครั้งล่าสุดโดยเครือข่ายรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน - 7 ธันวาคม 2550 ซึ่งนับเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อสถานการณ์ปัจจุบันครั้งล่าสุดจำนวน 3,038 คนจากห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นคำถามก็คือ ประชาชนมีความคาดหวังอย่างไร

ว่าการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งจะช่วยแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ผู้ที่มองว่ารัฐบาลประชาธิปไตยทำให้แก้ปัญหาได้ดีกว่าเดิมมีอยู่ร้อยละ 36.5 ที่มองว่าไม่ทำให้ปัญหาดีกว่าเดิมมีอยู่ร้อยละ 19.7 ส่วนที่บอกว่าแย่กว่าเดิมนั้น มีอยู่ร้อยละ 3.2 อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าคิดก็คือมีผู้ตอบร้อยละ 39.9 ยังบอกว่ายังไม่แน่ใจว่าจะดีขึ้นหรือแย่ลงไปกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมประชาชนในภาคใต้ยังไม่แน่ใจว่าพรรคการเมืองและการเลือกตั้งซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลประชาธิปไตยจะสามารถจะแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พรรคการเมืองและนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคมที่ผ่านมาจึงต้องทำงานหนักเพื่อพิสูจน์ให้ประชาชนเชื่อว่าตนเองจะสามารถจะเสนอทางออกในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติได้

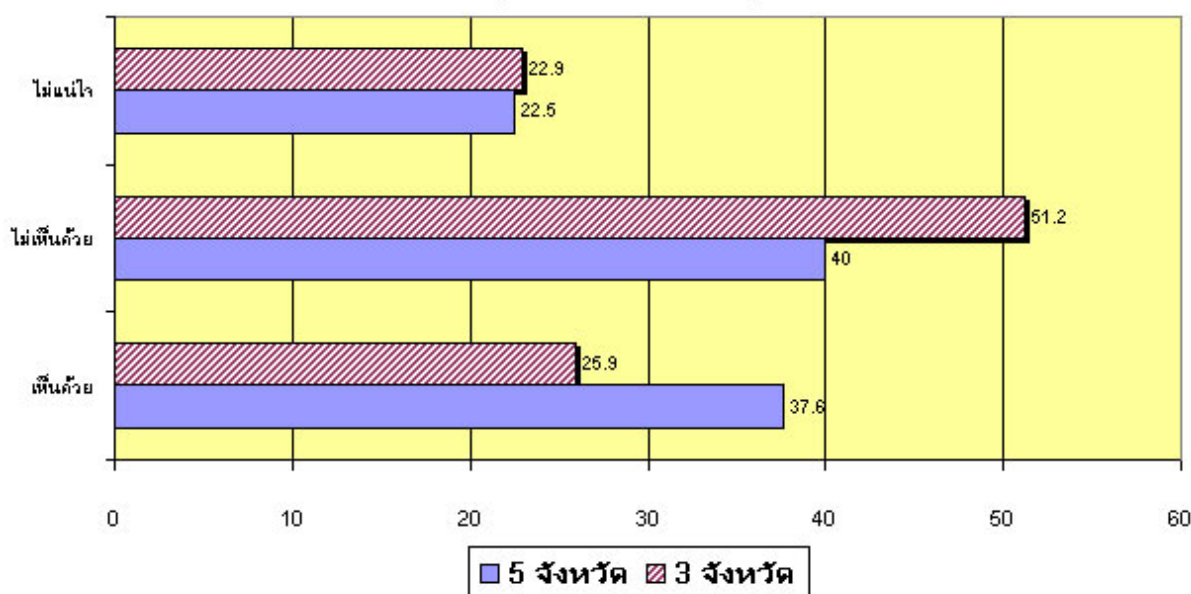
นอกจากนี้ คำถามที่น่าสนใจสำหรับสถานการณ์ชายแดนใต้ก็คือ ความคิดเห็นต่อนโยบายปิดล้อม ตรวจค้น และจับกุมผู้ต้องสงสัยการก่อความไม่สงบซึ่งฝ่ายความมั่นคงให้เหตุผลว่ามีผลทำให้การก่อเหตุการก่อความไม่สงบลดลงในรอบสองสามเดือนที่ผ่านมา ในกรณีนี้ทีมวิจัยได้ถามประชาชนว่าเห็นด้วยหรือไม่ว่านโยบายดังกล่าวทำให้การก่อความไม่สงบลดลง คำตอบที่น่าคิดก็คือ สำหรับประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คนส่วนมากประมาณร้อยละ 40 กลับไม่เห็นด้วย ผู้ตอบอีกร้อยละ 37.6 บอกว่าเห็นด้วย ส่วนอีกร้อยละ 22.6 บอกว่าไม่แน่ใจ จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนมากในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เห็นด้วยว่ามาตรการดังกล่าวทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบลดลง

ประเด็นที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือ สำหรับประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยมีมากกว่านั้น ใน 3 จังหวัดภาคใต้ผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่านโยบายปิดล้อม ตรวจค้น ทำให้การก่อความไม่สงบลดลงมีจำนวนมากถึงร้อยละ 51.2 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูงอย่างน่าจับตามอง ส่วนผู้ที่เห็นด้วยมีเพียงร้อยละ 25.9 ผู้ที่เห็นด้วยมีเพียงร้อยละ 22.9 เท่านั้น แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ที่น่าเป็นห่วงว่านโยบายและมาตรการดังกล่าวของทหารในระยะหลังอาจจะไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อภาวะจิตวิทยาสังคมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะต้องสนใจว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนยอมรับมาตรการดังกล่าวมากกว่านี้

การเลือกตั้งและรัฐบาลประชาธิปไตยจะช่วยให้
ปัญหาความรุนแรงภาคใต้ ?

ความเห็นเกี่ยวกับมาตรการปิดล้อม ตรวจค้น
และจับกุมของทหารในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังสะท้อนให้เห็นความไม่มั่นคงและความไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา แนวโน้มความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทางราชการก็ยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น ต้องยอมรับว่า ถึงแม้สถานการณ์จะไม่ดีขึ้นแต่ความเข้มข้นของความรุนแรงโดยทั่วไปก็มีแบบแผนที่แน่นอน มีระดับคงที่อยู่พอสมควร ระดับของความรุนแรงจึงมีลักษณะขึ้นๆ ลงๆ อยู่ตลอดเวลา แต่สิ่งที่น่าระวังคือการขยายตัวของความสูญเสียในด้านชีวิตและความบาดเจ็บเสียหายของทั้งประชาชน ผู้บริสุทธิ์ และเจ้าหน้าที่ทางราชการ ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่รัฐบาลใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งต้องแก้ให้ตกด้วยวิถีทางทางการเมืองและนโยบายความมั่นคงใหม่ที่สอดคล้องกับปัญหาใจกลางที่เกิดขึ้นจริงๆ เราจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าการบริหารและการปกครองที่ดี (good governance) ซึ่งประกอบด้วยประชาธิปไตยและกระบวนการทางกฎหมาย การสร้างคุณธรรม

และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นหนทางที่ดีที่สุดในการลดปัญหาความรุนแรงที่ทำลายสังคมไทยอยู่ในขณะนี้

"การกระจายอำนาจในพื้นที่พิเศษ" ข้อเสนอเพื่อลดเงื่อนไขความรุนแรงชายแดนใต้

รายงานวิจัย DSW | 2551-02-17 13:36:07

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

หมายเหตุ : [คลิกเพื่อดูดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็ม \(130 kb\)](#)

["บททดลองเสนอว่าด้วยรูปแบบการปกครองพิเศษชายแดนใต้"](#)

แนวความคิดการกระจายอำนาจในพื้นที่ที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์โดยเฉพาะกรณีของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเรื่องของการคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของความคิดเห็นและการยอมรับต่อรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่สมบูรณ์แบบ

ทั้งนี้จากการประมวลความคิดเห็นจากประชาชนและผู้นำท้องถิ่น สรุปได้ว่า ตัวแบบการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนา ไม่ใช่เพียงแค่มองว่า คนส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์อะไรหรือศาสนาอะไรและแต่ละกลุ่มมีทัศนคติอย่างไรเท่านั้น หากยังจะต้องพิจารณาไปถึงความหลากหลายและความแปรผันของการต่อสู้เพื่อครอบครองทรัพยากรทางการเมืองแห่งสัญลักษณ์ภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มด้วย เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกกันภายหลังจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือรูปแบบการปกครองและการบริหารไปแล้ว การสร้างสถาบันทางการเมืองการปกครองที่มีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงและยั่งยืนมิได้เกิดจากสูตรสำเร็จที่ง่ายเกินไปและมีผลในด้านลบที่ตามมาภายหลังมากจนเกินต้นทุนของการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้ได้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสม จำเป็นต้องผสมผสานและบูรณาการการเมืองการปกครองท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของการเมืองการบริหารและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการจัดการทรัพยากรหรืองบประมาณของท้องถิ่นให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ มีทั้งองค์ประกอบพร้อมกับการกระจายอำนาจ

กล่าวคือ ต้องดึงเอาองค์ประกอบในเนื้อหา รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในระดับย่อยหรือจุลภาค มาประสานกับการบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมรัฐในระดับมหภาค ดึงเอาองค์ประกอบในด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และหลักคุณธรรมในทางศาสนามาร่วมกับการปกครองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในระดับย่อยคือระดับตำบล จนถึงจังหวัดและอนุภาค

ในขณะที่มีองค์ประกอบในด้านการเงินการคลังและการบริหารงานที่ดีที่เกิดจากการประสานหน่วยย่อยเหล่านี้เข้าเป็นหน่วยใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รูปแบบการบริหารในระดับภูมิภาคเช่นนี้อาจจะดึงเอาคุณลักษณะที่ดีของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มาใช้ให้เป็นประโยชน์ องค์การนี้จะประสานหน่วยย่อยของการปกครองท้องถิ่นให้เป็นองค์กรรวม

ผลที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างกากระจายและบูรณาการจะทำให้เกิดการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีองค์ประกอบในหลายระดับและประสานกัน ดังนี้

1. องค์การประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การนี้มี

ลักษณะคล้ายกับ ศอ.บต. หรือศูนย์อำนวยการยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศยส.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความมั่งคั่ง (กอม.) หรืออาจจะใช้รูปแบบองค์กรอิสระอย่างเช่น "สถาบันสันติสุขยุติธรรม" โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนในภาพกว้างเพื่อให้เกิดกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่รวมเอาทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่ง

องค์กรแบบที่เสนอนี้เป็นองค์กรบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและการแก้ปัญหานโยบายในการบริหารในสามจังหวัดภาคใต้ องค์กรนี้จะเป็นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

นอกจากนี้ในระดับสามจังหวัดยังควรมีสภาประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นสภาที่ปรึกษาภาคประชาชนประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้รู้ทางการศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสานนโยบายและแผน อำนวยความยุติธรรม รวมทั้งดูแลตรวจสอบบุคลากรและงบประมาณที่นำลงไปสู่ระดับหน่วยจังหวัด อำเภอโดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ เช่นตำบล เทศบาลและจังหวัด ดูแลแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานทั้งทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนไว้ทั้งหมด

2.องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษีและบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปกรรม วัฒนธรรมและประเพณีให้มากขึ้น เช่นการกำหนดเขตปลอดอบายมุข ตำรวจศิลปกรรม ประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านในยามวิกาลเว้นแต่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ฯลฯ การกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองจากสภาผู้รู้ทางศาสนา และประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นแบบนี้ต้องพึ่งตนเองได้ มีการบูรณาการการและมีการจัดการแบบจุดเดียวเสร็จแบบ **one-stop services**

3.องค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล ได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจาก

คณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนา องค์กรภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สภานี้เป็นที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศิลปกรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีจุดเชื่อมต่อในการบริหาร

สมาชิกที่มาจากการคัดสรรนี้ควรจะต้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยจำนวน 1 ในสามของสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการยับยั้งในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำผิดในทางนโยบายและเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ องค์กรที่มีอยู่ที่น่าพิจารณาคือสภาวัฒนธรรมที่ในปัจจุบันมีอยู่แล้วโดยการจัดตั้งของกระทรวงวัฒนธรรมแต่องค์กรเดิมไม่มีบทบาทหน้าที่ในทางปฏิบัติมากนัก องค์กรแบบนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับซุรอที่กล่าวถึงข้างต้นแต่มีลักษณะผสมผสานกับองค์กรด้านอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาอย่างเดียว

นอกจากนี้แล้ว ข้อเสนอสรุปการปกครองแบบพิเศษ ควรจะสอดคล้องกับลักษณะพิเศษ 3 อย่าง ระบบการปกครองตนเองของชนชั้นนำบวกกับระบบกฎหมายตามประเพณี (วิถีชีวิตอิสลามและมลายู) และระบบการศึกษาทางศาสนา สามองค์ประกอบที่สำคัญของฐานชนชั้นนำแห่งอำนาจในสังคมมุสลิมปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

การปกครองด้วยตนเองหมายความว่า การปกครองแบบที่ให้อำนาจผู้นำท้องถิ่นในการจัดการด้วยตนเอง ชนชั้นนำทางศาสนาและผู้นำท้องถิ่นควรมีอำนาจในการปกครองท้องถิ่น องค์ประกอบคือ มีชนชั้นนำท้องถิ่นช่วยกันปกครองและบริหารหรือระบบสภาซุรอ ดัดลันใจโดยปรึกษาหารือร่วมกันในสภาชุมชน (**deliberative democracy/dialogue**) การปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เช่นการเลือกตั้งท้องถิ่น ผสมการเลือกตั้งและการเลือกสรรผู้นำท้องถิ่น รูปแบบที่อาจจะตามมาในอนาคตคือการใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษแบบกรุงเทพมหานครเช่นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

ระบบการศึกษา บูรณาการการศึกษาในทางศาสนาและสามัญโดยให้ท้องถิ่นจัดการดูแลกันเอง พระราชบัญญัติการศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีต รัฐไทยมองว่าระบบการศึกษาดั้งเดิมของปัตตานีเป็นตัวสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์มลายูมุสลิมปัตตานี จึงเข้ามาเปลี่ยนระบบการศึกษาและกดดันให้ยอมรับอัตลักษณ์

แต่ในปัจจุบันสถาบัน การศึกษาควรจะเป็นศูนย์การสร้างอัตลักษณ์ผสมผสานหลากหลายทางวัฒนธรรมและสร้างชนชั้นนำใหม่

ระบบกฎหมายอิสลามและกฎหมายตามประเพณี ยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมชุมชน โดยการประสานกับองค์กรสันติยุติธรรมสร้างความชอบธรรมในอำนาจการเมืองการปกครอง (**Legitimate political authority**) เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจต่ออำนาจของกฎหมาย

ส่วนการปกครองและการบริหารในระดับหมู่บ้านและชุมชนจะต้องปลอดภัยและมั่นคงด้วย

นอกจากนี้ระบบการปกครองพิเศษยังต้องมีความหลากหลายเชื่อมโยงเป็นกลุ่มของระบบย่อยอีกหลายระบบที่สะท้อนการต่อสู้ในสนามอำนาจและสัญลักษณ์ ระบบย่อยรองรับนี้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือปลดปล่อยภาวการณ์ต่อสู้แย่งชิงสัญลักษณ์เพื่อแก้ปัญหาความยุติธรรมในทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมไปพร้อมๆกัน

ระบบย่อยเหล่านี้ได้แก่ ระบบการบริหารในพื้นที่พิเศษที่ซับซ้อนประกอบด้วยระบบผู้นำ ระบบการปกครองท้องถิ่น ระบบยุติธรรม ระบบการศึกษา ระบบราชการ ระบบการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบวัฒนธรรม ระบบการจัดการความขัดแย้งและความมั่นคงในชุมชน รวมทั้งระบบสวัสดิการสังคมบนฐานของชุมชน ระบบย่อยในที่นี้ประกอบด้วย 10 ระบบ เป็นเกะกันเหมือนรังนก (**nested model**) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกยุติธรรมและแก้ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้ในที่สุด

ระบบพิเศษย่อย	ลักษณะพิเศษของการบริหารและการเมือง
1. ระบบการบริหารพื้นที่พิเศษ	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันสันติยุติธรรม
2. ระบบผู้นำ	สภาประชาชน หรือสภาท้องถิ่น หรือสภาอุลามา
3. ระบบการปกครองท้องถิ่น	ผสมผสานการเลือกตั้งในระบบเก่าและสภาชุรอ สภาผู้นำท้องถิ่น
4. ระบบยุติธรรม	ระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบกฎหมายแบบอิสลาม
5. ระบบการศึกษา	ระบบการศึกษาแบบบูรณาการทั้งทางสามัญและศาสนาคุณธรรม
6. ระบบราชการ	ระบบราชการแบบที่เป็นตัวแทนตามสัดส่วนประชากรในท้องถิ่น
7. ระบบพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	การลงทุนพิเศษในระบบเศรษฐกิจแบบมุสลิม
8. ระบบวัฒนธรรม	การใช้ระบบสองภาษาในสถานที่ราชการและในโรงเรียน
9. ระบบการจัดการชุมชน	ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและสานเสวนาความขัดแย้งในชุมชน
10. ระบบสวัสดิการ	กองทุนชุมชน กองทุนสหกรณ์แบบไรดอกเบีย องค์กรชะกาต

หลักความรับผิดชอบ (**accountability**) และความโปร่งใส (**transparency**) ในการปกครองท้องถิ่นแสดงให้เห็นในผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ซึ่งจะต้องรับผิดชอบรายงานต่อสามฐานก็คือ ฐานประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน (เพื่อประโยชน์ทางการเมืองการเลือกตั้งและการเก็บภาษีท้องถิ่น) รับผิดชอบต่อองค์กรประสานงานจังหวัดชายแดนภาคใต้ในแง่ยุทธศาสตร์ (ในแง่การได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ เทคโนโลยีสารสนเทศ รายจ่ายเงินอุดหนุน) และองค์กรสภาผู้รู้ในทางศาสนา (ในเรื่องการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและการศึกษาในเขตอำนาจรับผิดชอบทางกฎหมาย หรือ **jurisdiction** ของตนเอง)

หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลอาจจะมีหลายรูปแบบก็ได้เช่นเขตชุมชนเล็ก **Township** หรือกรรมการพื้นที่การศึกษา/โรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญเช่นเดียวกันในระบบการกระจายอำนาจที่มีความหลากหลายและทับซ้อนกันในระหว่างเขตอำนาจความรับผิดชอบ อาจจะมีหลายหลายในพื้นที่ที่มีคนไทยพุทธเป็นคนส่วนใหญ่ในบางตำบล หรือคนส่วนใหญ่เป็นคนไทยมุสลิม หรืออาจจะในพื้นที่ผสมทั้งสองแบบโดยที่ปรับยืดหยุ่นได้ในองค์ประกอบย่อยของแต่ละฐาน เหตุที่ต้องเป็นเมทริกหน่วยย่อย ก็เพื่อปรับให้รับกันได้กับความแตกต่างหลากหลายในหน่วยย่อยเหล่านี้แต่ก็ไม่ทำให้ภาพรวมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นอันหลากหลาย (ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจังหวัดชายแดนภาคใต้) การสลับไขว้จะช่วยลดความขัดแย้งและทำให้เกิดความยั่งยืนในการกระจายอำนาจ ลดความเสี่ยงทางการเมืองและความมั่นคง

องค์กรปกครองท้องถิ่นดังกล่าวจะทำงานบน 3 แกนและ 3 ฐานคือ แกนการเลือกตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นในระบบเก่า แกนการปกครองและการประสานงานจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแบบเดียวกับรูปแบบ ศอ.บต. อีกทั้งจะต้องพึ่งฐานการเลือกและสรรหาบนฐานคุณธรรมและหลักการทางศาสนา องค์กรปกครองท้องถิ่นที่ถูกปรับใหม่จะมีนายกฯ มาจากการเลือกตั้งและสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีผู้รู้ทางคุณธรรมมาถ่วงดุล

อีกฐานหนึ่งคือ ฐานทางศีลธรรมอันประกอบไปด้วยผู้นำทางศาสนา (ในกรณีเป็นชาวพุทธจะรวมไปถึงพระด้วย) ซึ่งถูกคัดเลือกมาด้วยสภากาปรักษาหรือในชุมชนด้วยหลักคุณธรรมและความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในชุมชน ผู้ที่มีหน้าที่หลักคือองค์กรบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ทำหน้าที่ชัดเจนมากขึ้นในการเป็นตัวแทนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพสะท้อนหลักการเป็นตัวแทนอัตลักษณ์ท้องถิ่น หลักคุณธรรม โปร่งใส และความรับผิดชอบ องค์กรปกครองท้องถิ่นหน่วยเล็กจะบูรณาการด้วยองค์กรประสานงานส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งได้รับงบประมาณจากส่วนนี้ด้วย

ตัวแบบการผสมผสานระหว่างการบริหารบูรณาการและการกระจายอำนาจน่าจะช่วยลดเงื่อนไขความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รูปแบบใหม่อาจจะต้องมีการออกกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมายเก่าให้สอดคล้องกับรูปแบบบริหารแบบนี้ การแก้ปัญหาในรูปแบบดังกล่าวจะนำมาซึ่งการกระจายอำนาจในเนื้อหาโดยไม่น่าจะมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างและได้รับการต่อต้านจากสังคมในภูมิภาคอื่น

DeepSouthWatch.org

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

VIS สรุปสถานการณ์ใต้ปี 50 : เกิดเหตุเฉลี่ยต่อวัน 3.4 ครั้ง บาดเจ็บ 6.5 คน ตาย 1.7 คน เหยื่อมุสลิมเน้น 'ตาย' - 'ไทยพุทธ 'เจ็บ'

รายงานวิจัย DSW | 2551-02-01 00:53:00

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ : Deep South Watch

สรุปรายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance - VIS) ประจำปี 2550 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม โดยเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงฯ สรุปเหตุการณ์และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ตลอดปี 2550 ที่ผ่านมาในประเด็นต่อไปนี้คือ

ภาพรวมสถานการณ์ ปี 2550

มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 1,228 ครั้ง เฉลี่ย 3.4 ครั้ง/วัน มีจำนวนผู้บาดเจ็บรวม 2,362 ราย หรือ 6.5 ราย/วัน (อัตราการบาดเจ็บ 5.9 ราย /ประชากรแสนคน /เดือน) มากกว่า 1 ใน 4 ของคนเหล่านี้เสียชีวิต (จำนวน 628 ราย) เฉลี่ย 1.7 ราย/วัน (อัตราตาย 1.6 ราย /ประชากรแสนคน/เดือน) อัตราป่วยตาย (case fatality rate-CFR) เท่ากับร้อยละ 26.6

การเกิดเหตุ

พื้นที่ที่เกิดเหตุสูงสุดคือ อ.เมืองยะลา โดยเหตุการณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) เกิดขึ้นบนถนน ในช่วง 07.00-09.00 น. และ 20.00-21.00 น.

ผู้บาดเจ็บ

2 ใน 3 อายุ 15-44 ปี กว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ชาย อาชีพเกษตรกร ทหาร และกรรมกร ผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57) นับถือศาสนาพุทธ ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63) นับถือศาสนาอิสลาม

การบาดเจ็บ

เกือบครึ่งหนึ่งมีสาเหตุจากอาวุธปืน (ครึ่งหนึ่งเสียชีวิต) มากกว่า 1 ใน 3 มีสาเหตุจากวัตถุระเบิด (เสียชีวิตร้อยละ 7) ร้อยละ 18 เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ

การรักษาพยาบาล

ผู้บาดเจ็บเข้ารับรักษาในร.พ. 2,475 ครั้ง ส่งตัวไปรักษาในร.พ.อื่น 589 ครั้ง ระยะเวลาการรักษาตัวในร.พ.รวม 5,254 วัน เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงทางการแพทย์กว่า 12.5 ล้านบาท

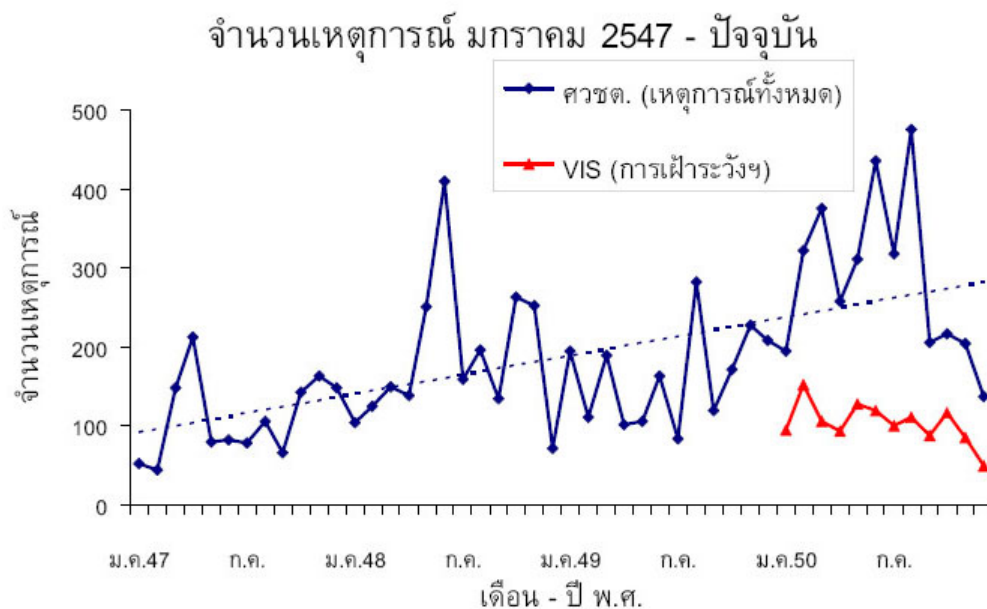
รายงานสถานการณ์เฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (VIS) รายงานวิเคราะห์เปรียบเทียบ 1 ปี มกราคม-ธันวาคม 2550 เป็นความร่วมมือระหว่างความร่วมมือของโรงพยาบาลของรัฐและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์บริหารการพัฒนาสุขภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบ.ชต.), สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา, สำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศว.ชต.) และหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หมายเหตุ :

- ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ [เครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ \(Violence-related Injury Surveillance - VIS\)](#)
- [ดาวน์โหลดรายงานวิเคราะห์เปรียบเทียบ 1 ปี ม.ค.- ธ.ค.2550 \(1.55 MB\) คลิก >>](#)

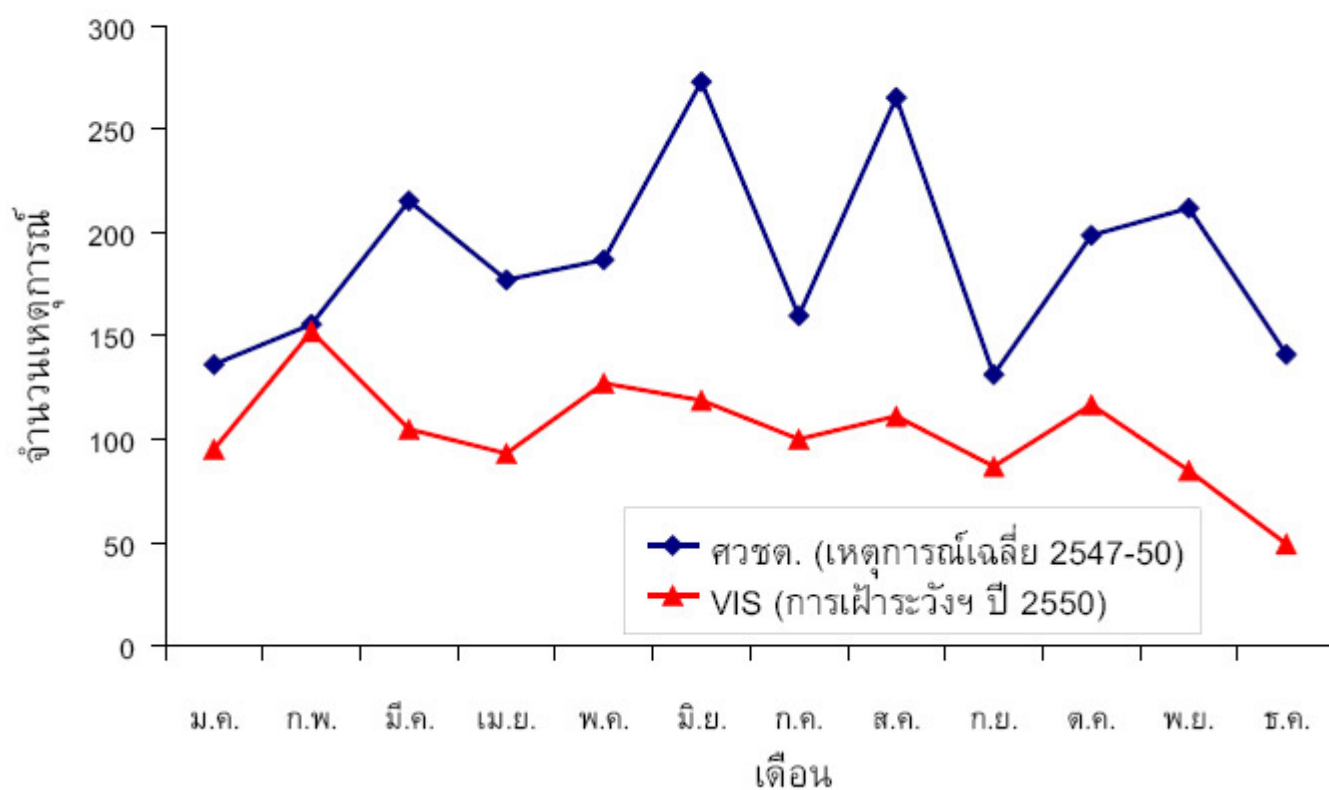
(คลิกที่ภาพเพื่อดูขนาดใหญ่ขึ้น)

จำนวน

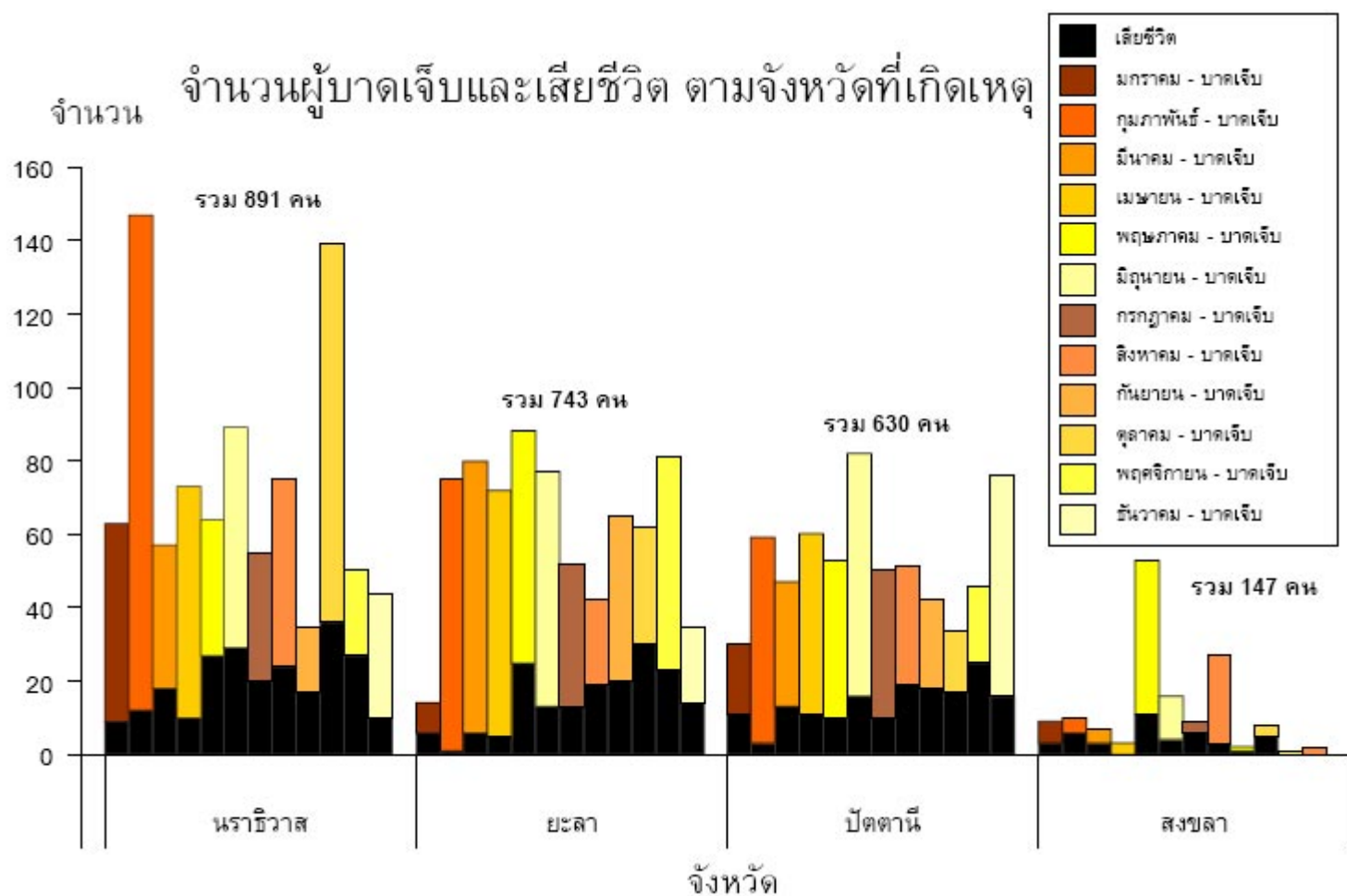

เหตุการณ์รายเดือนเปรียบเทียบกับจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบทุกประเภท
ทั้งที่มีและไม่มีผู้บาดเจ็บ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547

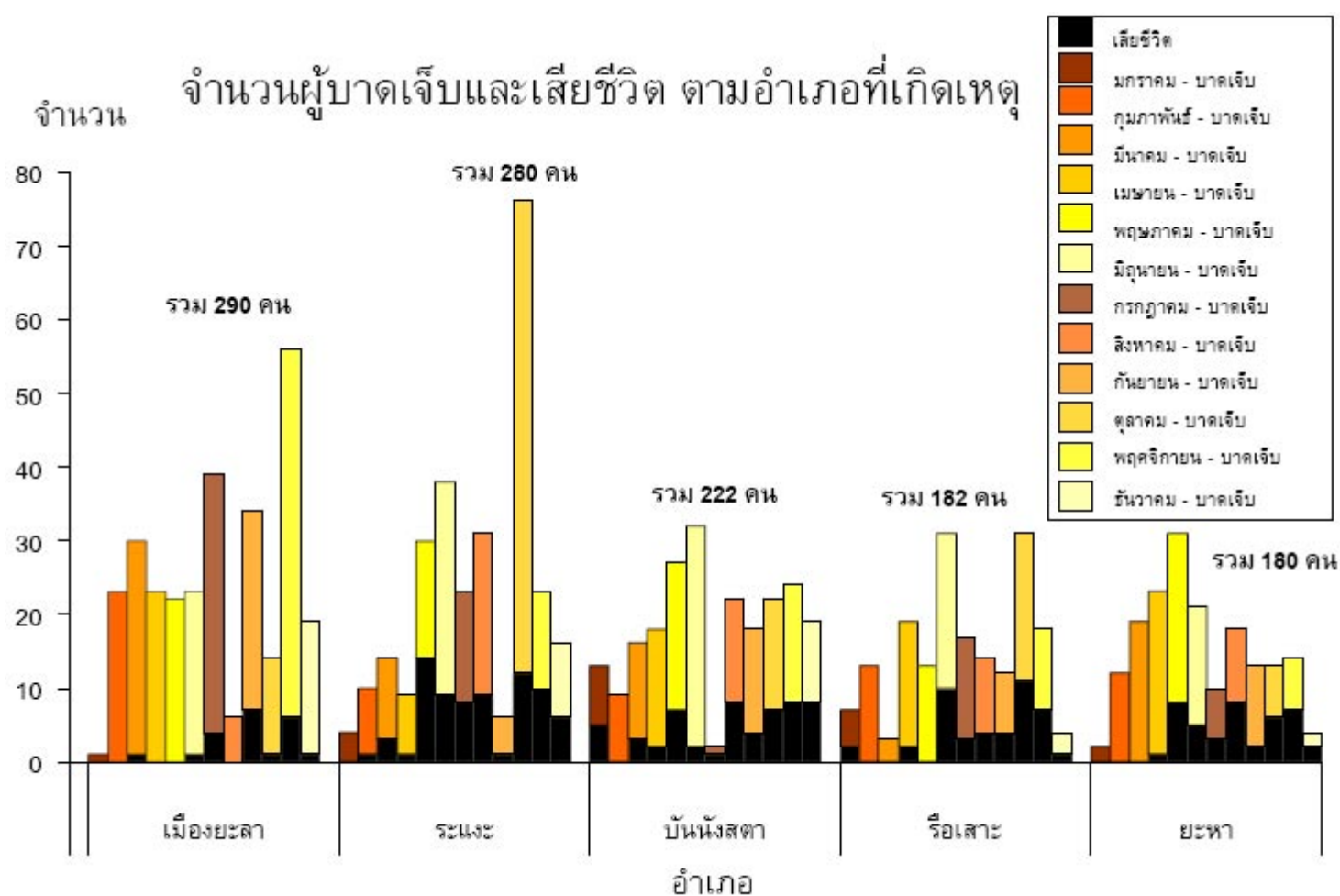
จำนวนเหตุการณ์รายเดือน มกราคม 2547 - ปัจจุบัน

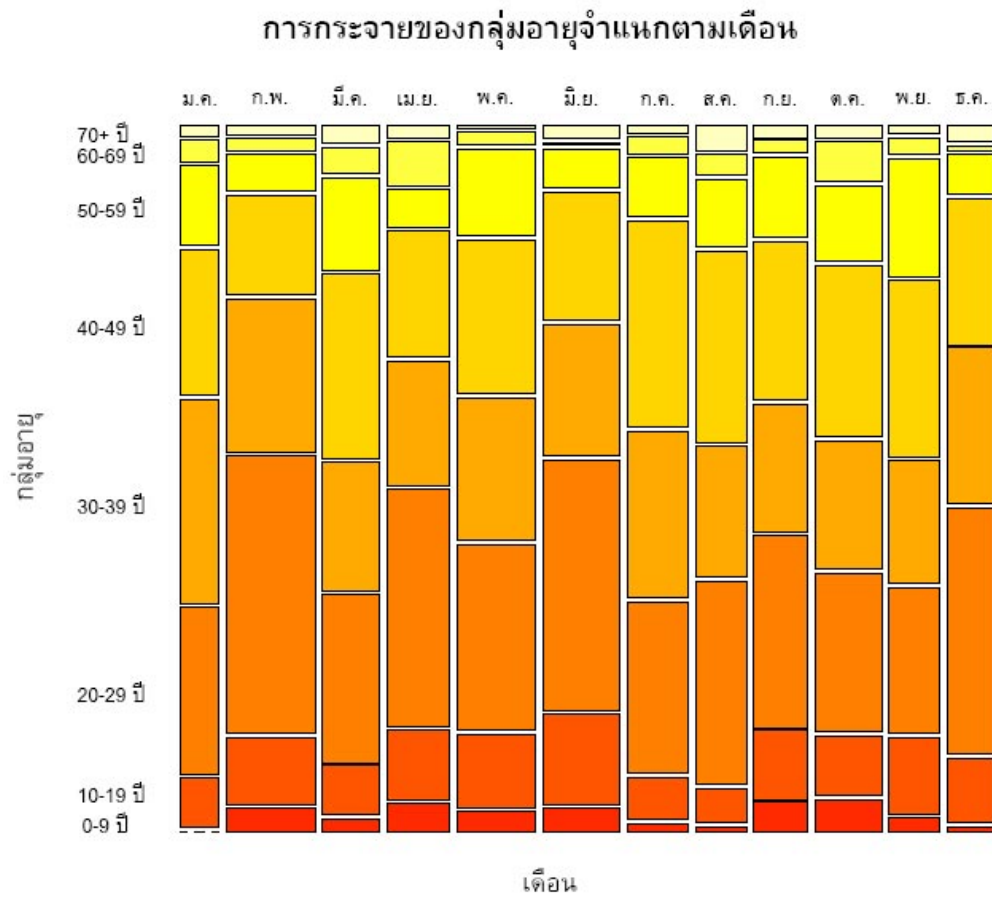
จำนวนเหตุการณ์รายเดือนเปรียบเทียบกับจำนวนเฉลี่ยรายเดือนของเหตุการณ์ความไม่สงบทุกประเภท
ทั้งที่มีและไม่มีผู้บาดเจ็บ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547

จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ตามจังหวัดที่เกิดเหตุ จำแนกตามเดือน

จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ตามอำเภอที่เกิดเหตุ 5 อันดับแรก จำแนกตามเดือน

ลักษณะของผู้บาดเจ็บจำแนกตามกลุ่มอายุ และเดือนที่เกิดเหตุ (Mosaic plot)
 ความกว้างของแท่งแสดงอัตราส่วนของผู้บาดเจ็บในเดือนนั้นจากผู้บาดเจ็บทั้งหมด
 ความสูงของส่วนย่อยในแต่ละแท่งแสดงอัตราส่วนของกลุ่มอายุ

บุคคล

ตารางที่ 7. ลักษณะของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต

	ผู้บาดเจ็บ			ผู้เสียชีวิต		
	จำนวน	(%)	อัตรา/แสน ประชากร	จำนวน	(%)	อัตรา/แสน ประชากร
อายุ มัธยฐาน (Median) = 34 ปี พิสัยควอไทล์ (Inter Quartile Range-IQR) = 25-45 ปี						
0-14 ปี	113	(4.8)	1.8	21	(3.3)	0.3
15-29 ปี	827	(35)	15	147	(23.4)	2.7
30-44 ปี	758	(32.1)	16.4	212	(33.8)	4.6
45-59 ปี	532	(22.5)	20.3	192	(30.6)	7.3
>= 60 ปี	121	(5.1)	5.7	52	(8.3)	2.5
ไม่ระบุ	11	(0.5)	NA	4	(0.6)	NA
เพศ						
ชาย	1950	(82.6)	18.6	551	(87.7)	5.2
หญิง	412	(17.4)	3.8	77	(12.3)	0.7
ศาสนา						
พุทธ	1085	(45.9)	24.3	186	(29.6)	4.2
อิสลาม	824	(34.9)	4.8	322	(51.3)	1.9
คริสต์	6	(0.3)	NA	2	(0.3)	NA
ไม่ระบุ	447	(18.9)	NA	118	(18.8)	NA